

2864

YACNA AND THE GATHAS

WITH COPIOUS EXPLANATORY NOTES AND AN APPENDIX
CONTAINING SOME REMARKS ON

THE ZEND AVESTA AND THE GATHAS

AS WELL AS A SHORT DESCRIPTION OF SOME OF THE
PROPER NAMES OCCURRING IN THE YACNA

FROM

*Avesta, livre sacre du Zoroastrisme traduit du texte
Zend par. Mon. C. De. Harlez, Professeur
A L' Universite de Louvain*

TRANSLATED INTO GUJARATI

BY

AERPAT MEHERJIBHAI PALANJI MADAN,

Late Student, Sir Jamsetjee Jejeebhoy and Mullan
Firuz Zend Pehelvi Madressas.



Bombay:

PUBLISHED BY

JEHANGIR BEJUNJI KARANI,

Nos. 17 AND 18, PARSİ BAZAR STREET, FORT.

1885.

૨૪૬૫

યજ્ઞરને અને ગાથાઓનું

બેહુદ નોટો તથા જંદ અવસ્તા અને ગાથાઓના તેમજ
કેટલાંક વિશેષ નામોના ખુલાસા સાથે

મુસ્યો સી. ડી. હોર્લે

તે હુવેન ની પાઠશાળાના એક પ્રોફેસરના ફ્રેન્ચ તર્જુમા ઉપરથી

ગુજરાતીમાં ભાષાંતર.

કર્તા

અર્ચેપત્ મેહરજીભાઈ પાલનજી માદન

તે સર જમશેદજી જીજીભાઈ અને મુલ્લાં શીરજી જંદ પેહેલ્વિ
મદ્રેસાઓનો આગલો વિદ્યાર્થી.



(આ પુસ્તક રેજીસ્ટર કીધું છે. અને સર્વે હક પ્રગટ કર્તાએ
સ્વાધીન રાખ્યા છે.)

ગ્રંથ

જ્ઞા. ર. રાણીનાના ધનિયન પ્રેસમાં છાપ્યું છે.

આંતરેયલ સરજમશોદલ લલભાઈ ઍરોનેટ, સી.એસ.આઈ.,
 શેઠલ સાહેબ હીરલભાઈ હોરમલ શેઠના,
 શેઠલ સાહેબ ફરાંમલ નોશીરવાનલ પટેલ,
 શેઠલ સાહેબ ખુરશોદલ ફરફુનલ પારખ,
 શેઠલ સાહેબ દીનશાહલ માણેકલ પીતીત,
 તે સરજમશોદલ લલભાઈ ંાન્સલેશન ફુંડના માનવંતા તસ્તી સાહેબોને

આ પુસ્તક

કર્તાએ માન પુર્વક અર્પણ કર્યુંછે.

દિવા ચો.

અવસ્તાની જે કેતાઓ આપણી પાસે જલવાઈ રહી છે તેમાં યજ્ઞસ્ત્રોત્રની કેતાઓનું લખાણ સર્વેથી મુશ્કેલ ગણાય છે કે જેમાં આપણા પેગમ્બર અશો જયોસ્ત અને તેમના સાગેદો વગેરેના ધર્મ સંબંધી ભાષણો અને લખાણો જે પવિત્ર ગાયત્રીને નામે યોજાય છે તે સમાવેલાં છે. જ્યાંનરનાસીના હુબરની બેઠકથી આપણા ધર્મનાં લખાણો ઉપર યુરોપિયન ઉસ્તાદોએ ઘણું અજવાળું પાડ્યું છે અને તે વિદ્યાની માર્ગે યુરોપિયન ઉસ્તાદોની મદદથી વંદીદાદ અને ખોરદેહ અવસ્તાના તર્જુમાઓ આપણા કેટલાંકે કામેલ વિદ્યાર્થીઓએ બહાર પાડ્યા છે. પણ યજ્ઞસ્ત્ર જેમાં ઘણી ઉત્તમ બંદગીઓ, નીતિના ઉમદા સબકો સમાયલા છે તેના શુદ્ધ તર્જુમા હજી સુધી આપણા ભોંડે સમજી શકે તે ભાષામાં બહાર પડ્યો નથી. આ કારણથી બેલજીયમનાં લુવેન શેહેરની પાઠશાળાના એક નામીયા ઉસ્તાદ પ્રોફેસર હાર્લેએ ફ્રેન્ચ ભાષામાં બહાર પાડેલા યુરોપિયન ઉસ્તાદોમાં વખણાતા અવસ્તાના તર્જુમા ઉપરથી ગુજરાતીમાં સહીસ છપ્યારતે અમે યજ્ઞસ્ત્રોત્રને આ તર્જુમા પુસ્તક “નોટ” સાથે તૈયાર કર્યો છે. તર્જુમા સાથે વધારા તરીકે અવસ્તા અને ગાયત્રી વિષેના પ્રોફેસર હાર્લેના કામતી વિચારો તથા યજ્ઞસ્ત્રમાં આવેલાં કેટલાંક વિશેષનામોનો ખુલાસો પણ આપેલો છે.

આ ચોપડીની કાંઈમી વીગત અમારી તરફથી આપવાને બદલે ચોપડીનાં સાંકળ્યાં ઉપરજ વાંચનારાઓનું ધ્યાન ખેંચવાની અમે રજા લઈએ છીએ. આ અમારી અદના કેશિરામાં જયોસ્તી આલમ અમને લાયક આત્રો આપશે એવી અમને ઉમેદ છે અને સારો આત્રો મલવાથી યુરોપિયન ઉસ્તાદોનાં આપણા ધર્મ સંબંધી ખીજાં લખાણો અને શોધો બહાર પાડવાને અમને ઉત્તેજન થશે. પ્રોફેસર હાર્લેના તર્જુમા ઉપરથી આ તર્જુમા પ્રગટ કરવાને એ નામીયા વિદ્વાનની મંજૂર્યાત મંગાવવામાં આવી હતી જે એ ગ્રહસ્થે મોટી ખુશી સાથે આપવા ઉપરાંત આ ચોપડીના ઉપોદ્ધાત તરીકે પોતાની કેતાઓના ઉપોદ્ધાતમાંનું કેટલુંક લખાણ આપવાને સુમણ કરી હતી, પણ તે લખાણ ઘણું મોટું અને ઘણુંજ વિદ્વાત બરેલું હોવાથી તેને એક જુદાંજ પુસ્તક દાખલ બહાર પાડવાનો અમારો ધરાદો છે. પ્રોફેસર

હાર્લેનો આ પત્ર તેમજ આપણા શહેરના જાણીતા વિદ્વાન તખ્તીય દાક્ટર કેએસુ રસ્તમજી વીકાજી, એમ.દી.,એ મેહેરખાનીની રહે આ તર્જુમો અસલ ક્રેચ તર્જુમો સાથે તપાસી તે બાબદમાં આપેલું ખાત્રી પત્ર આ સાથે પ્રગટ કર્યું છે.

મુંબઈ, ઑગસ્ટ ૧૮૮૫.

DEAR SIR,

I consent most willingly that you publish a Guzeratee translation of my *yaçna* and rely upon the learning of S. Meherjibhai Palanji Madan and S. K. R. Viccaji as to the fidelity of the version.

It would be proper, methinks, to add to the translation—as an Introduction—what I have written upon the Mazdean institutions, rites and sacrifices in my *Introduction a l' Etude de l' Avesta et de la religion Mazdeenne* which forms the first part of my work *Avesta livre sacre du Zoroastrisme* Bibliotheque Orientale Vol. V. See pp. CXLIV-CLXIX, CLXXIII-CLXXXI. Extracts from pages XXXIX-XLIII, LXXI-LXXVIII and CLXXXII-CLXXXIX would too be proper.

I wish the best success to the enterprise of the learned Parsee and have the honour to remain,

Dear Sir,

with the best regards

yours truly

C DE HARLEZ.

Louvain, 27 July 1885.

To

MON. JEHANGIR BEJANJI KARANI, PUBLISHER.

18, Parsee Bazar, Fort,

BOMBAY.

ખચારા સાહેબ,

હું મોટી ખુશી સાથે મારી “યગ્ન” નો ગુજરાતીમાં તર્જુમો તમને પ્રગટ કરવા દેવા માટે પરવાનગી આપું છું અને તર્જુમાનાં ખર્ચા-પણા વિષે મી. મેહેરજીભાઈ પાલનજી માદન અને મી. કે. આર. વીકાજી ની વિદ્વતા ઉપર આધાર રાખું છું.

હું ધાણું કે, તર્જુમામાં—ઉપોદ્ધાત તરીકે—મન્દિયન કાય-
દા, ક્રિયા અને ભાગો વિષે મેં મારા “અવસ્તા અને મન્દિયન ધર્મના
અભ્યાસને લગતા ઉપોદ્ધાત”માં જે લખ્યું છે તે વધારવું ઘટતું થઇ પ-
ડ્યું કે જે ઉપોદ્ધાત “અવસ્તા યાને જથાસ્તી ધર્મની પવિત્ર કેતાબ”ના
મનાં મારાં પુસ્તકનો પેલો ભાગ છે કે જે પુસ્તક “બિબ્લિયેક ઓરિનતાલ”
નું ૫ મું વૉલ્યુમ છે. જુઓ પાનાં ૧૪૪-૧૧૬, ૧૭૩-૧૮૧. ૩૯-૪૩,
૭૧-૭૮ અને ૧૮૨-૧૮૯ નાં પાનાંઓમાંના ઇતેખાબ પણ ઘટતો થશે.

એ કાબેલ પાર્સિના સાહસને હું મોટી ફત્તેહ ઈચ્છું અને મને
માન છે,

ખારા સાહેબ

અંતકરણથી તમારો વિશ્વાસુ

સી. દી. હાર્લે.

લુવેન, ૨૭ મી જુલાઈ ૧૮૮૫.

મી. જેહાંગીર બેજનજી કરાંની, પ્રગટ કર્તા જોગ,

૧૮, પાર્સિ બજાર, કોટ, મુંબઈ.

43 Kalbadevie Road,

Bombay, July 6th 1885.

JEHANGIR BEZANJI KARAN Esq.,

Publisher,

BOMBAY.

SIR,

At your request I have carefully run over the proof-sheets of certain portions of Yagna translated from the French Avesta (Livre sacre du Zoroastre) edited by Monsieur C. D. Harlez (Paris) comprising Tome V. of the *Bibliothèque Orientale*. The translation, said to have been effected by Mr. Meherjibhai Palanji, is so far as I can judge faithfully rendered into idiomatic Guzaratee (our current language in India) and is at the same time perfectly accurate. You will indeed be conferring a great boon on

our community by publishing translations of such very useful works on our religion, in the study of which even the great *savants* of France take a very commendable interest.

I am

Your most obedient servant,

K. R. VICCAJEE, M. D.

૪૩, કાલબાદેવી રોડ,

મુંબઈ, જુલાઈ ૬ ઠી ૧૮૮૫.

જેહાંગીર ખેજનજી કરાણી એસકવાયર,

પ્રગટ કર્તા,

મુંબઈ.

સાહેબ,—તમારી અરજ ઉપરથી મુંસ્યો સી. ડી. હોર્લિ (પેરીસ) ના રચેલા ક્રેત્ય અવસ્તા (જર્યોસ્તની પવિત્ર કેતાબ) ને “બિબ્લિયોથેક ઓર્યેન્તાલ” નું પાંચમું પુસ્તક છે તે ઉપરથી તર્જુમા કરેલા યજ્ઞસ્ત્રનેના ચોકસ ભાગોના મુકશિતો હું સંભાળથી તપાસી ગયો છું. આ તર્જુમા, જે મીં મેહેરજીભાઈ પાલનજીએ કરેલો કેહેવામાં આવે છે તે મારા અભિપ્રાય મુજબ સરલ ગુજરાતી (કે જે હીંદુસ્તાનમાંની આપણી ચાલુ ભાષા છે તે) માં કરેલો છે અને વળી તે સંપૂર્ણ રીતે દરસ્ત છે. આપણા ધર્મ વિષેનાં આવાં ધણાં ઉપયોગી લખાણોના તર્જુમા પ્રગટ કરી તમે આપણા ટોલાને મોટો લાભ કરશો, કે જેના અભ્યાસમાં ફ્રાંસના મોટા ઉસ્તાદો પણ આવી તારીફ લાયક કાલજી રાખે છે.

હું છું, તમારો તાબેદાર સેવક,

કે. આર. વીકાજી, એમ. ડી.

પેરીસની ફેકલ્ટીનો દાક્ટર આવ મેદિસિન.

સાંકળ્યું.

દિવાળી.	પૃષ્ઠ.
હા ૧ લો—ક્રિયાનું જાહેરનામું—ફરેસ્તાઓની આરાધના.....	૩
હા ૨ જો—અર્સમ અને “જમ્મોઅ” ને ઈજવાનો ક્રિયા. ..	૧૧
હા ૩ જો—આઅવન અર્સમને તથા જમ્મોઅને બાજુએ મેલેછે અને યસનું જાહેરનામું પાછું ચાલુ કરેછે.....	૧૬
હા ૪ થો—હોમ, એસમ અને બોયને ઈજવાની ક્રિયા.	૨૧
હા ૫ મો—અહુરમજ્દ અને અમ્સાસ્પન્દો વગેરેની વખાણ..	૨૩
હા ૬ કો—અહુર તથા ખીજ અમ્સાસ્પન્દોની વખાણનું કીર્તન.	૨૪
હા ૭ મો—યસની ક્રિયા અને ઇશ્વર પ્રાર્થના.	૨૫
હા ૮ મો—ચાશિણ કરતી વખતે બાણવાની બંદગી.	૨૫
હા ૯ મો—હોમ યસ્ત.	૨૮
હા ૧૦ મો—હોમના રસની બનાવત.	૩૬
હા ૧૧ મો—યસની સંપૂર્ણતા.	૪૦
હા ૧૨ મો—દિનનો કલ્મો.	૪૩
હા ૧૩ મો—અહુરમજ્દ અને જુદા જુદા ફરેસ્તાઓનું કીર્તન.	૪૫
હા ૧૪ મો—અમ્સાસ્પન્દોનું કીર્તન.	૪૭
હા ૧૫ મો—અમ્સાસ્પન્દોનું કીર્તન.....	૪૮
હા ૧૬ મો—મિનો તથા ગેતિના યજ્ઞોની વખાણ.	૪૯
હા ૧૭ મો—પાંચ જાતના આત્મોનું વર્ણન.	૫૧
હા ૧૮ મો—તન્દેશસ્ત્રી અને ખીજ ન્યામતો માટે અરજ, બલાઇનો બદલો, છુરાઈની સજા.	૫૩
હા ૧૯ મો—અહુનવધર્યની સરેહ.	૫૪
હા ૨૦ મો—અષ્ટમ્ વોહુની સરેહ.	૬૦
હા ૨૧ મો—યેડ્ હે હાતામ્ (હા પંદર)ની સરેહ.....	૬૧
હા ૨૨ મો—યસની ક્રિયા.	૬૨
હા ૨૩ મો—ગુજરેલાંઓ માટે ઋવધિઓની બંદગી.	૬૪
હા ૨૪ મો—યસની ક્રિયા.	૬૫
હા ૨૫ મો—મિનો તથા ગેતિના યજ્ઞોની આરાધના.	૬૬
હા ૨૬ મો—સ્તૂમ અથવા ગુજરેલાંઓની નૈયતે ખાનાં ઉપર બાણાનું કીર્તન.	૬૮
હા ૨૭ મો—યસ(મિટો)ની સેવતની બંદગી.....	૭૦

ગાથા અદુનવધતિ.

- હા ૨૮ મો—અહુરમજ્દ, અથ અને આર્મ્હતિની આશ્રવન્
તરફની બંદગી. તે પોતાને માટે અને જરથુશ્ત્રના
પેદેલા સાગેદો માટે મિનો તથા ગેતિની દુન્યામાં
બક્ષેમો મેલવવાની વિનંતી કરેછે. ૭૧
- હા ૨૯ મો—ગોસ્પન્દેનો ફરેસ્તો પોતાની પતાહ હેઠલનાંઓ ઉપર
હંમેશા યુજ્જરવામાં આવતી અરાય વર્તણુક બાબદ
સ્વર્ગ તરફ કુર્પાદ કરેછે. અહુરમજ્દ જરથુશ્ત્રનાં
જન્મ વિષે તેને જાહેર કરેછે. આશ્રવનની બંદગી. ૭૪
- હા ૩૦ મો—મે મિનો વશ્યેનો તક્ષવત—બલાઓ તથા યુરાઓ-
ની સેવતની સર્જત. ૭૮
- હા ૩૧ મો—ધર્મની સમ્માહઓનું જાહેરનામું. કવિ ડાહાપન
માગેછે. અહુરમજ્દ અશોધની દુન્યાનો સંદાર છે.
ભર્વાદની છંદગીની વખાણ. રવાંતએ કામનો સંદાર
છે. અહુરઅંતઃકરણની તપાસ કરેછે. યુરાઓ માટે ક-
મઅખિત અને અશો લોકો માટે સુખ રાખેલું છે. ૮૧
- હા ૩૨ મો—મિનો યજ્ઞો અને દેવો અહુરમજ્દની મેદેરબાંની
મેલવવા કોશિસ કરેછે. તે દેવાને ૨૬ કરેછે અને
તેમનાં કામોનું પાપીપણું જાહેર કરેછે. અશો માણસો
માટે સુખ અને યુરાઓ માટે સજ્જ હરાવેલી છે. . . ૮૬
- હા ૩૩ મો—સરઆતની દુન્યાને સઘલી ચીજો ઉપર હકુમત
ચલાવવા માટે અપાયલા કાયદા. યુરાઓને સજ્જ ક્રમે
અને બલાઓને બદલો મલશે. માંઝની અને પવિત્ર
આરાધનાની વિદ્યા તથા અશોલોકોને આપવા માટે
કબુલાયલી બલી ચીજો માટે કવિ માગણી કરેછે.
મેદેસ્તને પોતાને લગતું સઘલું સદકા દાખલ તે અ-
ર્પણ કરેછે. ૯૧
- હા ૩૪ મો—અહુરમજ્દની આરાધના અને ભેટો. આતશને
નેમાજ. બલાં કામો અહુરને ખુશી કરેછે. બલાંનો
બદલો. યુરાઓની કમઅપ્તી. અહુરમજ્દની પાદ-
શાહી. ધર્મશુરઓ અને અશો લોકો માટે મિનોઈ
બક્ષેસો કવિ માગેછે. ૯૪

યશન હપતડ્હાધતિ.

૫૪.

- હા ૩૫ મો—અહુર અને અમ્સાસ્પન્દોની વખાણ. ૯૭
- હા ૩૬ મો—આતરાની સન્મુખ પઠવાની અંદગી (અથવા નિરંગે વર.)..... ૯૯
- હા ૩૭ મો—અહુરમજ્દ અને અમ્સાસ્પન્દો વગેરેની વખાણ. ૧૦૦
- હા ૩૮ મો—પાણીઓ તથા મુખ્ય પ્રવાહીઓની વખાણનું કીર્તન. ૧૦૧
- હા ૩૯ મો—ગોસ્પન્દો તથા માણસોના કૃતેસ્તાઓ તથા અહુર-મજ્દનું કીર્તન..... ૧૦૩
- હા ૪૦ મો—ક્રિયાની ભેટોનો બદલો મેલવવાની અરજ..... ૧૦૫
- હા ૪૧ મો—ગેતિની તથા મિનોઈ કુન્યાઓની બક્ષેસો મેલવવા માટેની અંદગી..... ૧૦૬
- યશન હપતડ્હાધતિની સેવતની અંદગી (વેસ્તર્ગાઈ મુજબ હા ૪૨ મો)..... ૧૦૭

ગાથા ઉશતવર્ધતિ.

- હા ૪૨ મો—દિનના પેશવા માટે સ્વર્ગ પાસે ધમ્મિવામાં આવતું મુખ્ય બદલો અને શિક્ષાની વૈદ્યલ્લી કરનાર અહુરની મોઠાઈ. અહુરમજ્દ સાથની જરથુશ્ત્રની પેહેલી વાતચીત. દિન તથા અશોઈની હકુમત ફેલાવવા માટે જરથુશ્ત્ર જોઈતી શક્તી માગેછે; તે પોતાને માટે તેમજ પોતાના સાર્ગેઈ માટે મિનોઈ જોહાનની તથા આ કુન્યાની ભેટો મેલવવાને વિનવેછે. ૧૦૯
- હા ૪૩ મો—ચીજોનાં અને મજ્દયશ્નિ દિનનાં મુળ વિષે જરથુશ્ત્રએ અહુરમજ્દને પૂછેલા જુદા જુદા સવાલો. ૧૦૩
- હા ૪૪ મો—નવી દિનની વાચ્છે. બે મિનોતા કૃત્વા. બુરાઓ સામે ખોલાયલો આપ. અહુરમજ્દની મોઠાઈ. રવાનોનું સેવટ. નવી દિનના પેગમ્પરનું આવવું..... ૧૧૮
- હા ૪૫ મો—પૃથ્વી ઉપરના બળવંતોથી હેરાન થતા મજ્દયસ્તની દિનની વાચ્છે કરનારની કૃપાદ; કયાં નાસી જવું તે તે જાણતો નથી. તે અહુરમજ્દની મદદ માગેછે. પોતાની ઉપર જીલમ કરનારને તે આપ દેછે અને જે આ તેને મદદ કરેછે તથા તેનું સાંભળેછે તેને સ્વર્ગ

મલવાની કબુલાત આપેછે. જરથુસ્ત્રના પ્રથમ સા-
ગેદો અને રક્ષણ કર્તાઓને કહેલી નેમાજ, તેમને
મળનારો આશિર્વાદ..... ૧૨૬

ગાથા સુપ્તમધન્યુશ.

હા ૪૬ મો—તન્દરેસ્તી અને ખીજ ન્યામતો માટે અરજ, બ
લાઈન્સ બદલો, યુરાઈની સજા..... ૧૨૭

હા ૪૭ મો—પ્રમાણીક લોકોની ભવિષ્યની ક્ષતેહ અહુરની દીન
ધણીજ સંપૂર્ણ છે. બલા સર્દારો તેમજ ગોસ્પન્દો,
અને દિનની તથા તેના પેશ્વાઓની ક્ષતેહ મેલવવા
માટેની બંદગી..... ૧૨૭

હા ૪૮ મો—ધર્મ સુધારક ઉપરના હાંડેસાની ક્ર્યાદ, કુન્યામાં ફે-
લાવો પામેલા યુરા મહજબો, તેમની પુત્રે આલનારા
નારાકારકો. અહુરની દીન સુખ આપેછે. ઝેડુત ત-
થા ક્રધઓશ્ત્ર માટે અરજ. યુરાઓ સામેના આપ.
જરથુશ્ત્રની બંદગી..... ૧૩૧

હા ૪૯ મો—પ્રમાણીક માણસના માત્રેકા મજદ અને અષ છે.
ભર્વાદ માટેની, લડવૈયા માટેની બંદગી. અહુર પો-
તાના વફાદાર નોકરોને મદદ કરેછે, અહુરની વખા-
ણો; કવી ઉમંગથી તેની નોકરી કરવા હસે છે
અને માગણી કરેછે કે તેના ખોદાની કીર્તિ તરફ
સંઘલાઓ વલાણ લે..... ૧૩૪

ગાથા વોહુક્ષત્ર.

હા ૫૦ મો—પ્રમાણીક અને ભક્ષી સત્તાની આશ્ચય. કવિ પોતા-
ના લોકો માટે બલા સર્દારો અને એમને માટે તેમ-
ના ભલાં કામોનો બદલો માગેછે. તે અહુર કને જે
રક્ષણ ભલાઓને આપાયછે તેની નીશાન મેળવવાને
વિનવેછે. કાફરો અને કરપનોના યુનાહ; તેમનું ભ-
વિશ્યનું પરિણામ. ગરેન્માનવાળા પ્રમાણીકોનું સુ-
ખ. જરથુશ્ત્રના પ્રથમ સાગેદોની લાયકાત અને બ-
દલો; હુએચતઅસ્પઓને, વીસ્તાસ્પ, ઈત્યાદીને
નેમાજ..... ૧૩૭

હા ૫૧ મો—યશ્ન વોહુક્ષત્ર ભણી રહેવા પછીની નીરંગ..... ૧૪૨

ગાથા વહિશતોઘશતિ.

૫૪.

હા ૫૨ મો—જરથુશ્ત્રએ પોતાને માટે અને પોતાના પેહેલા મદ-
દગારો માટે કરેલી ખાહેશ. પોતાની ટીકરી પોઉસચિ-
સ્તને તેણીનાં ક્ર.પચ્ચાશ્ત્ર સાથનાં લગ્ન વખતે અને
સામાન્ય રીતે સઘલી પરણતી જીવાન છોકરીઓને
કહેલા આશિર્વાદના સુખનો. જુરાઓ માંને ઓચ-
રેલા આપો. લગ્ન કરવાની બલામણુ..... ૧૪૩

(૫જરને પાછી ચાલુ.)

- હા ૫૩ મો—અર્ધયમ-ધ્યિની અંદગી ૧૪૬
- હા ૫૪ મો—ગાથાઓને નેમાજ..... ૧૪૬
- હા ૫૫ મો—પરચુટણુ ફકરા ૧૪૮
- હા ૫૬ મો—સ્વઓષ યસ્ત..... ૧૪૯
- હા ૫૭ મો—ફશુષ માંત્ર ૧૫૬
- હા ૫૮ મો—ફશુષ માંત્ર ૧૫૮
- હા ૫૯ મો—આક્રિગાને દક્ષાન ૧૫૯
- હા ૬૦ મો—અહુનવર્ધયે, અર્ષેમવોહુ અને ચેકહેહાતાંમની
અંદગીઓના કાયદા..... ૧૬૧
- હા ૬૧ મો—આતરાની ન્યારા અને તેને ઘટતી આરાધના.. ૧૬૨
- હા ૬૨ મો—પરચુટણુ ફકરા ૧૬૪
- હા ૬૩ મો—પરચુટણુ ફકરા ૧૬૪
- હા ૬૪ મો—અર્દિસ્રર ન્યાઓરા—હાતાંમચના હાસાથની. પા-
ણીઓના ફરેસ્તાની અંદગી. આપો. પાણીઓની
આરાધણા..... ૧૬૫
- હા ૬૫ મો—અહુરાનિ ઇત્યાદીની અંદગી..... ૧૬૬
- હા ૬૬ મો—પરચુટણુ ફકરા ૧૭૦
- હા ૬૭ મો—અહુરાનિ પાસે માત્રી મેલવવાની અંદગી, નેમાજને
અને માગણીઓ. પાણીઓને નેમાજ. દેવોની
વિરુદ્ધ અંદગી. જીદા જીદા ફરેસ્તાઓને બેટા.... ૧૭૦
- હા ૬૮ મો—પરચુટણુ ફકરા ૧૭૩
- હા ૬૯ મો—અગસાસ્પન્દા અને જીદા જીદા ફરેસ્તાઓને નેમાજ. ૧૭૪

- હા ૭૦ મો—યતની સેવતની બંદગી શું તે વિષે ક્રપ્તઓશ્ત્ર પૂછે
છે. દિનના મુખ્ય કૃષ્ટતાઓની, બહી પેદાઓની,
આકારા અને જમીનના ભાગોની મુખ્ય બંદગીઓ-
ની આરાધના..... ૧૭૫
- હા ૭૧ મો—અહુનવર્ધ્ય ઇલાદી બંદગીઓના કાયદા..... ૧૮૦
- હા ૭૨ મો—પરચુટણ કૃકરા ૧૮૦

વધારો.

- જન્દ અવસ્તા વિષે પ્રોફેસર હાર્લેના વિચારો. ૧૮૧
- ગાયાઓ વિષે પ્રોફેસર હાર્લેના વિચારો. ૧૮૮
- યજ્ઞસ્તોત્રમાં આવેલાં કેટલાંક વિષેના નામોનો ખુલાસો. ૨૦૧



જસ મે અવડું મજદ!

શ્વોર્ષ સ્તઓતરસ્યા માંથ્રતસ્યા અહુર મજદા
અઓર્ગમદ્યેચા ઉરમહિચા વીસામદ્યેચા યયત્ મી-
જુદમ્ મવએથમ્ દુદદાથા દ્યેનાબ્યો મજદા અહુરા,
અદ્યા હવો ને દાર્દદી અદ્યાધ્યા અહુયે મનઝ્યાચા.

(હા ૪૧ મો ફકરો ૫ મો.)

તાચા રપેન્તા મર્ધન્યૂ મજદા અહુરા
અષાઉતે ચોધર્શિ યા જી ચીચા વહિરતા
હનર્ શ્વહાત્ જઓષાત્ દ્રેગ્વાઓ યક્ષર્તી
અદ્યા રક્યઓશનાર્ધર્શિ અકાત્ આ-રક્યાંસ્ મનડ્ હો.

(હા ૪૭ મો ફકરો ૫ મો.)

યજ્જશનેનો તર્જુમો.

હા ૧ લો.

ક્રિયાનું જાહેરનામું—ફરેસ્તાઓની આરાધના.

૧. * (૧) પેદા કરનાર, પ્રકાશીત, દબ્બપાવાલા, ઘણાજ મોટા, †
ઘણાજ ભલા (અને) ઘણાજ ખુબસુરત અહુરમજદનાં માનમાં (આ
યજ્જશને) હું અર્પણ કરું છું (તથા) સંપૂર્ણ કરું છું; (૨) (જે અહુરમજદ)

* દરેક ફકરાની સરખાતના જે આંકડા છે તે વસ્તુર્ગાદિના તેક્ત સુ-
જળના ફકરા બતાવે છે અને વધારામાં જે આંકડા છે તે પેહોલ્લિ ત-
ર્જુમાને અનુસરતા ફકરા દેખાડે છે.

† સરેહ કરનારાઓ આ વિષેરાણુને તેની પછીના ફકરામાં આવેલા
“સંપૂર્ણ ઘટમના” એ શબ્દોને લાગુ કરી એનો અર્થ મોટાં શરીરનો
સમજાવે છે.

ધણેજ મફત, " ઉત્તમ અક્ષલવાજો, સંપૂર્ણ ધટ્મનો, અશોધમાં ધણે-
જ નામાંકીત; (૩) ધણેજ ડહાપણ ભરેલો મિત્રો, ધણે દૂર સુધી ખુશા-
લી પાંથરનારો (છે) (૪) જેણે આપણને પેદા કર્યા, જેણે આપણને
અનાવ્યા અને આપણને પોશણ આપ્યું (અને) જે સઘલાંની વૃદ્ધિ
કરનારો મિત્રો (છે).

૨. (૫) વોહુમનો, અષવહિરત, ક્ષત્રવર્ધ્ય, સ્વેન્ત આર્મ્મિતિ, હઉ-
ર્વતાત અને અમર્રેતાત † નાં માનમાં હું (આ) અર્પણ કરુંછું (તથા)
સંપૂર્ણ કરુંછું; (૬) ગોધાનો મિત્રો (અને) ગોધાનાં પદનનાં માનમાં (તથા)
અહુરમજ્દનો (અને) અમ્સાસ્પન્દોનો આતશ (જે માણસની) ધણીજ
નજદીક (છે તેનાં) માનમાં હું (આ) અર્પણ કરુંછું (તથા) સંપૂર્ણ કરુંછું.

* સરેહ કરનારા એનો અર્થ " ઇન્સાફનાં કામિમાં મફત " એવો
કરેછે; પણ (મી० હર્લેનો એવો વિચાર છે કે), એનો અર્થ " અશો-
ધમાં મફત " થાયછે.

† કુન્યાની પાસ્યાની કરનારા તરીકે અમ્સાસ્પન્દોનાં કુદરતી કામિ
શું છે તેનું વર્ણન સરેહ કરનારાએ અત્રે આપેછે. વોહુમનો (અહમન)
ગોસ્પન્દો ઉપર, અષ વહિસ્ત (અર્ધિયેહસ્ત) આતશ ઉપર, ક્ષત્ર (શહે-
રેવર) ધાતુએ ઉપર સર્દારી કરેછે; આર્મ્મિતિ જમીનનો " જન " (ક-
રેસ્તો) છે. હઉર્વતાત અને અમર્રેતાત (ખોદાંદ તથા અમર્દાંદ) પાણી
તથા ઝાડપાંનના " જનો " છે, જેમને તન્દરેસ્તી અને આબાદી આપ-
નારા ગણવામાં આવેછે. પણ એ કાંઈ તેમની અસલ આશ્યતો ન
હતી. આર્ય લોકોની નજરમાં આતશ ઈશ્વર અવતાર હતો; લોખંડ
(ધાતુ) નો હુબર એક આકાશી દેવતાએ શોધ્યો હતો. (જુઓ વધકન
દેવતાને લગતી દંત કથા.) જમીનને એક સર્દાર " જન " થી તાજગી
મલતી હતી, જે તેની ઉત્પત્તિ ડહાપણથી વેહેંચી આપતો તથા તે ઉપર
હકુમત ભોગવતો. મજ્દયસ્તી સુધારાએ તેમને વિચારમાં વધુ ઉતરી
શકે એવા કર્યા હતા. વોહુમનો ગોસ્પન્દોની જાતની સંભાલ રાખવાને
શીખવેછે તથા હકમ આપેછે અને તેથી તે ગોસ્પન્દોનો " જન " છે.
આતશને પવિત્રાઈની નીશાંન ગણીછે; લોખંડ (ધાતુ) ઇન્સાફી સત્તાની
નીશાંન છે. અમ્સાસ્પન્દોને આ રૂપો મળવાની પુશ્કલ નીશાંનો ગાથા-
ઓમાંથી મળેછે. હઉર્વતાત અને અમર્રેતાત પાણી અને ઝાડ પાનના
કરેસ્તા છે જેમને તેમના તન્દરેસ્તી આપનારા યુણનું રૂપ આપ્યું છે.

૩. (૭) હંમેશમીનો કાયદો, તે કાયદો જે દેવોનો નાશ કરેછે, તે કાયદો જે અશો (લોકો)ના અશો સર્દાર જરથુશ્તનો (છે તેનાં) માનમાં હું (આ) અર્પણ કરુંછું (તથા) સંપૂર્ણ કરુંછું;* (૮) પવિત્ર (દુન્યા) ના સર્દારો જેઓ દિવસના વખતો† ઉપર સર્દારી ભોગવેછે (તેઓના,) અશો (દુન્યા)ના અશો સર્દાર ઉપહિનના (અને) અશો (દુન્યા)ના અશો સર્દારો ઔરંજય અને ન્માન્યનાં* માનમાં હું આ અર્પણ કરુંછું તથા સંપૂર્ણ કરુંછું; (૯) અશો (દુન્યા)નો સર્દાર (હંમેશનો) ક્રોહમંદ અશો સ્વઓષ જે દુન્યાના લોકોને આપાદો આપેછે (તેનાં,) પ્રમાણીક રશ્નનાં અને અર્શતોત‡ જે દુન્યાને લગતી ચીજોને ખીલવેછે તથા વધારેછે (તેનાં) માનમાં હું (આ) અર્પણ કરુંછું (તથા) સંપૂર્ણ કરુંછું.

૪. (૧૦) પવિત્ર (દુન્યા)ના પવિત્ર સર્દાર હાવનિ૧ ને (તથા) પવિત્ર (દુન્યા)ના પવિત્ર સર્દારો સાવડ્હિ અને વીસ્યને હું (આ) અર્પણ કરુંછું (તથા) સંપૂર્ણ કરુંછું; (૧૧) પોતાનાં નામથી આરાધાતા, હજાર કાંતવાલા, દશ હજાર આંખવાલા યજ્ઞ (તે) વિસ્તીર્ણ મુલકોવાલા

* આ ફકરો સાધારણ યજ્ઞનેમાં હોતો નથી પણ વંદિદાદ સાદિની યજ્ઞનેમાં આવેછે.

† ગેહો અથવા દિવસના વિભાગો. આ અને એની પછી પાંચ ગેહોને લગતા ફરેસ્તાઓની અનુક્રમે આરાધના કરવામાં આવી છે, તેમાં પેહેલો અને જે ફરેસ્તાઓ સાથે જોડાઈને આવે છે તે મર્દાને એક ગેહની આંધની થાયછે; એમાંના બે સાથે જોડાઈને આવતા ફરેસ્તાઓ પૃથિ અને પ્રજ્વના વિભાગ ખતાવે છે; એમની પછી બે ત્રણ મુખ્ય જાહેર ફરેસ્તાઓ આવે છે. ઉપહિન ગેહ સૂર્યને મધરાતે ઉપર ચઢવા માંડવાનો વખત છે. ઔરંજય એ પાકની મોહોસમો ઉપરનો ફરેસ્તો છે. ન્માન્ય એ ન્માન (ધર) નો ફરેસ્તો છે.

‡ અર્શતોત એટલે ધનસાફ અને રશ્ન એટલે સચ્ચાઈ એ સ્વઓષના જોડા છે.

૧ હાવનિ એ ગેહ સૂર્ય ઉપર આવી પોહોંચવાનો વખત છે. સાવડ્હિ ફરેસ્તો ગોસ્પન્દોનું રક્ષણ કરેછે. વીસ્ય એ વિસ્ (મોહોશ્વ) નો ફરેસ્તો છે. આ ફરેસ્તાઓ અને એ પછી ખીજ ફકરાઓમાં આવેલા ફરેસ્તાઓ વિષેનો ખુલાસો પેહેલ્વિ-સંસ્કૃત સરેહોમાંથી ઉઘીણો લીધેલો.

મિત્રનાં અને રામ-આસ્ત્ર* નાં માનમાં હું (આ) અર્પણ કરુંછું તથા સંપૂર્ણ કરુંછું.

૫. (૧૨) અશે (દુન્યા)ના અશે સર્દાર રપિઠિવન† ને (તથા) અશે (દુન્યા)ના અશે સર્દારે ક્રાદત્કૃષુ અને જન્તુમને હું (આ) અર્પણ કરુંછું (તથા) સંપૂર્ણ કરુંછું; (૧૩) અહુરમજ્દના અષ-વહિશત અને આતશને હું (આ) અર્પણ કરુંછું (તથા) સંપૂર્ણ કરુંછું.

૬. (૧૪) અશે (દુન્યા) ના અશે સર્દાર ઉજયેઠરિન‡ નાં માનમાં હું (આ) અર્પણ કરુંછું (અને) સંપૂર્ણ કરુંછું; (૧૫) અશે (દુન્યા)ના અશે સર્દારે ક્રાદત્-વીર અને દ્યુમનાં માનમાં હું (આ) અર્પણ કરુંછું તથા સંપૂર્ણ કરુંછું; (૧૬) બુલદ સાહેબ, પાણીઓના ખેશી¶ અને મજ્દનાં પેદા કરેલાં પાણીઓનાં માનમાં હું (આ) અર્પણ કરુંછું (તથા) સંપૂર્ણ કરુંછું.

* એ મિત્રના સોયતી અને હવાનો ફરેસ્તો છે; એ ફરેસ્તો તે છે કે જે ખોરાકોને સ્વાદ અને લહેજત આપેછે. મિત્ર જમીનને ગરમી આપી ફલદ્રૂપ કરે છે ત્યારે રામ-આસ્ત્ર જમીનની ઉત્પત્તિને ખોરાક તરીકે લેવા લાયક અને પુષ્ટીકારક કરે છે.

† રપિઠિવન ગેહ એ મધ્યાન બપોરની છે. ક્રાદત્કૃષુ ગોસ્પન્દો ઉપર મેહેરખાની રાખેછે અને તેમને આપાદ કરેછે. જન્તુમ એ (ગાંમ) નો ફરેસ્તો છે.

‡ ઉજયેઠરિન ગેહ સૂર્ય અસ્ત પામતી વખતનાં ઝઝકલાંના વખતની છે. ક્રાદત્-વીર માણસોને આપાદી આપેછે. દ્યુમ એ દફ્ફુ (દેશ) નો ફરેસ્તો છે. વાંચનાર જોશે કે, દરેક ગેહની સાથે બે ફરેસ્તા આવેછે; તેઓ પોતાને લગતી જાણસોને આપાદી આપેછે; એક જમીનને લગતા વિભાગો ઉપર અને બીજા જીવદારો ઉપર સર્દારી ધરાવેછે.

¶ આ ફરેસ્તાના નામ (નફ્ફો અપાંમ્) નો અર્થ પાણીઓની ડુંતી (નાભી) અથવા સારું કુર્જદ થઈ શકે છે. પ્રવાહી જાણસમાં ઉત્પન્ન કરવાની જે શક્તિ ધારવામાં આવેછે તે એ બતાવેછે. કદાચ ઈરાનના કોઈક સરેવર અથવા ઝરને એ નામ લાગુ કર્યું હશે.

૭. (૧૭) અશેા (દુન્યા) ના અશેો સર્દાર અધ્વિસ્તૃષ્ઠમ (અધ્વિગય)* નાં માનમાં હું આ અર્પણ કરુંછું (તથા) સંપૂર્ણ કરુંછું; (૧૮) જે કૃષ્ટેતો સઘળી ચીજોને એવી રીતે ખીલવે છે કે જેથી હુંદગી સુખી થાય તેનાં (૧૯) તથા અશેો (દુન્યા)ના અશેો સર્દાર જરથુસ્ત્રોતેમનાં માનમાં હું (આ) અર્પણ કરુંછું તથા સંપૂર્ણ કરુંછું; (૨૦) પ્રમાણીક લોકોનાં કૃષોહરો, (૨૧) મરદો સાથે જોડાતારી યાનુઓ, (૨૨) વરસની આપ્પાદો,† બુલંદ કંદનાં જોર, (૨૩) મજદનો પેદા કરેલી કૃત્તેહ, અને (દુરમનને) મારનારાં ઉત્તમ કૈવતના માનમાં હું (આ) અર્પણ કરુંછું તથા સંપૂર્ણ કરુંછું.

૮. (૨૪) અશેો (દુન્યા)ના અશેો સર્દારો મહિતાઓના અશેો કૃષ્ટેતાઓને (અને) અશેો (દુન્યા)ના અશેો સર્દાર યોજના આંદને હું (આ) અર્પણ કરુંછું (તથા) સંપૂર્ણ કરુંછું; (૨૫) અશેો (દુન્યા)ના અશેો સર્દાર પૂતમના આંદ તથા સપ્તવાડયાંનાઈ (આંદ) ને હું (આ) અર્પણ કરુંછું (તથા) સંપૂર્ણ કરુંછું.

૯. (૨૬) અશેો (દુન્યા)ના અશેો સર્દારો વરસની ઋતુઓને‡ (અને) અશેો (દુન્યા)ના અશેો સર્દાર મધ્યો-જરેમયને હું (આ)

* મધરાતે આપ્પર થતી ગેહ. તેના નામને અર્થ બંદગી કરવાનો અને કિર્તનો ગાવાનો વખત દેખાડે છે. વક્ષાયામાં મેલેલા ખીજ શબ્દનો પણ એજ અર્થ છે અને તે ગાથાને લગતી બાષાનો છે.

† આડેકાણે આ શબ્દનો અર્થ મજદ્યસ્ત્રની ધર્મને વડા ધર્મગુરુ એવા થતો નથી. પણ ધર્મગુરુના વર્ગનો અને ધર્મને લગતાં કામો, કર્મોના વગેરેનો કૃષ્ટેતો થાય છે.

‡ એનો છુટો છુટો અર્થ લેતાં વરસનું સુખી રહેથાંન અથવા હુંદગી થાય છે. નૈર્યોસંગે એનો અર્થ સુજિવનિ કૃયો છે.

હું એ શબ્દનો અર્થ જણાયેલો નથી, પણ તેનો અર્થ ખરચીત કરી આંદની બંને મુખ્ય હાલતોની વચ્ચેમાંની હાલતમાં દાખલ થવાનો વખત થયો જોધએ. જુસ્તિ અને સ્પીગલનો ધાતુ “વિક્ષપ” અસંભવીત માલમ પડે છે કારણકે અંધારાનાં અને આંદને ઘટવાના વખતો વિષેના અહીં સવાલ છે. શું એનો અર્થ “સપ્તવાડયું” વધુ લાયક લાગતો નથી ?

¶ ગહરપારોના કૃષ્ટેતાઓ. એમનાં જે નામો નીચે આવે છે તે અસલના વખતમાં રતુઓનાં માનમાં ઠરાવેલા તેહેવારોનાં નામો છે. મધ-

અર્પણ કર્ણું (તથા) સંપૂર્ણ કર્ણું; (૨૭) અશો (દુન્યા)ના સર્દાર અશો મધ્યધોષેમને હું (આ) અર્પણ કર્ણું (તથા) સંપૂર્ણ કર્ણું; (૨૮) અશો (દુન્યા) ના સર્દાર અશો પદ્ધતિષદ્યને હું (આ) અર્પણ કર્ણું (તથા) સંપૂર્ણ કર્ણું; (૨૯) અશો (દુન્યા) ના અશો સર્દાર અથા-ગ્રંમ જે વૃદ્ધિ કરેછે તથા કૌવત આપેછે તેને હું (આ) અર્પણ કર્ણું (તથા) સંપૂર્ણ કર્ણું; (૩૦) અશો (દુન્યા) ના અશો સર્દાર મધ્યધો-ધર્મને હું (આ) અર્પણ કર્ણું (તથા) સંપૂર્ણ કર્ણું; (૩૧) અશો (દુન્યા) ના અશો સર્દાર હમસ્પથમએદ્યને હું (આ) અર્પણ કર્ણું (તથા) સંપૂર્ણ કર્ણું; (૩૨) અશો (દુન્યા) ના સર્દાર જે વસ્તોને લગતા (છે) તેમને હું (આ) અર્પણ કર્ણું (તથા) સંપૂર્ણ કર્ણું.

૧૦. (૩૩) આ સધળા સર્દારો જેઓ અશો (દુન્યા)ના અશો સર્દારો છે તેમને, તેત્રીસ ફરેસ્તાઓ* જેઓ હાવનિ ગેહની નજદીક

ધ્યોજર્મય એ એપ્રિલ મહિનાના ગહમ્પાર છે; ખીજ ગહમ્પારો જે રીતે ગોઠવેલા છે તે રીતે અનુક્રમે આવેછે. પાર્સિઓએ મની સ્થાપના કરનાર તરીકે કલ્પિત યિમને ગણેછે જેને સુર્યની ચાલનાં વરસની ગણતરી ઠરાવનાર ગણવામાં આવે છે. પણ તેઓએ આ તેહેવારોની આશયત તદ્દન બદલી નાખી છે. તેઓ મોહોસમોને બદલે જે છ મુદતોમાં પેદાએશ બની હતી તે મુદતો તરીકે હાલ વધારે ગણાય છે. જે થોડાઓએ નામોના અર્થ જાણે છે તેઓ સાબેત કરેછે કે, માત્ર પેહેલા ખુશસોજ સારો છે. મધ્યોજર્મય એ શબ્દ વખતનું માપ અને ધણું કરીને વસંતનો વખત બતાવે છે; પદ્ધતિ પદ્ધ અનાજ કણસલામાં આવવાના અને કાપણીના વખતને લગતો છે; મધ્યધોષમ એ જમીન તૈયાર કરવાના ખેતીના વખતને લગતો છે; અથાગ્રંમ એ થોડીઓને હમેલદાર થવાનો વખત ગણાયછે; મધ્યધોધર્મ એ થંડીની મોહસમ છે અને હમસ્પથ-મએદ્યનો વખત દિનધર્મની ક્રિયાનાં કામો કરવાનો છે. એ છેલ્લા ગહમ-પારના દિવસો ક્રિયાઓ તથા યુજર્લાઓને મોટે ધણી બંદગી કરવાને લગતા છે; વળી તે કદાચ રતુઓ અથવા મોહોસમો પૂરી કરનારો વખત છે.

* એ તેત્રીસ ફરેસ્તાઓ તે પુંજ કરવાનાં હથ્થારો અને ક્રિયાની તથા અર્પણ કરવાની ચીજો તથા સામાન માલમ થઈછે. આંકવેતિલ જેને એ સમજ માટે આપણે આભારી છીએ તેણે હાવનિ શબ્દનો હાવન (ખાં-

આસપાસ રહે છે, જેઓ અરોધમાં ઘણીજ સંપૂર્ણ કુન્યાને લગતા છે, જેમને વિષે અહુરમજ્દએ શિખવ્યું છે તથા જરથુશ્ત્રએ જાહેર કયું છે, તેમના માનમાં હું (આ) અર્પણ કરું છું (તથા) સંપૂર્ણ કરું છું.

૧૧. (૩૪) યુલંદ દરજ્જાના, અમર્ગ અને ઘણાજ અરો અહુર અને મિથ્રને,* સર્પન્ત મધન્યુશના પેદા કરેલા તારાઓને, પ્રકાશીત દષ્ટિવાવાલા તિશ્ત્યને, હોરોનું તોષ્ઠમ ધરાવનાર ચંદ્રને, અહુરમજ્દ અને દેશોના સાહેબ મિથ્રની આંખ (તે) પ્રકાશીત સેતાખ આલના ધોડાવાલા સૂર્યને હું (આ) અર્પણ કરું છું તથા સંપૂર્ણ કરું છું. (૩૫) આજના રોજ.....† ના ફરેસ્તાને હું (આ) અર્પણ કરું છું (તથા) સંપૂર્ણ કરું છું. (૩૬) આજના મહીના.....† ના ફરેસ્તાને હું (આ) અર્પણ કરું છું (તથા) સંપૂર્ણ કરું છું.

૧૨. (૩૭) અહુરમજ્દના છોકરા, ઓ આતશ! તને તથા સઘળા આતશોને સામઠી રોતે હું (આ) અર્પણ કરું છું અને સંપૂર્ણ કરું છું. (૩૮-૩૯) (આ) પવિત્ર ખાણીઓને, (તથા) મજ્દનાં પેદા કરેલાં તમામ ખાણીઓને અને મજ્દનાં પેદા કરેલાં તમામ ઝડપાનને હું (આ) અર્પણ કરું છું તથા સંપૂર્ણ કરું છું.

૩૯) અર્થ સમજાવ્યો છે. પણ બ્યારે હાવનને તો એ તેત્રીસ જણસો-માંની એક ગણવામાં આવે છે ત્યારે તેની જુલ વધુ ખુદી દીસે છે. આ તેત્રીસ ફરેસ્તાઓને હાવનિ “ગેહ”ની આસપાસ રહેતા કહ્યા છે, કારણકે યજ્ઞ (યજ્ઞરત્ને) દિવસના એજ વખતે સર થાય છે. અમારે તો એવુંજ મત છે.

* એ ખંને મિનાના નામ અત્રે સાથે આપ્યાં છે; પેહેલાનું નામ જાવેદાનની અનદીઠ રશિણનાં અને ખીજને દષ્ટિ રશિણનાં મૂળ તરીકે. મિથ્ર આઠકાણે સૂર્યને અર્પેજ ખચ્ચીત છે તે એની પછીના વાઙ્ઘી દર્શાવે છે; અહુર આ ઠોકાણે બૃહસ્પતી મહને બદલે આવેલા ગણવાનું કશુંખી વાજખી કારણ નથી.

† આ ઠોકાણે જે રોજ માહ હોય તેનાં નામો દેવાં.

૧૩. (૪૦) પવિત્ર અને અસરકારક કાયદેમંદ કાયદાને, દેવોની વિરૂદ્ધ આપેલા કાયદાને, જરથુશ્ત્રના કાયદાને, પાકી કેલવણીને, મજ-દ્યનોના પવિત્ર કાયદાને* હું (આ) અર્પણ કરુંછું (તથા) સંપૂર્ણ કરુંછું.

૧૪. (૪૧) મજ્દના પેદા કરેલા પવિત્ર ચલકાતના પ્રકાશીત પાહાડ ઉષિ-દરેનને† અને મજ્દના પેદા કરેલા પવિત્ર ચલકાતવાલા તમામ પાહાડોને તથા વિશાળ ખોરેહને, (૪૨) મજ્દના પેદા કરેલા પાદશાહી દબ્દબાને, મજ્દના પેદા કરેલા અનદીઠ દબ્દબાને હું (આ) અર્પણ કરુંછું (તથા) સંપૂર્ણ કરુંછું; (૪૩) અષિ-વડ્ડુઈ (અશોધ) ને, ચિસ્તિ-વડ્ડુઈ (ડાહપણ) ને, પવિત્ર સમ્બાઈ અને ઈન્સાફને, મજ્દના પેદા કરેલા દબ્દબા અને આબાદીને હું (આ) અર્પણ કરુંછું તથા સંપૂર્ણ કરુંછું.

૧૫. (૪૪) બળવંત અને ઉત્તમ દુવાને, પવિત્ર અને અશો તથા બળવંત મરદને તથા મિનોઈ શ્રાપને લગતા બચંકર ફરેસ્તાને હું (આ) અર્પણ કરુંછું (તથા) સંપૂર્ણ કરુંછું.

* એ જુદા જુદા કાયદાઓ વચ્ચે લખાણ ઉપરથી કશો તફાવત દેખાતો નથી. અરે છે કે, યજ્ઞ (યજ્ઞસ્તે) ના ખીજ હામાં તેને છુટા પાડ્યા છે, પરંતુ તેમાં તો વલી “દાર્તમ વિદોયુમ” ને “દાર્તમ જરથુશ્ત્રી” થી પણ છુટો કર્યો છે કે ભ્યારે તે બંને એકજ છે. અહીં આપણને ત્રણ શબ્દો માંત્ર, દાર્તમ, દમ્મેન (કાયદાને અર્થે) મળે છે.

† બાહોશીનો પાહાડ એવો અર્થ તર્જુમાઓમાં કરવામાં આવ્યો છે અને એ પાહાડનું નામ બતાવે છે કે તે અર્થ ખરોજ છે. કદાચ અસંભવના વખતમાં બામદાદના સૂર્યનો એ પાહાડ હતો ભ્યાંધી તેનાં કીરણો પેહલે બાહાર પડતાં; આ વાક્યમાં તે જે જગાએ આવ્યો છે તે ઉપરથી એ વિચારને મજબૂતી મળે છે. પાછલી દંતકથાઓમાં તેને સજેસ્તાનનો એક પાહાડ ગણ્યો છે, તથા તેમાં વળી એવું લખાણ મળે છે કે ઉષિદરેન એક હોય પાહાડ છે ભ્યાં એક ઝાડ હોય જરથુશ્ત્રનું રૂઢ વિચાર કરવું બે-હુંજે. પણ એ દંતકથા તર્જુમા કરનારાઓ તેમજ સરેહ કરનારાઓને ખબર નથી તેમજ અવસ્તાથી તે બેગાંની છે કારણ કે અવસ્તામાં તેને કશું મલતાપણું જડતું નથી.

૧૬. (૪૫) આ રેહેથાંનની જગાઓ, આ મુલકો, આ જમીનો, આ મકાનો, આ નદીઓ, આ પાણીઓ, અને ઝાડપાનો, તે જમીન, તે આકાશ, પવિત્ર પવન, તારાઓ, ચંદ્ર, સૂર્ય, પોતાના કાયદાવાળી કુદરતી શેશિયુઓ અને સ્વૈન્ટ-મર્ઝન્યુશની તમામ પેદાએશોમાંના મરદો તથા ઓરતો (જે) અશો (દુન્યા) ના અશો સદાશે (છે તેમને) હું (આ) અર્પણ કરુંછું (તથા) સંપૂર્ણ કરુંછું.

૧૭. (૪૬) અશો (દુન્યા) ના અશો સદાર યુલંદ દરજ્જાના સાહેબને (તથા) ગોહો, દિવસો, મહિનાઓ, ગહમ્બારો અને વરસોના ફરેસ્તાઓ જેઓ સઘળા અશો (દુન્યા)ના અશો સદારે છે તેઓને (અને) હાવનિ ગોહના સદારને હું આ અર્પણ કરુંછું (તથા) સંપૂર્ણ કરુંછું.

૧૮. (૪૭) પ્રમાણીક લોકોની યજ્ઞવંત અને કશાથી નહીં પીહી-નારી દ્રવષિઓ, પ્રથમ જમાનાની દીનવાલાઓની દ્રવષિઓ, આ જમાનાની દીનના લોકો*ની દ્રવષિઓ તથા (મારાં) પોતાનાં રવાંનની દ્રવષિને હું (આ) અર્પણ કરુંછું (તથા) સંપૂર્ણ કરુંછું.

૧૯. (૪૮) અશો (દુન્યા) ના સઘળા સદારેને હું (આ) અર્પણ કરુંછું (તથા) સંપૂર્ણ કરુંછું; (૪૯) સંપૂર્ણ પેદાએશના મિનોઈ દુન્યાને લગતા અને આ દુન્યાને લગતા સઘળા યજ્ઞદોને હું (આ) અર્પણ કરુંછું (તથા) સંપૂર્ણ કરુંછું, (૫૦) જેઓ (યજ્ઞદો) તેમની સંપૂર્ણ પવિત્રાઈને લીધે માન મેલવવાને અને આરાધણા થવાને લાયક છે.

૨૦. (૫૧) અશો (દુન્યા) ના સદાર, ઓ અશો હાવનિ! અશો (દુન્યા) ના સદાર, ઓ અશો સાવરુહિ! (૫૨) અશો (દુન્યા) ના સદાર ઓ અશો રપિઠિવન! (૫૩) અશો (દુન્યા) ના સદાર ઓ

* આ શબ્દ (નમ્માનઝિદશ્ત)ના અર્થ કોઈપણ પ્રકારનું નજદીકપણું થાયછે; આ ડોકાણે તેને સગપણ સાથે સંબંધ હોય નહી. પ્રથમ દિનવા-લઓની સામે એ શબ્દ હોવાથી તેના અર્થ ધર્મ અથવા તો વખતની સાથે સંબંધ ધરાવનારો થવા જોઈએ.

અશો ઉજ્જયેધરિન! (૫૪) અશો (દુન્યા) ના સદાર, ઝો અશો અ-
ધવિસ્સુત્તમ-અધવિગય! (૫૫) અશો (દુન્યા) ના સદાર, ઝો અશો
ઉપહિન!

૨૧ (૫૬) અગરજો તને મેં દુઃખ દીધું હોય, (૫૭) વિચારથી,
સુખ નથી કે કામથી (૫૮) અગરજો મેં તે જાણી જોઈને કે અણ-
જનપણે કંઈ હોય, (૫૯) તો તેની (તોજેશ) માટે તારૂં આ કિર્તન
ગાવાને હું ઇચ્છું અને જો તારી ભક્તિ અથવા બંદગી કરવામાં હું
ચુક્યો હોવું તો તને આ યજ્ઞ હું અર્પણ કરવા માગું છું.

૨૨. (૬૦) અશો (દુન્યા) ના ઝો તમે બલવંત અને અશો
સદારો! (૬૧) અગર જો મેં તમને દુઃખ દીધું હોય, (૬૨) વિચા-
રથી, સુખનથી કે કામથી (૬૩) અગર જો મેં તે જાણી જોઈને કે
અણજનપણે કંઈ હોય, (૬૪) તો તેની (તોજેશ) માટે તમારૂં આ
કિર્તન ગાવાને હું ઇચ્છું અને જો તમારી ભક્તિ અથવા બંદગી કર-
વામાં હું ચુક્યો હોઉં તો તમને આ યજ્ઞ હું અર્પણ કરવા માગું છું.

૨૩. (૬૫) મજ્જદયસની જર્યોસ્તી, દેવોનો દુરમન (અને) અ-
હુરમજ્જદનો વફાદાર થવાને હું એકસર કરું છું, (૬૬) (તેમજ) અશો
(દુન્યા) ના અશો સદાર હાવનિની ભક્તિ કરવા, કિર્તન ગાવા, ખુશી
કરવા અને વખાણ ગાવા માટે, (૬૭) અશો (દુન્યા) ના અશો સદારો
સાવહરિ (અને) વીર્યની ભક્તિ કરવા, કિર્તન ગાવા, ખુશી કરવા,
અને વખાણ ગાવા માટે, (૬૮) (અને) ગેહો, દિવસો, મહિનાઓ,
ગહમ્પારો, અને વરસોની ભક્તિ કરવા, કિર્તન ગાવા, ખુશી કરવા અને
વખાણ ગાવા માટે (હું એકસર કરું છું.)



હા ૨ જો.

અર્સમ અને “જ઼ઞ્ઓઞ્” * ને ઇંજવાની ક્રિયા.

૧. (૧) “જ઼ઞ્ઓઞ્” ને હું આ બંદગીથી વખાણુંછું; (૨) અર્સમને હું આ બંદગીથી વખાણુંછું; (૩) આ બંદગીથી અર્સમને હું વખાણુંછું; (૪) અર્સમને “જ઼ઞ્ઓઞ્” ની સાથે હું વખાણુંછું; (૫) “જ઼ઞ્ઓઞ્” ની સાથે અર્સમને હું વખાણુંછું; (૬) આ “જ઼ઞ્ઓઞ્” થી અર્સમને આ બંદગીમાં હું વખાણુંછું; (૭) અર્સમ વધી “જ઼ઞ્ઓઞ્” ને આ બંદગીમાં હું વખાણુંછું; (૮) “જ઼ઞ્ઓઞ્” ની સાથે અર્સમને આ બંદગીમાં હું વખાણુંછું; (૯) આ અર્સમને “જ઼ઞ્ઓઞ્” ની તથા પવિત્ર દોરી (અઘવ્યાઓડ્-હન) સાથે એટલે ક્રિયાઓની માર્ફતે તૈયાર કરેલી અર્સમને હું વખાણુંછું.

૨. (૧૦) આ અર્સમ અને આ “જ઼ઞ્ઓઞ્” થી આ બંદગીમાં અશેા (દુન્યા) ના અશેા સદાર અહુરમજ્દને અને ભલા તથા હાહા પાદશાહ અમ્સારપન્દોને હું વખાણુંછું.

૩. [(૧૧) † આ અર્સમ અને આ “જ઼ઞ્ઓઞ્” થી આ બંદગીમાં દેવોની વિરૂદ્ધ આપેલા કાયદાને (એટલે) અશેા (દુન્યા) ના સદાર અને પવિત્ર જરથુશ્ત્રના કાયદાને હું વખાણુંછું.] (૧૨) આ અર્સમ અને આ “જ઼ઞ્ઓઞ્” થી આ બંદગીમાં અશેા (દુન્યા) ના સદારો દાહાડાની ગોહો ઉપર વડાપણું ધરાવતા કુરેસ્તાઓને, (૧૩) અશેા (દુન્યા) ના અશેા સદાર ઉષહિનને હું આ બંદગીમાં વખાણુંછું; (૧૪) અશેા (દુન્યા) ના સદારો અશેા ઍરજય અને ન્માન્યને હું વખાણુંછું; (૧૫) આ “જ઼ઞ્ઓઞ્” અને આ અર્સમથી આ બંદગીમાં અશેા સારાં ઘટમના બનેલા, અશેા (દુન્યા) ના સદાર, (હંમેશાના) કુત્તેહમંદ સ્ત્રઓષને હું વખાણુંછું, જે હાડમંદ દુન્યાને આબાદી આપે છે; (૧૬) આ બંદગીમાં

* યજ્ઞનેની ક્રિયામાં વપરાતું એક પવિત્ર કરેલું પાણી. એને કેટલાકે “જોર” કહેછે.

† વંદિદાદ સાદેની યજ્ઞનેમાં એ કકરે વધારેલા છે.

રાસ્ત રશ્નુને હું વખાણું છું, (૧૭) આ બંદગીમાં અર્પણ (આસ્તાંદ) ને હું વખાણું છું જે દુન્યાને લગતી જાણસોને ખીલવે છે તથા વધારે છે.

૪. (૧૮) આ “જ્યોત્ષ્ણ” અને યર્સમથી આ બંદગીમાં અરો (દુન્યા) ના અરો સર્દાર હાવનિને હું વખાણું છું; (૧૯) આ બંદગીમાં અરો (દુન્યા) ના અરો સર્દારો સાવડહી અને વિસ્યને હું વખાણું છું; (૨૦) આ જ્યોત્ષ્ણ અને યર્સમથી આ બંદગીમાં હજાર કાંતવાલા દશ હજાર આંખોવાલા, પોતાનાં નામથી આરાધાતા યજ્ઞ વિસ્તીર્ણ મુલકોવાલા મિથ્રને તથા રામ ખાસ્ત્રને હું વખાણું છું.

૫. (૨૧) આ “જ્યોત્ષ્ણ” તથા આ યર્સમથી આ બંદગીમાં અરો (દુન્યા) ના અરો સાહેબ રપિઠિવનને હું વખાણું છું (૨૨) અરો (દુન્યા)ના અરો સર્દારો ક્રાંદત ક્ષુપ્ત અને જનતુમને હું વખાણું છું. (૨૩) આ જ્યોત્ષ્ણ તથા આ યર્સમથી આ બંદગીમાં અપવ-હિશ્તને તથા અહુરમજ્દના છોકરા આતશને હું વખાણું છું.

૬. (૨૪) આ “જ્યોત્ષ્ણ” અને આ “યર્સમ” થી આ બંદગીમાં અરો (દુન્યા) ના અરો સર્દાર ઉજયેઈરિનને હું વખાણું છું; (૨૫) આ બંદગીમાં અરો (દુન્યા)ના અરો સર્દારો ક્રાંદત્વીર અને દબ્યુમને હું વખાણું છું; (૨૬) આ યર્સમ અને આ “જ્યોત્ષ્ણ” થી આ બંદગીમાં બાદશાહી દરજ્જાવાળા, પ્રકાશીત, પાણીઓ સાથે અતજગતી સગાઈ ધરાવનાર, તેજ ચાલના ઘોડાવાળા બુલંદ સાહેબને હું વખાણું છું; (૨૭) આ બંદગીથી મજ્દનાં પેદા કરેલાં પવિત્ર પાણીઓને હું વખાણું છું.

૭. (૨૮) આ યર્સમ અને આ “જ્યોત્ષ્ણ” થી આ બંદગીમાં અરો (દુન્યા) ના અરો સર્દાર અર્ધવિસ્ત્રૂંમ અર્ધબિગયને હું વખાણું છું; (૨૯) બંદગીને સુખ આપે એવી સઘળી ચીજની વૃદ્ધિ કરનાર (ક્રેસ્તા) ને તથા અરો (દુન્યા) ના અરો સર્દાર જરથુશ્ત્રોત્તમને આ બંદગીમાં હું વખાણું છું; આ યર્સમ અને આ “જ્યોત્ષ્ણ” થી આ બંદગીમાં રાસ્ત લોકોનાં બલાં, બાહાદુર અને પવિત્ર ક્રોહરોને હું વખાણું છું; મરદો સાથે જોડનારી આરતો (પરણેલી આરતો)ને હું આ બંદ-

ગીમાં વખાણુંછું; વાર્ષિક આપ્તાદોને હું આ બંદગીમાં વખાણુંછું; સારાં બનાવેલાં અને બુલંદ કદનાં કૌવતને હું આ બંદગીમાં વખાણુંછું; મજ્જદની પેદા કરેલી કૃત્તહને હું આ બંદગીમાં વખાણુંછું; ઉત્તમ શક્તિ જે (દુશ્મનોનો) નાશ કરેછે તેને હું આ બંદગીમાં વખાણુંછું.

૮. (૩૦) આ યર્સમ અને આ “જ઼ઓથ્ર” થી આ બંદગીમાં અશો (દુન્યા) ના અશો સદારો મહિનાઓના પવિત્ર* કૃસ્તાઓને હું વખાણુંછું; (૩૧) અશો (દુન્યા) ના અશો સદાર બીજના આંદને હું આ બંદગીમાં વખાણુંછું; (૩૨) અશો (દુન્યા) ના અશો સદાર પુ- નમના તથા સપ્તવાડ્યાના આંદને આ બંદગીમાં હું વખાણુંછું.

૯. (૩૩) આ યર્સમ અને આ “જ઼ઓથ્ર” થી આ બંદગીમાં અશો (દુન્યા) ના અશો સદારો વરસની સ્તુઓને હું વખાણુંછું; (૩૪) અશો (દુન્યા) ના અશો સદાર મધ્યોજ્ઞમયને આ બંદ- ગીમાં હું વખાણુંછું; (૩૫) આ યર્સમ અને આ “જ઼ઓથ્ર” થી આ બંદગીમાં અશો (દુન્યા) ના અશો સદાર મધ્યોષ્મને હું વખા- ણુંછું; (૩૬) અશો (દુન્યા) ના અશો સદાર પર્વતિષ્ઠને આ યર્સમ અને આ “જ્ઞેર” થી આ બંદગીમાં હું વખાણુંછું; (૩૭) આ ય- ર્સમ અને આ “જ઼ઓથ્ર” થી આ બંદગીમાં અશો (દુન્યા) ના અશો સદાર અયાઘ્રમને હું વખાણુંછું, (૩૮) જે કૌવતને ખીલવે છે તથા આપેછે; (૩૯) આ યર્સમ અને આ “જ઼ઓથ્ર” થી અશો (દુન્યા) ના અશો સદાર મધ્યધાર્યને આ બંદગીમાં હું વખાણુંછું; (૪૦) આ યર્સમ અને આ “જ઼ઓથ્ર” થી આ બંદગીમાં અશો (દુન્યા) ના સદાર અશો હમસ્પથમએદ્યને હું વખાણુંછું; (૪૦) આ યર્સમ અને આ “જ઼ઓથ્ર” થી અશો દુન્યાના સદારો વરસોને આ બં- દગીમાં હું વખાણુંછું.

૧૦. (૪૧) આ યર્સમ અને આ “જ઼ઓથ્ર” થી આ બંદગીમાં અશો (દુન્યા) ના તમામ સદારોને હું વખાણુંછું; (૪૨) અશો (દુન્યા) ના અશો સદારો તેત્રીસે કૃસ્તા જેઓ હાવનિ ગોહની નજ- દીક આસપાસ રહે છે, જેઓ અશોઈમાં ધણીજ સંપૂર્ણ (દુન્યા)

ને લગતા છે, જેઓ વિષે અહુરમજ્દએ શિખવ્યું છે તથા જરથુશ્તરએ જાહેર કર્યું છે, તેમને આ બંદગીથી હું વખાણું છું.

૧૧. (૪૩) આ યર્સમ અને આ “જ઼ઓશ્ર” થી બુલંદ, અમર્ગ, ઘણાજ પવિત્ર અહુર અને મિથ્રને આ બંદગીમાં હું વખાણું છું; (૪૪) તારાઓ, ચાંદ, સૂર્ય, યર્સમનાં ઝાડો, (અને) મુલકોના સદાર મિથ્રને આ બંદગીમાં હું વખાણું છું. (૪૫) આ યર્સમ અને આ “જ઼ઓશ્ર” થી આ બંદગીમાં આજના દિવસના.....ફરેસ્તાને તથા આજના મહિનાના.....ફરેસ્તાને હું વખાણું છું; (૪૬) આ યર્સમ અને આ “જ઼ઓશ્ર” થી આ બંદગીમાં રાસ્ત લોકોનાં ભલાં, બાહાદુર અને પવિત્ર ફરેહરોને હું વખાણું છું.

૧૨. (૪૭) આ યર્સમ અને આ “જ઼ઓશ્ર” થી આ બંદગીમાં અશો (દુન્યા) ના અશો સદાર અહુરમજ્દના છોકરા તું આતશને અને તે સાથે સઘળા આતશોને હું વખાણું છું; (૪૮) આ “જ઼ઓશ્ર” તથા આ યર્સમથી આ બંદગીમાં મજ્દનાં પેદા કરેલાં (આ) પવિત્ર, ઉત્તમ પાણીને, મજ્દનાં પેદા કરેલાં તમામ પવિત્ર પાણીઓને અને મજ્દનાં પેદા કરેલાં તમામ પવિત્ર ઝાડપાનોને હું વખાણું છું.

૧૩. (૪૯) આ યર્સમ તથા આ “જ઼ઓશ્ર” થી આ બંદગીમાં પવિત્ર (અને) ઘણાજ પ્રકાશીત કાયદાને હું વખાણું છું, (૫૦) દેવોની વિરૂદ્ધ આપેલા કાયદાને હું આ બંદગીમાં વખાણું છું; (૫૧) આ બંદગીમાં જરથુશ્તરના કાયદાને હું વખાણું છું, (૫૨) પાકી કેલવણીને આ બંદગીમાં હું વખાણું છું, મજ્દયસ્નોના પવિત્ર કાયદાને આ બંદગીમાં હું વખાણું છું.

૧૪. (૫૩) આ યર્સમ અને આ “જ઼ઓશ્ર” થી આ બંદગીમાં મજ્દના પેદા કરેલા, પવિત્ર ચલકાતસાથના પ્રકાશીત, આરાધનાને લાયકના પાહાડ ઉષિદરેનને હું વખાણું છું; પવિત્ર ચલકાતવાલા, વીસ્તીર્ન પ્રકાશવાલા, મજ્દના પેદા કરેલા, પવિત્ર, અશો (દુન્યા) ના સદારો તમામ પાહાડોને આ બંદગીમાં હું વખાણું છું. (૫૪) મજ્દનાં પેદા કરેલાં બાદશાહી દબદબાવાલાં કોવતને આ બંદગીમાં હું

વખાણુંછું; (૫૫) મજ્જનાં પેદા કરેલાં અનદિઠ દબ્બપ્પાનાં કૌવતને આ બંદગીમાં હું વખાણુંછું; (૫૬) આ બંદગીમાં પ્રકાશીત, પુલંદ, કૌવતમંદ, દબ્બપ્પાત્રાલી, પરોપકારી અધિવહુલ્હ (અશોઈ) ને તથા મજ્જના પેદા કરેલા પ્રકાશને હું વખાણુંછું; (૫૭) મજ્જની પેદા કરેલી આબાદીને આ બંદગીમાં હું વખાણુંછું.

૧૫. (૫૮) આ “જ્ઞાપ્પ” તથા આ યર્સમથી આ બંદગીમાં બળવંત અને સંપર્ણ દુત્રાને હું વખાણુંછું; પવિત્ર અને અશો મરદને આ બંદગીમાં હું વખાણુંછું; બળવંત અને ભયંકર કૂરેસ્તો જે મિ-નોઈ આપને લગતો છે તેને આ બંદગીમાં હું વખાણુંછું.

૧૬. (૫૯) આ યર્સમ તથા આ “જ્ઞાપ્પ” થી આ બંદગીમાં આ પાણી, જમીન, (તથા) ઝાડપાનને હું વખાણુંછું; આ રેહેથાં-નનો જગાઓ, જમીનો, ખેતરો, મકાનો, અને પ્રકાશીત કીલ્લાઓને,* આ બંદગીમાં હું વખાણુંછું; રેહેથાંનનો આ જગાના સદાર અહુરમજ્જને આ બંદગીમાં હું વખાણુંછું.

૧૭. (૬૦) આ યર્સમ અને આ “જ્ઞાપ્પ” થી આ બંદગીમાં અશો (દુન્યા) ના સદારો તમામ પુલંદ સાહેબો જે ગેહો, દિવસો, મહિનાઓ, ગહમ્પારો (અને) વરસોના કૂરેસ્તાઓ (છે તેમને) હું વખાણુંછું. (૬૧) આ યર્સમ અને આ “જ્ઞાપ્પ” થી રાસ્ત લોકાનાં ભલાં, બળવંત અને પવિત્ર કૂરેહરોને આ બંદગીમાં હું વખાણુંછું.

૧૮. (૬૨) આ યર્સમ અને આ “જ્ઞાપ્પ” થી આરાધવા લાયક (અને) અશો તમામ કૂરેસ્તાઓને આ બંદગીમાં હું વખાણુંછું; (૬૩-૬૪) હાવનિ ગેહ, સાવહુિ અને વીસ્ય ગેહમાં અશો (દુન્યા) ના તમામ સદારોને અને તમામ મુખ્ય સદારોને તેમની (પોતાની ગેહ)માં આ બંદગીથી હું વખાણુંછું.

* પેઢેલા હામાં એ શબ્દ (અવા-પરનાઓ) નો અર્થ પ્રોફેસર હાજેએ નદિ કર્યોછે અને અહીં તે પ્રકાશીત કિલ્લા કરે છે. (તર્જુમો કરનાર.)

હા ૩ જો.

આશ્રવન્ યર્સમ્ને તથા જઞ્મોશ્રને પાણુએ મેલેછે અને
યજ્ઞનું જાહેરનામું પાછું ચાલુ કરેછે.

૧. (૩) અહુરમજ્દ અને અમ્સારપન્દોને ખુશી કરવા માટે,
(૪) પવિત્ર અને કૃતોહમંદ અશો સ્ત્રિઓ (જે) દુન્યાની આપાદોને વ-
ધારનાર (છે) તેને ખુશી કરવા માટે, (૧) (માહુર ઉપર) મેલેલી આ
યર્સમ તથા જઞ્મોશ્રથી હાવતિ ગેહમાં (૨) ખોરાક અને ખાતાના
હદિયા, (આ બક્ષેસો જે) હઉર્વતાત્ અને અમર્ષતાત્ (ની છે તે) અને
ઉત્તમ બક્ષેસોવાળો ગાય (નાં માંસ) ને આ બંદગીમાં હું વખાણું છું.

૨. (૬) બુજર્ગ દરજ્જના અને અશો જરથુશ્ત્રની અશો ક્રવ-
ધિને ખુશી કરવા માટે (૫) હોમને અને પરહોમને આ બંદગીથી હું
વખાણું છું. (૮) અહુરમજ્દના છોકરા આ આતશ! તને ખુશી કરવા
માટે (૭) આ એસમના લાકડાં તથા ખોયની સુગંધને આ બંદગીથી
હું વખાણું છું.

૩. (૧૦) આ પવિત્ર પાણીને (તથા) મજ્દનાં પેદા કરેલાં (તમામ)
પત્રીત પાણીઓને ખુશી કરવા માટે (૯) હોમને આ બંદગીથી હું
વખાણું છું. (૧૪) મજ્દનાં પેદા કરેલાં પાણીઓને ખુશી કરવા માટે
(૧૧) હોમનાં પાણીને આ બંદગીથી હું વખાણું છું; (૧૨) તાન્ન
માંસને * હું આ બંદગીથી વખાણું છું; (૧૩) ક્રિયાઓથી તૈયાર કરેલી
હધાનએપત્ની દાંખત્રીઓ (તા આ હદિયા) ને આ બંદગીથી હું વખાણું છું.

૪. (૧૫) અમ્સારપન્દોને ખુશી કરવા માટે જઞ્મોશ્રની સાથે
(તથા) પવિત્ર દોરી (અધ્વિયાઓ હુન) સાથે ક્રિયા કરીને બનાવેલી આ
યર્સમને આ બંદગીથી હું વખાણું છું. (૨૦) મિત્રો દુન્યાના અને ગેતિની

* મોષિદા એને સાધારણ રીતે જીવાંમ કહેછે. એનો અર્થ દુધ પણ
યાયછે એમ પ્રોફેસર હાર્લે હવે પછીના એક હામાં જણાવે છે અને તેજ
વધુ લાયક અર્થ છે. (તર્જુમા કરનાર.)

દુન્યાના યજ્ઞદેને ખુશી કરવા માટે તથા (મારા) પોતાના આત્માને ખુશી કરવા માટે (૧૬) ભલા વિચારો, ભલા સુખનો અને ભલાં કામોને હું આ બંદગીથી વખાણુંછું; (૧૭) ગાથા ગાવાને હું આ બંદગીથી વખાણુંછું; (૧૮) હાહપણથી બનાવેલા માંથ્રઓને આ બંદગીથી હું વખાણુંછું; (૧૯) પેદાએશના સદાર ઘટતા વખતોની પવિત્ર અને અશો દુવાને આ બંદગીથી હું વખાણુંછું.

૫. (૨૧) હંમેશગીનો કાયદો, તે કાયદો જે દેવોનો નાશ કરેછે, તે કાયદો જે અશો (સોફો) ના અશો સદાર જરથુશ્તનો (છે તેને) હું આ બંદગીથી વખાણુંછું. * દિવસના વિભાગો ઉપર સદારો ભાગવનારા કૂરેસ્તાઓને આ બંદગીથી હું વખાણુંછું. અશો (દુન્યા) ના અશો સદાર ઉપહિનને હું આ બંદગીથી વખાણુંછું; યરજય અને ન્માન્યને આ બંદગીથી હું વખાણુંછું. (૨૨) અશો (દુન્યા) ના અશો સદાર (અને) હમેશનો કુત્તેહમંદ અશો સ્તઓષ (જે) આ દુન્યાને આબાદી આપનારો (છે તે) ને (૨૩) રાસ્ત રશ્નુ અને દુન્યાને લગતી જણસોને ખોલવનાર અને વધારનાર અર્શાત્ (આસ્તાદ) ને આ બંદગીથી હું વખાણુંછું.

૬. (૨૪) અશો (દુન્યા) ના અશો સદાર હાવનિને હું આ બંદગીથી વખાણુંછું. (૨૫) અશો (દુન્યાના) અશો સદારો સાવર્હિ અને વીરયને આ બંદગીથી હું વખાણુંછું; (૨૬) હજ્જર કાનવાલા, દશ હજ્જર આખોવાલા, પોતાના નામથી આરાધાતા યજ્ઞ વીસ્તીર્ણ મુલકોવાલા મિથ્રને તથા રામ-ખાસ્ત્રને આ બંદગીથી હું વખાણુંછું.

૭. (૨૭) અશો (દુન્યા) ના અશો સદાર રપિઠિવનને હું આ બંદગીથી વખાણુંછું. (૨૮) અશો (દુન્યા) ના અશો સદારો ક્રાદત્ કુષુ અને જન્તુમને હું આ બંદગીથી વખાણુંછું. (૨૯) અહુરમજ્દના આતશ તથા અષવહિશતને આ બંદગીથી હું વખાણુંછું.

૮. (૩૦) અશો (દુન્યા) ના અશો સદાર ઉજયેધરિનને આ બંદગીથી હું વખાણુંછું. (૩૧) અશો (દુન્યા) ના અશો સદારો ક્રાદ-

* વંદિદાદમાં આ ડેકાણીથી સઘલી ગેહા છોડી દેવામાં આવેછે.

તવીર અને દબ્બુમને હું આ બંદગીથી વખાણુંછું. (૩૨) બુલંદ સાહેબા પાણીઓના ખેશીને અને મજ્જદનાં પેદા કરેલાં પાણીઓને હું આ બંદગીથી વખાણુંછું.

૯. (૩૩) અશેા (દુન્યા) ના અશેા સદાર અઈવિસ્તુથ્થમ (અઈ-બીગથ) ને આ બંદગીથી હું વખાણુંછું. (૩૪) અશેા (દુન્યા) ના અશેા સદારો જરથુસ્ત્રોત્તમ અને જંદગી ખુશી થાય એવી રોતે ખીલવનાર ફરેસ્તાને આ બંદગીથી હું વખાણુંછું. (૩૫) પ્રમાણીક લોકોનાં ફરોહરો, મરદો સાથે જોડાનારી બાનુઓ, વરસની આબાદી, બુલંદ કદનાં જોર, મજ્જદની પેદા કરેલી ફત્તેહ અને (ફરમનને) મારનારાં કૌવતને હું આ બંદગીથી વખાણુંછું.

૧૦. (૩૬) અશેા (દુન્યા) ના અશેા સદારો મહિનાઓના અશેા સદારોને આ બંદગીથી હું વખાણુંછું. (૩૭) અશેા (દુન્યા) ના અશેા સદારો બીજના આંદને તથા અશેા (દુન્યા) ના અશેા સદારો પૂનમના આંદ તથા સપ્તવાડ્યાના આંદને હું આ બંદગીથી વખાણુંછું.

૧૧. (૩૮) અશેા (દુન્યા) ના અશેા સદારો વરસની રૂતુઓને અને અશેા (દુન્યા) ના અશેા સદાર મઈધ્યા-જરમયને આ બંદગીથી હું વખાણુંછું. (૩૯) અશેા (દુન્યા) ના અશેા સદાર મઈધ્યા-ધેમને આ બંદગીથી હું વખાણુંછું. (૪૦) અશેા (દુન્યા) ના અશેા સદાર પઈતિ-પહ્યને હું આ બંદગીથી વખાણુંછું. (૪૧) અશેા (દુન્યા) ના અશેા સદાર અયાગ્રમ જે વૃદ્ધિ કરે છે તથા કૌવત આપે છે તેને હું આ બંદગીથી વખાણુંછું. (૪૨) અશેા (દુન્યા) ના અશેા સદાર મઈધ્યાઈર્ચને હું આ બંદગીથી વખાણુંછું. (૪૩) અશેા (દુન્યા) ના અશેા સદાર હમસ્પથમએદયને હું આ બંદગીથી વખાણુંછું. (૪૪) અશેા (દુન્યા) ના અશેા સદારો વરસો (ઉપરના ફરેસ્તા)ને હું આ બંદગીથી વખાણુંછું.

૧૨. (૪૫) આ સધલા સદારો જેઓ અશેા (દુન્યા) ના અશેા સદારો છે તેમને, તેત્રીસ ફરેસ્તાઓ જેઓ હાવનિ ગેહની નજદીક આસપાસ રહે છે, જેઓ અશેાઈમાં ઘણીજ સંપૂર્ણ દુન્યાને લગતા

છે, જમને વિષે અહુરમજ્દએ શિખળુંછે તથા જરથુશ્તરએ જાહેર કર્યુંછે તેમને આ બંદગીથી હું વખાણુંછું.

૧૩. (૪૬) બુલંદ દરજ્જાના, અમર્ગ અને ઘણાજ અશેા અહુર તથા મિશ્ત્રને, સ્પેન્તમઘન્યુશના પેદા કરેલા તારાઓને, (૪૭) પ્રકાશીત, દબ્બવાવાલા તિશ્યને, દોરોનું તોખમ ધરાવનાર ચંદ્રને, અહુરમજ્દ અને દેશોના સાહેબ મિશ્ત્રની આંખ (તે) પ્રકાશીત, સેતાબ ચાલના ધોરાવાલા સૂર્યને આ બંદગીથી હું વખાણુંછું. (૪૮) આજના રોજના ફરેસ્તાને હું આ બંદગીથી વખાણુંછું. (૪૯) આજના મહિના.....ના ફરેસ્તાને હું આ બંદગીથી વખાણુંછું.

૧૪. (૫૦) અહુરમજ્દના છોકરા, ઓ આતશ! તને તથા સઘલા આતશોને સામઠી રીતે હું આ બંદગીથી વખાણુંછું. (૫૧) આ પવિત્ર પાણીઓને અને મજ્દનાં પેદા કરેલાં તમામ પાણીઓને અને મજ્દનાં પેદા કરેલાં તમામ ઝાડપાનોને આ બંદગીથી હું વખાણુંછું.

૧૫. (૫૨) પવિત્ર અને અસરકારક કાયદેમંદ કાયદાને, દેવોની વિરૂદ્ધ આપેલા કાયદાને, જરથુશ્તરના કાયદાને, પાકો કેલવણીને, મજ્દવસ્તોના પવિત્ર કાયદાને આ બંદગીથી હું વખાણુંછું.

૧૬. (૫૩) મજ્દના પેદા કરેલા પવિત્ર ચલકાતના પ્રકાશીત પાહાડ ઉષિ-દર્જને અને મજ્દના પેદા કરેલા પવિત્ર ચલકાતવાલા તમામ પાહાડોને તથા વિશાળ ખોરૂને, (૫૪) મજ્દના પેદા કરેલા પાદશાહી દબ્બવાને, મજ્દના પેદા કરેલા અનદીઠ દબ્બવાને હું આ બંદગીથી વખાણુંછું. (૫૫) અધિ-વડ્ડુધને, ચિસ્તી વડ્ડુધને, પવિત્ર સઝચાઈ અને ઈન્સાફને, મજ્દના પેદા કરેલા દબ્બવા અને આબાદીને હું આ બંદગીથી વખાણુંછું.

૧૭. (૫૬) બળવંત અને ઉત્તમ દુવાને, પવિત્ર અને અશેા મરદને, બળવંત અને ભયંકર મિનોઈ શ્રાપને લગતા ફરેસ્તાને હું આ બંદગીથી વખાણુંછું.

૧૮. (૫૭) આ રહેથાંતની જગાઓ, આ મુલકો, આ જમીનો, આ મકાનો, આ નદિઓ, પાણીઓ, જમીનો, ઝાડપાનો, તે જમીન, તે આકાશ,

પવિત્ર પવન, તારાઓ, ચંદ્ર, સૂર્ય, પૌતાના કાયદાવાલી કુદરતી શેશિણ-
ઓ અને સ્પેન્ત-મર્દન્યુશની તમામ પેદાએશમાંના મરદે અને
ઓરતો (જે) અશો (દુન્યા)ના અશો સર્દારો છે (તેમને) આ બંદગીથી
હું વખાણું છું.

૧૯. (૫૮) અશો (દુન્યા) ના અશો સર્દાર યુલંદ દરજ્જાના સાહેબને
(તથા) ગોહો, દિવસો, મહિનાઓ, ગહમ્બારો, અને વરસોના કુરેસ્તા-
ઓ જેઓ સધલા અશો (દુન્યા) ના અશો સર્દારો છે (તેમને) હાવનિ
ગોહના અમલમાં હું આ બંદગીથી વખાણું છું.

૨૦. (૫૯) દોનના તાપેદાર, તીક્ષ્ણ તીરવાલા, અહુર તરફ
ભક્તિભાવ રાખનાર, પ્રજ્યાત નામવાલા, આરાધનાને લાયકના અશો
અને જોરાવર સ્ત્રીઓને ખુશી કરવા માટે ઓરાક અને ખાનાંના આ
હદિયા, (આ બક્ષેસો જે) હૃદયતાત અને અર્મૈરતાત (ની છે તે) અને
નેક પેદાએશની ગાયને આ બંદગીથી હું વખાણું છું.

૨૧. (૬૦) યુજોર્ગ દરજ્જાના અને અશો, પ્રજ્યાત નામવાળા
આરાધનાને લાયકના જરથુશ્તરને ખુશી કરવા માટે હોમ અને પર
હોમને આ બંદગીથી હું વખાણું છું. (૬૧) પ્રજ્યાત નામવાળા, આરા-
ધનાને લાયકના અહુરમજ્દના છોકરા ઓ તું આતશ! તને ખુશી
કરવા માટે એસમનાં લાકડાંને તથા ઓયતી મુગંધોને આ બંદગીથી
હું વખાણું છું.

૨૨. (૬૨) પ્રમાણીક, બળવંત અને કશાથી નહીં બીહીનારી ક્રવષિઓ,
પ્રથમ જમાનાની દોનવાળાઓની ક્રવષિઓ તથા આ જમાનાની દો-
નના લોકોની ક્રવષિઓને આ બંદગીમાં હું વખાણું છું.

૨૩. (૬૩) અશો (દુન્યા) ના તમામ સર્દારોને આ બંદગીમાં
હું વખાણું છું. (૬૪) મિનો દુન્યાના તથા ગેતિના તમામ ડાહપણવાળા
યજ્ઞદોને આ બંદગીથી હું વખાણું છું (કે) જેઓ સંપૂર્ણ પવિત્રાઈને
લોધે માન તથા વખાણુ મેલવવાને લાયકના છે.

૨૪. (જુઓ હા ૧ લો ક્રકરો ૨૩ માં.)

હા ૪ થો.

હોમ, એસમ અને યોયને ઇંજવાની કીયા.

૧. (૧) આ ભલા વિચારો, આ ભલા સુખનો અને આ ભલાં કામો, (૨) આ હોમો, આ હૃદિયા, આ “જ્યોત્ષ”ઓ, ક્રિયાઓથી બનાવેલી બર્ષમ, (આ બર્ષસો જે) હૃદિર્વતાત અને અંમેરેતાત (નો છે તે), અને સંપૂર્ણ પેદાએશની ગાયનાં માંસ, આ હોમ, આ પરહોમ, આ એસમ અને આ યોય, (૩) પોતાની ગેહને લગતા અશો અને પવિત્ર રતુઓની આ આરાધના, ગાથાનાં આ ગાયણ, પવિત્રાઈથી બનાવેલા આ “માંથ્ર” ઓ અમે અર્પણ કર્યે છિયે (અને) અમે ભેટ આપ્યે છિયે.

૨. (૪) અહુરમજ્દને, અશો સ્વઓપને, અમ્સાસ્પન્દોને, પ્રમાણીક લોકોનાં કુરોહરોને, પ્રમાણીક લોકોના રવાંનોને, અહુરમજ્દના છોકરા આતશને, (અને) તમામ કોઈપણ અશો પેદાએશના શ્રેષ્ઠ સાહેબને, તેમની બંદગી, તેમની વખાણ, તેમની ખુશી અને તેમની કીર્તિ માટે અમે આ (ઉપર કહેલી ચીજો) અર્પણ કર્યે છિયે.

૩. (૫-૭) એ ચીજો અમે અર્પણ કર્યે છિયે. (એ પછી પેહુલો કુકરો આખો અહીં પાછો ઉતાર્યો છે.)

૪. (૮) આ ચીજો ભલા અને ડાહ્યા સંદર્શો (તે) હંમેશગીની છંદ-ગોવાલા અને હંમેશ કૃપદો કરતા અમ્સાસ્પન્દોને અમે અર્પણ કર્યે છિયે (૯) જેઓ અને જેણીઓ (યાને નર અને નારિ અમ્સાસ્પન્દ) ભલાં મનને વળગેલાં રહેછે.

૫. (૧૦) આ ધરને માટે, આ ધરની, પશુઓની અને જન્મેલા તથા જન્મનારા માણસોની તથા અશો લોકોમાંના જેઓ અહીં છે તેમની આબાદીને માટે અમે આ ચીજો ઘણાજ જથ્થામાં અર્પણ કર્યે છિયે.

૬. (૧૧) પ્રમાણીક લોકોની ભલી, અને પવિત્ર, બાહાદુર અને અશો લોકોની મદદે જવા માટે આતુર કૃવષિઓને આ ચીજો અમે અર્પણ કર્યે છિયે.

૭. (૧૨) પેદા કરનાર, ખારેહમંદ અને નુરમંદ, મિત્રો, ગેયો અહુરમજ્દને તથા અમ્સાસ્પન્દને તેમની આરાધના, કીર્તિ, ખુશી અને વખાણ માટે આ ચીજો અમે અર્પણ કર્યે છિયે.

૮-૨૨. (૧૩-૪૯) જુઓ હા ૧ લો ક્રકરા ૩-૧૭ (૭-૪૬) પેહેલા હાના એ ક્રકરાઓમાં જ્યાં “હું અર્પણ કરુંછું તથા સંપૂર્ણ કરુંછું,” એવા શબ્દો છે ત્યાં “તેમની આરાધના, કીર્તિ, ખુશી અને વખાણ માટે અમે આ ચીજો અર્પણ કર્યે છિયે” એવા શબ્દો આ હામાં વાપરવા.

૨૩. (૫૦) અશો, ખાહાદુર, દિનને તદન તાબેદાર, તિસાણ તિર-વાળા, અહુર તરફ ભક્તિભાવ ધરાવનાર સ્વઓપને તેની આરાધના, કીર્તિ, ખુશી અને વખાણ માટે આ ખુશી આપનારી ચીજો અમે અર્પણ કર્યે છિયે; અશો અને પવોત્ર જરથુશ્ત્રનાં કુરોહુરને તેની આરાધના, વખાણ, ખુશી અને કીર્તિ માટે આ ખુશી આપનારી ચીજો અમે અર્પણ કર્યે છિયે (૫૧) અહુરમજ્દના છોકરાઓ આતશ! તને તારી આરાધના, વખાણ, ખુશી અને કીર્તિ માટે આ ખુશી આપનારી ચીજો અમે અર્પણ કર્યે છિયે.

૨૪. (૫૨) પ્રમાણીક લોકોની બળવંત અને કશાથી નહીં બીહીનારો ક્રવષિઓ, પ્રથમ જમાનાની દીનવાલાઓની ક્રવષિઓ, આ જમાનાની દીનના લોકોની ક્રવષિઓ તથા (મારાં) પોતાનાં રવાંતની ક્રવષિને તેમની આરાધના, વખાણ, ખુશી અને કીર્તિ માટે આ ચીજો અમે અર્પણ કર્યે છિયે.

૨૫. (૫૩) અશો દુન્યાના તમામ સર્દારોને તેમની આરાધના, વખાણ, ખુશી અને કીર્તિ માટે આ ચીજો અમે અર્પણ કર્યે છિયે. (૫૪) મિત્રોઈદુન્યા તથા ગેતોની દુન્યાના તમામ ભલી બક્ષેસોવાલા યજ્ઞો જોએ પોતાની સંપૂર્ણ પવિત્રાઈને લીધે આરાધના અને વખાણને લાયક છે તેમને આ ચીજો અમે અર્પણ કર્યે છિયે. (૫૫) સારા અને ડાહ્યા સર્દારો (તે) અમ્સાસ્પન્દને હમે વખાણ્યે છિયે.

હા ૫ મો.

અહુરમજ્દ અને અમસારપન્દો વગેરેની વખાણ.

૧. (૧) આ રિતે (આ બંદગીથી) અહુરમજ્દને અમે વખાણ્યે છિયે, જેણે ગાય અને અશોઈ ઉત્તપન્ન કરી, જેણે પાણીઓ તથા ભલાં ઝાડપાનો પેદા કર્યાં (૨) જેણે તારાઓ અને જમીન તથા તમામ ભલી ચીજો ઉત્તપન્ન કરી.

૨. (૩) તે શક્તિવાન પાદશાહને, (તેની) મોઘઈ તથા નેકીનાં કામોને (અમે વખાણ્યે છિયે) (૪) આરાધના લાયકના તમામ (યજ્ઞદો) ને અમે ઘણાજ વખાણ્યે છિયે (૫) કે, જેઓ ગોસ્પન્દોના કૂાયદા માટે કૌવત ધગવે છે.

૩. (૬) તેઓને,* આ ઘણાજ પવિત્ર સંપૂર્ણ મિત્રો અહુરમજ્દ ! અમે આહુર્ધર્થ નામથી વખાણ્યે છિયે. (૭) અમારાં શરીર તથા અમારા આત્માથી અમે તેમને વખાણ્યે છિયે. (૮) દિનદાર મરદો તથા બાનુઓની તે ક્રવષિઓને અમે વખાણ્યે છીયે.

૪. (૯) જે સંપૂર્ણ પવિત્રાઈ તેને અમે વખાણ્યે છિયે, (૧૦) જે સર્વથી શોહામણી છે, (૧૧) જે પવિત્ર અને અમર્ગ છે, (૧૧) જે પ્રકાશીત ખવાશની છે, જે સઘણી ભલાઈઓ (ધરાવે છે).

૫. (૧૨) ભલાં મનને† અને ભલી સત્તાને† અમે આરાધ્યે છિયે (૧૩) અને ભલી દિન, અને અપક્ષપાત સત્તા તથા પવિત્ર આર્મઈતીને (અમે વખાણ્યે છિયે).

* “તેમ” શબ્દ અહીં અહુરમજ્દને લાગતો નથી, અને તે “તેમ ક્રવષીશ્” (૮) મા કુકરામાં આવેછે તેથી સાબિત થાયછે.

† બહુમન અને શેહેરેવર અમસારપંદો.

હા ૬ કો.

અહુર તથા બીજા અમ્સારપન્દોની વખાણનું કીર્તન.

૧. (૧) પેદા કરનાર અહુરમજ્દને અમે વખાણ્યે છિયે. (૨) શ્યાના તથા ભલા સાહેબ અમ્સારપન્દોને અમે વખાણ્યે છિયે.

૨-૧૬. (૩-૫૦) જુઓ હા બીજો ફકરાં ૩-૧૭ (૧૧-૬૦) બીજા હાના એ ફકરાંઓમાં જ્યાં “જુઓથ્ર અને યર્સમથી આ બંદગીમાં હું વખાણુંછું” અથવા “આ બંદગીમાં હું વખાણુંછું” એવા શબ્દો આવ્યા હોય ત્યાંથી તે શબ્દો કાઢાડી નાખીને છઠ્ઠા હા માટે “અમે વખાણ્યે છિયે” એવા શબ્દો વાપરવા.

૧૭. (૫૧) હૃદયવંતા અને અર્ધવંતાને અમે વખાણ્યે છિયે, ઉત્તમ બક્ષેસત્રાલી ગાયને અમે વખાણ્યે છિયે. પવિત્ર અને દબ્બદબ્બા વાળો (હંમેશો) કૃત્તેહમંદ અશો (દુન્યા)ના અશો સર્દાર સ્વઓષને અમે વખાણ્યે છિયે જે દુન્યાની જણસોને આપ્યાદી આપેછે.

૧૮. (૫૨) હોમ અને પરહોમને અમે વખાણ્યે છિયે. પવિત્ર અને દબ્બદબ્બાવાલા જરથુશ્ત્રની અશોઈને તથા ફ્રવષિને અમે વખાણ્યે છિયે (૫૩) એસમ તથા બોયને અમે વખાણ્યે છિયે. અશો (દુન્યા) ના અશો સર્દાર અહુરમજ્દના છોકરા ઓ આતશ! તમે અમે વખાણ્યે છિયે.

૧૯. (૫૪) પ્રમાણીક લોકોનાં પવિત્ર, બળવંત અને દબ્બદબ્બાવાલાં ફરોહરોને અમે વખાણ્યે છિયે.

૨૦. (૫૫-૫૬) હાવનિ ગેહમાં, સાવડ-હિ અને વીસ્થ ગેહમાં પવિત્ર અને અશો તમામ યજ્ઞોને અમે વખાણ્યે છિયે, અને અશો (દુન્યા)ના તમામ સર્દારોને અમે વખાણ્યે છિયે. તમામ મુખ્ય સર્દારોને તેમનાં ગેહમાં (અમે વખાણ્યે છિયે.)



હા ૭ મો.

યજ્ઞની ક્રિયા અને ઈશ્વર પ્રાર્થના.

૧-૨૩. (૧-૫૭) જુઓ હા ત્રિજ્ઞે કુકરા ૧-૨૩(૨-૬૮). ત્રિજ્ઞ હામાં “આ યંદગીથી હું વખાણુંછું” એવા શબ્દોને બદલે આ હામાં “ક્રિયાઓની માર્ફતે હું અર્પણ કરુંછું,” એવા શબ્દો વાપરવા.

૨૪. (૫૮) અશોઘીથી તે અમને પોહોંચે કે જેના (યાને જેનેથી) આ લેટો કાયદા મેલવી આપેછે. (૫૯) તારી કને, ઓ અહુરમજ્દ, તારો વખાણ ગાવામાં (અને) તારું કીર્તન ગાવામાં (૬૦) અમારે આ-શ્રો છે; તારેથી અમે ખુશી થઈએ છિયે, તને અમે અમને આપ્યે છિયે (યાને અમે તને અર્પણ થઈએ છિયે).

૨૫. (૬૧) ઓ અહુરમજ્દ! તે બદલો જે તે તારી દીનતા તરીકા મુજબ મારે માટે નિર્માન કર્યો છે તે (૬૨) તું અમને આ દુન્યામાં તથા મિનોઈ દુન્યામાં આપ. (૬૩-૬૪) તારાં તેમજ અપનાં રાજ્યમાં હંમેશા મુઘી પોહોંચવાને અમે શક્તિવાન થઈએ.

૨૬. (૬૫) અહુનવર્ધ્યને અમે વખાણ્યે છિયે, સાચા કહેલા મુખ્યોને અમે વખાણ્યે છિયે. (૬૬) બળવંત અને ઉત્તમ દુવાને તથા બળવંત અને બચકર મિનોઈ શ્રાપને લગતા ફરેસ્તાને અમે વખાણ્યે છિયે. (૬૭) હૃદયતાત્ અને અંમરેતાત્ને અમે વખાણ્યે છિયે. ઉત્તમ બક્ષેશવાલી ગાયને અમે વખાણ્યે છિયે. (૬૮) હોમ તથા પરહોમને અમે વખાણ્યે છિયે. એસમ તથા બોયને અમે વખાણ્યે છિયે. બળવંત અને નેક દુવાની કીર્તિ (થાઓ)!

હા ૮ મો.

આશિર્ણ કરતી વખતે બાણવાની યંદગી.

૧. (૧-૨) અહુરમજ્દની, અહુનવર્ધ્યની તથા સાચા કલાંમની, બળવંત અને પવિત્ર દુવાની, તથા બળવંત મિનોઈ શ્રાપના ફરેસ્તાની,

માંથની તથા અશો જરથુસ્તની કીર્તિને માટે ક્રિયાઓની માર્ફતે ખોરાકની ભેટો, પાણી, ઓર્વર, પવિત્ર પેદાઓનાં ગોસપન્દનું માંસ, હોમ, પરહોમ, ખોય તથા એસમને હું ભેટ આપુંછું. (૩) તે અમને અશોઈથી પોહોંચે.

૨. (૪) ઓ માણસો તમે આ મજદ્દ જમો, તમે જેઓ તમારી પવિત્રાઈ તથા તમારી અશોઈથી લાયક થયાછો.

૩. (૫) અમસાસ્પન્દો, મજદ્દયસ્તની દિન, પ્રમાણીક મરદો અને ઓરતો તથા “જ઼ઓઞ”ઓ.....* (૬) દિનના સાગેર્દોમાંનો જે મજદ્દયસ્તની તરીકે ખોલો તે અશોઈની બક્ષેસો સાથે જીવો. (૭) યાતુઓ ‡ આ દુન્યાની અશો ન્યામતોનો નાશ કરેછે. (૮) ઓ તમે પાણીઓ, ઝાડો અને “જ઼ઓઞ”ઓ તેમને (તે પાપીઓને) (અમને) બતાવી આપો.

* અહીં નીચલા શબ્દો લુપ્ત છે: હું તમને વખાણું છું અથવા હું તમને આરાધું છું.

† યાને જે બંદગી અથવા દિનના કલામોથી તે પોતે ઓલખી શકાય તે બોલે : દાખલા તરીકે આગલ જે આરાધનાઓ ગઈ છે તે બોલે. જે કોઈ એ રીતે પોતાની દીન કયિ છે તે વિષેનો પુરાવો આપે તે આશિનમાં ભાગ લેઈ શકેછે.

‡ એનો મૂળ અર્થ એક સાતના મહજબ અને ફર્માનોમાં જે રસમો બંધ કરી હોય તે રસમો ઉપર અમલ કરનાર કાફર થાયછે. લખાણ ઉપરથી એવું માલમ પડેછે કે, યાતુઓની એક છુપી મંડળી હતી જેઓ પોતાનું ધર્માન છુપાવીને મજદ્દયસ્તિઓ સાથે બેલાતા અને ક્રિયાને લગતી આશિનમાં ભાગ પડતા. પાણી, ઝાડપાન અને “જ઼ઓઞ” ઓને લગતા ફરેસ્તાઓ પાસે માગણી કરવામાં આવેછે કે, જે પાપીઓ ક્રિયાઓને તથા એખાદત કરવાની અશોઈની જગાઓને અપવિત્ર કરવાને અલે આવ્યા હોય તે કોણ છે તે અમને દેખાડો. એવા પાપીઓને પકડી કાઢાડવાનો એક ઉપાય (૫) મા ફકરામાં જણાવેલી આરાધણા જાણવા માટે તેમને ફરજ પાડવાને લગતો હતો. જે કોઈ તે આરાધણા નહીં બણતો તે યાતુઓ સાથે મલેસો ગણાતો. યાતુઓ ધણું કરીને અમસાસ્પન્દોને વખાણતા નહી હોવા જોઈએ.

૪. (૯) ઉંમરે પોહોંચેલા બોલી શકતા મજદુરસ્તાનોમાંનો જે કોઈ આ કલામો શિખવ્યા છતાં નહીં પઢે તેના ઉપર જાદુગરોની અપ-વિત્રાઈ પોહોંચે છે.*

૫. (૧૦) એ આહુરમજ્દ તારી ખાહેશ મુજબ તારી પેદાએશની ઉપર સુખેથી તું રાજ્ય લોગવ! (૧૧) પાણીએ ઉપર તારી ખાહેશ મુજબ, ઝાડપાનો ઉપર તારી ખાહેશ મુજબ, પવિત્ર મૂળવાલી તમામ ન્યાંમતો ઉપર તારી ખાએશ મુજબ તું રાજ્ય કર. (૧૨) પ્રમાણી-કોને તું બળવંત અને હકુમત કરનારા કર અને પાપીએને દુર્બળ અને વિના હકુમતના કર.

૬. (૧૩) પ્રમાણીક ધણી પોતાની ખાહેશ મુજબ હકુમત લો-ગવે, બુરો માણસ નહીં લોગવે. (૧૪) બુરો આકૃતમાં પડે, સ્પેન્ત-મઈન્યુસની પેદાએશોમાંથી દૂર હાંકી મેલાય, તે બેડીમાં પડે અને તે તેની ઈચ્છા મુજબ હકુમત નહીં લોગવે.

૭. (૧૫-૧૬) હું જરથુશ્ત્રાં ઘર, મોહોદ્દા, કર્મ્યા તથા મુલકોના આગેવાનોને તે દિન જે આહુરનો અને જરથુશ્ત્રની છે તેને અનુ-સરોને પોતાના વિચારે, સુખનો તથા કામો કરવાને શિખવું છું.

૮. (૧૭) સઘલી અશો પેદાએશોની આસાંની અને તવંગરી હું ઈચ્છું છું, સઘલી બુરી પેદાએશ માટે સંકટ અને કંગાલ્યતપણું હું ઈચ્છું છું.



* આ કેકાણે જોતી ચારાનિ કરેછે અને પછી મોહોંડું, દાંત તથા હાથ સાફ કરી તથા ધોઈને ચાર અર્ધમ અને બે અહુનવર્ધ્ય પઢેછે અને પછી પાંચમાં ફકરાથી જણાવેલી બંદગી કરેછે.

† આ રાખ્દો જર્યોસ્તના મોહોમાં મેલવામાં આપ્યા છે, તે શું ખરેખર તેના પોતાનાજ છે કે? એ લગભગ અસંભવિત છે. પણ એ છતાં એમ બની શકે કે, તે સુધારકના જે વાડ્યો હંમેશા હસ્તી ભોગવતા હતા તેમાંના આ એક કોષએ જાલવીને અત્રે ધુસાડ્યો હોય.

હા ૯ મો.

હોમ યજ્ઞ.*

૧. (૧) હાવનિ ગોહમાં હોમ જરથુશ્ત્ર પાસે ગયો, (૨) જે આ-
તશની આસપાસ તે (ચોળે)† પવિત્ર કરતો હતો તથા ગાથા ગાતો હતો.
(૩) જરથુશ્ત્રએ તેને પૂછ્યું: અગ્નિ શાખા તું કોણ છે? (૪) તું જે આખી
હાડમંદ દુન્યામાં મેં જે દીઠા છે તેઓ કરતાં ઘણોજ શ્રેષ્ઠ, (અને)
તાજું શરીર પ્રકાશીત તથા અમર્ગ‡ છે?

* આ આખી યજ્ઞનું લખાણ કવિતામાં જોડેલું છે. જેના તમુના
દાખલ હેઠલ અગ્નિ હાના તરણ કુકરા ઠાંડ્યે છિયે:

(૭૪) હામો તામ્સિયત્ યામ્ કૃદ્ધનીનો.

આમ્હાં હરે દરેધમ્ અગ્નિવો

હધથીમ્ રાધમ્ અક્ષતિ

મોષુ જધધ્યમ્નો હુપ્તપુરા.

(૭૫-૭૭) હામો તમ્સિયત્ યિમ્ કુરસાનીમ્

અપ ક્ષત્રમ્ નિષાધયત્

યો રમ્સત ક્ષત્રો-કામ્ય

યો દવત નોધત્ મે અપાંમ્

આગ્રવ અધધિશ્તિશ્ વરેધ્યે

(નોધત્ મે) દુરંહવ ચરાત્

હો વીર્યે વર્ધનામ્ વનાત્

ની વીર્યે વર્ધનામ્ જનાત્.

(૮૩-૮૪) પધતિ અગ્નેધિશ્ જધરિતહે

સિમહે વીષા-વમ્પહે

કેહર્પમ્ નાર્ધનાધિ અપમ્પાને

હામ જધરિ વદરે જધધિ.

† જરથુશ્ત્ર આતશની આસપાસની સઘલી ચીજોને, આલાત મેલ-
વાનાં તપ્તને તથા આતશનાં તપ્ત વગેરેને ઘોતો હતો તથા પવિત્ર
કરતો હતો.

‡ આ રાખ્દ અતરે ધુસારેલો છે, અને કવિતાની રાગણી બંધ ખેસાડવા
માટે તે અતરે ઉમેર્યો છે.

૨. (૫) દુઃખ દર્દ દરે કરનાર અશો હોમે ત્યારે મને જવાપ વાળ્યો (૬) હું છું, ઝો જરથુશ્ત્ર, દુઃખ દર્દ દરે કરનાર અશો હોમ. (૭) ઝો ઋષિ તું મારી વખાણ કર, ખાવા માટે તું મને નીચવી રસ કાઢાડ.* (૮) જે પ્રમાણે દિનના બીજા પેશાઓએ મને વખાણ્યો છે તે પ્રમાણે તું મને તારોફના ગાયણોમાં વખાણ.

૩. (૯) ત્યારે જરથુશ્ત્ર બોલ્યો હોમને નેમાજ!† (૧૦) ઝો હોમ! ક્યો તે માણસ હતો જેણે પેહેલવેહેલે હાડમંદ દુન્યાને માટે તને (યજ્ઞ-શ્નેની ક્રિયામાં) નીચવી રસ કાઢાડ્યો હતો? તેને શું આશિર્વાદ મળ્યો છે તથા શું ફાયદો તેને બદલામાં મળ્યો છે?

૪. (૧૧) ત્યારે દુઃખ દર્દ દરે કરનાર તે અશો હોમે મને જવાપ દીધો (૧૨) વીવળહાઓ પેહેલો માણસ છે જેણે, હાડમંદ દુન્યા માટે, મને (યજ્ઞશ્નેની ક્રિયામાં) નીચવી રસ કાઢાડ્યો હતો. તેને તે આશિર્વાદ મળ્યો, તેને તે ફાયદો બદલામાં મળ્યો કે, (૧૩) તેને એક છોકરો યિમ† (નામે) જનમ્યોછે (જે) પ્રકાશીત, સારાં ગોસ્પન્દોવાલો (૧૪) જન્મેલાઓમાં તથા સૂર્યને જેઈ શકનારાઓમાં તે ઘણોજ નુરમંદ (છે), (૧૫) જેણે પોતાની શક્તિથી માણસો અને ગોસ્પન્દોને અમર્ગ તથા પાણીઓ અને ઝાડપાતોને સુકામણાંથી ખાતલ કર્યાં, (૧૬) તથા પોશણ કરવાની ખોરાકોને અખુટ કરી.

૫. (૨૦) જેટલો વખત બલાં ગોસ્પન્દોવાળા વિવળહાઓના છોકરા યિમએ રાજ્ય કર્યું એટલો વખત (૧૭) યિમનાં બેળવંત રાજ્યમાં નહીં હતી શખ્ત થંડી કે નહીં (બેહદ) ગર્મિ, (૧૮) નહીં હતો બુધાપો કે નહીં દુઃખ દર્દ કે નહીં દેવોની ઉત્તપન કરેલી અદેખાઈ. (૧૯) બાપ તથા દિકરો દરેકે જણ પંદર વરસનાં કદના (માણસ જેવા) હોતા.

* ક્ષત્રવર્ધની માફક હોમને કોઈવાર તે જો જનસનું નામ છે તે જણસ લખલ અને કોઈ વાર તેને ફરેસ્તાના રૂપમાં લખવામાં આવે છે. ખુદ લખાણની અંદર કોઈ વાર એકને બીજા સાથે (જણસને ફરેસ્તા સાથે) યુગ્મવી નાખવામાં આવે છે.

† જુઓ વધારો.

૬. (૨૧) ઓ હોમ! કયો તે માણસ હતો જેણે બિજા વાર હાડમંદ દુન્યાને માટે તને (યજ્ઞસ્તેનો ક્રિયામાં) નીચવી રસ કાહાડ્યો હતો? તેને શું આશિર્વાદ મળ્યો છે તથા શું ક્ષાયદો તેને બદલામાં મળ્યો છે?

૭. (૨૨) ત્યારે દુઃખ દર્દ દરે કરનાર તે અશો હોમે મને જવાબ દીધો: (૨૩) આશ્વ્ય બીજો માણસ છે જેણે હાડમંદ દુન્યા માટે મને (યજ્ઞસ્તેનો ક્રિયામાં) નીચવી રસ કાહાડ્યો હતો. તેને તે આશિર્વાદ મળ્યો, તેને તે ક્ષાયદો બદલામાં મળ્યો કે, (૨૪) તેને એક છોકરો બાહાદુર ઓસાદનો શ્રેષ્ઠતમો જનમ્યો છે.

૮. (૨૫) જેણે તણ મોહોંતા, તણ માથાંના, છ આંખના, હજાર અવયવો*ના સાંપ અજિને માર્યો (૨૬) જે ઘણીજ બળવંત દેવી દરજને લગતો, દુન્યા માટે ઘણીજ પુરો, પાપી ખવાસનો (૨૭) અને ઘણીજ જોરાવર (છે) જેને અડમ્બળન્યુરો હાડમંદ દુન્યાની વિરુદ્ધ અશોઈની દુન્યાના નાશ માટે ઉત્તપન્ન કર્યો હતો.

૯. (૨૮) ઓ હોમ! કયો તે માણસ હતો જેણે ત્રિજ વાર હાડમંદ દુન્યા માટે તને (યજ્ઞસ્તેની ક્રિયામાં) નીચવી રસ કાહાડ્યો હતો? તેને શું આશિર્વાદ મળ્યો છે, તથા શું ક્ષાયદો તેને બદલામાં મળ્યો છે?

૧૦. (૨૯) ત્યારે દુઃખ દર્દ દરે કરનાર તે અશો હોમે મને જવાબ દીધો: (૩૦) સામ ખાંદાંતનો ઘણીજ ક્ષાયદેમંદ શ્રિત ત્રિજો માણસ છે જેણે હાડમંદ દુન્યા માટે મને (યજ્ઞસ્તેની ક્રિયામાં) નીચવી રસ કાહાડ્યો હતો. તેને તે આશિર્વાદ મળ્યો, તેને તે ક્ષાયદો બદલામાં મળ્યો કે, (૩૧) ઉર્વાદ્ય અને કર્કસારૂપ નામે બે છોકરાઓ તેને જનમ્યા છે, (૩૨) (જેઓમાંનો) પેહેલો દિનનો અપક્ષપાત સર્દાર હતો, (૩૩) (જ્યારે) બીજો કામમાં બળવંત, પુરકલ (કૌવત

* પેહેલિય મુજબ યુક્તિઓવાળા.

† સંસ્કૃતમાં પુન્ય લોક મલે છે.

સાથનો) નવજવાંન, ગેસ* અને ગુરજથી હથયારબંધ થયેલો (હતો.)

૧૧. (૩૪) જેણે (કૃંસારૂપે) સુવર સાંપને માર્યો કે જે ઘોડાઓ અને માણસોને ખાઈ જતો હતો, જે લીલા પીલાશપરના રંગનાં ઝેર વાળો (હતો), (૩૫) જેનાં શરિર ઉપર એક અંગોથાની જડાઈ જે-ઠેલું લીલું ઝેર વેહેતું હતું. (૩૬) જે (રાક્ષસ) ઉપર મધ્યાંન બપોરને વખતે લોખંડનાં એક વાસણમાં કૃંસારૂપે ખોરાક પ્રકાવ્યો†. (૩૭) તે ખુની (રાક્ષસ) બળ્યો અને એકાએક ઉભો થયો, (૩૮) તે લોખંડનું વાસણ ઊંટું વાળ્યું અને પાણીનો રેસો વેહેવા લાગ્યો; (૩૯) તથા મર્દાનગી ધરાવનાર કૃંસારૂપ બોહીને પાછલ હથેલો.

૧૨. (૪૦) ઓ હોમ ! કયો તે માણસ હતો જેણે ઓથી વાર હાડમંદ દુન્યાને માટે તને (યજ્ઞસ્તોત્રની ક્રિયામાં) નીચવા રસ કાઢાડ્યો હતો ? તેને શું આશિર્વાદ મળ્યો છે તથા શું ક્ષાયદો તેને બદલામાં મળ્યો છે ?

૧૩. (૪૧) ત્યારે દુઃખ દર્દ દરેકરનાર તે અશો હોમે મને જવાબ દીધો: (૪૨) પોઉરુષરૂપ ઓથો માણસ છે જેણે હાડમંદ દુન્યા માટે મને (યજ્ઞસ્તોત્રની ક્રિયામાં) નીચવ્યો હતો. તેને તે આશિર્વાદ મળ્યો તેને તે ક્ષાયદો બદલામાં મળ્યો કે, (૪૩) તેને તું ઓ અશો જરથુશ્ત્ર! પોઉરુષરૂપનાં ધરમાં જન્મ્યો છે, તું દેવોને હાંકી કાઢાડવા માટે પેદા થયેલો તું અહુરતા મહજબ તરફ ભક્તિભાવ ધરાવનારો (૪૪) પ્રખ્યાત અધ્યર્થનવએજમાં છે. ઓ જરથુશ્ત્ર! પ્રથમમાં તે અહુતવર્ધ્ય ભણી હતી. (૪૫) જે (અહુતવર્ધ્ય) ચાર વખત પહાય છે અને તે દરેક ઘણાં ઉંચા સુરથી.

૧૫. (૪૬) ઓ જરથુશ્ત્ર! તે સધત્રા દેવોને જમીન નીચે છુપાવાની કુરજ પાડી છે, જેઓ આગલ માણસના આકારમાં જમીન ઉ-

* આ હથયાર જણાયલું નથી; સરેહ કરનારે એને તુરાંની લોકોનું હથયાર ગણ્યું છે. સ્પિગલે એનો અર્થ લાંબા બાલવાળો કયો છે, પણ શું “કેસ” ઉપરથી “ગેસ” નીકળ્યો છે ? જન્મ પેહેલેવ રાખ્દ કોરામાં “ગેસ” તદન ખીજી સીજ ગણી છે.

† સ્પિગલ ખુલાસો કરે છે તેમ એ રાક્ષસની ધણીજ મોટી પીઠ હતી જેને કૃંસારૂપ જમીનનો એક ઉંચો ભાગ સમજ્યો હતો.

પર હુમલો કરતા હતા. (૪૭) તું જે ઘણોજ બળવંત, ઘણોજ બાહાદુર, ઘણોજ ચાલાક, ઘણોજ તેજ છે, તું જે બંને મિત્રોની પેદાએશોમાં ઘણોજ ક્રોધમંદ છે.

૧૬. (૪૮) ત્યારે જરથુશ્ટરએ જવાબ દીધો :—હોમને નેમાજ! (૪૯) પવિત્ર હોમ સંપૂર્ણ પેદા થયેલો છે, તે પ્રમાણીક પેદા થયો છે, (૫૦) તે અર્શો છે, તે તનદરોસ્તી આપે છે, (૫૧) તે ખુબસુરત છે, તે ભલાં કામ કરનાર છે, (૫૨) તે ક્રોધમંદ છે, તે પોલા રંગના છે. (૫૩) તેની દાંખલીઓ લટકતી છે અને ખાવા માટે ઉત્તમ છે, (૫૪) તે રવાંતને માટે ઉત્તમ ધર્મ સંસ્કાર છે.

૧૭. (૫૫) ઓ તું પોલા રંગના તારા કને હું ડાહ્યપણ, કૌવત, ક્રોધ માંગું છું, (૫૬) તનદરોસ્તી, સુખ, (૫૭) આબાદી, વૃદ્ધિ, (૫૮) તમામ શરિરનું કૌવત, તમામ (ચીજો) બનાવનાર ડાહ્યપણ (હું તારી કને માંગું છું) જેથી (૫૯) કપટને તોડી પાડનાર તથા ઠગાઈના કંકડા કરનાર સ્વતંત્ર સદાર તરીકે હું આ દુન્યા ઉપર મુશાફરો કરું.

૧૮. (૬૦-૬૧-૬૨-૬૩) જેથી અદેખાઓની, દેવોની અને માણસોની, યાતુઓ (જાદુગરો) ની અને પરીઓની, જીવંત પાદ-શાહોની, કવિઓ અને કરપો*ની, બે પગવાલા ગુનેહગારોની, બે પગવાલા અર્ધમઘઓની, ચાર પગવાળાં વરૂઓની, લડાઈમાં મોટી સફ્રમાં ઉભેલાં હુમલો કરનારાં અને લુચ્ચાઈ કરનારાં લશ્કરની ખરાબીઓને હું તોડી નાખું.

૧૯. (૬૪) દુઃખ દર્દ દરે કરનાર ઓ હોમ! તારી કને પેહેલી બક્ષેસ હું આ વિતવું છું (કે, મને તું) પ્રમાણીક લોથેનું રેશિણવાળું તમામ પ્રકાશીત સ્વર્ગ (આપ); (૬૫) દુઃખ દર્દ દરે કરનાર ઓ હોમ! તારી કને આ બીજી બક્ષેસ આ શરિરની તનદરોસ્તી હું વિતવું છું; (૬૬) દુઃખ દર્દ દરે કરનાર ઓ હોમ! તારી કને આ ત્રિજી બક્ષેસ જીવની લાંબી જીંદગી હું વિતવું છું.

* જીવો. ૩૨ મા હા, ફકરા ૧૪ ની નોટ.

૨૦. (૬૭) દુઃખ દર્દ દરે કરનાર ઓ હોમ ! તારી કને આ ઓથી બક્ષેસ એ વિનવુંછું કે જોથી મારી ખાહેશ મુજબ આ પૃથિવ ઉપર બાહાદુરીથી અને આબાદીથી ફરું, ખુરાઈને તોડી પાડું તથા ઠગાઈના કકડા કરું. (૬૮) દુઃખ દરે કરનાર ઓ હોમ ! તારી કને આ પાંચમી બક્ષેસ હું એ વિનવું છું કે, હું આ પૃથ્વી ઉપર ફત્તહમંદ, જીલમીઓના કકડા કરનાર, ખુરાઓને તોડી પાડનાર અને ઠગાઈઓનો નાશ કરનાર તરીકે મુસાફરી કરું.

૨૧. (૬૯) દુઃખ દર્દ દરે કરનાર ઓ હોમ ! તારી કને છઠ્ઠી બક્ષેસ હું એ વિનવુંછું કે, ચાર, ખુની (તથા) વરૂને (વિષે) અમે આ-ગમચથી જાણ્યું; (૭૦) તેમનામાંનો કોઈ પણ અમારી ઉપર છાપો મારે નહોં પણ અમે સઘડાઓ ઉપર છાપો માર્યો.

૨૨. (૭૧) જે લડવૈયાઓ અરજ કરે છે તેમના દોડતા ધોડાઓને હોમ કોવત અને તેજ બક્ષેછે. (૭૨) વાંજણી ચોરતોને હોમ એક પ્રકાશીત બાલક અને અશો કુર્જન્દ બક્ષે છે. (૭૩) ધરના જે વડોલો નરકો સાંભલવા બેસેછે તેમને તે આબાદી અને ડાહપણ બક્ષેછે.

૨૩. (૭૪) જ્યારે તેની એટલે તે ડાહપણવાલા (હોમ) ની અરજ ગુજરવામાં આવેછે ત્યારે તે જલદીથી જે કન્યાઓ લાંબો વખત સુધી કુંવારી પડી રહેલી હોયછે તેમને એક પ્રમાણીક અને ઉદાર ભર્યાર ઈનામ દાખલ બક્ષેછે.

૨૪. (૭૫) હાકમીના ચારથી છકી ગયલા કુર્સાનિ* ને હોમે ગાદી બ્રષ્ટ કર્યો હતો તથા તેનું રાજ્ય છીણવી લીધું હતું, (૭૬)

* આ કુર્સાનિ કોણ છે? વેદિક દંતકથાઓમાં ગન્ધર્વઓને લગતા તથા એક આકાશી પક્ષિ જે હોમને ઈન્દ્ર માટે જાપરીથી લલ જવા ઇચ્છેછે તેની સામે રક્ષણ કરનાર દાખલ એક “કુર્સાનુ” જણાવ્યોછે. શું આ બંને રાખસો અસલ એકજ હતા? વેબર અને તેની પછી સ્પીગલે તેમજ કુહને એવોજ વિચાર આપ્યો છે. તેમની નજરમાં કુર્સાનિને હોમ સાથે એવોજ અગત્યનો સંબંધ છે. પણ તેમને પગલે કેમ ચાલવું તે અમે સમજી શકતા નથી. હોમ યજ્ઞમાં અહીં આપણને ઘણોજ સાદો તવારિખ રૂપી દેખાવ અને હેવાલ મલે છે અને તે એકે નવા મજદયસ્તિ ધર્મનો

કારણ કે, તે એવું બોલ્યો હતો કે હવેથી કોઈબો આશ્રવન, દિનનો કોઈબો પેરવા મારા મુઝકોમાં (દિનનો) ફેરવાવો કરવાને મુસાફરી કરે નહીં, (૭૭) (કે જોથી) તમામ વધારાને તે તોડી પાડે તથા તમામ આબાદોનો નાશ કરે.

૨૫. (૭૮) ઓ હોમ તને નેમાજ! તું તારાં પોતાનાં કૌવતથી મોટો પાદશાહ છે. (૭૯) તારી કીર્તિ (વધે) તું કે જે સમ્યાધથી કહેલા બેહુદ સુખનો પીછાણે છે. (૮૦) તારી કીર્તિ (વધે), તું કે જે સાચા કહેલા સુખનો વિષે સવાલો પૂછતો નથી (યાને શક લાવતો નથી પણ તે સાચા છે એમ તું પોતેજ જાણે છે.)

૨૬. (૮૧) તને પેહેલવેહેલે અહુરમજ્દએ તારાઓ સોગારેલી અને આકાશમાં બનાવેલાં કુસ્તી જે પવિત્ર મજ્દયસ્ની દીન(ની) તે ભેટ આપી છે. (૮૨) તું પાહાડોની ટોચ ઉપર પવિત્ર દીન (ની) ક્રિયાઓ અને ગાયણો જઠુક સુધી રાખવાને તે કુસ્તીથી બંધાયેલો છે.

૨૭. (૮૩) ધરના સદાર, મોહોલ્લાના સદાર, ગામના સદાર, દેશના સદાર ઓ હોમ! તારી અરોધથી તું વિધ્યાનો ધણી છે. (૮૪) કૌવત, કુત્તેહ (તથા) મારાં શરીર માટે ઘણુંજ ક્રાયદાકારક પોશાણ મેલવવા માટે હું તને આરાધું છું.

૨૮. (૮૫) અમારા દુશ્મનોના કપટમાંથી અમને ખેંચી કાઢાડ, જેરી લોકોથી અમારાં મનનું રક્ષણ કર. (૮૬) આ ધરમાં, આ મોહો-એક દુશ્મન રાજ પડી ભાગે હતો અને તેવો બનાવ બનેલો આપણે જાણ્યે છિયે; વેદમાં એથી ઉલટું આપણને માત્ર વર્સાદ અને વીજલી સંબંધી દંત-કહાજ મળે છે. હોમ અહીં તુરાની ફરફરસ્યાન (અફ્રાસ્યાન)ની તવારિખ સંબંધી વર્ણન વચ્ચે લાવે છે. જુઓ યશ્ત ૯ મી ફકરા ૧૮ તથા ૨૨. ચુસ્ત હોમિસ્તે (હોમને લગતી ક્રિયા ઉપર ચુસ્ત રહેનાર) દિનના એક દુશ્મન ઉપર કુત્તેહ મેલવવાને માટે આ ફરેસ્તાની વખાણ કરવાને ખાહુરા કરી છે. આ ડેકાણે હોમની આ બિના તદન અકસમાતથી દાખલ થઈ છે એમ કોઈબી સેહેલાઈથી જોઈ શકાય તથા તેમાંની વીગત સંપૂર્ણ રીતે કાંઈબી ફરફર વિના છુટી કરી શકાય. અમારા અદના વિચાર મુજબ પેહેલવાનો તથા વીગતોને નામના માત્ર અકસમાતથી હોતાં સરખાંપણાંથી એક મણવાની સેહેલથી લાલચ થાય છે.

હામાં, આ કર્યામાં, આ મુલકમાં જે કોઈ રાજસ નુકશાન કરવાને ઇચ્છતો હોય (૮૭) તેનાં પગોમાંથી કૌવત કાઢાડી લે, (૮૮) તેની પુદ્ધિને મંદ કર, (૮૯) તેના વિચાર ટુટેલા કર.

૨૯. (૯૨) જે કોઈ અમારાં મનને ઈજા કરવાની કોશિશ કરેછે, જે કોઈ અમારાં તનને ઈજા કરવાની કોશિશ કરેછે (૯૦) તે તેના પગોથી ચાલી શકે નહીં, પોતાના હાથોથી હકુમત ભોગવે નહીં ! (૯૧) તે પોતાની આંખો વટી જમીનને જોઈ શકે નહીં, તે પોતાની આંખોથી ગોસ્પન્દોને જોઈ ન શકે !

૩૦. (૯૩) ધાસ્તો પાંચરનાર અને ઝેર વેહેતા લીલા સાંપના (૯૪) ખુની ફટકા નાશ પામતાં શરીરવાળા પ્રમાણીક માણસની તરફથી તું, ઐ પીલા હોમ ! હઠાવ. (૯૫) દુઃખ દેનાર અને રીખાવનાર પાપીઓના (૯૬) ખુની ફટકાને નાશ પામતાં શરીરવાળા પ્રમાણીક માણસની તરફથી તું, ઐ પીલા હોમ ! હઠાવ.

૩૧. (૯૭) રીખાવનામાં ખુશી લેનાર પાપી અને જુલમી રાજશાનાં (૯૮) ખુની ફટકાને તથા માંથાને* નાશ પામતાં શરીરવાળા પ્રમાણીક માણસની તરફથી તું, ઐ પીલા હોમ ! હઠાવ. (૯૯) દુન્યાનો નાશ કરનાર નાપાક અર્ધમઓધ, જે દિનના વિચારો આપેછે તથા રાખ્દો બોલેછે પણ (ખરેખર તે મુજબ) કામ કરતો નથી તેના (૧૦૦) ખુની ફટકાને નાશ પામતાં શરીરવાળા પ્રમાણીક માણસની તરફથી તું, ઐ પીલા હોમ ! હઠાવ.

૩૨. (૧૦૧) જાદુગર, મોંહો પમાડનાર, હરાંમ હમેલ રાખનાર વેશ્યા જેણીનું મન ઉડતું (તથા) પવનથી ઘસડાતાં વાદલાં જેવું અસ્થિર છે તેના (૧૦૨) ખુની ફટકાને નાશ પામતાં શરીરવાળા પ્રમાણીક માણસની તરફથી તું, ઐ પીલા હોમ ! હઠાવ. (૧૦૩) પીલા રંગના ઐ હોમ ! નાશ પામતાં શરીરવાળા પ્રમાણીક માણસની તરફથી તું તે ખુની ફટકાને હઠાવ.

* આ રાખ્દ અહીં ધુસેલા છે: કવિતાની રાગણીને એ રાખ્દથી અડ-અણ થઈ છે.

હા ૧૦ ઓ.

હોમના રસની ખનાવત.

૧. (૧) અહીંથી હવે પછીથી દેવો તથા દેવોની રહે ચાલનારા નાપુદ થાય! (૨) અશો સ્ત્રિઓ અહીં આવે. (૩) અધિવડ્ડુઈ અહીં રહેવા માટે આવે; આ ઘર જે અહુરનું છે તથા પવિત્ર જ્ઞાનવાળા હોમનું છે તેમાં અધિ-વડ્ડુઈ ખુશી થાય!

૨. (૪) ઓ ઋષિ! તારો ઊંઘો કરેલી હાવનિમ્ (ખાંડણી) જેમાં તારી દાંખલાઓ રહે છે તેને મારા સુખનોથી હું વખાણું. (૫) ઓ ડાહ્યા ફરેસ્તા! તારી ચઢી કરેલી હાવનિમને હું વખાણું, જેમાં હું તને મરદનાં સઘલાં કૌવતથી નીચવું છું.

૩. (૬) વાદલાં અને વર્સાદ જેણે પાહાડોની ટોચો ઉપર તારાં શરિરને વધાર્યું તેમને હું વખાણું. (૭) ખુલ્લું પહાડો બધાં હોમો ઉગે છે તેમને હું વખાણું.

૪. (૮) ઓ અશો હોમ! ગોળ, વિસ્તીર્ણ, રસાળ, ક્ષયદેમંદ જમીન જેણે તને પેદા કર્યો તેને હું વખાણું. (૯) જમીનના તે વધારાને હું વખાણું જે ઉપર તું મીઠા મુંગંધોથી પમરતો ઉગે છે. (૧૦) ઓ હોમ! મજદની તું સંપૂર્ણ પેદાઓ પહાડો ઉપર ઉગે છે. (૧૧) વળી પુશ્કલ દેડાણે તું ફેલાય છે. અશોઈનું તું ખાસ મૂળ છે.

૫. (૧૨) મારી બંદગીની ખુબીથી તમામ થડોમાં, તમામ ડાંખ-લીઓમાં અને તમામ કલીઓમાં તું વધ.

૬. (૧૩) હોમનો વખાણુ થાય છે ત્યારે તે વધે છે અને જે કોઈ તેની વખાણુ ગાય છે તે ધણેજ ક્ષત્તેદમંદ થાય છે. (૧૪) હોમનો ધણેજ થોડો રસ, હોમનો ઘણીજ થોડી વખાણુ, હોમના ઘણાજ થોડા ભાગનું પિવાનું હજાર દેવોને મારી નાખવાને શક્તિવાન હોય છે.

૭. (૧૫) (દેવોની) ઉત્તપન કરેલી તમામ નાપાકી તે ધરમાંથી નાપુદ થાય છે (૧૬) કે બધાં તનદરોસ્તો આપનાર હોમને હંમેશા

ઉછેરવામાં આવેછે તથા હમેશે તેની વખાણ થાયછે (૧૭) તેમજ તેના (તેને વખાણનારના) મોહોલા અને રેહેથાન માટે તે ખચ્ચીત તન્દરોસ્તી આપેછે.

૮. (૧૯) જ્યારે હોમનો તન્દરોસ્તીનો ઈલાજ મનને રીઝવનાર અશોષમાંથી નીકલેછે, (૧૮) ત્યારે તન્દરોસ્તીના બીજા સધલા ઈલાજો ઘાટકી અને તુંદ સ્વભાવના અબ્બેષમ ઉપર આધાર રાખેછે. (૨૦) હોમનો ઈલાજ ચાલાક બનાવેછે. (૨૧) જે કોઈ હોમને પોતાના બાલક છોકરા મિસાલે ચાહેછે, (૨૨) તેનાં શરીરમાં આરામ આપવા માટે હોમ દાખલ થાયછે.

૯. (૨૩) ઓ હોમ! આ ઈલાજો તું મને આપ કે જેથી તું તન્દરોસ્તી આપેછે. (૨૪) ઓ હોમ! કુતોહના આ ઉપાયો મને આપ કે જેથી તું દુશ્મનોને હઠાવેછે. (૨૫) ઓ હોમ! તારો ચુસ્ત વખાણ કરનાર થવાને તું ઈચ્છુંછું, કારણ કે અદુરમજદએ અષ-વહિશનનાં પોતાનાં કરતાં ચુસ્ત વખાણ કરનારને વધુ પસંદ કરતા જોગ ઉત્તપન કર્યોછે.

૧૦. (૨૬) સંપૂર્ણ કારીગર ઈશ્વરે તને ચાલાક અને ડાહપણવાલો પેદા કર્યોછે. (૨૭) સંપૂર્ણ કારીગર ઈશ્વરે તને હરઈતિ*ની ટોચ ઉપર ચાલાક અને ડાહપણવાલો મેળ્યોછે.

૧૧. (૨૮) ત્યાંથી પવિત્ર નીશાંતો (સગનો)વાળાં પક્ષીઓ તને સધલી જગાઓ ભણી લઈ ગયાંછે, (૨૯) ઉપધરિ સખેન પાહાડની ટોચ ઉપર સ્તઅેરની ટોચ ભણી, (૩૦) કુસ્તની ખિણમાં પત્રાન ઉપર ખેહદ જગાઓએ (તથા) સિપતિગઓન પાહાડ ઉપર.†

* ફરેસ્તાઓને લગતો એક પાહાડ. એ ઉપર ફરેસ્તાઓનું રેહેથાન હતું.

† આ કુકરાનો તર્જુમો કદાચ માત્ર અટકલથી થયેલો છે. જે શબ્દોનો તે બન્યો છે તેમની સમજણ બીજાકુલ જણાયલી નથી. શું એઓ પાહાડોનાં વિષેશનામો છે? અમે હીમતથી હા કહી શકતા નહીં તો જો કે તે અમને ધણું સંભવીત લાગે છે. પૈહલ્લિ અને સંસ્કૃત તર્જુમોમાં એ ભાગ સમજાયો નથી અને એક સરેહ કરનાર આપણને જણાવેછે કે

૧૨. (૩૧) પુશ્કલ રસમ્બલા તથા પીળા રંગવાલા હોમ! તું આ પુશ્કલ જાગાઓમાં બેહુદ જાતોનો છોછે. (૩૨) તારા તનદરોસ્તી આપનારા ઈલાજો વોહુમનો (બહુમન)ની અમલકારી યુક્તિઓથી તેમાં દાખલ થાયછે. (૩૩) મારા નિંદા બરેલા વિચારોનો તું નાશ કરે, (૩૪) (અને) જે કોઈ મારી નિંદા કર્યા કરેછે તેનાં મનને તું જમી-નદોસ્ત કરે.

૧૩. (૩૫) હોમને નેમાજ! કે જે ગરીબનાં મનને ઘણા માતબરનાં જેટલુંજ ઊંચું કરેછે. (૩૬) હોમને નેમાજ! કે જે મોટા લોકોનાં હાહાપણ જેટલું ગરીબોનું મન મોટું કરેછે. (૩૮) જે કોઈ તને (યજ્ઞસ્તોત્રની ક્રિયામાં) ઓ પીળા હોમ! તાજું દુધ (અથવા માંસ) અર્પણ કરેછે (૩૭) તે પુશ્કલ લોકોને તું આબાદ કરેછે તથા મિ-નોઈ જ્ઞાન બક્ષેછે.

૧૪. (૩૯) દુધનાં ટોપાઓ મિસાલે ઝડપના વરસાદ (અથવા તોફાની પવનથી) તું જતો ના રહેતો* (યાને ધસડાઈ ના જતો) (૪૦) તારા તનદરોસ્તી આપનારા ઈલાજો અસરકારક રીતે (અમારામાં) વેહે તથા આવે. (૪૧) તને, ઓ અશો અને પવિત્ર ઉત્તપત્તીના હોમ! આ શરીર જે મને સારૂ બતાવેલું દીસેછે તે હું અર્પણ કરુંછું.

નંદ—યાને આ ફકરાનો તર્જુમો નથી. આ નવાઈ જેવી સરેહ ઉપરથી સાપેત થાય છે કે, પેહેલિય તર્જુમો તેનાં કરતાં ઘણો જુનો છે અને તેનો તર્જુમો કરવાને સરેહ કરનારઓ અશક્ત હતા.

* આ ફકરો ગુંચવણ બરેલો છે અને પાર્સિ તર્જુમો કરનારાઓએ તેનો જુદો જુદો રીતનો અર્થ કર્યો છે જે સઘલા એક સર્ખા અસંબવિત છે. પવનમાં તરતા અથવા ઝડપથી ઉડી જતા અથવા દુશ્મનની ટોલીમાં સપડાઈ જતા એક વાવતા વિષેના સવાલ અહીં હોય એમ સ્વિકારવાને અમને મુશ્કેલી લાગેછે. શું દ્રષ્ટ સંસ્કૃત દ્રષ્ટ સાથે મલતો નથી અને તેનો અર્થ આ મુજબ થતો નથી: “યજ્ઞનાં દુધ મિસાલે તે ઝડપથી જતી રહેનાર મદદ નાહિતીપણ અમારાં શરીરમાં અમારી તનદરોસ્તી માટે રહે.”? એની પછીના વાક્ય ઉપરથી એવીજ સમજ ઉઠે છે.

૧૫. (૪૨) ઘાટકી અને મર્ષ “જનિ”નાં સંકટોમાંથી મને છોડવ,
(૪૩) જેણી આશ્રયન અને હોમને ઠગવાનો વિચાર કરેછે અને તે
ઠગાઈઓથી તે પોતેજ નાશ પામેછે. જે (આરત) હોમની ક્રિયાનો દરૂન
અપવિત્રાઈથી ખાવા બેસેછે તેણીને હોમ ધર્મચુર્યોની માતા કે
એક સુખી કુટુંબની માતા કરતો નથી.

૧૬. (૪૫) હું પાંચ (ખાશ્યતો)નો છું, પાંચ (ખાશ્યતો)નો
હું નથી. (૪૬) નેક વિચારનો હું છું. દુઃખ વિચારનો હું નથી.
(૪૭) નેક સુખનો હું છું. દુઃખ સુખનો હું નથી. (૪૮) નેક
કામનો હું છું. દુઃક કામનો હું નથી. (૪૯) (દીનનો) તાપેદાર હું છું,
નાકુર્માન હું નથી. (૫૦) હું પવિત્રાઈનો છું, પુરાઈનો હું નથી. (૫૧)
ક્યામતને વખતે બંને મિત્રો વચ્ચેની સેવતની લડાઈ (યવા) નો આ
જમાનો હોય તોખી (હું એજ મીસાલે રહેવાને ઇચ્છું છું.)

૧૭. (૫૨) પછી જરૂરજ બોલ્યો મજ્જના પેદા કરેલા હોમને
નેમાજ! તે મજ્જનો પેદા કરેલો સંપૂર્ણ છે. (૫૩) હોમને નેમાજ! પા-
હાડોની ટોચો ઉપર ઉગના, ખીણોનાં બીડાનમાં અને કોતરોમાં ઉગતા
(તથા) “જનિ”ઓના બંધમાં દબાતા તમામ હોમોને હું વખાણું છું. (૫૪)
ઓ હોમ! તને હું રૂપાંતરીકાઓમાંથી સોનાનો રૂકાઓમાં રેડું. (૫૫)
જમીન ઉપર તને નહીં રેડું, કારણ કે તું ઘણોજ અમૂલ્ય છે.

૧૮. (૫૬) ઓ હોમ! તારે માટે આ ગાયણો તથા વખાણનાં
કીર્તનો છે; (૫૭) તારે માટે આ સ્વાદિષ્ટ ખાનું તથા સાચા અને
પવિત્ર કલામો છે. (૫૮) જે કોઈ શખ્સ તારી વખાણ કરેછે તેને
(૫૯) તું કૃત્તેહમંદ દુખ: દર્દને આરામ આપનાર લલાઈઓ તથા
કૃત્તેહો બક્ષેછે.

૧૯. (૬૦) તારા આરામ આપનારા ઈલાજો મારા કાયદા માટે
વેહે તથા ખુશી સાથે કૃત્તેહો પામે; (૬૧) તેઓ આરામ આપતા
આવેછે અને જે આશ્રયન તારાં કીર્તનો ગાય તથા આ પવિત્ર કલામો
પઢે તેને તેઓ કૃત્તેહ બક્ષેછે.

૨૦. (૬૨) ગોસ્પન્દોને નેમાજ! ગોસ્પન્દોને નેમાજ! (૬૩) ગોસ્પન્દોનો કીર્ત્તિ! ગોસ્પન્દોનો આબાદી! ગોસ્પન્દોને પોષણ તથા આરો! ગોસ્પન્દો માટે આરો (હું ઇચ્છું છું) કે જેથી આપણા પોશનને માટે તે આબાદ થાય!

હા ૧૧ મો.

યજ્ઞની સંપૂર્ણતા.

૧. (૧) આશિર્વાદ* ના શબ્દોવાળા ત્રણ જણ કુદરતી રીતે પવિત્ર છે અને જેઓ (તોપણ) (કોઈ કોઈ વાર) યુરું બોલે છે: (૨) (એ ત્રણ જણ) ગાય, ઘોડો અને હોમ (છે). (૩) ગાય જુઓતર† (માલેક)ને આપ દે છે: (૪) કે, તું વંશવેળા વિનાનો થાય અને તારો પાછલ લુટું બોલાય, (૫) તું કે જે મને તારાં સુખમાં ભાગ પડવા દેતો નથી (યાને તારી ન્યામતો મને આપતો નથી) (૬) અને તોપણ તારી આરત, તારાં બાલકો, તારાં પોતાનાં પેટ માટે તું મને અરબદાર થવા ઇચ્છે છે.

૨. ઘોડો સ્વારને આપ દે છે: (૮) તું કદી ગાડી ઘોડે બેસનાર નહીં થાય, તું કદી ઘોડેસ્વાર ન થાય, તું કદી તેજ ચાલત્ય ઘોડા દોડાવનાર નહીં થાય, (૮) આ તું કે જે મને કૌવત (આપવા) માટે કોરોશ કરતો નથી (૧૦) જેથી મોટા મેલાવડાઓમાં તથા પુરકલ લડવૈયાઓની મારામારીમાં‡ હું કૌવતમંદ થાઉં.

* “આશિ” નો અર્થ કદાચ અત્રે માત્ર “આહિરા, ઇચ્છા” એવો થઈ શકે. અને તેમ લઈએ તો એ વાડ્યનો અર્થ બદલવાની આહિરા રાએ છે એમ લેવાય.

† આ ઉકાણે ક્રિયા કરનાર જોતિ વિષે બોલાતું હોય એમ માની શકાતું નથી. એનો અર્થ ગોસ્પન્દોને અગ્રાવનાર એવો પણ થતો નથી.

‡ સંસ્કૃત કર્ષ સાથે કર્ણુયાઓને સરખાવો.

૩. (૧૧) જે કોઈએ તેને પીવા જોઈએ (અને તે છતાં તેને યજ્ઞસ્તોત્રમાં તે પીતો નથી તેને)* હોમ શ્રાપ દેહે કે : (૧૨) તું વંશવેળા વિનાનો થાય, તારી પાછલ લુટું ખોલાય, (૧૩-૧૪) તું કે જે દેહાંત દંડની સજાને યોગ્યના લુટારાની માફક મને નીચ-વાવાથી દૂર રાખેછે ; (૧૫) પણ હું જે કુખ દર્દ દર્દ કરનાર અશો હોમ છું તે કાંઈ દેહાંત દંડની સજાને યોગ્ય લુટારો નથી.

૪. (૧૬) મને-હોમને-મારા પાપ અશો અહુરમજ્દ દિયાની ભેટોનો એક ભાગ-(ગોસ્પન્દનો) કાન† (તથા તે) સાથે જીભ અને ડાભી આંખ આપોછે.

૫. (૧૭) કાન તથા તે સાથે જીભ અને ડાભી આંખવાલો દિયાની ભેટોનો જે ભાગ અહુરમજ્દએ મને આપ્યો છે તેને જે કોઈ નાશ કરેછે, ચોરી જાયછે અથવા બદમુખન ગોલેછે

૬. (૧૮) તેનાં ઘરમાં નહીં આગ્રવન, નહીં લડવૈયા કે નહીં ભરવાદાં જન્મે, (૧૯) તે ઘરમાં નુકશાંતકારક, નાશકારક અને તરેહવાર જાતના ગુનાહ કરનારાઓ જન્મે.

* અથવા જે કોઈ મને યજ્ઞસ્તોત્રમાં નીચવવા વીના રાખી મેલેછે. જે કોઈ તેને યજ્ઞસ્તોત્રમાં આરાધતા નથી કે જેથી જે ભાગ મેલવવાનો તેનો હક છે તે તેને મેલે નહીં અને એ રીતે જે સીજ પોતાની નહીં તે એક ચોરની મિસાલે રાખી મેલવાની તે અશો અને બળવંત ફરેસ્તા તરફ વર્તણૂક ચલાવેછે તેને હોમ ખુરં ખેલેછે.

† “હૃડ્-હુહૃન્” એ શબ્દનો અર્થ જાણાયેલો નથી ; આ ડોકાણે તેનો અર્થ ભેટ આપેલાં (ગોસ્પન્દ) નો કોઈ ભાગ થવોજ જોઈએ કારણ કે તે વિના શબ્દયોગી અવ્યય “મત્” (સાથે) જે તેની પછી આવે છે તે ખે-હુંદો ગણાય. સ્પીગલ એનો અર્થ “આવાને માટે” કરે છે પણ તે કપ્પલ રાખવો સુરેકલ લાગે છે. આ ડોકાણે અસલથી ચાલતો આવેલો અર્થ (કાંન) સેવો વાજખી ઠરે છે. (ધાતુ રા, ધર, હપર.) જુઓ “પદ્ધતિશ-ખર” વંદિદાદ ક્રકરો (૧૩૯).

‡ (વાસ્તવે કપ્પયાંસમાંનો) કપ્પયાંસ શબ્દ શું અતરે ધુસાડેલો છે અને શું તે કારીગરોના વર્ગ માટે આવેલો છે? અમે એમ માનતા નથી અને

૭. (૨૦) હોમને માટેની લેટો સઘલી સાથે તૈયાર કરો (૨૧-૨૨) જેથી જે પ્રમાણે ધાદ્વકી તુરાંની ઋડ્ઋસ્યાત્ને જમીનના વચલા ત્રિજા ભાગમાં લોખંડનો સાંકલથી તેણે બાંધ્યો છે તે પ્રમાણે તમને તે બાંધે નહીં.*

૮. (૨૩) પછી જરથુશ્ત્ર બોલ્યો : મજ્જના પેદા કરેલા હોમને નેમાજ! હોમ મજ્જના પેદા કરેલો અને સંપૂર્ણ છે, હોમને નેમાજ.

૯. (૨૪) (શઘિવ જોતિમે કહે છે કે :) અસારે માટે જે માત્ર એક (ન્યામત) છે તે તારે માટે બેવડી, ત્રેવડી, ચાર ગણી, પાંચ ગણી, છ ગણી, સાત ગણી, નવ ગણી, દશ ગણી થાય : તેઓ (તે ન્યામતો) તમને મલે!

૧૦. (૨૫) (જોતી અને પોતાની ક્રિયા આગલ ચલાવતો બોલે છે કે :) પવિત્રાઈથી જન્મેલા આ હોમ! આ શરિર જે મને સાડું બનાવેલું દીસે છે તે હું તને અર્પણ કરું છું. (૨૬) ડાહ્યાપણ, કલ્યાણ અને

તે માટેનાં અમારાં કારણો આ પ્રમાણે છે : ૧ હું એ કે, જે એ રાબ્દને એક એથી વર્ગ દેખાડવા માટે દાખલ કર્યા હતા તે લખાણમાં તે વાસ્તવનાં વિવેશન દાખલ મલતે નહીં પણ ઉભયાનવયિ અવ્યય “અ” ની સાથે એક સ્વતંત્ર રાબ્દ દાખલ તે મેલાતે. ૨ જું એ કે “ફુ”, “મુ” કારી-ગરનાં કામને લાગુ પડતો નથી પણ ગોસ્પન્દાને ચરાવવાનાં કામને, તે-મજ ધાસ ચારાનાં મેદાંન અથવા ખેતરને ફલદ્રુપ કરવાનાં કામને લાગુ થાય છે; ૩ જું એ કે પેહલિવ તર્જુમે કરનારે એ રાબ્દનો અર્થ કરવામાં વાપરેલી સુપક્રીટી પુરવાર કરે છે, કે એ રાબ્દ ધુસેલો નથી. કારણ કે જે એ રાબ્દ ધુસારેલો હોય તો જોણે તે પ્રજનો એક જુદો વર્ગ બતાવવાની મતલબથી ધુસાડ્યો હોય તેને તર્જુમે કરતી વખતે જો બાધામાં તે તર્જુમે કરતો હતો તેને જાણીતો રાબ્દ બંધ ખેસ્તો મળ્યો ન હોય એવું કાંઈ નથી.

*આ ઉપરથી એક તવારિખ રૂપી ખીના એક ચમત્કારી દંતકથાના રૂપમાં ફેરવાવાની આપણને યાદ આવે છે. ઋડ્ઋસ્યાન્ એક અથવા વધુ તુરાંની રાજાઓ જેઓ ઈરાંનના દુશ્મન હતા તેમનું નામ હતું અથવા કદાચ એ રાજાઓનો એ ખેતાબ હશે. અહીં જેને ઓનો સવાલ છે તેને ઈસ્તના પાદશાહ કવ-હસ્તવએ જરથુશ્ત્ર (ના જન્મ)ની આગમચ હરાવ્યો હતો. દંતકથામાં જણાવવામાં આવે છે કે, હોમ તેને તેના ફત્તેહ કરનારને હસ્તક કરવા માટે સાંકલથી બાંધ્યો હતો.

અશોઈ મેલવવા માટે બળવંત હોમને (હું એ અર્પણ કરુંછું.) (૨૭)
દુઃખ દર્દ દરે કરનાર એ અશો હોમ! પ્રમાણિક લોકોનું પ્રકાશીત
તથા તમામ શીંગારવાલું બેહેસ્ત મને આપ.

૧૧-૧૬. જુઓ હા આઠમો ફકરા ૫ થી ૮, અને હા ૧ લો
ફકરા ૨૩ મા.

૧૭. (૧) *સઘલા* નેક વિચારો, સઘલા નેક સુંખનો, સઘલા,
નેક કામોને મનસ્તિ, ગવસ્તિ, અને કુતસ્તિથી હું વખાણુંછું. (૨)
તમામ નેક વિચારો, નેક સુંખનો અને નેક કામોને હું વખણુંછું,
(૩) તમામ દુષ્ટ વિચારો, દુષ્ટ સુંખનો અને દુષ્ટ કામોને હું તણુંછું.

૧૮. (૪-૫) એ અમ્સારપન્દો! તમને હું આરાધના તથા
વખાણ અર્પણ કરુંછું. (૬) મારાં મન, મારી વાચા, મારાં કામો અને
મારા અંતઃકરણથી મારાં પોતાનાં તનના જનને (હું તમને અર્પણ
કરુંછું.) અશોઈને હું વખાણુંછું.

હા ૧૨ મા.

દિનનો કલમો.

૧. (૧) દેવોને હું તજ દેઊંછું. (૨) મજદયસ્તાન જર્યોસ્તિ,
દેવોનો દુશ્મન (અને) અહુરની દીનને લાયકનો થવાને હું એકરાર
કરુંછું. (૩) અમ્સારપન્દોને સ્તુતી કરનાર, અમ્સારપન્દોનો આરા-
ધના કરનાર (થવાને હું કપ્પુલ થાઉંછું.) (૪) સંપૂર્ણ, ડહાપણ ભરેલા
વિચારવાલા, અશો, દોલતમંદ અને નુરમંદ અહુરમજદથી સઘલી ભલી ચીજો
(બનેલો) હું ગાણું છું; (૫) જેનેથી (અહુરમજદથી) સઘલી ઉત્તમ ચીજો
ગોરપન્દ, અશોઈ, તારા તથા તારામાંથી બહાર પડતા પ્રકારા (ની
ઉત્પત્તી છે.)

* અહીંથી છેડા સુધીના ભાગને પ્રોફેસર હાર્લે, ઘાકલર સ્પીગલ વગેરે
કેટલાકો એક જુદાજ હા તરીકે લેખે છે, બ્યારે પ્રોફેસર વેસ્ટગાર્ડ વગેરે
તેને ૧૧ મા હાસિજ ભાગ ગણે છે.

૨. (૬) સંપૂર્ણ સ્પૃન્ત-આર્મઘતિને હું પસંદ કરું છું; તેણી મારે માટે છે.* (૭-૮) ગોક્ષ્પન્દોને ચોરી તથા લુટફાટમાંથી બચાવવા માટે (તેમજ) મજ્ઞદ્યસ્નાનોના મોહોદ્ધાઓને સઘણાં નુકશાન અને સઘણા નાશમાંથી બચાવવા માટે હું વખાણનાં આ કીર્તનો ગાઉં છું.

૩. (૯) હું આ ભેટો (મિત્રો યજ્ઞદોને) અર્પણ કરીશ કે જેથી તેઓ (અમારી વચ્ચે) આવોને રહે (૧૦) કે જેઓથી આ જમીન ઉપર ગોક્ષ્પન્દો ગુજરાંત કરી શકે છે. (૧૧) (મિત્રો યજ્ઞદો તરફ) હાથ ઊંચા કરી કરેલી પવિત્ર નેમાજથી હું એવા સોગંદ લેવા ઈચ્છું છું કે, (૧૩) મારા શરિરના ધ્યારને ખાતર કે મારા જનનના ધ્યારને ખાતરથી (૧૨) હવેથી હું મજ્ઞદ્યસ્નાનોના મોહોદ્ધાઓમાં નુકશાન કે નાશ લાવીશ નહીં.

૪. (૧૪-૧૫) દેવોની, પાપીઓની, નુકશાન કરનારાઓની, ગુનેહગારોની (અને) ખરાબી કરનારાઓની, ઘણાજ જુદાઓની, ઘણાજ કોહેલાઓનો, ઘણાજ પાપીઓની સદ્દર્શીને હું ૨૬ કરું છું. (૧૬) દેવોની અને તેમને વખાણનારાઓની, જાદુગરોની અને તેમના કુર્માન મુજબ ચાલનારાઓની, અને હૈયાતી ધરાવનારાઓમાંના સઘણા પુરાઓની સત્તાનો હું ઈનકાર કરું છું. (૧૭) (દેવોના) સઘણા વિચારો, સઘણા સુખનો, સઘણાં કામો, સઘણાં જાહેર કામોને† હું વખાણું છું કે જે પ્રમાણે સંખ્યાબંધ નાશ કરનારાઓમાંના સઘણા નુકશાન કરનારાઓને (હું વખોડું છું).

૫. (૧૮) જે તમામ વાતચીતમાં, જે તમામ મુલાકાતોમાં અહુર-મજ્ઞદ અને જરથુષ્ટ્રે વાત કરી હતી તેમાં (૧૮) અહુરમજ્ઞદએ આ પ્રમાણે જરથુષ્ટ્રને ફરમાવ્યું છે.

* “તેણી મારે માટે છે” એના ખુલાસો એવા થઈ શકે છે કે, માણસોનું શરીર માટીનું બનેલું છે.

† વિચારો, સુખનો અને કામો લખાણમાં કરણ વિબહિતમાં છે પણ તેઓ સંપ્રદાનને અર્થે છે.

૬. (૨૧) જે તમામ વાતચીતમાં જે તમામ મુલાકાતોમાં અહુરમજ્દ અને જરથુશ્ટ્રએ વાત કરી હતી તેમાં (૨૦) જરથુશ્ટ્રએ આ પ્રમાણે દેવોની સત્તાને વખોડી કાઢાડી હતી. (૨૨) અને જે પ્રમાણે અશો જરથુશ્ટ્રએ દેવોની સત્તાને વખોડી કાઢાડી છે તેજ પ્રમાણે હું મજ્દયસ્નાન જર્થોસ્તી તેને વખોડું છું.

૭. (૨૩) જે ઈર્માન આ પાણીઓનું, આ ઝાડપાંતોનું, સંપૂર્ણ ખસેસનાં ગોસ્પન્દોનું (છે) અહુરમજ્દ જેણે ગોસ્પન્દો અને અશો મરદને પેદા કર્યાં તેનું, (૨૪) જે ઈર્માનનો જરથુશ્ટ્ર, કવ વીશ્તાસ્પ, ઋષ્યઓશ્ત્ર, જામાસ્પ, દિનના આગલા પેશ્વાઓ, જાહેર અશો મરદો હતા તે ઈર્માનનો તે મહજબનો

૮. (૧૫) હું મજ્દયસ્નાન છું. (૨૬) મજ્દયસ્ની જર્થોસ્તી, (મજ્દની) વખાણ કરનાર તથા સ્તુતી કરનાર તરીકે હું એકશર કરું છું. (૨૭) ભલા વિચાર, ભલા ખોસેલા સુખન, ભલાં ઠરેલાં કામને હું વખાણું છું.

૯. (૨૮) પવિત્ર મજ્દયસ્ની દિનને હું વખાણું છું જે કબ્યા ઇંદાને તથા લડાઈને દફે કરે છે, અને નજદીકનો પવિત્ર સગાઈ સાંધે છે, જે સઘલી હૈયાત તથા હવે પછી થનારી (દીનો)માં ઘણીજ મોટી, ઘણીજ સંપૂર્ણ અને ઘણીજ ખુબસુરત છે (તથા) જે અહુરને લગતી તથા જરથુશ્ટ્રને લગતી છે. (૨૯) સઘલી ન્યામતોને હું અહુરમજ્દની તરફ લેખું છું. મજ્દયસ્ની દિનની આવી વખાણ થાઓ!

હા ૧૩ મો.

અહુરમજ્દ અને જુદા જુદા ફરેસ્તાઓનું કીર્તન.

૧. (૧) ધરના સર્દારોના સર્દાર, મોહોક્ષાના સર્દારોના સર્દાર, ગામના સર્દારોના સર્દાર અને દેશના સર્દારોના સર્દાર અહુરમજ્દને હું આરાધું છું. (૨) આરતોની સર્દાર મજ્દયસ્તિ દિનને, અધિવહ્નિ,

પારિન્દિતે, (૩) બે પગવાળી અશો (બાનુ) ને, (અને) આ જમીન જે આપણને લઈ જાય છે (ધરાવેછે તેને) હું આરાધું છું.

૨. (૪) (આપણા) શરીરનો સર્દાર અહુરમજ્દનો આતશ જે આપણને વાહાલો છે અને જે આપણે ધરાવ્યે છિયે* તેને (બાને આપણા શરિરમાંના આતશને) હું આરાધું છું. (૫) ઘણાજ મેહેનતુ, ધાસ આરાની સંભાલ લેનાર અશો મરદોના, ભર્વાદ-ખેદુતના સર્દારને હું આરાધું છું. (૬) બાહાદુર (અને) અશોધને વલગોલા લડવૈયાઓના સર્દારને હું આરાધું છું.

૩. (૭) માજ્દયસ્તિ દિનનો સંપૂર્ણ ઈલમ ધરાવનાર આશ્રવન તથા ધર્મની કેલવાણી આપનાર ઉસ્તાદના સર્દારને હું આરાધું છું. (૮) આ સર્દારોને હું આરાધું છું, આ સર્દારોને, અમ્સારપન્દોને, ઘણાજ હાહા, સાચા, ઘણાજ ભલું ઈચ્છનારા, પ્રકાશીત બુદ્ધિવાલા દિનના પેશવાઓને હું યાદ કરું છું. (૯) માજ્દયસ્તિ દીનનું મોટું કૌવત જે આશ્રવનો, લડવૈયાઓ, (અને) ભર્વાદ-ખેદુતો છે તેમને હું આરાધું છું.

૪. (૧૦) ઓ ભણા સર્દારો અને હાહા અમ્સારપન્દો! તમને હું મારાં પોતાનાં તનનો જન અર્પણ કરું છું, (૧૧) હંદગાનાં સઘલાં સુખો હું તમને અર્પણ કરું છું. (૧૨) આ પ્રમાણે તેઓએ વિચાર્યું, આ પ્રમાણે તેઓ ખોળ્યા (અને) આ પ્રમાણે તેઓએ કામ કર્યું.†

૫. (૧૩) કારણ કે ઓ અહુરમજ્દ! સઘલી ભણી ચીજો તે વિચારોછે, તે કહીછે, તે મુકરર કરોછે, તે બનાવીછે. (૧૪) એકલા માટે તને (આ) અમે અર્પણ કર્યે છિયે, ભેટ કર્યે છિયે અને તારું કીર્તન ગાઈયે છિયે. (૧૫) ઓ અહુરમજ્દ! તને અમે નમન કર્યે છિયે, અમારો સઘલી મુરાદો તારો કને અમે માગ્યે છિયે.

* ધાતુ “વજ્.” મજ્દયસ્તાનો માનેછે કે, માણસનાં તનના માહેલા ભાગમાં એક આતશ છે જે તેને ગરમી તથા ચાલાકી આપેછે.

† એના અર્થ એવો છે કે, આ પ્રમાણે વિચારવું, ખોલવું તથા કરવું બોધ્યું.

૬. (૧૬) ભલાઈની દુન્યાને લગતા તથા પવિત્ર અશોઈના અમે છિયે માટે (૧૭) પ્રમાણીક સત્તા અને પવિત્ર ડાહપણ મેલવવાને અમે એ અહુરમજ્દ! તને અરજ કર્યે છિયે.

૭. (૧૮) ભલા પેદા કરેલા ગોધાની તથા ગયોમૈતન*ની ક્રવ-
પિને અમે વખાણ્યે છિયે. (૧૯) પવિત્ર અને અશો જરથુશ્ત્રની પવિ-
ત્રાઈને તથા ક્રવપિને હમે વખાણ્યે છિયે.

હા. ૧૪ મો.

અમ્સારુપન્દોનું કીર્તન.

૧. (૧) તમે અમ્સારુપન્દોની વખાણુ ગાવા, કિર્તી ગાવા તથા સંતોશ આપવા માટે, એ અમ્સારુપન્દો! તમોને તમારી વખાણુ ગાતાં, લેટો અર્પણુ કરતાં, આરાધતાં, ક્રિયા કરતાં, (તમારાં નામો) ભણતાં અને તારોક્ ગાતાં હું તમોને યાદ કરુંછું; (૨) અમારી-અશો દિનતા પેશ્વાએની-ભલાઈ, અશોઈ, વખત સરની દુવા, કૃત્તહ તથા અંદરખાનેતા મુખ માટે

૨. (૩) એ ભલા સદાસે અને ડાહ્યા અમ્સારુપન્દો મારાં પોતાનાં તનનો જાન હું તમને અર્પણુ કરુંછું; (૪) બંદગીનાં સધલાં મુખો હું અર્પણુ કરુંછું.

૩. (૫) આ “જાએત્ર” તથા યર્સમથી સધલા અશો યજ્ઞોને આ બંદગીમાં હું વખાણુંછું, અશો (દુન્યા) ના તમામ સદાસેને આ બંદગીમાં હું વખાણુંછું.

૪. (૬) હાવનિ ગેહ, સાવડહિ અને વિસ્થ ગેહ અને પોતાની ગેહોને લગતા સધલા મુખ્ય સદાસેને (હું વખાણુંછું). (૮) અશો (દુન્યા) ના સદાર અશો હાવનિ (૯) તથા અશો (દુન્યા) ના સદાર સાવડહિ અને વિસ્થની વખાણુ કરવા, કીર્તિ ગાવા, ખુશી કરવા તથા તારોક્ કરવા માટે (૧૦) તથા ગેહોને લગતા, દિવસોને લગતા, મહિનાઓને

* એકલા પેદા કરેલા અને અર્ધમહાન્યુસથી મારો મયલા પેહેલા પુરુષ.

લગતા, વરસોને લગતા તથા ગહમ્પારોને લગતા સદર્શોની વખાણ કરવા, કીર્તિ ગાવા, ખુશી કરવા તથા તારીફ કરવા માટે (૭) મજદ્દયસ્તિ જર્યોસ્તિ, દેવોનો દુરમત અને અહુરના મહજ્જ્યનો હોવાને હું એકરાર કરું છું.

હા ૧૫ મો.

અમ્સારપન્દોનું કીર્તન.

૧. (૧.) (દીનનાં) કર્માન પ્રમાણે ભક્તિભાવ અને ખુશાલી સાથે (૨) અશો અમ્સારપન્દોને તેમનાં પ્રકાશીત નામોથી આરાધવાને હું ઇચ્છું, (૩) સંપૂર્ણ અશોઈની ખાહેશથી તથા મજદ્દયસ્તિ દિનના સંપૂર્ણ પ્યારથી હું (તેમને) આરાધું છું.

૨. (૪) સઘણાઓમાંના જેને અહુરમજ્દ ક્રિયાની ભેટથી પો-છાણે છે તે મારે માટે ઘણાજ ઉપયોગી છે (અને) (૫) તેવા (શખ્સો) માંના જેઓ હસ્તી ભાગવે છે તથા થઈ ગયા છે (૬) તેમને તેમનાં નામોથી હું વખાણું છું તથા ઘણી ભક્તિભાવથી તેમની કને હું પો-હોંચું.* (૭) ભડી પ્રમાણિક સત્તા સઘણી ખાહેશને લાયક છે; તે ઘણાજ પુલંદ દિસ્સો છે.

૩. (૮) ઘણાજ કાયદેમંદ અને અશો અહુરમજ્દની આરાધના માટે સ્વઓષાં અહીં હાજર થાય (એમ હું ઇચ્છું); જેમ તે ક્રિયાની સરૂઆતમાં હાજર હતો તેમ તે તેની આખેરોએબી હાજર રહે (એમ હું ઇચ્છું). (૯) ખચ્ચીત, ઘણાજ કાયદેમંદ અને અશો અહુરમજ્દની આરાધના માટે સ્વઓષ અહીં હાજર થાય; (૧૦) જેમ તે ક્રિયાની સરૂઆતમાં હાજર હતો તેમ તે તેની આખે-રીએબી હાજર રહે.

* આ કકરામાં “ચેડું હતાં” ની બંદગી છે જે મજદ્દયસ્તિઓની ક્રિયાઓમાંની એક ઘણીજ પ્રખ્યાત ક્રિયા છે અને તેની સરેહ આપણને ૨૧ મા હામાં મળે છે.

† આ ડોકાણે સ્વઓષ દિનનાં કર્માનો સાંભલવા તથા તેમની તાપેદારી કરવાનાં રૂપે વપરાયેલો છે. કદાચ આ પ્રમાણે એનો અર્થ કરવો બધું સારું થશે. ક્રિયાઓ ઇત્યાદિ બરાબર અમલમાં આવે.

હા ૧૬ મો.

મિનો તથા ગેતિના યજ્ઞોની વખાણ.

૧. (૧) અશો (હુન્યા)ના અશો સદાર અહરમજદને અમે વખાણ્યે છિયે, (૨) (કે જે) સંપૂર્ણ બક્ષેસવાળો, સર્વેથી મોટો, વખાણતે લાયકનો, ઘણાજ ક્ષયદેમંદ, હુન્યાની વૃદ્ધિ કરનાર (૩) (અને) તમામ ભલી ચીજોનો પેદા કરનાર છે. (૪) આ અર્પણ કરેલી “જઝ્યાઘ્ર”ઝ્યાથી, સચ્ચાઈને અનુસરીને પોતેલા સુખનોથી અમે તમામ મિત્રો યજદાને માત આપ્યે છિયે.

૨. (૫) અશો (દુન્યા) ના સદાર અશો જરથુશ્તરને અમે વખાણ્યે છિયે. (૬) આ અર્પણ કરેલો “જઝ્મોથ્ર” અર્થાત્ તથા સમ્બાધિ-ને અનુસરોને ખોલેલા મુખનોથી અમે દુન્યાને લગતા તમામ યજ્ઞોને વખાણ્યે છિયે. (૭) અશો જરથુશ્તરની ક્રવણિને અમે આરાધ્યે છિયે. (૮) જરથુશ્તરના સઘલા કલાંમોને અમે વખાણ્યે છિયે. (૯) જરથુશ્તરની દિતને અમે વખાણ્યે છિયે. (૧૦) જરથુશ્તરના ઈર્માંન અને કુર્માનોને અમે વખાણ્યે છિયે.

૩. (૧૧) યને દુન્યાની પ્રથમ પેદા કરેલી અને પવિત્રાઈને પાઝેલી પેદાએશોને અમે વખાણ્યે છિયે, (૧૨) નુરમંદ તથા ઘણાજ દબ્બ-દબ્બાવાળા અહુરમઝદનો અશો (પેદાએશો)ને અમે વખાણ્યે છિયે. (૧૩) વોહુમનોને અમે વખાણ્યે છિયે. (૧૪) અપવિહરતને અમે વખાણ્યે છિયે. (૧૫) ક્ષત્રવર્ધનને અમે વખાણ્યે છિયે. (૧૬) પવિત્ર સ્પંન્તઆર્મઈતિને અમે વખાણ્યે છિયે. (૧૭) હુર્વિતાતને અમે વખાણ્યે છિયે. (૧૮) અમેરેતાતને અમે વખાણ્યે છિયે.

૪. (૧૯) પેદા કરનાર અહુરમજ્દને અમે વખાણ્યે છિયે (૨૦) અહુરમજ્દના છોકરા આતશને અમે વખાણ્યે છિયે. (૨૧) અહુરમજ્દનાં પેદા કરેલાં અશો, પવિત્ર પાણીઓને અમે વખાણ્યે છિયે. (૨૨) પ્રકાશીત અને સેતાય અલના ઘોડવાળા સૂર્યને અમે વખાણ્યે છિયે. (૨૩) ગોરપન્દોનું તોષ્ઠમ ધરાવનાર માહાતાયને અમે

વખાણ્યે છિયે. (૨૪) પ્રકાશીત અને ઘણાજ દબદબાવાળા તિશ્ચ સેતારાને અમે વખાણ્યે છિયે. (૨૫) ઉત્તમ બક્ષેસોવાળા ગોધાનાં રવાંતને અમે વખાણ્યે છિયે.

૫. (૨૬) પેદા કરનાર અહુરમજ્દને અમે વખાણ્યે છિયે (૨૭) વિસ્તીર્ણ ખેતરોવાળા મિથ્રને અમે વખાણ્યે છિયે. (૨૮) અશો સરો- શને અમે વખાણ્યે છિયે. (૨૯) પ્રમાણીક રશ્નુને અમે વખાણ્યે છિયે. (૩૦) પ્રમાણીક લોકોની ભણી, બાહાદુર અને નેક ક્ષત્રિયોને અમે વખાણ્યે છિયે. (૩૧) અહુરમજ્દના પેદા કરેલા વૈશ્વદેવને અમે વખાણ્યે છિયે. (૩૨) રામ ખાસ્ત્રને અમે વખાણ્યે છિયે. (૩૩) કાય- દેમંદ નેક પેદાએશના પવનને અમે વખાણ્યે છિયે.

૬. (૩૪) પેદા કરનાર અહુરમજ્દને અમે વખાણ્યે છિયે. (૩૫) ભણી માજદયસ્તિ દિનને અમે વખાણ્યે છિયે. (૩૬) અધિવહુરુધને અમે વખાણ્યે છિયે. (૩૭) અશર્તાત્ને અમે વખાણ્યે છિયે. (૩૮) આ- કાશને અમે વખાણ્યે છિયે. (૩૯) ઉત્તમ બક્ષેસોવાળી જમીનને અમે વખાણ્યે છિયે. (૪૦) પવિત્ર માંથ્રને અમે વખાણ્યે છિયે. (૪૧) પોતાના જ કાયદાવાળી સ્વતંત્ર રેશિણુઓને અમે વખાણ્યે છિયે.

૭. (૪૨) અશોધનાં પ્રકાશીત કામોને અમે વખાણ્યે છિયે (૪૩) જેમાં (યાને જે કામોથી) ગુજરેલાંઓનાં રવાંતો અને પ્રમા-ણીક લોકોનાં કુરોહસે ખુશી મેલવેછે. (૪૪) પ્રમાણીક લોકોની ઉત્તમ, પ્રકાશીત, અને તમામ રેશિણુવાળી દુન્યાને અમે વખાણ્યે છિયે.

૮. (૪૬) દેવોના પેદા કરેલા આઝિ સામે લડવા માટે, તે મૂષ* ને તથા તે પધરિકા (પરિ)ને અટકાવવા માટે, હટાડવા માટે તથા નહસાડવા માટે, (૪૭) દુશ્મનને હટાડવા તથા નહસાડવા માટે (૪૮) તથા નાપાક અર્ધમઓધને (૪૯) તથા પુશ્કલ દુઃખદર્દ ઉત્તપન્ન કરનાર

* આ શબ્દનો અર્થ જાણાયો નથી. પધરિકાથી તે તદન જુદું આસામી છે એમ લખાણ ઉપરથી દીસે છે, કારણ કે એ શબ્દની આગમ્ય પણ એક સર્ખી રીતે “અવડ્’હાઝ્” શબ્દ આવ્યો છે. કેટલાકો વગર આધારે એવી અટકલ કરે છે કે, એનો અર્થ લુંટારો થાય છે અને તેને સંસ્કૃત ધાતુ મૂષ એટલે ચોરી જવું એ ઉપરથી નીકલેલો જાણાય છે.

જુલમગારને (હટાડવા તથા નહસાડવા માટે) (૪૫) દુધને, પ્રવાહીને, વેહેતાં પાણીને તથા ઝાડોને વધારનાર રસને અમે વખાણ્યે છિયે.

૯. (૫૦) તમામ પાણીઓને અમે વખાણ્યે છિયે, તમામ ઝાડ-પાંતોને અમે વખાણ્યે છિયે. (૫૧) તમામ પ્રમાણીક મરદોને અમે વખાણ્યે છિયે, તમામ પ્રમાણીક બાનુઓને અમે વખાણ્યે છિયે. (૫૨) તમામ મિત્રો તથા ગેતીના યજ્ઞોને (તથા) ભલા પેદા કરેલા તમામ પ્રમાણીકોને અમે વખાણ્યે છિયે.

૧૦. (૫૩) ઓ સ્પંન્ત આર્મઘ્નિતિ! તને, (અમારાં) મકાંતને અમે તે મકાંતના સર્દાર ઓ અશો અહુરમજ્દ! તને અમે વખાણ્યે છિયે (૫૪) તન્દરોસ્ત ગોસ્પન્દો, તન્દરોસ્ત માણસો અને પવિત્રાઈને લગતી તન્દરોસ્ત ચીજોનાં શરોર કાયમ રહે. (૫૫) તેઓ સઘતાં મારાં ઘરમાં ઉનાલામાં તથા શ્યાલામાં વાસો કરે (એવી મારી દુવા છે.)

હા ૧૭ મો.

પાંચ જાતના આતશોનું વર્ણન.

૧-૧૦. (૫૬-૬૧) આ કૃકરાઓના તર્જુભા માટે જુઓ હા છઠ્ઠો કૃકરા ૧-૧૦ (૧-૩૮). કૃકત છઠ્ઠા હાના પેહેલા કૃકરામાં “પેદા કરનાર અહુરમજ્દને અમે વખાણ્યે છિયે,” એવા શબ્દો છે તેને બદલે “અશો (દુન્યા)ના અશો સર્દાર અહુરમજ્દને અમે વખાણ્યે છિયે,” એવા શબ્દો વાપરવા.

૧૧. (૬૨) અશો (દુન્યા)ના અશો સર્દાર અહુરમજ્દના છોકરા ઓ આતશ! તને અમે વખાણ્યે છિયે. (૬૩) આતશ ખેરજિ સવ-હુ*ને અમે વખાણ્યે છિયે. (૬૪) આતશ વોહૂ-ક્યાનને અમે વ-

*મજ્દયસની ધર્મ જે આતશને કુદરતનાં કૌવતોમાંનો સુખ્ય ધારે છે તેને પાંચ વિભાગમાં વ્યાખ્યાન છે: ૧ લો આતશ ખેરજિ સવહુ (બુલંદ, બળવંત કાયદાનો) તે છે કે જે આપણને જમીન અને પાહાડોમાં મલે છે -

ખાણ્યે છિયે. (૬૫) આતશ ઉર્વાજિસ્તને અમે વખાણ્યે છિયે. (૬૬) આતશ વાજિસ્તને અમે વખાણ્યે છિયે. (૬૭) આતશ સ્પેનિસ્તને અમે વખાણ્યે છિયે. (૬૮) પવિત્ર અને આરાધનાને લાયકના પાદશાહ નર્ધર્યો-સહુને અમે વખાણ્યે છિયે. (૬૯) તમામ ઘરોના ધરધણી, મજદના પેદા કરેલા, અહુરમજદના છોકરા અશો (દુન્યા)ના અશો સદાર તું આતશને (અને તારી) સાથે તમામ આતશોને અમે વખાણ્યે છિયે.

૧૨-૧૭. એ માટે જુઓ હા છઠ્ઠા ૧૧-૧૭.

૧૮. (૭૧-૭૨) પ્રમાણીક લોકોની ભલી, પાહાદુર અને પવિત્ર ઋષિઓને હું વખાણું છું, હું તેમને આરાધું છું તથા તેમની તારીફ કરું છું. ઘરો, મોહોલાઓ, કરખાઓ અને દેશોની તથા દિનના પેશવાઓની ઋષિઓને અમે વખાણ્યે છિયે. (૭૩) હાવનિ ગેહ, સાવર્ણિ અને વીસ્ય ગેહમાં તમામ અશો યજ્ઞદેને અમે વખાણ્યે છિયે. તમામ મુખ્ય સદારોને તેમની ગેહમાં અમે વખાણ્યે છિયે.

— તથા અહુરમજદના અને પાદશાહોના ચેહેરા ઉપર ખીરાજેસા હોયછે. ધણુંકરીને તે જવાલા મૂખી પાહાડનો અને પાકુ શેહેરમાંના આતશ મીરાષિ જમીનમાંથી કુટી નીકળનાર આતશ છે. ૨ જો આતશ વોહુઝ્યાન (બહુ ઇશ્ચિનાર) તે છે કે જે જનાવરો અને માણસોનાં દીલમાં મલે છે. ૩ જો આતશ ઉર્વાજિસ્ત (બુલંદ) ગ્રાડપાનેને જીવદાર કરે છે. ૪ થો આતશ વાજિસ્ત (લુંટનાર અથવા મારનાર. એને “વજ્ઞ” સાથે સર્પાવો.) અથવા વીજલીના આતશ. ૫ મો આતશ સ્પેનિસ્ત (ધણાજ પવિત્ર અથવા ધણીજ ચાલાકી આપનાર) ઘરમાં વપરાતા આતશને કહેછે. બુન્દેહેશમાં એ ખુલાસા ઉપરાંત જણાવેછે કે ૨ જો પાણીને તથા ખોરાકને ૩ જો માત્ર પાણીને અને ૪ થો માત્ર ખોરાકને ખાઈ જાયછે અને ૫ મો ખોરાકને કે પાણીને ખાતો નથી.

હા ૧૮ મો.

તન્દરોસ્તી અને ખીજી ન્યામતો માટે અરજ,
ભલાઈનો બદલો, ખુરાઈની સજા.

૧. ઓ તું! કે જેણે ગોસ્પન્દો, પાણીઓ અને જાડપાનો પેદા કર્યાં છે તે તું મને અમર્ગી અને સલામતી આપ; ઓ ઘણાજ દબ્બ-દબાવાળા મિત્રો, ઓ મજદ! તારા કાયદા પ્રમાણે ભલાં મતની મારફતે તું મને કૌવત તથા આપ્પાદો આપ.

૨. અશોઈથી (યતાં) કામો અને (ખોલાતા) સુખનોને માટે, પવિત્ર બુદ્ધિ અને ભલા મિત્રોની મારફતે અહુરમજ્દ તે માણસને હૃદિર્વતાત્ અને અમૈરેતાતની બક્ષેસો આપે છે કે જે (માણસ) કૌવત (ક્ષત્ર) અને હાહાપણ (આર્મઈતિ)થી ખોલે છે તથા કરે છે.

૩. ઘણાજ પવિત્ર મિત્રોનાં ઘણાંજ ભલાં કામ તે (માણસ), આ જીભ અને આ સુખનો જે ખરેખર ભલાં મતનાં છે તેની મારફતે (તથા) આ હાથો અને કામો જે હાહાપણ (આર્મઈતિ)નાં છે તેની મારફતે કરે છે. એ હાહાપણથી મજ્દ અશોઈનો પિતા છે.

૪. તું તે મિત્રોની (ભલા) ચીજોને આપ્પાદ કરે છે કે જેણે અમારે માટે ગાય બનાવી કે જેનેથી ક્રિયાની ભેટો મેલવાય છે. ઓ મજ્દ! બ્યારે આર્મઈતિ વોહુમનો*નો સાથે (એકમત) થઈ ત્યારે તે ઘાસ ચારાને માટે પુશકલ રામરની આ આર્મઈતિ (જમીન) ને આપી છે.

૫. અહુરના તે પ્રતાપી મિત્રોની બર્ફતથી તેઓ પાપીઓને સજાએ પોંદોઆડે છે, પણ અશો લોકોને નહો. પાપી માણસ બળવંત હોય છે તોખી પ્રમાણીક માણસ તેને કશી ગણતરીમાં લે નહો; જુદા લોકોમાં તે મોટો માણસ લેખાય છે.

* ગોસ્પન્દોને ફરેસ્તો અને પ્રમાણીકપણાંનો મિત્ર. ગોસ્પન્દો માટે ક્ષત્રૂપ અને રશાળ ઘાસ ચારો મેલવવા માટે આર્મઈતિ સાથે તે ગોઠવણ કરે છે.

૬. પ્રતાપી મિનો ઓ અહુરમજ્દ! અશો માણસને તું સઘલી સંપૂર્ણ બલાઈઓ આપ. તારી બલાં મજિથો પાપી માણસને તેને લાયકનો બદલો મલે (એવી મારી દુવા છે), તે કે જે પુરા મિનો સાથે જોડાયલો રહેછે.

૭. પ્રતાપી મિનો ઓ અહુરમજ્દ! વાંધા (લડાઈ) માં ઉતરેલી બંને બોદુઓને આતશની માર્ફતે (અને) ડાહ્યણુ તથા અશોઈના વધારા માર્ફતે ઈન્સાફતા તરિકા મુજબ તું બલાઈઓ અને સુકાદો આપેછે. કારણ કે જેઓ તેમને માટે ઈચ્છા રાખેછે તેમનું મજબુત રક્ષણ તેઓ કરેછે.*

૮. જુઓ એજ હાનો ૨ જો ફરેશે.

હા ૧૯ માં.

અહુનવર્ધની સરેહ.

હા ૧૯માં “યથા અહુ વધ્યો” બંદગીની એક જાતની સરેહ છે, જેમાં એ હોનોવરને અજબબ જેવી રીતે પેદા કરનાર કલામનું રૂપ આપ્યું છે. એ બંદગીના ઘણીજ જુદી જુદી રીતે તર્જુમા કરવામાં આવ્યો છે. દાક-તરો સ્પીગલ અને રોથના તર્જુમાઓ આપણે સ્વિકારીશું નહીં કારણ કે તે અવસ્તા બાધાથી ઘણાજ માહિતગાર એક બંદગીનું ગ્રંથ કર્તાની લખેલી આ સરેહની વિરૂધ્ધ છે. તેમજ દાકતર હાઉના પુલાસાને એમનો એમ આપણે સ્વિકારી શકતા નથી. પંદર વરસના મજ્દબસ્તાને યજ્ઞદોમાંથી એક મિનોઈરક્ષણકર્તા અને દસ્તુરોમાંથી એક શિક્ષક પસંદ કરવાજ જોઈએ એવી હોનોવરની નેમ તથા મતલબ હતી એ ખીતા સ્વીકારવી અમને અ-

* આ હામાં સમાવેલા વિચારો આ પ્રમાણે છે: મજ્દનો પવિત્ર અને કાયદેમંદ મિનો સઘલી બલાઈઓ, પવિત્રાઈ અને દુન્યાની ન્યામતો મેલવી આપેછે. પાપીઓને સજા કરી દોનદાર અશો લોકોને બદલો આપેછે. તે મિનો બલાઓને બદલો આપી પુરાઓને સજા કરે, તથા પ્રમાણિક લોકોની પવિત્રાઈ વધારે એવી મારી દુવા છે. છેલા વાક્યમાં “વાંધા” એવો જે શબ્દ છે તે અસહ્ય અલતી આવેલી દંતકથા મુજબ ધર્મ અથવા કાયદાને લગતો વાંધો છે.

શક્ય લાગે છે. જે બંદગી દિનદાર લોકોએ હર પલે કરવી જોઈએ તેની મતલબ જીંદગીના માત્ર એક ચોક્કસ વખત સાથેજ સંબંધ ધરાવનાર કામને લગતી હોય નહીં. બંદગીન સરેહ તે ખુલાસા સાથે મલતી થતી નથી. જો એમ કહાતા ન હોઈએ તો હૈનોવર અથવા અહુનવધર્મનો અર્થ આ પ્રમાણે છે: જે પ્રમાણે એક સંપૂર્ણ શ્રેષ્ઠ સાહેબ છે તેજ મુજબ દીનનો એક સદાર અશોષ (બાલકવા અને ફેલાવવા) માટે છે (તેમજ) નેક વિચારોને અને મજ્જદની સત્તાને લગતાં કામોને અમલમાં મેલનાર તે છે. બળવંત પાદશાહી અહુરને લગતી છે; તેણે આ (દિનના સદાર) ને લાચારોનો રક્ષણ કર્તા (ભવાદ) ને મ્યો છે. પાર્સિઓએ જ પ્રમાણે આ બંદગી વાંચે છે; પણ લખાણ ઉપરથી ખુબું દીસે છે કે આપણા સરેહ કરનારની જે મતલબ ૧૯ મા હામાં હતી તે ઘણીજ જુદી હતી. ૧૯ મા હામાં પાંચ ભાગ (પંચ રકબ) ની નેમ છે. અને પાર્સિઓના અહુનમાં ત્રણ કે છ ભાગ છે. એ (અહુન) માં હવે આ હાના ૩૧ મા કરનામાં જણાવેલા ત્રિજ ભાગના શબ્દો “મજ્જદાઈ હુજીરી” નથી. એવું દિસે છે કે, અહુનવધર્મમાં અસલ આ મુજબના શબ્દો હોવા જોઈએ: “યથા અહુવધર્મો અથા રતુશ... વીરપનાં મ મજ્જિશ્તો... મજ્જદાઈ હુજીરીશ... વડહેઉશ દજ્જદા મનડહો રકબોશ્તનાં મય... અહુદામખ્ય, ક્ષેત્રે મ અહુરાઈ,” ઇત્યાદી. આ સવાલની ખાસ તપાસ થવાની જરૂરયાત છે: એમ એ ખામદ ખીજે કેકાણે જણાવી છે. પાર્સિઓના અહુનવધર્મમાં મજ્જદયસ્તી ધર્મના મુખ્ય કૃત્વઓની યાદ આપી છે; પણ તેની મુખ્ય મતલબ જર્થોસ્તી ધર્મને લગતા દિનના સદારોની સત્તા માટે માન ઉત્તપન કરાવવાની છે. એજ કારણને લીધે અવસ્તામાં એ બંદગીને માટી લાયકાતની અને અમુખ્ય હોવાનો દરજ્જો આપ્યો છે. આ હામાં જુદાં જુદાં મૂળોમાંથી નીકળેલા બે ભાગ છે. પહેલો ભાગ (૧-૨૦) પદ્ય (કવિતા) માં છે બ્યારે ખીજો ભાગ ગદ્યમાં એક સરેહ છે જે ઘણા પાછલા વખતમાં ઉમેરાયેલો છે.

૧. (૧) જરથુશ્ત્રએ અહુરમજ્જદને પૂછ્યું: ઘણીજ મોટાઈવાલા મિતો એ અહુરમજ્જદ, હારમંદ દુન્યાને પેદા કરનાર એ અશો! (૨) તે શબ્દ (અથવા કલાંમ) કયો છે જે તે એ અહુરમજ્જદ મારી આગમજ* જાહેર કર્યો છે?

૨. (૩) (અને જે કલામ) આકાશની આગલ, પાણીની આગળ, જમીનની આગળ, ગોરપન્દની આગળ, ઝાડ પાનોની આગળ, અહુ-

* લખાણનો મૂળ અર્થ “મને” થાય છે. પણ એની પછી જે લખાણ આવે છે તે દેખાડે છે કે, એનો અર્થ મારી આગમજ થવા જોઈએ.

રમજ્ઞના છોકરા આતશની આગળ, અશો મરદની આગળ, દેવો અને પાપો માણસોની આગળ, તમામ હાડમંદ દુન્યાની આગળ તથા મજ્ઞની પેદા કરેલી અશોઈનાં મૂળની તમામ ન્યામતો આગલ હસ્તી ધરાવતો હતો?*

૩. (૪) ત્યારે અહુરમજ્ઞદ્યે કહ્યું: ઐ ધણાજ પવિત્ર જરથુશ્ત્ર તે (કલાંમ) અહુનવર્ધ્યના ભાગો† હતા કે જે મેં તને કહ્યા છે,

૪. (૫) (અને જે) આકાશની આગળ, પાણીની આગળ, જ-મીનની આગળ, ગોસપનદની આગળ, ઝાડપાંતની આગળ, અહુર-મજ્ઞના છોકરા આતશની આગળ, અશો મરદની આગળ, દેવો અને પાપો માણસોની આગળ, તમામ હાડમંદ દુન્યાની આગળ, તથા મજ્ઞની પેદા કરેલી અશોઈનાં મૂળની તમામ ન્યામતો આગળ (હસ્તી ધરાવતો હતો).

૫. (૬) અહુનવર્ધ્યના ઐ મારા ભાગો, ઐ ધણાજ પવિત્ર જર-થુશ્ત્ર! વધારા‡ કે ઘટાડા વિના ગવાય (૭) (તો) તેની કર્મિત વધઘટ વિના ગવાયલાં મુખ્ય કીર્તનો કરતાં સૌ ગણો વધુ થાયછે. (૮) જે તેઓને વધઘટ કરીને ગાવામાં આવે તોપણ તેઓ કર્મિતમાં બિજા રતુઓ (કીર્તનો) કરતાં દશ ગણા ચઢ્યાતા છે.

* એવોજ એનો અર્થ થવો જોઈએ અને નહીં કે: આકાશ ધત્વા-દીની આગમચ મેં તે કલાંમ તને કહ્યો હતો. લખાણમાંના સવાલ આ પ્રમાણે છે: “આસ્. . પર અસ્મેમ્”. નહીંતો કે “આસ્” નકામો ઠરતો. વળી એ ખીન્ને અર્થ સ્વિકારવા માટે આપણને એવું ધારવાની ફરજ પડે છે કે, અહુરમજ્ઞદ્યે જર્થોસ્તને નહીં પણ તેની ઋવણિને એ કલાંમ કહ્યો હતો, પણ તેને માટે લખાણમાંથી કોઈ શબ્દ મલતો નથી.

† અહુનવર્ધ્યને ત્રણ લાઇનો, શ્લોકો અથવા ભાગોમાં વહેંચી નાખેલી છે.

‡ એ શબ્દ (અપ્યૂધ) નો કુદરતી અર્થ છે અને પેહેલ્વિથી તે સાબિત થાય છે; પેહેલ્વિમાં લખેલું કે “જે કોઈ વચમાં ખીજું લખાણ મેલે છે” ધત્વાદી. અધપિ-વચ્=વધુ ખોલવું.

૬. (૯) અને આ હાડમંદ દુન્યામાં જો કોઈ શખસ, ઓ અશો જરથુશ્ત્ર! અહુનવર્ધ્યના ભાગોને યાદ કરેછે, અથવા યાદ કરતાં તેનો ઉચ્ચાર કરેછે, અથવા ઉચ્ચાર કરતાં તે મોઠા અવાજે તેમને ગાયછે, અથવા ગાતાં તેમને આરાધે છે, (૧૦) તેનાં રવાનને હું અહુરમજ્દ (ચિન્વત) પૂલની પેલી પાનુએ બેહેસ્તમાં ત્રણ વાર દાખલ કરીશ (ફેરવીશ)* (૧૧) બેહેસ્ત સુધી, સંપૂર્ણ અશોઈ સુધી; ઉત્તમ શેશિલુ-ઓ સુધી (તેનાં રવાનને હું લઈ જઈશ.)

૭. (૧૨) પણ જો કોઈ શખસ હાડમંદ દુન્યામાં અહુનવર્ધ્યના ભાગો ગાતાં (૧૩) (તેમનો) અરધો, ત્રીજો, ચોથો કે પાંચમો હિસ્સો છોડી દે તો (૧૪) હું અહુરમજ્દ તેનાં રવાનને બેહેસ્તમાંથી કાઢાડી મેલીશ, (૧૫) પૃથ્વી જેટલી પોહોલી અને લાંબી જગાએથી હું તેને હાંકી કાઢાડીશ. (આ જમીન જેટલી લાંબી છે એટલી પોહોલી છે.†)

* ચિન્વત પૂલ ત્રણ વાર પસાર કરી જવાનો ઉપયોગ અને કાયદો શું છે તે કોઈની પ્ઞાતરીથી કહી શક્ય નહીં. મિનોઈ દુન્યામાં જવા માટે એક જ વખત એ પૂલ પસાર કરવો પુરતો છે; શું એ (ત્રણ વખત) ની મતલબ માત્ર મજબૂત અસર કરવા માટે છે; શું નાશ થવા લાયકના ત્રણ ગુનાહોને માફી બખ્શવાની એમાં મતલબ છે, કે પાર્સિઓ કહેછે તેમ હેરબદ પોતાની પેટલી યજ્ઞને કરે (યાને નાવર થાય) તે વખતને લગતી પાર પાડવી જેઠતી કબ્જલાત વિષે તેની મતલબ છે? અમને લાગેછે કે, અસલ લખાણમાં આવેલા ખુદ શબ્દો એવા સઘળા ખુલાસા રિવ-કારવાને ના પાડે છે. એ કબ્જલાત સામાન્ય છે; અત્રે મરણ પછીના કે કોઈ ચોકસ ક્રિયા પછીના માર્ગ વિષેનો સવાલ નથી પણ એક મજ્દયસ્તાન અથવા કદાચ એક આગ્રવન એ બંદગી યજ્ઞનેની ક્રિયાઓ પ્રમાણે બ્યારેની ભણે તે સઘળા વખત બાબતનો સવાલ અહીં છે. ટુંકમાં એ ધણાજ પાછલા વખતનું લખાણ છે. અમે ધોર્યે છિએ કે, જેમ અર્ધા-ધ-વિરાફને ફેરવ્યો હતો તેમ અહુર ત્રણ વાર અહુનવર બહુનારને સ્વર્ગમાં ફેરવેછે.

† આ ફકરો સરેહ કરનાર તરફથી ધુસેલો છે.

૮. (૧૬) મેં તે કલામ જેમાં આહુ અને રતુ* (વૌષે જાણાવેલું) છે તે જાહેર કર્યો હતો, (૧૭) આતશની પેદાએશ આગમય, પાણી, જમીન તથા ઝાડપાનતો આગમય, (૧૮) ચોપગાં પશુની પેદાએશ આગમય, (૧૯) બે પગાં માણસની પેદાએશ આગમય અને અ-મ્સારૂપન્દોએ મેઝવેલાં મારાં બનાવેલાં શરિરની પેદાએશ આગમય (મેં તે જાહેર કર્યો હતો.)

૯. (૨૩) મજદની દુન્યાને લગતાં તમામ કામો બજાવીને (૨૨) (હાલ) જે તમામ અરો પેદાએશ હૈયાત છે, થઈ ગઈ અને થશે તે વિષે (૨૧) બંને મિનોમાંના વધુ ફાયદેમંદે મને જાહેર કર્યું છે.

૧૦. (૨૪) કદીબો યોજાયલા, યોજાતા અને યોજાનારા સઘલા શબ્દોમાં તે શબ્દ (કલાંમ) વધુ વખત ફરી ફરીને ભણવા યોગ્ય છે. (૨૫) તે કલાંમ ભણવાની કીમત તમામ હાડમંદ દુન્યા જેટલી છે. (૨૬) જે કોઈ તે શીખે, બરાબર શીખવે છે અને તેને ભણનાર (હોય છે) તેને તે મોહોતમાંથી છોડવે છે.

૧૧. (૨૭) ઉત્તમ પવિત્રાઈ (મેવવવા) માટે દરેક જાણે તે કલાંમ જે આપણો આગમય જાહેર થયેલો છે તે શીખવો જોઈએ તથા ફરી ફરીથી યાદ કરવો જોઈએ.

૧૨. (૨૮) જ્યારે તેણે (તે આહુતવર્ધની બંદગી) જાહેર કરી (૨૯) કારણ કે તે તેને (એ શબ્દોથી) શ્રેષ્ઠ અહુ અને રતુ તરીકે સ્વિકારે છે, ત્યારે તેણે અમ્લમાં વધુ બુલંદ પ્રાણીઓ (માણસો) સાથે અહુરમજ્દને ઝાળખાવ્યો હતો. (૩૦) તે (બંદગી) ને સઘલાંઓમાં સર્વેથી મોટી જાહેર કરતાં તે પ્રાણીઓમાં જે શ્રેષ્ઠ છે તે સઘલા-ને તે તેના તાબામાં આપે છે.

૧૩. (૩૧) “મજ્દાઈ હુજ્જતિશ વડ્-હેકિશ” ભણતાં એ બંદ-ગીના ત્રિજ્ઞે ભાગ સંપૂર્ણ થાય છે. (૩૨) જ્યારે તે બુદ્ધિમાન (શબ્દ) ને “દજ્દા મનડ્-હો” (શબ્દ) જાહેર કરે છે ત્યારે તે બુદ્ધિમાન શ-

* મિનોઈ રક્ષણ કર્તા અને આગ્રવન ઉસ્તાદ.

જસને માટે ભલા વિચારો તેમજ ભલાં કામોના સદાર તરીકે તેને તે સ્વિકારેછે. (૩૩) એ પ્રમાણે તે તેને (અહુનવરને) શ્રેષ્ઠ સદાર ઠરાવેછે.

૧૪. (૩૪) જ્યારે તે તેને માહાજ્ઞાની દાખલ પેદાએશોને એલખાવેછે ત્યારે તે તે પેદાએશોને તેના તાપ્પામાં મેલેછે. (૩૫) (જ્યારે તે) “દશ્વમ અહુરાઈ” (બોલેછે) (ત્યારે) તે કહેછે કે: આ અહુર પાદશાહી તારે માટે છે: જે પ્રમાણે તે સ્પિતમ જરથુશ્ત્રનો મિત્ર છે તેજ પ્રમાણે તેને તે ગરીબોનો રક્ષણ કર્તા જાહેર કરેછે. (૩૬) એવી રીતના તે પાંચ ત્રિભાગો (અહુનવરના) છે. અહુરમજ્દના તમામ પાદ-શાહી કલાંમ, તમામ બંદગીનું ભણતર એજ છે.

૧૫. (૩૮) સર્વેથી સંપૂર્ણ અહુરમજ્દએ અહુન-વર્ધ્ય બાણીછે; તે સંપૂર્ણ સાહેબે તેને સંપૂર્ણ બનાવીછે. (૩૯) જેવી (તે સાહેબે તે અહુનવર પદી એટલે) તુરંતજ ધુરો નાહાસી ગયો. (૪૦) અને તે ધુરને તેણે (અહુરએ) કહ્યું: હવે એ કલાંમ બોલાયોછે ત્યારે (૪૧) નહીં આપણા વિચારો કે નહીં આપણી કેલવણી, નહીં આપણો બુદ્ધિ, (૪૨) નહિં આપણી ઈચ્છા કે નહીં આપણા શબ્દો કે નહીં આપણાં કામો, (૪૩) નહીં આપણી દિન કે નહીં આપણો જીવ (એક બીજા સાથે) મલતાં થાય.

૧૬. (૪૪) મજ્દએ કહેલા તે કલાંમમાં ત્રણ તત્વો, ચાર વર્ગો, પાંચ સદારો છે; તે ભેટોને સંપૂર્ણ કરેછે. (૪૫) તે તત્વો શાથી બનેલાછે? ભલા વિચાર, ભલા સુખન અને ભલાં કામથી.

૧૭. (૪૬) તે વર્ગો શાથી (બનેલા) છે? ધર્મગુરૂ, પેહેલવાંન, એકુત (અને) કારિગર. (૪૮) સદારોને માન આપનાર અને દિનને તાપેદાર (૪૭) એ વર્ગોને અશો મરદે નેક વિચારો, નેક સુખનો અને નેક કામોથી ચલાવવા, (૪૯) જે (અશો મરદ)નાં કામોથી દુન્યાની પેદાએશોની અશોઈ વધેછે.

૧૮. (૫૦) સદારો કોણ છે? ધરનો, મોહોલ્લાનો, કરખાનો અને ફેશનો (૫૧) અને જરથુશ્ત્રનાં રથ સિવાયના સધલા મુલકોમાં પાં-

અમો (સર્દાર) જરથુશ્ત્ર છે. (૫૨) જરથુશ્ત્રનાં રથમાં માત્ર ચાર સર્દારો છે. (૫૩) એ (ચાર) સર્દારો કયા છે? ધરનો, મોહોદ્ધાનો, ક-સ્પાનો અને ચોથો જરથુશ્ત્ર છે.*

૧૯. (૫૪) નેક વિચારેલું તે શું? પેહેલા બુદ્ધીમાન લોકોનો અશો વિચાર. (૫૫) નેક ખોલેલું તે શું? પવિત્ર કાયદો (માંથ્ર). (૫૬) નેક કરેલું તે શું? વખાણનાં ધર્મને લગતાં ગાયણો અને નેક પેદાએશમાંના પ્રથમ લોકોનાં† નેક કામો છે.

૨૦. (૫૭) મજ્દએ (એ મુખનો) કહ્યા. (૫૮) કોણને કહ્યા? મિનો તથા ગેતીની દુન્યાના અશોને (૫૯) જેણે તે જાહેર કર્યું, તે કોણ છે? સંપૂર્ણ સાહેબ. (૬૦) કોણને (જાહેર કર્યું), અશો મરદને જે પોતાના ક્રાંતા મુજબની સત્તા ભોગવતો નથી.

હા ૨૦ મો.

અર્ષમ્ વોહૂની સરેહુ.

૧. (૧) અહુરમજ્દએ કહ્યું: અર્ષમ્ વોહૂ વહિર્શતમ્ અસ્તી. (પવિત્રાર્ધ એ ઉત્તમ ભલાઈ છે.) (આ શબ્દો ભણવાથી) અશોઈનિ તેની ઉત્તમ ભલાઈની ખાશયત તરીકે અને તે (અશોઈ) ધરાવનારના જરથુશ્ત્ર તરીકે (ભણનાર) સ્વિકારે છે. “વોહૂ વહિર્શતમ્ અસ્તી” (એ શબ્દો ભણવાથી) (પેહેલા)કલામને‡ (ભણનાર) સંપૂર્ણતા આપે છે.

* આ વાક્યની સંભવીત મતલબ ઉઠાડી શકાય એવો તર્જુનો એજ માત્ર છે. ચોથો સર્દાર જરથુશ્ત્ર છે એની મતલબ એ કે જરથુશ્ત્રી ધર્મનો અથવા “મેજાઈ” લોકોનો તે વડો છે. “મેજાઈઓ” રથ શહેરના સર્દારો હતા. શું એ જમાનો આસેસાર્ધદીએનો નથી?

† ગાયનો પણ એજ ક્ત્વો છે; તેમાં કહે છે કે પ્રથમ જમાનો અને તેમાંના લોકો સામાન્ય રીતે અશો અને પ્રમાણીક હતા.

‡ અથવા પેહેલા વાક્ય, ખંદગીનો પેહેલો ભાગ.

૨. “ઉશ્તા અસ્તી, ઉશ્તા અહમાઈ!” (મુખ્યારકખાદી છે, મુખ્યારકખાદો તેને) (આ શબ્દો ખોલવામાં) આ મુખ્યારકખાદોથી (ભણનાર) દરેક અશોને સઘલા અશો મરદ સાથે જોડેછે; * કારણ કે તે (કામ) શિખવાથી તે દરેક અશો મરદને તમામ નેક આપવા ઇચ્છેછે.†

૩. (૩) “હ્યત અપાઈ વહિશ્તાઈ અર્ષમ” (એટલે કે સંપૂર્ણ અશોઈને માટે પવિત્રાઈ). (૪) એ શબ્દોથી (ભણનાર) ધર્મ (માંથ્રી) નાં તમામ (કુર્માનોની કુરબ્યાત)ને પીછાણેછે (૫) અને અશોઈનું ઉત્તમપણું (તે પીછાણેછે.) (૬) એજ પ્રમાણે (મિત્રો યજ્ઞદાનો) આશાધના કરનાર અશોની, તથા દિનના એ પેશવાઓ! તમારો પવિત્રાઈને તે પીછાણે છે. (૭) તે બંદગીના એવા ત્રણ વિભાગો (વાક્યઓ) છે. આ સઘલા શબ્દો અહુરનાં કુર્માનો છે.

૪. (૮) અહુરના આ સુખનો છે. કોણને તે તેણે કહ્યા? મીના તથા ગેતીની દુન્યાના અશોને. (૯) તેણે તે શબ્દો કહ્યા તે કોણ છે? સંપૂર્ણ સાહેબ. (૧૦) કોણને (કહ્યા હતા)? અશો મરદને જે પોતાના ક્રાંતા મુજબની સત્તા ભોગવતો નથી.

હા ૨૧ મો.

યેડ્હે હાતાંમ્ (હા પંદર)ની સરેહ.

૧. (૧) અશો જરથુશ્ત્રનો પવિત્ર કલાંમ. “યેડ્હે હાતાંમ્ આઅત્ યેસ્ને પઈતિ યેડ્હે.” આ શબ્દોથી (ભણનાર) મજ્જની લેહેણી નીકલતી આરાધનાને અહુરના કાયદા જેવી કરેછે. હાતાંમ્. આ બંદગી (ભણનાર) ખરી બંદગીની ખાહેશ રાખનાર હૈયાતી ધરાવનારને માટે કરેછે.

* એનો છુટો છુટો અર્થ “તમામ અશોને તમામ અશો તે આપે છે” એવો થાય છે. સરેહ કરનાર એ માટે એવો ખુલાસો કરે છે કે, લાયક ને લાયક સાથે તે મેલવે છે.

† મેલવી આપવા કોશિશ કરેછે. પેહેલિ સરેહ મુજબ તે પ્રમાણીક ચુકાદો કરે છે.

૨. (૨) યાઝ્ઝોડ'હાંમ (તેણીઓની). આ શબ્દથી (ભણનાર) આ આરાધણા ઘણી બુદ્ધીમાન અશો બાનુઓને માટે અર્પણ કરેછે; (૩) તથા તેની માર્ફતે અમર્ગ લોકોને ઠરાવેલો ભક્તિભાવ કરેછે. તણ વાક્યો;* આવી પવિત્ર એ બંદગી છે. એ આરાધના કોણને માટે છે? યજ્ઞનેમાંના (પર્ધતી યસ્નહે) અમ્સારપન્દો માટે.

૩. (૪) પછી અહુરમજ્દએ કહયું: જ્ઞેઓ લાયક છે તેમને મુખ્યારકપાદી અને સુખ હોજો. (૫) જે કોઈ તેની મર્જિ પ્રમાણે હકુમત કરે છે તેને અહુર તે (સુખ અને મુખ્યારકપાદી) આપેછે.

૪. (૬) આ શબ્દથી અહુરમજ્દએ કોણને યાદ કર્યાં છે? (૭) સુખને અને સુખ માટે (અશોઈને તથા) હૈયાત, થઈ ગયલા અને હવે પછી થનારા તમામ પ્રમાણીક માણસને. સંપૂર્ણ સાહેબે સંપૂર્ણ માણસને યાદ કર્યો. (૮) તે સંપૂર્ણ સાહેબ મજ્દએ સંપૂર્ણ પવિત્રાઈવાળા સંપૂર્ણ અશો માણસને યાદ કર્યાં છે.

હા ૨૨ મો.

યજ્ઞની ક્રિયા.

૧. (૧) પેદા કરનાર નુરમંદ અને ઝોરેહમંદ અહુરમજ્દનાં તથા અમ્સારપન્દોનાં માનમાં બર્સમને જ્ઞેઓશ્રની સાથે મેલવીને (૨) આ બંદગીમાં ક્રિયાઓ માર્ફતે બુલંદ કરેલા હોમને હું વખાણું છું. (૩) ક્રિયાઓ માર્ફતે બુલંદ કરેલાં તાજાં માંસને આ બંદગીમાં હું વખાણું છું. (૪) ક્રિયાઓ માર્ફતે બુલંદ કરેલાં હધાનેએપતના ઝાડને આ બંદગીમાં હું વખાણું છું.

૨. (૫) પવિત્ર પાણીઓને માટે (અર્પણ કરેલી) આ “જ્ઞેઓશ્ર”ઓને હોમ, માંસ અને ક્રિયાઓ માર્ફતે બુલંદ કરેલાં હધાનેએપતની સાથે આ બંદગીમાં હું વખાણું છું. (૬) પવિત્ર પાણીઓને માટે

* એ ઉપરથી દીસેછે કે આ બંદગીના ત્રણ વિભાગ છે.

(અર્પણ કરેલા) હોમના રસને આ બંદગીમાં હું વખાણુંછું. (૭) પથ્થરની ખાંડણીઓ (હાવનિમ્)ને હું આ બંદગીમાં વખાણુંછું. લોખંડની ખાંડણીઓને આ બંદગીમાં હું વખાણુંછું.

૩. (૮) ભલી માજદયસ્તિ દિનના અભ્યાસ અને કામોને વર્સમના ઝાડ તથા મદદ કરનારી રતુ ક્રિતિ (સર્દારો-કૂરેસ્તાઓની બંદગી) ને આ બંદગીમાં હું વખાણુંછું. (૯) અશો (કુન્યા)ના અશો સર્દારને અર્પણ કરેલાં ગાથાનાં ગાયણ અને મદદ આપનાર રતુક્રિતિ (રતુઓની બંદગી)ને આ બંદગીમાં હું વખાણુંછું. (૧૦) અહુરમજ્દના છોકરા ઓ આતશ તારે માટે (સર્જેલી) આ એસમ તથા ઓયને આ બંદગીમાં હું વખાણુંછું. (૧૧) પવિત્રાઈનાં મૂળમાંથી નીકલેલી મજ્દની પેદા કરેલી તમામ ન્યામોને આ બંદગીથી હું વખાણુંછું.

૪. (૧૨) અહુરમજ્દને, અમ્સારુપન્દને, અશો સરોશને, અશો (કુન્યા)ના બુલંદ સાહેબ અહુરમજ્દના છોકરા આતશને, ખુશી કરવા માટે (હું હિપર જણાવેલી જણસોને આશાંછું.)

૫-૧૯. એ માટે જુઓ હા ત્રિજો ફકરા ૫-૧૯ (૨૧-૬૧).

૨૦-૨૩. જુઓ આ બાવિસમા હાના ફકરા ૧-૪ (૧-૧૨).

૨૪. (૨૫) વિસ્તિર્ન ખેતરોવાલા મિથ્રના અને રામ ખાસ્ત્રના, (૨૬) અમર્ગ, પ્રકાશીત, સેતાબ ચાલના ઘોડાવાળા સૂર્યના, (૨૭) બળવંત કામવાળા (અને) બીજા પેદાએશો કરતાં વધારા પવનની, ઓ પવન! સ્પંન્ત મર્ધન્યુસને લગતી તારી જે પેદાએશ છે તેની (૨૮) પ્રમાણીક (અને) મજ્દનાં પેદા કરેલાં અશો ડાહ્યપનની, પવિત્ર માજદયસ્તિ દિનની,

૨૫. (૨૯) પવિત્ર માંથ્રની, અશો (અને) અસરકારક, દેવોની વિરૂદ્ધના કાયદાની, જરથોસ્તિ કાયદાની, લાંબા વખતની સ્થાપેલી અશો મજદયસ્તિ જરથોસ્તિ દિનની કેલવણીની, પવિત્ર કાયદા (માંથ્રને) તથા માંથ્રસ્પંન્તની વિદ્યાને યાદદાસ્તમાં રાખવાને, મજ્દની પેદા કરેલી જાતી અક્રંતની, મજ્દની પેદા કરેલી સાંભલીને મેલવેલી અક્રંતની,

૨૬. (૩૦) અહુરમજ્દની છોકરા આતશની, અહુરમજ્દની છોકરા આ તશ! તારી અને તમામ આતશોની, (૩૧) મજ્દની પેદા કરેલા પવિત્ર ચલકાતથી પ્રકાશીત થયેલા ઉષિદરેન પાહાડની,

૨૭. (૩૨) મીનો તથા ગેતિ દુન્યાના તમામ યજ્ઞદોની, પ્રમાણીક લોકોની તમામ વ્યાહાદુર, હાંમતવાંન દ્રવષિઓની, પેહેલા મધ્યવ્યવાલાઓ તથા હાલ જમાનાની દિનના લોકોની દ્રવષિઓની (અને) પોતાના નામથી આરાધાતા યજ્ઞદની (પુરાં માટે અમે આ સધલું ઉપર કહેલું અર્પણ કર્યું છે.)

હા ૨૩ મો.

ગુજરેલાંઓ માટે દ્રવષિઓની યંદગી.*

૧. (૧) આ યંદગીથી તે દ્રવષિઓને હું વખાણુવા ઇચ્છું છું કે જેઓ આગલ ઘરો, મોહોલાઓ, કસ્યાઓ તથા દેશોના (રહેવાસીઓ) ની હતી, (૨) (અને) જેઓ આકાશને ટેકવેછે, જેઓ પાણીને ટેકવેછે, જેઓ જમીનને ટેકવેછે, જેઓ ગોસ્પન્દોને ટેકવેછે, જેઓ વાળકોને તેમની માતાઓનાં ગર્ભસ્થાનમાં મજાવ્યુત ટેકવેછે કે જે થતેઓ મરણ પામતાં નથી.

૨. (૩) અહુરમજ્દની (અને) અમ્સાસ્પન્દોની (અને) તે સાથે મિનો યજ્ઞદોની તમામ દ્રવષિઓને આ યંદગીથી હું વખાણું છું (૪) ગયો-મરતન, અશો જરથુસ્ત્ર, કવિ વીરનાસ્પ, (અને) જરથુસ્ત્રના (છોકરા) ઇસત-વાસ્તની દ્રવષિઓને અને તે સાથે પ્રથમ મહાવ્યવાલાઓની તમામ અશો દ્રવષિઓને આ યંદગીથી હું વખાણું છું.

૩. (૫) તમામ અશો દ્રવષિઓ (જે) તમામ અશો વાનુઓ અને જુવાન કન્યાઓ જેણીઓએ ખેતીની સંભાલ કરી હતી તથા અત્રે રહી હતી અને આ જમીનના કોઈ ભાગમાં મરણ પામીછે

* નોંધોસંધિ આ હા આપ્યો નથી; ગુજરેલાંની યજ્ઞસ્તોત્ર કરતી વેળાએ જ આ હા બાણુવા બોલ્યો.

(તેમની છે) તેમને આ બંદગીથી હું વખાણું છું, જેઓ (ઋષિઓ)ને આ ધર તરફથી આરાધવામાં આવે છે, જેઓ (પોતાને માટે) પાછી યાદ આપે છે અને પવિત્ર તથા નેક યજ્ઞઓ (ભેટો) અને વખાણનાં કીર્તનો મેલવવા ઇચ્છે છે.*

૪-પ. (૬-૯) જુઓ હા ૩ ને ફકરા ૨૨-૨૪ (૬૬-૭૨). ૨૨ (૬૬) ને છેડે આ હા માટે નીચલા શબ્દો વધુ ઉમેરવા: મારાં પોતાના રવાંનની ઋષિને (આ બંદગીથી હું વખાણું છું.)

હા ૨૪ મો.

યજ્ઞની ક્રિયા.

૧. (૧) આ હોમો અમે અહુરમજ્દને અર્પણ કર્યે છિયે, (૨) આ હોમો, આ જગ્યોઞ્ઓ તથા ક્રિયા મુજબ તૈયાર કરેલી આ યર્સમ, (૩) આ તાન્તુ ગોસ,† ક્રિયાથી પુલંદ કરેલું આ તાન્તુ દુધ, (૪) (અને) ક્રિયા માર્ફતે પુલંદ કરેલી હુધાનએપતની આ એસમ (અમે અહુરમજ્દને અર્પણ કર્યે છિયે.)

૨. (૫) પવિત્ર પાણીઓને માટે આ જગ્યોઞ્ઓને, હોમ, માંસ અને ક્રિયાથી પુલંદ કરેલી હુધાનએપતની સાથે, (૬) પવિત્ર પાણીઓને માટે આ હોમના રસને, (૭) આ પથ્થરની ખાંડણીઓને, આ લોખંડની ખાંડણીઓને,

૩. (૮) યર્સમના ઝાડો, મદદ કરનારી રતુક્રીતિ (રતુઓની બંદગી) બહી માજદયસની દિનના અભ્યાસ અને કાનુનોને (૯) અશોઃ (ફન્યા)ના અશોઃ સદારને અર્પણ કરેલાં ગાથાનાં ગાયણ અને મદદ

* આહાના પેહેલા ફકરા ઉપરથી વાંચનાર ટીકા કરી શકશે કે, ગુજરાતીઓનાં રવાંન દાખલ ઋષિઓને ગણવામાં આવે છે. [જુઓ હા ૨૬ મો ફકરા (૩૪).] ઋષિઓને કેાઈ ભુત સાથે સર્ખાવાની કોશિશ કરશે, પણ તેમનો અર્થ (“ઋ” અને “વર્ત” જંદગીને વધારનાર ખીલવનાર) તેમને ભુત કરતાં ફરેસ્તાઓની સાથે વધુ મેલવે છે.

† અથવા ધી.

કરનારી રતુક્રીતિ, (૧૦) અહુરમજ્દના છોકરા ઝો આતરા! તારી આ ઝેસમ અને યોયને તથા અશોઈનાં મૂળવાલી તમામ ન્યામતોને અમે આપે છિયે તથા અર્પણ કર્યે છિયે.

૪. (૧૧-૧૨) જુઝો હા ૪ થો ફકરા ૨ (૪).

૫. (૧૩) અશો નેક જરથુશ્ત્રની ફ્રવષિને તેની આરાધણા, વખાણ, ખુશી અને કીર્તિ માટે અશોઈને આહાનાર તમામ દુન્યાને તેમજ પ્રમાણિક ગુજરેલાંઓની પવિત્ર ફ્રવષિઓને, હૈયાત અશો લોકોની, હજી નહી જન્મેલાઓની અને દુન્યાને પાછી રચનાર સઝો-બ્યનતો*ની (ફ્રવષિઓ)ને અમે ઉપર કહેલી યોજો અર્પણ કર્યે છિયે.

૬-૮. (૧૫-૨૩) જુઝો ઝેજ હા ૧-૩ (૨-૧૦).

૯. જુઝો હા ૪ થો ફકરા ૪-૨૫ (૮-૫૫).

હા ૨૫ મો.

મિનો તથા ગેતિના યજ્ઞદોની આરાધના.

૧. (૧) ભલા સદાશે અને ડહપનવાળા અમ્સારપન્દોને અમે વખાણ્યે છિયે.

૨-૩. (૨-૧૦) જુઝો હા ૨૨મો ફકરા ૧-૩ (૨-૧૧), ૨૨ મા હામાં જ્યાં “આ યંદગીથી હું વખાણું છું” એવા શબ્દો આવ્યા છે તેને બદલે આ હામાં “અમે વખાણ્યે છિયે” એવા શબ્દો વાપરવા.

* આ શબ્દો પ્રસિદ્ધ નથી. ચાલતા આવેલા તર્જુમામાં આ ઠેકાણે એવું સમજાવે છે કે, આ તે પ્રમાણિક લોકો છે કે જેઓ જમાનાની સેવટ (આમતે) દુન્યાને પાછી તે વખતના જેવી હસ્તીમાં મેલશે કે ભ્યારે બુરે મિનો તેમાં દાખલ નહી થયો હતો અથવા અશો લોકોની કૃતોહની ખાત્રી આપશે. ભ્યાં ભ્યાં “ફ્રપો” શબ્દ આવે છે ત્યાં ત્યાં પાર્સિઓ ગુજરેલાંઓનું સજીવન થવું એવો અર્થ સમજે છે: એ શબ્દ અહીં પણ એવીજ રીતે તેઓ સમજે છે પણ તેનું કાંઈ કારણ દીસતું નથી. કદાચ અહીં દીનનો ફેલાવો કરનારા ધર્મ ગુરૂઓ વિષેજ લખાણની મતલબ હશે. લખાણની ખાંધણી બતાવે છે કે, સઝોબ્યનતો હજી જનમ્યા નથી અને તે તેમની આગમચના શબ્દોથી દીસે છે.

૪. (૧૧) નુરમંદ અને ખોરેહમંદ અહુરમજ્દને અમે વખાણ્યે છિયે, (૧૨) ભત્રા સદાશે અને હાહા અમ્સાસ્પન્દોને અમે વખાણ્યે છિયે; (૧૩) વિસ્તિર્ન ખેતરોવાળા મિશ્રને તથા રામ ખાસ્ત્રને અમે વખાણ્યે છિયે. (૧૪) અમર્ગ, પ્રકાશીત, સેતાપ્પ ચાલના ઘોડાવાળા સૂર્યને અમે વખાણ્યે છિયે.

૫. (૧૫) પવિત્ર પવનને અમે વખાણ્યે છિયે, બ્રહ્મવંત કામવાળા બીજ પેદાએશે કરતાં ચઢયાતા પવનને અમે વખાણ્યે છિયે; એ વાયુ! સ્પંન્તમઠ્ઠન્યુરા ને લગતી તારી જે પેદાએશે છે તેને અમે વખાણ્યે છિયે. (૧૬) મજ્દનાં પેદા કરેલાં, પવિત્ર (અને) પ્રમાણીક હાહપનને અમે વખાણ્યે છિયે. પવિત્ર માજ્દયસ્તિ દિનને અમે વખાણ્યે છિયે.

૬. (૧૭) ઘણાજ પ્રકાશીત માંત્ર સ્પંન્તને અમે વખાણ્યે છિયે, દેવોની વિરૂધ્ધનાં કાયદાને અમે વખાણ્યે છિયે; જરથુશ્ત્રના કાયદાને અમે વખાણ્યે છિયે; લાંબા વખતની સ્થાપેલી કેળવણીને અમે વખાણ્યે છિયે; પવિત્ર માજ્દયસ્તિ દિનને અમે વખાણ્યે છિયે; માંત્ર સ્પંન્તનાં જાહુક સુધી કાયમ રહેવાને અમે વખાણ્યે છિયે; મજ્દયસ્તિ દિનને મનમાં રાખવાને (યાને યાદ રાખવાને) અમે વખાણ્યે છિયે; માંત્ર સ્પંન્તની વિદ્યાને અમે વખાણ્યે છિયે. મજ્દની પેદા કરેલી જતી અફ્રલને અમે વખાણ્યે છિયે; મજ્દની પેદા કરેલી સાંભલીને મેલવેલી અફ્રલને અમે વખાણ્યે છિયે.

૭. (૧૮) અહુરમજ્દના છોકરા આતશને અમે વખાણ્યે છિયે; (૧૯) અશે (દુન્યા)ના અશે સદાશ અહુરમજ્દના છોકરા તું આતશને અમે વખાણ્યે છિયે; (૨૦) તમામ આતશોને અમે વખાણ્યે છિયે; (૨૧) મજ્દના પેદા કરેલા, પવિત્ર ચલકાતવાલા, આરાધના કરવા યોગ્ય પાહાડ ઉપિદર્શન પાહાડને અમે વખાણ્યે છિયે.

૮. (૨૨) તમામ પવિત્ર મિનો યજ્ઞોને અમે વખાણ્યે છિયે. (૨૩) તમામ અશે ગેતો યજ્ઞોને અમે વખાણ્યે છિયે.*

* વંદિદાદ સાદની યજ્ઞસ્તોત્રમાં આ હા તદન જુદીજ રીતનો આપ્યો છે.

હા ૨૬ મો.*

સ્તૂમ અથવા ગુજરાતીઓની નૈયતે ખાનાં ઉપર
ભણાતું કીર્તન.

૧. (૧) અશો લોકોની ભલી, બાહાદુર અને પવિત્ર ક્ષત્રિઓને
હું વખાણું છું, હું આરાધું છું અને યુલંદ દરબજો આપું છું. (૨)
ધરો, મોહોદ્વાઓ, કસબાઓ અને દેશો (ઉપર સર્દારી ધરાવનાર
ક્ષત્રિઓ)ની અમે વખાણ કર્યે છીએ. (૩) ધર્મના વડાઓની (ક્ષત્રિ-
ઓની અમે વખાણ કર્યે છીએ).

૨. (૪) (આરાધનામાં) ઘણી શ્રેષ્ઠ તમામ ક્ષત્રિઓને અમે
વખાણ્યે છીએ; (૫) (અને) તે કે જે અહુરમજ્દની (૬) ઘણીજ માટી,
સંપૂર્ણ, ઘણીજ પ્રકાશીત, ઘણીજ બાહાદુર, ઘણીજ ડાહ્યાપણવાળી,
ઘણીજ ખુબસુરત (અને) અશોઈમાં ઘણીજ યુલંદ (ક્ષત્રિ છે તેને
અમે વખાણ્યે છીએ.)

૩. (૭) અશો લોકોની ભલી, બાહાદુર અને પવિત્ર ક્ષત્રિઓને
અમે વખાણ્યે છીએ; (૮) જોરાવર આંખવાળા, યુલંદ, તેજ,
બાહાદુર (અને) અહુરના પેદા કરેલા (૯) સર્દાર અમ્સારેપન્દોની
જે (ક્ષત્રિઓ તેમને) અમે વખાણ્યે છીએ.

૪. (૧૦) પ્રથમ મહજબવાળાઓની, ધર્મના કુર્માનને પ્રથમ
સાંભલનારાઓની જે અમર્ગ અને અશો (ક્ષત્રિઓ તેમને) અમે
વખાણ્યે છીએ. (૧૧) અશો મરદો અને અશો બાનુઓના જીવ,
અંતઃકરણ, યુદ્ધિ, રવાંન અને ક્ષત્રિને અમે વખાણ્યે છીએ. (૧૨)
જેઓ (જે મરદો અને આરતો) અશોઈને માટે બાહુશ રાખેછે.
(૧૩) પવિત્ર પેદાયશના ગોધાનાં રવાંનને અમે વખાણ્યે છીએ. (૧૪)
અને અશો ગયો મરતનની ક્ષત્રિને અમે વખાણ્યે છીએ, કે જેઓએ
(ગોધા અને ગયો મરતને) અશોઈ માટે સઘલી કોશેશ કરી હતી.

* સરેરાની ચજ્ઞેને કરતાં આ હા ભણવામાં આવતો નથી.

૫. (૧૫) પવિત્ર અને અશો જરથુશ્ત્રની અશોઈ તથા ક્રવષિને અમે વખાણ્યે છિયે. (૧૬) અશો કવિ-વીશ્વાસ્પતી ક્રવષિને અમે વખાણ્યે છિયે. (૧૭) જરથુશ્ત્રના (છોકરા) અશો ઇસત વાસ્ત્રાની ક્રવષિને અમે વખાણ્યે છિયે.

૬. (૧૮) અમે (જીવતા) અશો મરદ તથા અશો જ્યોરત નખા-નજિદશ્તોના જીવ, અંતઃકરણ, યુદ્ધિ, રવાંન અને ક્રવષિને અમે વખાણ્યે છિયે (૧૯) કે જેઓ અશોઈને માટે ખાહેશ રાખેછે. (૨૦) અશો ગુજરેલાંઓની, અશો હૈયાતોની, હજી નહીં જન્મેલાંઓની (અને) દુન્યાને પાછી તાજગી આપનાર સચ્ચોબ્યન્તોની પવિત્ર ક્રવષિ-ઓને અમે વખાણ્યે છિયે.

૭. (૨૧) અહીં ગુજરેલાંઓનાં રવાંતોને અમે વખાણ્યે છિયે જેઓ અશો લોકોની ક્રવષિઓ છે. (૨૨) આ ધરમાંનાં ગુજરેલાં નજદીકનાં સગાંઓની, અચ્ચેષ્ઠપદ્ધતિઓ (હિરખદો)ની તથા સાગેદોની (અને) અશો મરદો તથા બાનુઓની ક્રવષિઓને અમે વખાણ્યે છિયે.

૮. (૨૩) તમામ અશો અચ્ચેષ્ઠપદ્ધતિઓની ક્રવષિઓને અમે વખાણ્યે છિયે, (૨૪) તમામ અશો સાગેદોની ક્રવષિઓને અમે વખાણ્યે છિયે. (૨૫) તમામ અશો મરદોની ક્રવષિઓને અમે વખાણ્યે છિયે. (૨૬) તમામ અશો બાનુઓની ક્રવષિઓને અમે વખાણ્યે છિયે.

૯. (૨૭) અશો અને નેક જીવવાન છોકરાંઓની ક્રવષિઓને અમે વખાણ્યે છિયે. (૨૮) આ દેશમાં વસ્તા અશો લોકોની ક્રવષિ-ઓને અમે વખાણ્યે છિયે. (૨૯) બિજા દેશોમાં વસ્તા અશો લો-કોની ક્રવષિઓને અમે વખાણ્યે છિયે.

૧૦. (૩૦) અશો મરદોની ક્રવષિઓને અમે વખાણ્યે છિયે. (૩૧) અશો બાનુઓની ક્રવષિઓને અમે વખાણ્યે છિયે. (૩૩) ગયો

* ષેકર્યાનો પાદશાહ અને જરથુશ્ત્રનો રક્ષણ કર્તા.

† દંતકઠા સુજ્ય એ જરથોશ્ત્રનો વડા છોકરો છે જેણે ધર્મ ગુરુઓ-નો વર્ગ સ્થાપ્યો હતો અને જે તે ટોળાનો પ્રથમ સદાસ હતા.

મરતન્થી તે કૃત્તેહમંદ સચ્ચોષ્યન્તના વખત સુધીના (૩૨) તમામ અશો લોકોની ભલી બાહાદુર અને પવિત્ર કૃવષિઓને અમે વખાણ્યે છીએ.

૧૧. (૩૪) અશો લોકોની તમામ કૃવષિઓને અમે વખાણ્યે છીએ. ગુજરેલાંઓના રવાનોને અમે વખાણ્યે છીએ કે જેઓ અશો લોકોની કૃવષિઓ છે.

હા ૨૭ મો.

યજ્ઞ (ભેટો)ની સેવતની પંદગી.

૧. (૨) યુરા મિતો અહુરમઘન્યુરાને મારવા માટે, ઘાટકી તથા અનુતી અચ્ચેમને મારવા માટે, માજન્યન દેવાને મારવા માટે, તમામ દેવાને અને અપવિત્ર ઇચ્છાઓવાળા* યુરાઓને મારવા માટે,

૨. (૩) નુરમંદ અને ખોરેહમંદ અહુરમજ્દની વૃધી માટે, (૪) અમ્સાસ્પન્દોની વૃધી માટે, (૫) નુરમંદ અને ખોરેહમંદ તિરતય સેતાશની વૃધી માટે, (૬) અશો મરદની વૃધી માટે, (૭) અને સ્પેન્તમઘન્યુરાની તમામ અશો પેદાઓશની વૃધી માટે, (૧) અહુરમજ્દને તમામ ચિજોના મોટા સાહેબ અને સર્દાર તરીકે અમે અત્રે સ્વિકાર્યે છીએ.

(અતરે યજ્ઞશ્ને અને વીરપરદના જુદા જુદા ભાગોમાંથી કેટલીક પંદગીના કૃકરાઓની લંબાણ ટીપ આવેછે : જેવી કે અહુનવઘર્થ, - યજ્ઞશ્ને હા ૩૪ કૃકરો ૧૫-આ-અઘર્થમા-ઈબ્ય, અર્ષમ વોહુ ઈત્યાદી, ઈત્યાદી, જે અત્રે કશી અગતનો કે સંબંધ ધરાવતી નથી.)

* વર્ષન્યને યુરી ધલતવાળા વરૂન દેવ સાથે સર્ખાવો. જુઓ દસ્તુર પેશાતન બેહરાંમજીની રચેલી દિનકર્દ, રાખ્દ કોશ-પાનું ૪૩ મું.

ગાથા અહુનવધતિ.*

હા ૨૮ મો.

અહુરમજ્દ, અષ અને આર્મધતિની આશ્રવન્ તરફની બંદગી.
તે પોતાને માટે અને જરથુશ્ત્રના પેહુલા સાગેદ્દો માટે મિનો
તથા ગેતિની દુન્યાની બક્ષેસો મેલવવાની વિનંતી કરેછે.

૧. (૦) અરો જરથુશ્ત્રના આશિર્વાદાર્થક† વિચાર, આશિર્વાદાર્થક
સુખન, આશિર્વાદાર્થક કામ. અમ્સાસ્પન્દો (આ) ગાથાઓને આવ-
કાર દેવાને આવે! ઓ પવિત્ર ગાથાઓ તમને નેમાજ હોજો!

૨. (૧) વૃંધી કરનાર મિનો અહુરમજ્દને ખુશી કરવા માટે
(આકાશ તરફ) હાથ ઊંચા કરીને કરેલી બંદગીથી જેઓ પવિત્ર
કામો કરેછે, જેઓ વોહુમનોતાં મનને તથા ગોધાનાં સ્વાનને ખુશી
કરેછે તે સધલાઓને પ્રથમમાં હું વખાણું છું.

૩. (૨) હું કે જે ઓ અહુરમજ્દ તમારી પુઠે ચાલુંછું, તે હું
તમારી પાસે પ્રમાણીક નિશ્તાથી અરજ ગુન્તરવા આવુંછું કે, તમે મને
બંને દુન્યાઓની—હાડમંદ દુન્યાની તથા મિનોઈ દુન્યાની—ન્યામતો
આપો; (કે જે) અરોઈનાં મૂળમાંથી નીકલેલીછે અને જેઓ તેમાં
(અરોઈમાં) ખુશી મેલવેછે તેમને તે (ન્યામતો)થી સુખ મેલેછે.

૪. (૩) હું કે જે ઓ અષ! તમારી પુઠે ચાલુંછું, તે હું તમને
તેમજ પ્રથમ (પેદા થયલા)‡ ભણા મિનોને અને મજ્દ-અહુરને હું

* એટલે અહુ=સર્દાર=અહુરમજ્દની. આ ગાથામાં અહુરમજ્દની
મોટાઈ અને બક્ષેસો ગાવામાં આવી છે. ૨૮ થી ૩૪ માં સુધીના સાત
હા અહુનવધતિ ગાથાને નામે ઓળખાય છે.

† યાનીમ્=મિનોઈ બક્ષેસ, સુખ આપનારી બક્ષેસ. આ રાખ્દો કાંઈ
ગાથાનો ભાગ નથી પણ રચનારે (અધિપતિએ) તેમને એકેકાણે મેલ્યાછે.

‡ અપમ્સોઉર્વામ્=જેની આગમચ કોઈ થયલું નહીં તે.

વખાણવા ઇચ્છું છું કે, જેઓ પાસે અચળ સત્તા અને વૃધો આપનારું ડાહ્યાપન છે; મારો ખુશાલીને માટે મારી આરાધનાઓને તમે જલદી પોહાંચો.

૫. (૪) અને હું કે જેણે ભલાં મન (ની મદદ)થી મારાં સ્વાનને મિત્રો વિચારે ઉપર લગાડ્યું છે,* અને જે અહુરમજ્દના (કાયદાને અનુસરતાં) કામોનાં આશિર્વાદોથી માહીતગાર છે તે હું જ્યાં સુધી મારામાં કૌવત અને શક્તિ રહે ત્યાં સુધી પવિત્રાઈની ખાહુશ માટે ખંતી રહું.

૬. (૫) ઓ અષ! ભલાં મન (વોહુમનો) અને તાપેદારી (સ્ત્રોષ) ને પિછાંતો હું તને જેવા માટે કયે રસ્તે પોહાંચું? કે જે રસ્તો ઘણાજ કાયદેમંદ અહુરમજ્દ(ની તરફ જવા)નો છે અમારી જ્યાંન વધી આ માંત્ર (ભણવા)થી ખુશાઓને હાંકી કાઢાડવાને અમે વધુ સારો રોતે શક્તિવાન થઈશું.†

૭. (૬) તું કે જે અશોઈની બક્ષેસો આપેછે‡ તેના કને હું ભલાં મન સાથે પોહાંચું. સાચ્યા સુખનોથી, ઓ તું મજ્દ-અહુર લાંબો વખત સુધી જરથુશ્ત્રને તથા અમને ખુશકલ ખુશાલી સાથનું કૌવત આપ જેથી અમે દુશ્મનના કપટને તોડી નાખ્યે.

૮. (૭) આપ, ઓ અષ! આશિર્વાદ તથા ભલાં મનની બક્ષેસો. આપ, ઓ આર્મઈતિ, વીરનારૂપને તેની ખાહુશો તેમજ મને (મારો ખાહુશ.) તારો બક્ષેસો અમને આપ, ઓ શ્રેષ્ઠ સાહુબ મજ્દ, કે જેથી અમે તારાં ક્રમાનો મુજબ ચાલ્યે.

* એણે એલ અર્થ આ મુજબ: જેણે મારાં સ્વાનને ગરિમાન વિષે વિચાર કરતું સ્થાપ્યું છે; અથવા કદાચ અહુર અને બિજા કૌસ્તાઓની પ્રાર્થના કરવાનો વિચાર કરતું રાખ્યું છે.

† માંત્ર એ અહીં કદાચ એક જાતનું મંત્ર હશે. વાઉરૌમમદ એ “વાઉર”નો શબ્દાર્થ છે; “વાઉર” એ “વાવર”ને માટે છે કે જે “વર”નું અતિશયાર્થક રૂપ છે.

‡ એ વાક્ય અષને બાબુ કરેલો છે.

૯. (૮) હું કે જે સંપૂર્ણ અશોધથી તને ખુશી કરું છું તે તું ઉત્તમ સાહેબને ભક્તિભાવથી વિનવી* કૃપાઓરતને માટે, મારે માટે તથા જેઓને ભલાં મનની બક્ષેસો તું હમેશાં આપશે તેમને માટે હું તારો ઉત્તમ બક્ષેસો માગું છું.

૧૦. (૯) સુગરાનાં આ મેહરખાંનો માટે, ઓ અહુરમજ્દ ! નહીં તમને કે નહીં અષ્ટને કે* નહીં વોહુમનોને ગુરસે કરવાને અમે શક્તિવાન થઈએ; અમે જેઓ તમને ખુશી કરવા ઇચ્છે છીએ તે તમને અમારાં વખાણનાં કીર્તનો અમે અર્પણ કર્યે છીએ તમે કે જેઓ ઉપયોગી ભલી ચીજોની ખાહેશને તથા તે ધરાવવાને મદદ આપો છો.

૧૧. (૧૦) જેઓને, ઓ અહુરમજ્દ ! તેમનો પવિત્રાઈને લીધે ભણાં મનનાં અને પ્રમાણીક વિચારોનાં પ્રાણીઓ તરીકે તું પીછાણે છે તેમની એ ન્યામતો અર્પણ થવાથી (મેલવીને) તેમની ખાહેશને તું પાર પાડ. હું જાણું છું કે જેઓ તમારો શીખામણો (સાંભલે છે તેમને) કદી નહીં ખુટે એવી ખોરાકી અને બક્ષેસો મલે છે.†

૧૨. (૧૧) ઓ તું અહુરમજ્દ ! મિનોઈ દુન્યાને લગતું તારે મોહોડેથી મને શિખવ કે જેથી હું (તારું તે શિખવેલું) જાહેર કરું. પવિત્રાઈને તથા ભલાં મનને હમેશાં સુધી જાલવવા માટે પ્રથમ (લોકોની) દુન્યા જે હાલતમાં હતી તે વીશે મને તું શિખવ.‡

* વાઉનુશ એ વનોમિને બદલે છે.

† જેમને તું નેકીમાં મેલશે અને મિનોઈ જેહાંનમાં પોહોચવાવશે.

‡ અથવા કદાચ : પ્રકાશીત, ફાયદેમંદ અને અચુક કેલવણી તે થશે.

§ આ ગાયણુ એટલું બધું અનિશ્ચિત છે કે તેને સુધારાના પ્રથમ જન્મનાં નેજા લાગુ કરી શકાતું નથી. વલી એ ગાયણુ જરથુશ્ટ્રનું નથી એમ છઠ્ઠા ફકરા ઉપરથી દીસે છે. પરંતુ એમ છતાં એમાં વીશ્વાસ્થ અને કૃપા-ઓશ્ટ્રનું જ નામ જણાવેલું હોવાથી તે ઘણા અસહી વખતનો હોય એવો તેને દેખાવ મલે છે. અહુનવધતિ ગાથાનાં સઘલાં કીર્તનોની લાઈનો છ પદી કવિતામાં છે જેમાંની વચલી લાઈન સાત પદી હોય છે.

હા ૨૬ મો.

ગોસ્પન્દનો ફરેસ્તો પોતાની પનાહ હેઠલનાંઓ ઉપર હુંમેશ
શુભરવામાં આવતી ખરાબ વર્તણૂક પાપદ સ્વર્ગ તરફ
ફર્યાદ કરેછે. અહુરમજ્દ જરથુસ્ત્રનાં જન્મ વિષે તેને
બહુર કરેછે. આશ્રવનની ખંદગી.

આ ભાગમાં પુસ્તક સુકેલીઓ છે. કેઠલાક ફકરાઓ યુગવાદા ભરેલા
છે. અને એના લખાણમાં જેમને રૂપ આપ્યું છે તેમની આશયત કોઈસારી
રીતે સમજાવું નથી. ગેઉશ ઉર્વ * કોણ છે? સ્પીગલ ચાલતા આવેલા ત-
ર્જુમાની સાથે મલતો થઈ તેને અહુરમજ્દની જીવદાર પેદાઓમાંના
પેદેલા અને પ્રથમ ગોધાનું રવાન એવો તેનો અર્થ સમજેછે કે જે ગોધાને
અહુરમજ્દ-પુત્રે મારી નાખ્યો હતો; રાંધ તેને મજ્દયસ્તિ ધર્મનો
એક Bubonus† ગણે છે. આ ખંને અભીપરાયોને સાથે મેલવવા
સેહેલા છે; કારણ કે ગોધાનું રવાન, ગેઉશ ઉર્વ, મજ્દયસ્તિ સ્વર્ગમાં,
ગોસ્પન્દનું રક્ષણ કરનાર એક ફરેસ્તો છે. એ કીર્તનની મતલબ
જરથુસ્ત્રનાં કામોને યાદ કરવાની અને તેને સઘલી ખરાબીઓને
ફર કરનાર તરીકે દેખાડવાની છે. ખીજી સુકેલી આ કીર્તનના
જુદા જુદા ભાગોને ભજવી બતાવનારાઓ નકી કરવામાં નહે. અને
ધાર્ય છિયે કે, એમાંના ઘણા શ્લોકો ક્રિયા કરનાર આશ્રવનને લાગુ કરવા
જોઈએ; એ કીર્તનનો પેહેલો શબ્દ (તમારી તરફ) બતાવે છે કે, એ જા-
નનાર એ કીર્તનમાં જેમની વાત ચાલે છે તેથી તદ્દન પારકો ધણી છે.
૧૦ મા તથા ૧૧ મા શ્લોકોમાં પણ એમજ છે. કોઈએવું દોલ ધાલે છે કે,
આ કીર્તનનો કર્તા જરથુસ્ત્ર પોતે અથવા તેનો પેહેલો સાગેદ હતો. એ
ખીના ધણીજ બુલ ભરી છે. તેથી ઉલટું એ લખાણ માત્ર પાછલા વખ-
તનું છે; જરથુસ્ત્રને લગતી દંતકથા એમાં સઘલી ધણઈ ચુકી છે. વળી
જે રીતે ગેઉશ ઉર્વ પેગમ્બરનાં આવવાને સુચારકબાદી આપે છે તે એથી
ઉલટું સાબિત કરે છે. અહુનવધર્ય અને અપમ્વોહૂ બાપદ એમાં જે
ધસારા છે તે ઉપરથી એ લખાણની બાંધણી પાછલા વખતની માલમ પડેછે.

* ગોધાનું રવાન.

† “ગાયો અને બલદો ઉપર સર્દારી ભાગવનાર એક શમન્-દેવીનું
નામ હતું. આ દેવીનાં નાતાં પુટલાંઓ રહેલાં અને તમેલાઓમાં ટાક
ઉપર ઘણું કરીને ગોઠવવામાં આવતાં હતાં અથવા તે દેવીનો આકાર
ધસતી ગંજીઓ મેલવાની જગ્યાએ ચિત્રરૂપમાં આવતો હતો.”

આશ્રયન.

૧. તમારી તરફ ગોસ્પન્દના મિનોએ મોટે અવાજે ફર્યાદ કરી કે : શા માટે તમે મને બનાવ્યો છે, કોણે મને બનાવ્યો છે ? મારા ઉપર ખુની જુસ્સો, નાષક* શબ્દસતું કૌવત અને જાસ્તી, શબ્દાર્થ† અને કુરત્ત (ગુજરવામાં આવે છે). તમે સિવાય મારો કોઈ ભર્વાદ નથી; ભલે ઘાસચારો તમે મને દેખાડો.

૨. એ ઉપરથી ગોસ્પન્દના બનાવનાર‡ અષ્ટને પુછ્યું : ગોસ્પન્દને માટે તું શું કરશે કે જેથી તમે એ બળવંત મિનો ! તેમને ઉદ્યોગી સંભાલનો ઘાસચારો મેલવી આપો કે જે ગોસ્પન્દને આપાદ કરે ? કોણ સદાર તમે તેમને આપવા ઈચ્છો છો કે જે પુરાએ સામે તેમની પોતાની જાસ્તી પાછી ફેરવે ?

૩. અષ્ટે તેને જવાબ દીધો : ગોસ્પન્દ માટે તેમને મુદ્દલ ઈન્ન નહીં આપે એવો સદાર નથી. એ સદારીમાં જેઓ પોતે પ્રમાણીક છે તેઓ પવિત્રાર્થના રસ્તાઓ ઉપર કેમ ચાલવું તે જાણતા નથી. § કામદાર જેના બોલાવ્યાથી આવે છે તે ધણોજ બળવંત છે. ¶

* આહીષદ્યને આહિતિશ સાથે સર્ખાવો. આહુષદ્યને ફાર્સિ આહો(?) સાથે સર્ખાવો. † દરેશને ખિલારીકી હરફના દર્શ સાથે સર્ખાવો. તવિશને સંસ્કૃત તુવિ : સાથે સર્ખાવો. ‡ એ બનાવનાર સ્પૃંતમ-ખંપુરા હોવા જોઈએ, જુઓ હા ૩૧ મો ફકરો ૯ મો.

§ જુઓ હા ૩૩ ફકરો ૮ મો. એ ફકરો ગુંચવણ ભર્યો છે. પેહલિવ તર્જુમો આ સુજબ છે : જે કાંઈ પરીપકાર, મિત્રાચારી (આત્મીહ અને નહીં કે અદવીહ) પ્રકાશીત અને પ્રમાણીક છે. એ તર્જુમો દખલતા બોલે છે; તે “પવધતે” ને નામ બનાવી આર્દ્રગ અર્થેવાઓર હો એ જે વિષયના એ એકવચની રાખ્દને લગાડે છે. તર્જુમો કરનારાઓએ અત્રે માત્ર અટકલ કરી છે એ ખુલું છે. એટલા માટે એ ખુલાસો કરી પણ અગત વિનાનો છે. “પ્રમાણીકો અને ધન્સારીએને મદદ કરે એવા તેમનામાં કોઈ નથી” એવો અર્થ થઈ શકે પણ ત્યારે “પવધતે” ને બદલે “પવધેધતે” જોઈએ.

¶ એનો અર્થ એવો છે કે, કૌવત સધલા ઉપર સદારી ધરાવે છે.

અથ.

૪. દેવોથી તથા માણસોથી કોઈપણ રીતે જે કાંઈ કરવામાં આવેલું છે* અને જે કાંઈ હજી થશે તેની મજાદ સંપૂર્ણ ગણતરી રાખે છે. ચુકાદો આપનાર અહુર પોતે છે; તેની પોતાની ખાહેશ મુજબના અમે થઈએ!

ગેઉશ ઉર્વ.

૫. અહુર માટે પુરાકલ ભક્તિભાવથી તમે મિનોઈ સદાંશે તરફ હાથો ઊંચા કરીને† મારાં તેમજ ગાય માતાના રવાંને પોતાની અરજીથી મજાદને કહ્યું છે‡: કે જે માણસની જીંદગી અશો છે તે (અને) તે કે જે ભર્વાદ (છે) તે યુરા લોકોની વચ્ચે જીવે નહીં!§

૬. ત્યારે અહુરમજાદ જે પોતાના ડાહપનથી તમામ સેવતને પીછાણે છે તે યોદ્યો : અશોઈથી હજી કોઈ શ્રેષ્ઠ સાહ્ય (અહુર) કે સદાર (રતુ) ને માયો નથી.¶ તારે માટે પેદા કરનારે ભર્વાદ તથા ધાસચારાનો ખેડુત બનાવ્યો છે.

* વાવૅરજેઈ એ વાવૅરજે માટે છે; એ વૅરજનું પૂર્ણ બ્રતકાળ કર્મણી પ્રયોગ ત્રિજો પુરૂષ એકવચન છે. આ ડોકાણે મજાદએ શું કહ્યું છે તેની વાત નથી પણ માણસો અને દેવોએ જે કહ્યું છે તેની ખીના છે અને “અહુર ચુકાદો આપે છે” એવા તુરત નીચે આવતા શબ્દોથી તે સાબિત થાય છે. “સપારે” ને ગણતરી, ચુકાદાને અર્થ લીધો છે.

† પેહેલિવ “મીનિબનીહ” અને નહીં કે “તૂબકીહ”. “ફેનંમ્ના” ક્રૂંદંત છે. “અહવાઝા” એ “અહવ” નું બહુવચન છે. જુઓ હા ૩૩ ક્રકરે ૮ મા.

‡ કદાચ: અમે અહુર પાસે અમારી અરજીથી તે માગ્યે છીએ કે જે પોતાના શક અને પોતાની મુશકેલી વખતે તેની મદદ લેનારાઓ તેની કને માગે છે.

§ અને અમને દુઃખ દે નહીં. મૂળ અર્થ: યુરાઓની વચ્ચે (સાથે) પ્રમાણીકને જીંદગીના વેપાર ન હોય.

¶ અત્રે ઘણું કરીને અહુનવધર્થનો કલાંમ હજી જાહેર નહીં થયેલો હોવા વિષેના સવાલ છે. બ્યાન એ વિ અને યા ઉપરથી છે: એનો અર્થ આખરે, બુદ્ધી યાય છે.

૭. અહુરએ અપતી સાથે મલીને આપાદો આપનાર આ માંત્ર ઉત્તપન્ન કર્યો છે. વૃદ્ધિ કરનાર મજદએ ગોરુપન્દોને માટે તે પેદા કર્યો છે અને તેજ પ્રમાણે દિનના કુર્માન મુજબ લોગવનાર* માટે મોજ† (ઉત્તપન્ન કરી છે).

ગેઉશ ઉર્વ.

તારી કને ભલાં મન સાથનો કોઈ શખ્સ છે કે જે મૃત્યુલોકો આગલ આ (બક્ષેસોનો) હેવાલ જાહેર કરી શકે?

અહુર મજદ.

૮. મારી કને તે શખ્સ-અશો જરથુશત છે-કે જેણે એકલાએ અમારાં કુર્માનો સાંભળ્યાં છે. અમારી શિખામણો ફેલાવવા માટે તે અમે-મજદ અને અપ પાસે મુશદ આહુ છે. એટલા માટે તેને ભાશણ કરવાનો હુન્નર‡ આપવો (જરૂરનો છે).

૯. પછી તે ગોધાનું રવાંન રડીને બોલ્યું. (હિનભાગ્યનો હું કે) જેને કિંમત વિનાની લેટ-એક નબળાંઈ માણસનો અવાજ-(મદદ) મલ્યો છે, (કે) જ્યારે હું એક બાહાદુર અને જોરાવર (રક્ષણ કર્તા) ને ધ્વંષ્યું છું! તે જ્યારે થશે કે જે તેને પુરાકલ કૌવત સાથનો ટેકો આપશે?

* જુઓ રિગ્વેદ ૧૦, ૩૨ : ૪, ગાવો સારાન્.

† અથવા દુધ.

‡ સારી બક્ષેસ અથવા સારો બાંધો; “હુદ્મં” એ “હુ દા” ઉપરથી છે.

* હુડવૈયો નહીં તે. “ક્ષાં-મેને” ને “ચ ક્ષાં-મેનો”=જે ધરાવે છે એમ બાંધવો જોઈએ. એ “ક્ષાંન મન” ઉપરથી છે જેનો ધાતુ “ક્ષા” “ક્ષિ” ને મળતો છે, અથવા કદાચ ક્ષના (=તા) ઉપરથી છે; ત્યારે “ચક્ષાં-મેનો” નો અર્થ “જે તેનામાં જોય છે, સ્વિકારે છે,” થાય. પેહેલ્વિ તર્જુનો કરનાર “ક્ષા” અને “ન્માને” છુટા કરી તેનો અર્થ “ધરમાં ધરાવતાં” કરે છે; “ક્ષાન્” “યાન્” ની મિસાલ.

૧૦. એટલા માટે તમે, ઓ અહુર, ઓ અષ! તેમને* અને તેને ભલાં મનાયો જોર અને કૌવત બહો જોયો તે સુખી અને ખાતરી ભરી હૃદયગી અને રમરિત મેલવે. ઓ મજ્ઞ તને હું તે (ભલું મન) પ્રથમ ધરાવનાર તરીકે પીછાણું.

૧૧. અશોઈ, ભલું મન અને કૌવત ક્યાં છે?† અષ અને તમે મજ્ઞ! મને (મજ્ઞદયસ્મિ દિનને પ્રેલાવવાના) માહાભારત કામને માટેના મારે લગતા બદલાની તમારો ભેદો આપો. ઓ અહુર! તમારેથી જે ભેદ અમને (આવે છે તે માટે) તમને અમારી નેમાજ હોજો.

હા ૩૦ માં.

બે મિનો વચ્ચેનો તફાવત.—ભલાઓ તથા ખરાઓની સેવતની સર્જત.

૧. અને હવે, ઓ મજ્ઞ જોઓ મારી આગલ આવે છે તેમને કાહપત ભરેલા જે (સુખનો તે કહ્યા છે તે)—અહુરને માટે કીર્તિનાં

* ધણું કરીને ગેહરા ઉર્વ જે સર્દાર મારે છે તેમને. ૯ માં અને ૧૦ માં શ્લોક વચ્ચેના કોઈ ભાગ રહી જવો જોઈએ, કારણ કે ૯ માં શ્લોકની છેલ્લી લાઈન પેગમ્પરની કીર્તિને પાછી વધારતી નથી અને ૧૦ માં શ્લોક આગલા શ્લોકની પછી પરાપર બંધ ખેંચેલો નથી. ૧૦ તથા ૧૧ માં શ્લોકો કદાચ આગ્રવનના પેતાના હથે; એઓ કીર્તનના સેવતને અને યસની ક્રિયાના આક્રી વધેલા ભાગ છે.

† આ ભલું મન જેને વિષે દર અતકે બેલવામાં આવે છે તે કોઈવાર અમસાસ્પન્દ પોહુમનો માટે અને કોઈવાર અશો મરદની અંદરખાનેની અને દેવેથી ઉલટી આશ્ચર્ય વિષે હેાય છે; મજ્ઞદયસ્મિ દિનની તાપેદાઈ કરનાર એ મિનો છે અને મજ્ઞદયસ્મિ ધર્મના તત્વોને અનુસરતી તેની સંધલી વલાણ દીસે છે. મેહુહિ=મેં તારે માટે વિચારું છે, મેં તને સ્વિકાર્યો છે.

‡ યાને હું એમને કેમ બેલવીશ? “અત” અપ્યય દેખાડે છે કે “મામ્ આપા”થી નવો વાક્ય સર થાય છે. ક્રાદનને=માહાભારત કામને વધારવા સાટે મને બદલો આપ. એ રાખ્દ “ક્ર+અમ્+શ” તો બન્યો છે.

આયણ, ભલાં મન માટે વખાણનાં કીર્તન, અપચ્છે આપેલા ક્ષયદા-
કારક સખડો અને પ્રકાશીત શૈરિણુઓથી જાહેર થતાં* આ કૃમીનો
જાહેર કરવાને હું ઇચ્છું છું.

૨. આ ઉત્તમ છે તે તમારા કાંનથી સાંભલો, જે કાંઈ પવિત્ર છે
તે તમારાં મનથી નિહાલો, જેથી દરેક માણસ પોતાનાં રવાંન માટેની
પસંદગી તે મોઢાં કામનો† આગમચ નક્કી કરે તેને માટે (તે મોઢાં
કામ માટે) (આ જે જાણવું જોઈએ) તે શીખવવાને જે સદર્શો,
(સર્જાયલા છે) તેમને તમે એટલા માટે જાણો.

૩. હવે આ બંને પ્રથમ મિત્રો જેઓ તેમના પોતાના વિચારો
મુખનો અને કામોની અસરથી ભલા અથવા બુરા મિત્રો કહેવાય-
લાછે, તેમને અશો લોકો સચ્ચાઈથી પિછાણેછે, બુરા લોકો નહીં
(પીછાણતા.)

૪. આ બે મિત્રો પ્રથમમાં હંદગી, મોહોત અને હૈયાતીની સે-
વત સર્જત‡ ઉત્તપન્ન કરવાને માટે જે પ્રમાણે એક બીજાની સામે
થયા, તેજ પ્રમાણે તેઓમાંનો એક બુરા લોકોનો ખરાબ મિત્રો (અને
બીજો) અશો લોકોનો ઘણોજ ભલો મિત્રો છે.

૫. આ બે મિત્રોમાંથી જે ખરાબ હતો તેણે પાપી કામ પસંદ
કયાં; અશો મિત્રોએ પવિત્રાઈ પસંદ કરી (કે) જે (મિત્રો)
મજબુત આકાશમાં રહેછે; જેઓ આ ભલી ખાશ્યતનાં કામોથી
અહુરને સંતોશ આપવા માગેછે તેઓ મજબૂતની વખાણના છે.

૬. દેવોના મહજબવાળાઓ સચ્ચાઈથી એ (બંને મિત્રો) વચ્ચે-
નો તફાવત ખચ્ચીત સમજી શકતા નથી; આ (બુરાઓ) જેઓ
નાશ કરવાનો પ્રયત્ન કરેછે તેમની સાથે બુરા મિત્રો જોડાયછે કે જેને

* શૈરિણુથી ગોયા ધધરનું ૩૫ જાહેર થાય છે.

† જુઓ હા ૪૭ મો કકર ૨ જો. એ મોટું કામ ચિન્વત પુલ પસાર
કરવાને લગતું છે.

‡ અને ક્યામતને ચખતે હૈયાતીનું શું થશે તે.

તેઓએ પસંદ કર્યો છે અને તે માણસો અગ્નિ*ની સાથે ધને દુન્યા-
ઓની ખરાબી કરવામાં તેને મદદ કરવાને ઝડપથી જોડાય છે.

૭. તે (અશો મરદ)ની તરફ સત્તા (દક્ષિણ), ભલાં મન અને અથ
(અશોધ)ની સાથે આર્મ્હતિશ (હાહાપન) આવી અને તેને તનને માટે
કૌવત સાથે આપ્યાદી આપી. તારે માટે તે એવી થાય કે જેથી તને
આ (મિત્રોઓની) લેટો પુરકલ મલે!

૮. પણ બ્યારે તેઓ (તે પુરાઓ) ઉપર ગુનાહો માટે સજા
કર્મવામાં આવે ત્યારે, ઓ મજદ—અહુર તારી સત્તા ભલાં મનથી
કાયમ થાઓ! જેઓ દુજે (જુહાણાં)ને તાપે હોય છે તેમના ઉપર
તે સમ્પ્રદાયથી હકુમત લોગવે છે.

૯. જેઓ દુન્યાને પાછી પાંધવાનું કામ કરે છે તેવા, તથા હાહાપન-
વાલા સદર્શો જેવા, અમે ખુશાલી ઉત્તપન્ન કરનારી અશ્વેધથી થવાને
શક્તિવાન થઈએ! એને માટે હાહાપન બ્યાં વસે છે ત્યાં અમારું મન થાય!
(યાને અમારાં મનમાં હાહાપન વાસો કરે!)

૧૦. પછી તે દુજેને લગતાઓ ઉપર નારાનો કુટકો ભારી
પડે છે; અને જેઓ પવિત્રાઈનાં કર્મોનો પાલવામાં કુશલ હોય છે તેઓ
હંમેશાસુધા વોહુમનો, મજદ અને અપનું સુખ પામે છે.

૧૧. ઓ મૃત્યુલોક! મજદએ માણસોને પોતાની વર્તણુક કેમ
ચલાવવી તેનાં તથા ભલી જીંદગીનાં જે કર્મોનો આખ્યાં છે એટલે કે
પુરાઓ માટે લાંબાં વખતનું સંકટ અને અશો લોકો માટે લાંબા વ-
ખતના કાયદા છે તે તમે શિખો. એ (કેલવણી) થી મોટાઈ મલે છે. ૧

* જુહામાત અને ખુનામકિનો દેવ.

† પેહેલિવ રાખ્દ કેરામાં એનો અર્થ સામાન્ય ડ્યામત કરવામાં આવ્યો
છે, પણ લખાણમાં તો માત્ર દુન્યાના વધારા અથવા જાહુકપણાં વિષે જ કહે છે.

‡ સેવતના બદલા તરીકે.

૧૧ આ ગાથા તેની બનાવતના વખત કે મૂળની કશી નીશાન આપતા
નથી. એમાં કોઈ સુધારકની—કોઈ નવા કૃત્વા વિષે વાચ્યે જ કરનારની
ભાષા માલમ પડવી નથી.

હા ૩૧ મા.

ધર્મની સચ્ચાઈઓનું જાહેરનામું. કવિ ડાહ્યાપન માગેછે. અહુર-
મજ્ઘ અશોઈની દુન્યાનો સદાર છે. ભર્વાઈની હંદગીની
વખાણ. રવાંન એ કામનો સદાર છે. અહુર અંતઃકરણની
તપાસ કરેછે. ખુસરો માટે કમખખિત અને અંશો લોકો માટે
સુખ રાખેલું છે.

૧. તમારી શિખામણો યાદ કરતાં આ અજાયબ જેવા શબ્દો,
જેઓ જુદી કેલવણીથી અશોઈની દુન્યાનો નાશ કરેછે તેમને અમે
જાહેર કર્યે છીએ; પણ જેઓ મજ્ઘને અંતઃકરણથી બાંધેલા હોયછે
તેમને માટે હિતમ શબ્દો છે.

૨. તે મહજબમાંનું ધમાન પોતે જો વધુ સારી રીતે તમને ખાતરી
આપી નહીં શકે તો પછી હું તમે સઘણાઓની તરફ આવીશ.* કારણ કે
અહુરમજ્ઘએ તમામ બક્ષેસો† કે જેની માર્ફતે આપણે અશોઈનું
તરિકાથી જીવ્યે છીએ તેનો એક સદાર ઠરાવેલો છે.

૩. (તારા કૃત્વાનો) બચાવ કરનારાઓ† માટે જે વિદ્યા તું રાખેછે

* તમને ખાતરી આપવા માટે હું આવીશ કારણ કે અહુરએ મને
સદાર ઠરાવ્યો છે.

† મિનોઈ બક્ષેસો, જેવી કે, દિન, બહુ મન, અશોઈ, ધત્યાદી; અ-
યાઓ એ સ્ત્રિલીંગ છઠ્ઠી એકવચન છે અને નહીં કે છઠ્ઠી દ્વિ વચન: જો
દ્વિ વચન લક્ષ્યે તો એનો અર્થ સેવતની સુખી અને દુઃખી સર્જત
થાય, પણ “યા અપા” વગેરે એની પછી જો શબ્દો આવે છે તે જોતાં
એ અર્થ ખુરકેલ લાગે છે.

‡ લખાણ ઉપરથી “રનોઈબ્યો”નો અર્થ જેમાંથી આતશની ચીંગા-
રીઓ ઉત્પન્ન કરી શકાય એવું રાંન, જંગલ કરી શકાતો નથી. અહીં એનો
અર્થ “તારી દિનને માટે લડનારા” થાય છે. જો લડાઈનો અર્થ કાયમ
રાખવા કોઈ ઈચ્છે તો તેણે ચાલતા આવેલા તર્કમા સાથે મલતો થઈ
ધર્મની તકરારમાં ઉતરેલા બે બોદુઓ એ માટે ધારવી જોઈએ. “આત-

તે તું મિનાઈ વ્યાતશ* અને અપની માર્કિતે આપ. (દિનના) ઉ-
સ્તાદોનિ જે કેલવણી (તું આપેછે) તે, ઝો મજ્ઞદ તું અમને કહે
જેથી અમે તે જાણ્યે તે તું અમને તારાં પોતાનાં મુખથી કહે, કે
જેથી તેની માર્કિતે હુઆતી ધરાવનારા તમામોને હું સહાય થાઉં.

૪. જ્યારે અહુરમજ્ઞદ† અને અશોઈ તથા ડાહ્યાપનને સચ્ચાઈ
(તા કાયદા) મુજબ આરાધવામાં આવે ત્યારે સંપૂર્ણ ભલાં મનની
માર્કિતે મજ્ઞ્યુત કૌવત તું મને આપ કે જેથી તે કૌવતની માર્કિતે
દુજે (જુઠાણા) ને હમે ઘણુંજ માર્યે.

૫. જે ઉત્તમ ન્યામત તમે મને પવિત્રાઈથી આપીછે તેને હું
ખુદ્દી રીતે ઝોલખી શકું માટે તું મને તે કહે જેથી તેને હું ભલાં
મનથી જાણું તથા સમજું કે જેથી તે મારે માટે નુકશાનકારી વિનાની
થાય. ઝો મજ્ઞદ! જે સઘલું નહીં થશે અને જે થશે તે મને તું કહે.

૬. જે વિદ્વાન સચ્ચાઈનાં તરિકા મુજબ હૃદયવિતાત, અપ અને
અમરેતાતનું આ માંધ્ર મને કહેજી તેને સંપૂર્ણ મુખ હોજે. અહુરની
ઝેવી પાકશાહી છે જે તેને માટે ભલાં મનથી ખોલવાય!

—રાની તે વીક્ષણુ આર તારા કુશ્મનો ઉપર તું ફેકે છે” એવો અર્થ ઝોને
યઈ શકે નહીં. “રન”નો અર્થ મજ્ઞદના કુશ્મન યઈ શકે નહીં કારણ
કે યજ્ઞનેના ૪૨ માં હાના ૧૨ માં ફકરામાં તો તેમને સ્વઘોષ માર્કિતે તે
આશિર્વાદો બક્ષે છે (સ્વઘોષો અપીશ રનોઘબ્યો વીદ્યાત.)

* પ્રજ્ઞસાન આપનાર, માણસની જીંદગીનો સંદાર.

† યજ્ઞદોર્હવવ=યજ્ઞદોર્હવત; “યજ્ઞદોર્હ”, “અર્”=શિખવણું
અને “દા” ઉપરથી (?)

‡ એ શબ્દો અસક્ષ લખાણમાં અનેકવચનમાં આપ્યા છે. ચાલતા
આવેલા તર્જુમામાં તેને એકવચનમાં સમજવામાં આવ્યા છે. જો તે
અનેકવચનમાં અર્થ ધરાવતા હોય તો તેઓનો અર્થ અગ્નિસ્પન્દનો તો થતો
નથી એ ચોક્કસ છે, કારણ કે તેમને વિષે ગાયત્રી કાંઈ કેહતા નથી, પણ
કોઈપણ મિનાઈ ફરેસ્તાઓનો અર્થ હશે.

§ અરેપિશ્—“અ-રિષ્” ઉપરથી. નૈર્યોસધિ બચ્છેદશ એવો અર્થ કર્યો છે.

¶ એટલે કે, જે વનદરોસ્તી, પવિત્રાઈ, અમર્ગી આપે છે તે અંત
અધ્ધવા દિન.

૭. જેણે પ્રથમમાં* આ પ્રકાશિત રોશણીઓ બતાવી કે જેથી તે સેતારાઓમાં ફેલાય તેણે પોતાના ઝહપનથી અશોધને ઉત્તપન કરીછે જેની માર્ફતે તે ભલાં મનને ટેકવેછે. તું, ઓ મજ્જ! તેમનો વધિધ કરેછે; તું, ઓ સાહેબ! હુંમેશનો સર્વ શક્તિવાન છે.

૮. હવે, ઓ મજ્જ તને ઝહપનથી પેદા કરેલી દુન્યાના મૂળ,† ભલાં મનના પિતા તરીકે હું સ્વિકારું છું; કાસણ કે તને મેં મારી અશા-મમાં પકડયો છે. અશોધના ખસ પેદા કરનાર તરીકે, (અને), કામોના સંબંધમાં દુન્યાના સદાર તરીકે હું તને લેખું છું.

૯. જમીન‡ તારી હતી, ગોસ્મન્દને બનાવનાર મિત્ર તારો હતો. ઓ મિત્રો અહુરમજ્જ! તે જમીન ઉપર જે ખેડુતની ઇંદગી લોગવે છે તેને (તેમજ) જે ખેડુત નથી તેને તેં રસ્તો આપ્યો છે.

૧૦. એ બંને (ખેડુત અને ખેડુત નહી તે)માંથી આર્મધતિએ ખેડુતને પસંદ કર્યોછે કે જે તેણીને ઉદ્યોગથી ખેડેછે. પ્રમાણીક સાહેબ, ભલાં મનને તું આપ્યાદ કરેછે. પણ, ઓ મજ્જ! દેવોને પુંજનાર રજતતાએ‡ પવિત્રાઈનાં જ્ઞાનમાં ભાગ પડતા થાય નહીં.

૧૧. ઓ મજ્જ તારાં મનની માર્ફતે દુન્યાઓ અને મહજબો તથા અક્કલોનો પેદા કરનાર તું છે. અમારેં માટે આ સર્વથી અગ-તની ચીજ છે કે, તેં અમને શરિર સાથનો આત્મા, કામ કરવાની શક્તિ અને ફેલવણી આપીછે. જ્યારે (કોઈ માણસ), પસંદગીનાં કામોની મર્જ સાથે ઉભો રહેછે,¶

* પમ્પાઈયો=૫.૧૦, ફર્ગરેદ ૨ ૭.

† પેહેલ્વિ ઝાક=ગર્ભસ્થાનની ઈન્દ્રી.

‡ આર્મધતિને અર્થે આ ડોકાણે જમીન થાય છે.

§ એનો અર્થ છુટો છુટો લેતાં “જર્વાદ નહીં તે” એવો થાય છે.

¶ અટલ કે, અમારે ઇસવથી અને વિચાર કરીને તે કામ કરે છે.

૫૨. ત્યારે જુહું અથવા સ્નાયું અથવા ડાહાપન ભરેલું અથવા મૂર્ખાઈ ભરેલું જે કાંઈ તે બોલે છે તેનો અવાજ અંતઃકરણથી અને મનથી તે મોટો કાઢાડે છે. ડાહાપન (આર્મઈતિ) જે તેમનું દરેક ખુલ્લું બોલે છે તે તેમનો આશયતોને જેથી રીતે બારીકોથી તપાસે છે.*

૫૩. ઓ મજદ! તેણી (આર્મઈતિ) જાહેર કે છુપી તપાસથી શોધ કરે. બ્યારે એક માણસ એક નાણાની કસુર માટે ધણીજ મોટી તોજેશ કરે છે ત્યારે તે તું સાહેબ તારી પ્રકાશીત વશમોથી બોલે છે.†

૫૪. જે આવે છે અને જે આવશે તે વિષે, ઓ મજદ! હું તને પૂછવા માગું છું. અશો મરદને તોજેશોથી શું પરિણામ મળે છે? બુદ્ધિ-આને, ઓ મજદ! શું પરિણામ આપવામાં આવે છે? તેઓ શી રીતે પાર પડે છે?

૫૫. ઓ અહુર! હું તને પૂછવા માગું છું કે, એક બુદ્ધિ માણસ જે હંદગીને પોંહોંચતો નથી (અને જીવવાને લાયક નથી) તેને ભર્વાંદ, ગોસ્પન્દ અને નિર્દોશ માણસને તે નુકશાનો પોંહોંચાડી શકે એવી સત્તા જે ગુનેહગાર મેઝવી આપે તેને શું સજા મલશે?

૫૬. ઓ અહુર! હું તારેથી જાણવા માગું છું કે, જે કોઈ ભલો અને ડાહ્યો (છે તે) અશોઈના તરોકાથી ધર, રોહર અથવા દેશની સત્તા કેમ વધારે છે? તે તારે લગતો કેમ થાય અને તેનાં કામોં કેવાં હોવાં જોઈએ?‡

* અથવા વધુ સારી રીતે: મનની બંધી તથા બુદ્ધિ જાત તપાસે છે, અને તેમની બલણ ડ્યાં છે તે પુછે છે.

† નૅયોસંધ “હારો”નો અર્થ પાપ કરે છે. કદાચ એ શબ્દને ફાર્સિ હાર=ગલીચી, કેહોવાત સાથે સર્ખાવી શકાય અને પછે તેનો તર્જુમા આ મુજબ થઈ શકે: તું સઘલું જુએ છે, અપવિત્રાઈ તેમજ નેમી. બાહારના દેખાવો તને કબ્બી શકતા નથી. આ વાક્યમાંથી એક, ધણું કરીને પેહલો, “અઈબી” કાઢાડી નાખવા જોઈએ છે.

‡ આ લખાણનો કર્તા જાણવા માગે છે કે, બધાં માણસનાં બુદ્ધિ અને તે મોટેના બદલા કેવા હોવા જોઈએ.

૧૭. સર્વથી મોટી ભલાઈ કોણ પસંદ કરેછે, અશો માણસ કે પુરો ? વિદ્વાન પુરૂષ (અજ્ઞાન) ડાહ્યાને કહે (શિખવે,) અજ્ઞાન (તે કેળવણીની) દેખરેખ રાખનાર નહીં થાય.* ઓ મજદ-અહુર ! તું અમારે માટે ભલાં મનને દેખાડનાર થાય !

૧૮. તમારામાંના કોઈપી રાખસ પુરાની શિખામણો કે કેળવણી સાંભલે નહીં, કારણ કે, તે (પુરો) ઘર, મોહોદ્ધા, કસબા અને દેશને કંગાલ્યત તથા નાશમાં મેલેછે. પણ તે પુરાઓનો તરવારથી નાશ કરી નાખો.

૧૯. ઓ અહુર ! જે વિદ્વાન છે તેને તમે સાંભલો કે જે દુન્યાઓને અશોઈ શિખવેછે, (અને) જે સચ્ચાઈના રાખદે બોલવાનું જાણેછે, (તથા) જે તારા પ્રકાશીત આતશની માર્ફતે (કોઈ વાદવિવાદના) ચુકાદામાં જે કાંઈ ભલું છે તે મુજબ, ઓ અહુર ! કાબેલ્યતથી બોલેછે.

૨૦. જે કોઈ અશો મરદને ઠગે તેને હવેથી લાંબી છંદગી સુધી અંધારામાં વાસો તથા ઝેરી પોશન મેલે અને તે વીલાપ કરતો રહે.† ઓ પુરાઓ ! તમને તમારાં પોતાનાં કામોથી (જે) દીન (તમે પાલોછો તે) જે જગા તમારી છે ત્યાં તમને લઈ જાય.

૨૧. અહુરમજદએ તન્દરોસ્તિ અને અમર્ગિ, પુરાકલતા અને અશોઈ, પાદશાહી સત્તા અને ભલાં મનની બક્ષેસ જે કોઈ પોતાના વિચારો અને કામોથી વાહાલો થાયછે તેને માટે પેદા કરીછે.

૨૨. ભલા માણસને માટે એટલે કે જેનું મન તે સમજી શકેછે તેને માટે આ ચીજો દેખઈતી રીતે છે. તે પોતાની શક્તિ, પોતાના રાખદે અને પોતાનાં કામોથી પવિત્ર અશોઈ (ના માર્ગ)ની પુઠે ચાલેછે. ઓ મજદ-અહુર ! તે તારે માટે ધણોજ ઉપયોગી હોવાતીના થશે.‡

* કવિ એવી માગણી કરે છે કે, દિનના સઘલા સર્દારો વિદ્વાન અને ડાહ્યા થાય.

† વડ્ડાઉ એ ૬ ઠી વિભક્તિને બદલે ૭ મી વિભક્તિમાં છે. રનયાઓ કદાચ રનોષ્ઠિયો રાખદ ને મલતો હોય, પણ અહીં “લડનાર” નો અર્થ લાય પડતો નથી.

‡ અવએતાસ ને બદલે અવએતાસ વાંચો=તીક્ષ્ણ કુઃખ.

§ જે કોઈ તને ધણોજ પોહોંચેલો હોય છે. અશોષથી ચાલવા માટે જે પોતાની સઘલી શક્તિઓનો ઉપયોગ કરે છે. પેહેલિવ મુજબ: જે તન તને પોતાની અંદર ધણોજ લઈ જાયછે તે.

હા ૩૨ મો.

મિનો યજ્ઞદો અને દેવો અહુરમજ્દની મેહુરખાંની મેલવવાને કોશેશ કરેછે. તે દેવોને રદ કરેછે અને તેમનાં કામોનું પાપીપાણું જાહેર કરેછે. અશો માણસો માટે સુખ અને ખુરાઓ માટે સજ્જ કરાવેલી છે.

૧. (ઓ અહુરમજ્દ!) (તારો) નોકર સદાર પોતાના કુર્માનખદાર* સાથે અને દેવો અહુરમજ્દનાં મનની મેહુરખાંની (મેલવવા) માટે આવેછે; (અને તેઓ બોલેછે કે.) અમે તારા કાસદ થઈએ અને જેઓ તમારી તરફ કપટ ધરાવેછે તેમને અમે બંદીવાન કર્યે.

૨. અહુરમજ્દ જે ભલાં મનથી હકુમત ચલાવેછે તે (પોતાનાં ખાસ) બળની ખુબીથી પોતાની સુખો અને પ્રકાશીત મિત્ર સમ્બાધિત તરિકા પ્રમાણે તેમને જવાબ આપેછે: અમે તમારી અશો અને સંપૂર્ણ આર્મ્હિતિને પસંદ કર્યે છીએ, તે અમારી થાય!

૩. પણ ઓ દેવો, તમે અને જે સઘલાઓ આ રીતે જુઠ્ઠાઈ, ઠગાઈ અને તરકટનાં કામોથી† તમને માન આપેછે કે જે (કામો)થી તમે હકુતકેશ્વર જમીન ઉપર જાણીતા થયલા છો, (તેઓ) સઘલા ખુરા મિનોની ઓલાદના છે.

* આ ત્રણ શબ્દો ખાએતુરા અધ્યમન, વૈરજેનો હજી અપ્રસિદ્ધ છે. આ કેકાણેએમને સદાર (અહુર) તરફ ભક્તિભાવ ધરાવનારા સઘલા વર્ગો બતાવવા માટે સામાન્ય રીતે વાપર્યા છે. આ શ્લોકમાં મજ્દને વખાણનારાઓનો અથવા અમસાસ્પન્દોનો અથવા મિનો યજ્ઞદોનો સવાલ હશે. ખીજો શ્લોક આ પાછલા અભિપ્રાય તરફ આપણને વલાણ આપેછે. પિન્ન તથા ત્રિન્ન શ્લોકો સર્વાવતાં પરિણામ એવું દિસે છે કે, એ યજ્ઞદો તથા દેવો સવાલ કરે છે અને અહુર તેનો જવાબ આપે છે. અમે “મન્ત્રી” નહીં પણ “અલ્હિ” વાંચ્યે છીએ.

† શ્વયંઓમ એ શ્વયંઓનને મલતો આકાર છે અને તે “સ્વયુ=કેઈ બીજા માથે લેવી” ઉપરથી નીકળ્યા છે.

૪. કારણ કે તમેજ એ (ફત્વા)ઓને ઉત્તપન્ન કરી ફેલાવ્યાછે, જે મુજબ ચાલીને માણસો ઘણાજ મોઠા ગુનાહ કરેછે (અને) દેવો ખુશી થાય તે બોલેછે; મનની ભગ્નાઈ નાશ પામવાથી તે માણસો પાસેથી અહુરમજ્દની અફઝ અને સઝ્યાઈ ખુંચવા લેવાયછે.

૫. તે માર્ફતે તમે માણસની હંદગીનાં મુખ અને અમર્જીના નાશ કરોછો, કારણ કે પુરો મિતો ગુનાહ ભરેલા વિચારો, મુખનો અને કામોથી તમે દેવોને તેમજ પુરા લોકોને શક્તિ આપેછે.

૬. જે પુરકલ સજાઓ જાહેર આવીછે તેનું કારણ તમેજ થયલાછો. કારણ કે એ સજાઓથી માણસોને કર્તુકનો બદલો મલશે, એ મજ્દ ! તારી સંપૂર્ણ બુદ્ધિથી તું તે જાણેછે; તારી અંદર, તારી શક્તિમાં અને તારી સઝ્યાઈમાં ખરી કેલવણી મને મલે.*

૭. ખુનીઓને જે સજા મલશે તે તે જાણતો નથી; તે તિલાણ લોખંડથી આ ખુનો કરવાને (તેમને) શીખવેછે, અને જેઓ (ખુનીઓ) તે જાહેર કરેછે.† પણ તું, એ અહુરમજ્દ તેની બચંકર સજા સંપૂર્ણ રીતે જાણેછે.

૮. આ સજાઓથીજ વીવહુઓનો છોકરો યિમ જણાયલોછે કે જેણે માંસના ટુકડા કરીને ખાવા માટે માણસોને શીખવવા ઈ-

* વીદાંમ્ એ સંશ્યાર્ય અપૂર્ણ ભૂતકાળ ૧ થી પુરૂષ એકવચન.

† આ શ્લોક ઘણાજ મુશ્કેલ છે. આ ખુનીઓ ધણું કરીને મજ્દય-સ્તિઓ ઉપર જીલમ પાડનારા હોવા જોઈએ જેઓ એ નવા ધર્મવાલાઓને મારી નાખવાને ખીજાઓને સમજાવતા તથા તેઓ પોતેખી ખુન કરતા. આ કટક અને તીક્ષણ લોખંડની સજા પુરાઓને તેમનાં શરીર ઉપર દાજખમાં થાયછે એમ ગણીને એનો અર્થ નીચે મુજબ કરી શકાય. તેમને લોખંડથી જે માર (દાજખમાં) પડેછે અને જે સજા તેમને કર્માવવામાં આવશે તે તેઓ પોતે (આગલથી) જાણતા નથી. “અઓજ” એ “અવ જન્” ઉપરથી અને “જોયા” એ “જન્” ઉપરથી નીકળ્યા છે. “હાદ્રોયા” એ “સદ્” ઉપરથી નીકળ્યાછે.

અછયું હું.* તેમને વેહ્યવા માટે, ય્યો અહુર ! તારો અંદર હું મને મેલુંછું.†

૯. ખરાય કેલવણીનો માણસ પવિત્ર કલાંમોનો નાશ કરેછે, ય્યે કેલવણીથી હંદગીની અફ્રણને તે મારી નાખેછે. મારાં બલાં મનને લગતી ખુલંદ અને સ્વચ્છ ન્યામતો તેણે હાંકી મેલોછે.‡ મારી ખુલ્લિના આ શબ્દો, ય્યો મજદ ! તમને તેમજ અપને હું અર્પણ કરુંછું.¶

૧૦. જે એવું કહેછે કે સૂર્ય તથા જમીન આંખોથી જોવાની પેદા-એશોમાંની વધુ ખરાય પેદાએશ છેઈ જે પોતાની બક્ષેસો ઉણઉપણે ખુરા માણસને આપેછે, જે ખેતરોને વેરાંન કરેછે અને અશો માણસને માટે મોહોતનો કૂટકો લઈ જાયછે, તે મારી કેલવણીનો નાશ કરેછે.

૧૧. ધરના ધણી અને ધણ્યાણીનું મુખ તે હુંટી જાયછે. જેઓ ખુરા-ઓને મોઢા ગણેછે અને જેઓ પ્રમાણિક માણસોને બલાં પવિત્ર મનથી॥

* યિમના નાશ અને તેને તેના શરિર ઉપર થયેલી શિક્ષા વિષે એમાં હસારો કરેલો છે. મૂળ અર્થ; માંસના ભાગ કરીને અથવા છુટકો ખાતાં(?) કદાચ “સંતોરા આપવાને કોશિરા કરતાં” એવો અર્થ થાય.

† એઓને શું સજા થવી જોઈએ તે નક્કી કરવાનું કામ તારું છે.

‡ ખરા મહત્ત્વથી હલકું શિખવીને અથવા તેનો ફેલાવો થવા સામે અટકાવ નાખીને તે નાશ કરેછે. તે એવું કરે છે કે જેથી બહુ મન ના-ખુદ થાય છે. ઘડીકમાં એકવચન અને ઘડીકમાં અનેકવચન વાચ્યમાં આવે છે તેનું તથા ક્રિયાપદોના કાળોનું કારણ સમજાવી શકાતું નથી. “અપચન્ત” એ “અપ-ચાન્” ઉપરથી છે.

¶ આ છેલો વાક્ય કવિનો ઉપ-વાક્ય છે.

ઈ આ વાક્યનો એજ માત્ર કુદરતી અર્થ છે તો જો કે તે વિચિત્ર દીસેછે.

॥ જખમી કરવા, ઈજા કરવાની ઈચ્છા રાખવાના સુખ્ય કર્મ દાખલ અમે પાંચમી વિભક્તિને સ્વિકારી શકતા નથી. કેહી તેને સામાન્ય રીતે રષ (=રક્ષ) એટલે જખમ કરવો, ઈજા કરવાનું અતિસ્થાયીક રષ લઈ અકર્મક ક્રિયાપદ સહબિદ ગણે છે, અને “નુકરાંન મેલવવું” એવો અર્થ કરે છે. એ ખુબસો સ્વિકારી શકાય નહીં. અમે કહ્યો છીયે કે, એ ધાતુ બની શકે એ ખરું છે, પણ તેને કોઈપણ બાબદથી ટેકો મળતો નથી; વળી-

હુંટેછે (યાને જેઓ અશો લોકોનું બહુ મન હુંટેછે) તેઓ મારે લગતી હુંદગીનો નાશ કરેછે.*

૧૨. તે કેલવણી મુજબ ચાલીને તેની માફતે તેઓએ પવિત્રા-
ર્ધનાં કામોવાળાં માણસોને હાંકી મેલ્યાંછે. જેઓ ગોસ્પન્દને મારી
નાખવાની શિખામણ આપેછે † અને જેઓથી “કરખન” પાપ કરી
સહચારથી વેગળો જાયછે તેમને તથા જેઓ જીવું ખોલવા ઇચ્છેછે
તેમની શક્તિને મજબૂત આપ દીધાછે.

— રક્ષનો અર્થ મદદ કરવી, રક્ષણ કરવું પણ થાય છે અને તેમજ (એજ
અર્થવાળો) “પા”ને અવસ્થામાં ખરાબ અર્થે બહાને હાંકી કાઢવા,
ખુંચવી લેવાને અર્થે સમજવામાં આવ્યો છે. (જુઓ હા ૪૫ મા શ્લોક ૮
મા.) જે અર્થ વાપરવામાં આવે છે તે નહીં બની શકે એવો છે, કારણ કે
બહુ મન, અશોઈ ઇજા કરી શકે એમ તે ધારેછે જે તદન જીવું છે. તેઓ
કોઈનેબી ઇજા કરતાં નથી. જુરા માણસને જે ઇજા કરે છે તે તેનો પોતાનો
ધર્મ તેની પોતાની જુરાઈઓ છે અને બીજા દુન્યામાં તે જે સજા પામે છે તે
વોહમનો કે અપને લીધે નહીં. વળી તે અર્થને ટેકા આપવા માટે શરૂ થીને
સહચારમાં લેઈને “અશોઈથી જે ઇજા પામે છે” એવો અર્થ કરવો પડેછે,
જે અર્થ એથી પણ વધુ અસાધ્ય છે. તે અર્થની ખામી હા ૧૧ ના ૬ ઠા
ફકરામાં જોઈ શકાયે. સેવટે ચાલતો આવેલો તર્જુમા એ અર્થને ખોટો
પાડી દેરક ટેકાણે “ખુંચવી લેવું, હઠાવવું, હાંકી મેલવું” એવો અર્થ કરે
છે અને તેથી દેરક ટેકાણે સંતોરા કારક અર્થ મળે છે. આ રાખ્દને “રક્ષ”
ઉપરથી નીકલેલો ગણી તેને “પા”ના જેવો અર્થ આપી શકાય, અથવા
અર્થ=ફેંકી દેવું, નાહાસી જવું ઉપરથી લઈ શકાય અને ત્યારે અક્ષર
અવાર નવાર થયેલો એટલે અર્પનું રાષ્ થયલું ગણવું પડે; ચાલતા
આવેલા તર્જુમા પ્રમાણે એ રાખ્દ “રા”નું સનન્ત ક્રિયાપદ હોય. રાષ્
અને શરૂ એકજ મુળના છે એમ ગણવાને કશો ટેકો નથી; “રૃ” એ
“ર્ષ” ઉપરથી નીકલેલો વધુ જલદી સાબિત થાય છે.

* મારા કૃત્વાઓ મુજબ ચાલવાથી નીપજતી હુંદગીનો નાશ કરેછે.

† દેરક રાખ્દનો ખોલેખોલ અર્થ : જેઓ પોતાના ખોલવાથી ગોસ્પન્દની
હુંદગીને મારી નાખેછે.

૧૩. તે હુંદારાને તે શક્તિથી આ દુન્યાનો નાશ કરનાર પુરા મિનોના મકાંતમાં જવું પડેછે, અને આ મજદ! પવિત્રાદિના માર્ગ તેમને શિખાડનાર દિનના કાસદને રીખાવવામાં જે ખુશી થાયછે તેના એવા હાલ થાયછે.

૧૪. “કવિ”આ* ને લગતા હુંદારાએ પોતાની અકલને આ (પુરા મિનો)ના માર્ગ ભણી વળાણ આપીછે અને તે આ પે ભયંકર ભૂલો કરેછે કે, મદદ મેલવા માટે તેઓએ પુરા કને અરજ ગુજારવી તથા મોહોત દુર કરવાને માટે તેમને જે કોઈ કપ્પલાત આપે તેને માટે ગાયનો ભોગ આપવો.

* “કરપનો” અને “કવિઓ” જ્યોત્સિ ધર્મની વીરધના કોઈ મહજ્જના ઉસ્તાદો અસ્મીત છે, પણ તેમનો મહજ્જ કયો હતો, તેએ કયિ કોમના હતા તે ગાયઓ જણાવતા નથી. આ અવસ્તા ભાષાના નામે અને (હા ૪૩ ના કકરા ૨૦ માં જણાવેલું નામ) ઉસિક્ષ વેદમાંના કર્પ, કર્પન્ધ, કવિ અને ઉસિજ્ નામે સાથે મલતાં આવેછે તે બુલી શકાય નહીં, પણ એમલતાપણાં ઉપરથી કર્પો અભિપ્રાય આપી શકાતો નથી. આડેકાણે “કવિ”આ ઈત્યાદી સામે ગોસ્પન્દને કતલ કરવાની વાચ્છે કરવાનું, ઠારેના નારા કરવાની કોથિરા કરવાનું તોહોમત મેલવામાં આવ્યુંછે; તેઓ રચલતા લોકોના મિત્ર છે કે જેઓ ધાસચારાનો નાશ કરેછે. હવે એ કામ ઇન્દ્ર-આર્ય લોકોના રૈવાજથી ધણું ઉલટું છે કે જેઓ ગોસ્પન્દોની જાત માટે લગભગ વેદેમી માત ધરાવતા હતા અને આ કીમતી જનાવરે જે તેમની મુખ્ય દોલત હતી તેમને માટે તેઓ ગાયા તેમની પુંજ કરતા હોય એટલી સંભાળ લેતા હતા. એની પુરવારીમાં “મહિષિ=માય અને ખાયડી; ગોત્ર=તખેલી અને કુટુંબ” ઈત્યાદિ સંસકૃત શબ્દો ધ્યાનમાં આપવા પુરતા છે. વળી આ ખીના જણાવવી જોઈએ છે કે, વેદિક આર્ય લોકોના કુશમનોને પવિત્ર કીર્તનમાં કાલી કે લાલ આમડીના, ચપટાં નાકવાળા ઈત્યાદી જાતનાં માણસો જણાવ્યા છે. પણ એ નિરાનોમાંની કોઈખી ઇરાનીઓ સાથે મલતી નથી. ધણું કરી આ નામે વેદિક લોકોની આગમચનાં હશે. યજ્ઞોમાં “કવિઓ” અને “કરપનો”ને “યાતુ” આ અને “પછરિકા” આના વર્ગના અરાખ મિનો બનાવવામાં આવ્યા છે. હોઈષ્વ=હોઈષ્વ (સેતુ) લઈ ગયો: “હી ઋદિવા” આ સ્ત્રીલીંગ દ્વિ વચનમાં છે.

૧૫. (ઓ મિનો યજ્ઞદો) તમારી તરફથી કરપનો અને કવિઓના સર્ગદો ઉપર તેમજ હંદગી નહીં આપનારા જીલમી સદાંશિ ઉપર જે નાશ (આવે છે તે) સખત હોય છે. અને ફરેસ્તાઓ* એમને વોહુ-મનોનાં રહેથાંતમાં લઈ જશે,

૧૬. કે જેઓ અફલ માટે જે કાંઈ ભલું, રેશિણુ આપનારૂં અને પવિત્ર છે તે સંપૂર્ણતાથી શિખ્યા છે. ઓ મજદ અહુર! જેઓનું નાસ્તિકપણું મારે માટે પીડા છે તેમની ઉપર તું હકુમત કરનારો છે, માટે હું તેમને સજા માટે સોંપું છું.†

હા ૩૩ મો.

સરૂઆતની દુન્યાને સધલી ચીજો ઉપર હકુમત ચલાવવા માટે અપાયલા કાયદા. પુરાઓને સજા થશે અને ભલાઓને ખદલો મલશે. માંઘની અને પવિત્ર આરાધનાની વિદ્યા તથા અશો લોકોને આપવા માટે કપ્પુલાયલી ભલી ચીજો માટે કવિ માગણી કરે છે. બેહુસ્તને પોતાને લગતું સધલું સદકા દાખલ તે અર્પણ કરે છે.

૧. એક ઘણાજ વાજબો કામના તત્વ મુજબ સરૂઆતની દુન્યાને આપેલા કાયદાઓ મુજબ ચાલવાથી દરેક ચીજ આ દુન્યામાં

* અસલ તર્જુમા પ્રમાણે એઓ હઉર્વતાત્ અને અમૅરૅતાત્, ખરાબી અને મોહિતમાંથી છોડવનાર, મિનોઈ ખોરાક પુરે પાડનાર ફરેસ્તાઓ છે. એ મને (તોઈ) શપ્દ ખીજ લોકો, દીનદારો માટે છે.

† આ કીર્તન (ગાયનો આહા) ઘણુંજ અસલી હોવું જોઈએ; “કરપો” અને “કવિઓ” તવારિખને જણાયલા નથી. ઈશંનીઓને એક જગ્યાએ ઠરી ઠાંમ કરી રાખવા માટે (રઝલવાનું છોડાવી દેવા માટે) અને ગોસ્પદોને દરજ્જે વધારવાને કરવામાં આવેલી કેશિશની એ સાબિતી છે. જર્થોસ્તી ઈશંનીઓ સામે જે વખતે દુશ્મનો પુરુકલ હુમલા, ચઢાઈ લાવતા અને આગ્રવનો ઉપર હુમલો કરતા તે વખતે એમાં જોવામાં આવે છે.

પાર પડેછે; પુરા તેમજ અરો. માટે (પેહલા સામે) ડગાઈને લીધે અને (બીજા સામે) તેની અરોઈને લીધે તે (કાયદા) અમલમાં મેલાયછે.

૨. જે કોઈ પુરા માણસને વિચારથી, સુખનથી અથવા કામથી ખરાપ કરેછે, અથવા જે કોઈ દુન્યાને ભલાઈમાં મજબુત કરેછે તેને અહુરની ભલી મર્દ મુજબનો ઇચ્છવા લાયક પદલો મળશે.

૩. જે કોઈ શાખસ પ્રમાણીકપણાં માટે ઉત્તમ સદાર,* નોકર અથવા કુર્મીનપદાર હોય અથવા ઉદ્યોગથી ગોસ્પન્દોની જે કોઈ સંભાલ કરે તો તે, ઓ અહુર! સચ્ચાઈનાં અને ભલાં મનનાં ખેતરમાં વાસો કરે.

૪. મારી પંદગીની માર્ફતે નાકુર્મીની અને પુરાં મનને તારી આગલથી હું હાંકી કાઢાહુંછું; સદાર કનેથી ધીઃકારને, નોકર તરફથી મોટું તરકટ, કુર્મીનપદાર તરફથી કબ્ચો ટંટો અને ગોસ્પન્દોના ઘાસ-ચારા કનેથી ખરાપ જતનને હું દુર કરેછું (અને)

૫. સર્વમાં શ્રેષ્ઠ તારા સચ્ચાઈને અમારી મદદ માટે હું ઘોલા-હુંછું. (માટે) ભલાં મન સાધનો અને અરોઈ, કે જેમાં અહુરમજ્દએ પોતાનું મકાન સ્થાપ્યુંછે, તેના પવિત્ર રસ્તાઓ ઉપર અમને લાંબી છંદગી તું મેલવી આપ.

૬. હું કે. જે સચ્ચાઈ અને પવિત્ર વિચારથી તને આશાં હું તે મારે માટે ઉત્તમ મિત્રાઈ સુખાં હું ઇચ્છું છું; એ મુજબ જે (ભલાં) મન (ની અસર)થી ઘાસચારાની સંભાલ માટે હું મેહેનત કરું છું, તેની માર્ફતે, ઓ મજ્દ! બે ચિન્ને-તને જોવા અને તારી સાથે વાત કરવા-માટે હું અતીશે આતુર ઇચ્છા ધરાઉં છું.

૭. મારો કને આવ, ઓ મજ્દ! (અને) આ સંપૂર્ણ ભલાઈ ઇચ્છો, આ તારી પોતાનો ભલી ચીન્ને મને દેખાડ; તે ભલાં અને પવિત્ર મનને ધરાવવાથી હું ઘણોજ મોટો જાહેર થયોછું. અમારી વચ્ચે નેમાજને લગતી પ્રકાશીત લેટો જાહેર થાય.

૮. ભલાં મન પ્રમાણે હું ચાલી શકું એવા કાયદાથી, તમારી આશાધણાથી, પવિત્ર વખાણનાં કીર્તનોથી અને તમારી લેટ જે અ-

* મૂળ અર્થ: સત્તામાં ઉત્તમ. “વીદાંસ્” એ “વીદા” ઉપરથી છે.

† અથવા ભલાં મનનો કપજો.

મૈરતાત્ની ન્યામતો (છે તે) તથા (દર્શનની ભેટ) જે હૃદિર્વતાત્ (ને મેળવી આપેછે તે)થી મને, ઓ મજદ! તું વાંકેક કર.

૯. અશોધને વધારનાર યજ્ઞના ચલકાતથી ભરેલું ડહાપણ, ઓ મજદ! પરોપકારથી અમારે માટે તે મનને લાવે (કે જે) તારી તરફથી (આવેછે) અને જે તે સંપૂર્ણતા મેલવવામાં મદદ આપેછે, કે જે મેલવવાને રવાના (આત્માઓ) કોશેશ કરેછે.

૧૦. જે તમામ મઝાઓ થઈ ગઈછે, (હાલ)છે (અને) હવે પછી થશે તે, ઓ મજદ! તારી ભણી મઈ પ્રમાણે પેદાએશને વેહ્યો આપ. વોહુમનો, ક્ષત્ર (અને) અષની માર્કુતે શરિરનું સુખ તું ખીલવ.

૧૧. સઘલાઓમાં ઘણીજ વૃદ્ધિ કરનાર મિનો ઓ અહુરમજદ, ઓ આર્મઈતિ, દુન્યાઓને ખીલવનાર ઓ અષ, ઓ વોહુમનો અને ઓ ક્ષત્ર, જે સઘલી બક્ષેસ માટે (હું) આહુશ કરૂં તે વિષે) તમે મારૂં સાંભલો, તમે મારી ઉપર મેહુર્યાની કરો.

૧૨. મારે માટે (મેહુર્યાની કરવાને) ઓ અહુર તું ઉઠ, ડહપ-નની માર્કુતે તું મને કૌવત અને વૃદ્ધિ આપ, આરાધણાની તે પવિત્ર ભેટને લોધે ધણાજ પવિત્ર મિનો ઓ મજદ! તું મને એ બક્ષેસ કર. અષની માર્કુતે યજ્ઞવંત જોર (અને) વોહુમનો માર્કુતે સદાશી તું મને આપ.

૧૩. મારી ખુશાલી માટે વિસ્તીર્ન દૃષ્ટિ મર્યાદામાં (ધણે દૂર સુધી) તે અશોઈ જે તમારે માટે ભરપુર છે (અને) જે ક્ષત્રની તેમજ વોહુમનોની છે તે ઓ અહુર! તું મને દેખાડ.

૧૪. જરથુશ્ત્ર* પોતાના શરિરનો જીવ, ભણાં મનની યુરકલતા,† પોતાનાં કામિની પવિત્રાઈ અને આ એ ચીજો—ધર્મના કર્મનો માટેની પોતાની તાબેદારી અને (પોતાનું સઘલું) કૌવત ઓ મજદ તને ભેટ તરીકે અર્પણ કરેછે.

* ભેટને બગતી સેવટની બંદગી. આગ્રવન, જરથુશ્ત્રનાં નામથી આદાને પોતાનો જીવ અને પોતાની સઘલી શક્તિ અર્પણ કરે છે. પુસ્ક-લતા શબ્દ “ભેટ”ની સાથે પણ લઈ શકાય.

† પુસ્કલ ભક્તિભાવ. આઠમા શ્લોકો જેવા ઉપરથી યેગમ્પર કે તેના ગુરુતના સાગેદો વિષે અત્રે પોલાતું હોય એમ અસ્પષ્ટ પુરવાર થતું નથી.

હા ૩૪ મો.

અહુરમજ્દની આરાધના અને ભેટો. આતશને નેમાજ, ભલાં કામો અહુરને ખુશી કરે છે. ભલાંનો પદલો. ખુરાઓની કમખખતી. અહુરમજ્દની પાદશાહી. ધર્મગુરુઓ અને અશો લોકો માટે મિનોઈ પક્ષેસો કવિ માગેછે.

૧. આ કામો આ સુખનો, આ આરાધનાઓ જેની માર્ફતે તારે લગતાઓ (દિનદારે)ને ઓ મજ્દ! તું અમર્ગિ, પવિત્રાઈ અને તન્દરેસ્તીનું કૌવત આપેછે (તે સધલાં) અમે અત્રે તને પુરકલતામાં ભેટ કરવાને (આવ્યા) છિયે.

૨. એમને (ઉપલી ચીજોને) અને આ ચીજો તથા ભલાં મનની સધત્રો પક્ષેસો અને જે અશો મરદનો આત્મા અશોઈની પુકે ચાલનારો છે તેનાં કામો તને અમે વિચારથી અર્પણુ કર્યે છિયે. તમારી વખાણુ ગાનારાઓનાં કીર્તનોથી ઓ મજ્દ! આ બંદગીમાં હું તમને વખાણુંછું.

૩. તને ઓ અહુર! તને અને અષને આ ભેટો અમારૂં બંદગી સાથે અમે અર્પણુ કર્યે છિયે, જેથી તે ભલાં મનમાં સ્થાપેલાં મકાનો ઉપર તું રાજ્ય કરે અને ભલાઓને તમામ ચીજોમાં, ઓ મજ્દ! તમારે લગતી આબાદી તું મેલવી આપે.

૪. તારા બળવંત, ઝડપવાળા અને બાહાદુર આતશને અમે અશોઈના કાયદા મુજબ વખાણુએ છિયે કે જે પોતાની પ્રકાશીત (શિશિલુ)થી દુન્યાને ખુશી કરેછે તથા મદદ આપેછે, પણ જે કોઈ તેને ગુસ્સે કરેછે તેને પોતાના બળવંત કિરણોથી જાહેર રીતે શિક્ષા કરેછે.

૫. ભલાં કામોથી શું બળ, શું ખુશી તમને મલેછે? ઓ મજ્દ! તે હું જાહેર કરું, જેથી અશોઈથી અને ભલાં મનથી તારે લગતા

ગરિબનું હું રક્ષણ કરનાર થાજી. તમે સઘડાઓ આગલ, દેવો આગલ અને પાપો માણસો આગળ તે અમે જાહેર કર્યું.

૬. જો ઓ અષ! ઓ મજદ! તમે ખચ્ચીત ભલાં મન સાથે જોડાતા હોવો તો, દુન્યાની સઘડી જગાઓમાં મને એક નીશાંન આપો જેથી આરાધણાથી તમારી વખાણ ગાતાં તમોને ખુશી કરવા માટે તમારાં કીર્તનો હું જાહેર કરું.

૭. ઓ મજદ! તારા ભલું મન આપનારાઓ ક્યાં છે કે જે ઓ ડાહ્યપનના કાયદા શિખવેછે અને દુઃખી મનને આસાંની ભરેલું (મોટું) કરેછે? અષ! તમારા સિવાય બીજા કોઈને હું ઓડખતો નથી માટે તમે અમને બચાવો.

૮. ધણા જોરાવર, કંગાલ અને તારી દિનને હોરાંન કરનારાઓ તરીકે તેઓ અમને પોતાનાં કામોથી બીહીવાડેછે કે જે કામો ધણાઓનો નાશ છે. જે દરેક માણસના વિચારો પવિત્ર હોતા નથી તેનેથી ભલું મન દુર થાયછે.

૯. જેઓ ઓ મજદ! તારાં પવિત્ર અને પુણ્ડ ડાહ્યપનને પિછાણવા છતાં તેનો પોતાનાં પુરાં કામોથી નાશ કરેછે, તે ભલાં મન વિષે અજ્ઞાન (શંકસો) પાસેથી, લાલ હરણોનો મીસાલે, અશોઈ ઝડપથી નાહાસી જાયછે.

૧૦. જે ડાહ્યો અશોઈનો કુદરતી ગુણ જાણેછે તે જે કામો ભલાં મન અને પવિત્ર ડાહ્યપનનાં બીજ (મૂળ) છે તે યાદ કરે. તેવા સઘડા (ડાહ્યા)ઓને તારાં રાજ્યમાં, ઓ મજદ! લઈ જા.

૧૧. બંને હૃદયતાત અને અર્મરેતાત, આર્મઈતિ તેમજ વોહુમનો-નું કૌવત અને અષને, તોરી કીર્તિ માટે, પુણ્ડ દરજ્જે અપાયછે. તેમનાથી, ઓ મજદ! સુખ અને કૌવત છે; તું પોતે તારે માટે સુખ છે.

૧૨. તારાં કુર્માનો શું છે? વખાણનાં અથવા આરાધનાનાં કીર્તનોમાંથી, ઓ મજદ! તું કયું ઇચ્છેછે? મને કહે, ઓ મજદ! કે જેથી તે હું સાંભળું. તમારાં કુર્માનોની લાયકાત શું છે? ઓ અષ! ભલાં મનના સુખના માર્ગો અમને શિખાડ.

૧૩. અને ભલા મનનો જે માર્ગ તે, ઓ મજદ! મને શિખવ્યે છે તે દિનના પેશવાઓનો સંપૂર્ણ માર્ગ અરોઘના તરીકા મુજબ પુલંદ થયેલો છે. ઓ મજદ! જે બદલાની તે સ્થાપના કરી છે તે પ્રમાણીક લોકો માટે તમે તૈયાર કરો.

૧૪. એટલા માટે, ઓ મજદ! આ ભલું મન આપો; જેઓ ગાય માતાની જતન કરે છે તેમને, ઓ મજદ! તમારી અક્રબનું સંપૂર્ણ ડાહ્યાપત અને અરોઘથી ખીલનારાં કામે આપો.*

૧૫. મને કહે, ઓ મજદ! (કયાં) ક્રમાંનો અને કામે ઉત્તમ (છે); એ કામે ભક્તો મન અને અરોઘને લીધે અમારાં કીર્તનોની નેમ છે. ઓ અહુર! તમારાં બળથી અને તમારી ખુશીથી દુન્યાને બહુકપણું અને ખાસ નવો બાંધો આપો.



* અહીં બહુ કડીને એતીવાડીને લગતો સવાલ છે.

યશન હુપ્તહાઠિ.

હા ૩૫ મો.*

અહુર અને અમ્સાસ્પન્દની વખાણ.

૧. (૧) અશો (દુન્યા)ના અશો સદાર અહુરમજ્દને અમે વખાણ્યે છિયે. ભલા અને ડહા સદાર અમ્સાસ્પન્દને અમે વખાણ્યે છિયે. (૩) સંપૂર્ણ અશોઈના પ્યારથી, અશો મજ્દયસ્તિ દિનના પ્યારથી (૨) મિનોઈ તેમજ ગેતિની દુન્યાને લગતી તમામ અશો પેદાએશોને અમે વખાણ્યે છિયે.

૨. (૪) ભલા વિચારો, તથા સુખનો અને ભલાં કામો (૫) જે અત્રે અથવા બીજે ઠેકાણે કરવામાં આવ્યાં છે અથવા હજી કરાય છે તેમની (૬) અમે વખાણ કરનારા તથા તેમની નકલ કરનારા છિયે કે જેમ અમે સમગ્રી ભગ્ની ચીજોના છિયે.

૩. (૭) તે ચીજને અમે, ઓ મજ્દ! પસંદ કર્યે છિયે કે જે પવિત્ર અને ખુબસુરત હોય છે. (૮) અમારા વિચારો, અમારા સુખનો અને અમારાં કામોની મતલબ (૯) માણસજાતનાં કામોમાં જે કાંઈ ઘણુંજ સંપૂર્ણ છે તે વિષે છે કે જે બંને દુન્યાને લગતાં હોય છે.

૪. (૧૦) આ ઉત્તમ કામોથી અમે અમારી ખાહુશ અર્પણ કર્યે છીયે (૧૧) (અને માગ્યે છિયે) કે, અમારાં ઢેરો માટે સજામતી

* આ યશને પણ ગાથાના જેવીજ ભાષામાં લખી છે; એમાં તેઓ માફક આસ વખાણની મતલબ ગમી છે. હુપ્તહાઠિ એ સાત હા અથવા સાત પ્રકરણ (૩૫ થી ૪૧ મા સુધીના હા)ને કહે છે. એમાં જે કૃષીનો છે તે કાંઈ ગાથાઓથી જુદી તરેહનાં નથી. એમાં એકવાર ફવષિ-ઓને આરાધો છે પણ તે માત્ર એક રાકમંદ ફકરામાં જોવામાં આવે છે. જે જગાઓએ અમ્સાસ્પન્દનો ખોલ વપડાયો છે તે તદ્દન સત્તાવાર નથી. અપને અહુરના જેઠાઈ મોટાઈ અત્રે તેમજ ગાથાઓમાં આપી છે.

અને ધાસચારો (મલો). દિન શિખેલાઓ અને તર્જી શિખેલાઓને, બળવંતોને અને તબળાઓને તે આપવામાં આવે.

૫. (૧૩) પાદશાહી ઉત્તમ અને નેક સાહેબને લગતી છે. (૧૫) અહુરમજ્દ અને અષ વહિશતને (૧૪) એટલા માટે અમે આ ભેટો, આશાણોઓ અને આરાધનાઓ અર્પણ કર્યે છીએ.

૬. (૧૬) એક મરદ અથવા એક સ્ત્રી જે કાંઈ ચીજને ખાત્રીથી ભલી તરીકે જાણે (૧૭) તે પ્રમાણે તે કરે અને બીજાઓને (૧૮) કે જેઓ તેને જેમ થવું જોઈએ તેમ અમલમાં મેલે છે તેમને ખચ્ચીત શિખવે.

૭. (૨૦) તમે* (કરો છો એવી) અહુરમજ્દની આરાધના અને વખાણ અને અમારાં ગોસ્પન્દોનાં પોશણ માટે (૧૯) અમે ધણેજ વિચાર કર્યે છીએ.

૮. (૨૨) અશોઈને લગતાં મકાંતમાં અશોઈને લગતાં કામોમાં (૨૧) તમારી માર્ફતે જે કાંઈ અમે સંપૂર્ણ કર્યે છીએ, જે કાંઈ અમે જાહેર કર્યે છીએ, તે અમે તારે માટે ઈચ્છ્યે છીએ, (૨૩) ભલા હસ્તી ભોગવનાશઓમાંનો જે કોઈ પવિત્ર હંદગી ગુજારવા ઈચ્છે તેને માટે બંને દુન્યાઓમાં એ ધણીજ સંપૂર્ણ બક્ષેસાં છે.

૯. (૨૪) આ શબ્દો જે અમે, ઓ અહુર! અર્પણ કરવા આવ્યે છીએ તે અમે સચ્ચાઈથી બોલ્યે છીએ. (૨૫) તને અમે તે સાંભળનાર તથા સમજવનાર ઠરાવ્યે છીએ.

૧૦. (૨૬) અશોઈ, ભલાં મન અને ભલાં કૌવતથી (૨૭) ઓ અહુર! તારાં કીર્તનો (બીજાં સઘલાં) કીર્તનોમાં શ્રેષ્ઠ છે; તારા શબ્દો (બીજા સઘલાં) શબ્દોમાં (અને) તારી આરાધના (બીજા સઘલાં) આરાધનાઓમાં ઉત્તમ છે.

* એ શબ્દ અસ્પષ્ટતાને લાગુ પડે છે.

† “વહિશતામ્ આદાને બદ્યે “વહિશત અદ્ય” વાંચો.

હા ૩૬ મો.

આતશની સન્મુખ પદવાની ખંદગી (અથવા નિરંગે વર.)

૧. (૨) આતશની આ ખંદગીથી (૧) ઓ અહુરમજ્દ! પ્રથમ તારી આગત અરજ યુજ્ઞરવાને અમે આવ્યે છિયે. (૩) જે કોઈ આ આતશને માટે ખરાબી કરનાર છે (યાને જે કોઈ આતશને ગત્રીય કરેછે) તેને ઓ તું ધણીજ વૃદ્ધિ કરનાર મિનો! નુકશાન આપ.

૨. (૪) અહુરમજ્દના ઓ આતશ! હું પુરકલ ભક્તિભાવવાળો છું, જેથી તું મારી આગત કૌવત સાથે આવેછે. (૫) પુરકલ ભક્તિભાવ સાથે (અને) વખાણને ઘણાજ લાયકતાને (કરવામાં આવતી) નેમાજ સાથે હું આવુંછું. (૬) તે સર્વથી મોટાં કામ* (તરફ અમને પોહોંઆડવા) માટે તું અમારી ભણી આવ.

૩. (૭) ઓ આતશ! તું અહુરમજ્દનો (છોકરો) છે તું એક મિનો છે (૮) તું જે વાજિરત નામનો છે તે તું (સધક્ષા આતશોમાં) ધણીજ પવિત્ર છે. (૯) અહુરમજ્દના ઓ આતશ! તારી કને આ મેહુરખાતીઓ માંગવાને અમે આવ્યે છિયે.

૪. (૧૦-૧૧) પવિત્ર વિચારથી, સંપૂર્ણ અશોઈ, સંપૂર્ણ અશોઈના સુખનો અને હાહપત ભરેલાં કામો સાથે અમે તારી વખાણ કરવા આવ્યે છિયે.

* એનો અર્થ પાર્સિઓ પેલી દુન્યાના ચુકાદા અને રસ્તાખેજને સમજે છે. અમને એ વિચાર ભૂત ભરેલા લાગે છે; એ ફકરે ગાથાઓનો એક વધારો છે. એનો અર્થ માત્ર આગમનાની સુખ્ય ક્રિયા અથવા ધર્મ તો અશો લોકોની કનેહનો દિવસ થઈ શકે. પેલો શ્લોક પાકીના શ્લોકોની પછી રચાયેલો છે અને મૂર્તિપૂજા કરવાનો ઉપદેશ આપતો અટકાવવા માટે તે ઉમેરેલો છે.

† ૫૧ તોઈ=યક્ષાઈ.

પ. (૧૨) ઓ અહુરમજ્દ ! અમે તને નેમાજ કર્યે છિયે, અમે તને આરાધ્યે છિયે. (૧૩) સઘલા ભલા વિચારો, સઘલા પવિત્ર સુખનો અને સઘલાં ભલાં કામોથી અમે તારી કને અરજ કર્યે છિયે.

દ. (૧૪) તારાં શરિરને, ઓ મજ્દ અહુર ! સઘલાં શરિરોમાં સર્વેથી પુણ્યસુરત અમે જાહેર કર્યે છિયે. (૧૫) આ રોશિણુઓ જે પુલંદેમાંનો સર્વેથી પુલંદ છે (અને) જે સર્વ કંઠિવાયછે તે તારાં શરિરને અમે ધણુંજ પુણ્યસુરત જાહેર કર્યે છિયે.

હા. ૩૭ મો.

અહુરમજ્દ અને અન્સારુપન્દો વગેરેની વખાણ.

૧. (૧) આ રિતે (આ બંદગીથી) અહુરમજ્દને અમે વખાણ્યે છિયે, જેણે ગાય અને અરોઘ ઉત્તપન્ન કરી, જેણે પાણીઓ તથા ભલાં ઝાડપાનો પેદા કર્યો (૨) જેણે તારાઓ અને જમીન તથા તમામ ભલી ચીજો ઉત્તપન્ન કરી,

૨. (૩) તે શક્તિવાન પાદશાહને, (તેની) મોટાઈ તથા નેકીનાં કામોને (અમે વખાણ્યે છિયે) (૪) આરાધના લાયકના તમામ (યજ્ઞો) ને અમે ધણાજ વખાણ્યે છિયે (૫) કે, જેઓ ગોરુપન્દોના કુયદા માટે કૌવત ધરાવે છે.

૩. (૬) તેઓને,* ઓ ધણાજ પવિત્ર સંપૂર્ણ મિત્રો અહુરમજ્દ ! અમે આહુધ્ય નામથી વખાણ્યે છિયે. (૭) અમારાં શરીર તથા અમારા આત્માથી અમે તેમને વખાણ્યે છિયે. (૮) દિનદાર મરદો તથા પાનુઓનો તે કૃત્રિમિઓને અમે વખાણ્યે છિયે.

* “તેમ” શબ્દ અહીં અહુરમજ્દને લાગતો નથી, અને તે “તેમ કૃત્રિમિ” (૮) માં ફકરામાં આવેલો તેથી સાબિત થાય છે.

૪. (૯) જે સંપૂર્ણ પવિત્રાઈ તેને અમે વખાણ્યે છિયે, (૧૦) જે સર્વેથી શોહામણી છે, (૧૧) જે પવિત્ર અને અમર્ગ છે, (૧૧) જે પ્રકાશીત ખવાશની છે, જે સઘલી બલાઈઓ (ધરાવેછે.)

૫. (૧૨) ભલાં મનને* અને ભલી સત્તાને* અમે આરાધ્યે છિયે (૧૩) અને ભલી દિન, અને અપક્ષપાત સત્તા તથા પવિત્ર આર્મંછત્તોને (અમે વખાણ્યે છિયે.)

હા ૩૮ મો.

પાણીઓ તથા મુખ્ય પ્રવાહીઓની વખાણનું કીર્તન.

૧. (૧) આ જમીનને “ગંતા”ઓ† સાથે અમે વખાણ્યે છિયે. (૨) જે (જમીન) અમને ધરાવેછે, જે “ગંતા”ઓ અહુરમજ્દ! તારે માટે (૩) તેમની અશોઈને લીધે ઇચ્છતા જોગ છે,

૨. (૪) તેઓને અમે આરાધ્યે છિયે, કે જેઓ પોષણ, પાંધા, વૃદ્ધિ અને ડાહપન ભરેલી વ્યવસ્થા†નાં (મૂળ) છે (૫-૬) ભલા આશિર્વાદ, ભલી ભેટ, ભલી ચરખ, ભલાં કીર્તન અને ભલી દોલત‡ને અમે વખાણ્યે છિયે.

૩. (૭) પાણીઓને અમે આરાધ્યે છિયે; તમે (પાણીઓ) કે જેઓ દવ અને ધોધનો માર્કિતે વેહોછો ; (૮) અહુરનાં પાદશાહી પા-

* બહમન અને શેહેરવર અમ્સાસ્પંદો.

† એનો અર્થ ઓરતો થાય છે. એની પછીના ફકરાઓ ઉપરથી એનો અર્થ આપણને જન્મ આપનારીઓ એવો થાય છે.

‡ આર્મંછતિનો અસલ અર્થ ઘણું કરીને સઘલી ચીજો અને દુન્યાના ભાગોની સંપૂર્ણ વ્યવસ્થા થાય છે. એને વેદના મ્ના અરમતિ સાથે સંખ્યાવો.

§ એ શબ્દનો અર્થ કલ્પ દોલત અથવા જમીનમાં દતાયલા ખજાના ઉપરનો ફરેસ્તો થાય છે; કદાચ એનો અર્થ પુરંધિ વગેરે ફરેસ્તાને અર્પણ કરેલી ભલી ચીજો પણ થાય. ઇષિનો અર્થ આદેશ અથવા કદાચ ભલી ચીજોની બક્ષેસ અને આજ્ઞાઈતિનો અર્થ પુશ્કલતા થાય છે.

ણીઓ, તમે સાંઝે કામ કરો, સારી રીતે ફેલાવો, (૯) પુશ્કલતામાં વેહેવો, બંને દુન્યાને પવિત્રાઈ પોહોંઆડો !

૪. (૧૦) આ રીતે આ ભલાં નામો જે અહુરમજ્દએ તમને આપ્યાંછે, (૧૧) જે ભલાંઓને પેદા કરનારે તમને બખ્ષ્યાંછે, (૧૨) એ નામોથી અમે તમને આરાધ્યે છિયે, એ નામોથી અમે તમને નેમાજ કર્યે છિયે, તમારી ઉપર અમારી ઉમેદો બાંધ્યે છિયે.

૫. (૧૩) ઓ તમે માણસનાં તનમાંનાં પાણીઓ, માતાપણાંને લગતાં પાણીઓ, ઓરતપણાંને લગતાં પાણીઓ, દૂર્બળ (હમેલ)ને પોષણ આપનારાં પાણીઓ ! (૧૪) તમે પાણીઓને અમે આરાધ્યે છિયે, તમે સર્વેથી ભલાં અને શ્રેષ્ઠ પાણીઓ સઘડી ચીજોમાં દાખલ થાઓ !* તમારી તરફ, ઓ પવિત્ર પાણીઓ ! ભેટો માટે અમે આવ્યે છિયે. (૧૫) બોહોલાં પાણીઓ તમે માણસનાં તનમાં ફેલાવો તથા વેહો, માતાપણાંને લગતાં પાણીઓ, તમે હંદગી બક્ષો.

* મજ્દયસ્તિ ધર્મમાં આતરાની જુદી જુદી જતો મિસાલ પાણી-ઓનીબી ધણી જતો ઓલખાવી છે. કમનસીમિ એ જુદા જુદા વર્ગો દેખાડનાર શબ્દો નહીં જણાયલા અથવા નહીં સમજ પડે એવા છે. ચાલતા આવેલા તર્જુમામાં બુન્દેદેશ અને પેલેલિવ તર્જુમાઓમાં જણાવવા સુજ્ઞના પાણીના જુદા જુદા વર્ગો જણાયાછે. પણ એમ છતાં એ ચાલતા આવેલા તર્જુમા એક સર્ખા નથી કારણ કે નૈર્વોસંગે જે ખુલાસો આપ્યો છે તે હંમેશા એ આપડીઓ સાથે મલતો થતો નથી. તે તર્જુમા ઉપરથી અહીં આપણને એના અર્થ “ઝાડોના રસ, પાહાડોમાંથી વેહેતાં પાણીઓ, વર્સાદનું પાણી, પ્રાણીનું તોખમ, નેસોમાંનું લોહી, ફૂક, પીસાખ, પરસેવો” મલે છે: ૧૩ મા ફકરામાં લખ, મુબ્યાના રસ, ઓરતોનાં તોખમ, ઓરતોનું વેળાસરનું દસ્તાન અને ગર્ભસ્થાનને ટેકવનાર પાણી વિષે જણાવેલું છે. સર્વેથી અગતના શબ્દો છેલ્લા ત્રણ માતરાંસુ, અગંન્યાસુ, દ્રૅગુદાયાસુ છે. કોઈ એ શબ્દોને વેદિક સમજવાને અને તેનો અર્થ અગ્નિ ઉત્તપન કરનાર પાણી તથા પોશન આપનાર પાણી એવો સમજવાને હમ્છથે. પણ એવો અર્થ સમજવા માટે પરવાંગી આપનારો કોઈબી શબ્દ અવસ્તામાં કે દંતકઠામાં નથી. એવા -

હા ૩૯ મો.

ગોસ્પન્દો તથા માણસોના કૃત્સ્તાઓ તથા અહુર-
મઝ્દનું કીર્તન.

૧. (૧) અને હવે અમે ગોધાનાં* રવાનને તથા તેના પેદા કર-
નારને વખાણ્યે છિયે; (૨) તેમજ અમારાં રવાનને તથા જે
ગોસ્પન્દો અમારો હિંદગીનું પોષણ કરવા ઇચ્છે છે તેમનાં (રવાનોને
અમે વખાણ્યે છિયે); (૩) જેઓ (રવાનો)થી તેઓ અને જેઓ
તેમને માટે હૈયાતી ભાગવે છે.†

૨. (૪) અને અમે જંગલી અને ઝડપવાળાં‡ પ્રાણીઓનાં
રવાનોને વખાણ્યે છિયે; (૫) કોઈ પણ ઠેકાણે જન્મેલાં અશો-

— અર્થને લગભગ મલતો વિચાર ઉત્પન્ન કરે એવા પણ કોઈ ભાગ કે શબ્દ
મલતો નથી. એ ત્રણ શબ્દોના કુદરતી અર્થ પ્રાણીઓના હમેલને
આંધવામાં મદદ આપનાર પ્રાણીઓ થાય છે. અગ્ન્યનો અર્થ આરતોનું
હાડી થાય છે અને નહીં કે અગ્નિ જે શબ્દથી ઈરાંન અસ્તાન છે. વેદની
પોતાની પાસે એને મલતા શબ્દો નથી. વળી અહીં તહીંથી બે ત્રણ
શબ્દો આપખુદીથી હિંદગીને ખીજાઓને તદ્દન ખેંગાના એવા વિચારોની
દારમાં તેમને મેલી રાકાય નહીં.

* પ્રથમ પેદા કરેલા ગોધાનાં, અથવા સમ્મલા મોધાઓનાં. પેહેલિવ
તર્જુમામાં છેલ્લા અર્થ આપવામાં આવ્યા છે. “તષા” નો અર્થ શરિર
થાય છે એ અમે કબુલ થું નહીં. પેહેલિવ તર્જુમામાં જે કે એ શબ્દ
વાપર્યો છે પણ તે પોતેજ તેને ટેકો આપતો નથી; એક શકમંદ કકરાના
પર્દા હેઠલ તે એ અર્થને છુપાવે છે. શરિર (“તનો”) શબ્દ રવાનની આ-
ગમ્ય મેલ્યો છે અને “તષા”નો અર્થ “જે હોર્મજદ પેદા કર્યું છે”
એવો તે કરે છે.

† આ (૩ જ) વાક્યમાં આવેલાં સર્વનામો કાણને લાગુ પડે છે તે કેહેવું
મુશ્કેલ છે. અહીં જે અર્થ આવ્યો છે તે અમને કુદરતી દીસે છે.

‡ આ બે શબ્દોનો અર્થ અહીં ઘોડેસ્વાર અને પયદલ કરવા અશક્ય
છે. ઉભયાન્વયી અવ્યયની ગેરહાજરીથી એ બંને શબ્દોને છુટા પાડી
રાકાતા નથી. નૈર્વાસંઝ પણ તેમને છુટા પાડતો નથી: ૧૩ મી યજ્ઞમાં —

મરદો તથા ઓરતોનાં રવાનાને અમે વખાણ્યે છિયે (૬) જેમના પવિત્ર ગુણો કુત્તેહ મેઝવેછે, કુત્તેહ મેઝવશે અને હુંમેશા કુત્તેહ મેઝવીછે.

૩. (૭) ભલાઓને અને ભલ્લીઓને અમે વખાણ્યે છિયે; (૮) વૃદ્ધિ કરનારાં, અમર્ગ, હુંમેશાની છંદગોવાલા, હુંમેશા ક્ષાયદો કરતા (૯) જેઓ અને જેણીઓ સઘલાં ભલાં મન સાથે (ખાત્રી) રહેછે (તેમને અમે વખાણ્યે છિયે.) *

૪-પૂ. (૧૦-૧૪) જુઓ હા ૧૩ માં કુકરા ૪-૬ (૧૩-૧૭).

— ત્યાં ત્યાં એ શબ્દો આવેલા છે ત્યાં પણ તેમના અર્થ લડાયક થઈ શકે તો નથી. જુઓ એ યજ્ઞ કુકરા ૭૪ માં: “મિનાયજ્ઞદોને અમે વખાણ્યે છિયે; દિન અને તેના પેશ્વાઓને અમે વખાણ્યે છિયે, પશુઓનાં રવાનાને અમે વખાણ્યે છિયે, પચદલ અને પાણીમાં રહેનારાં પ્રાણીઓનાં રવાનાને અમે વખાણ્યે છિયે.” “અધદ્યુ” એ “આ” અને “દ્યુ=હમલો કરવો” ઉપરથી નીકળી શકે અને તે પ્રમાણે તેના અર્થ લડવૈયો થાય. વિસ્પરદમાં ૧ (૧) માં “ગચ્છેથીક” જે અર્થ છે તેજ અર્થ અહીં “દધધિક” છે.

* આવાક્યમાં જે “સ્પૅન્તેગ અમૅષેગ” શબ્દોને મહસુર થયેલા છ અ-મ્સાસ્પન્દો તરિકે લેખી શકાય નહીં. ગાથાઓમાં અમ્સાસ્પન્દોના અર્થ આયોજ નથી.

અહીં આપણને ધણી નારિ “અમૅષા”ઓ વિષે લખાણમાં જણાવે છે, પણ (અમ્સાસ્પન્દોના) સાધારણ સમુદાયમાં તો માત્ર એકજ “સ્પૅન્ત અમૅષતિ” નારિ છે. ખરૂં છે કે ખીજે ડેકાણે એ શબ્દોના અર્થ અમ્સાસ્પન્દોને લાગુ કરેલો દીસે છે, પણ અવસ્તામાં જેમ ધણી વાર બને છે તેમ તેને ખોટી રીતે એમ લાગુ કર્યો છે. અહીં સઘલા મિનો યજ્ઞદો અથવા તો અથા મરણ પામેલાઓ વિષે સવાલ છે.

હા ૪૦ મો.

ક્રિયાની ભેટો માટેનો પદલો મેલવવાની અરજ.

૧. (૧) આ ભેટો ઉપર, અહુરમજ્દ, તું મોટાઈ અને પુરકલતા વેહેતી કર. (૨) અફ્લના ઓ સદાર! દિનની શર્યત મુજબ (તારાં કુરબાનગાહ) ઉપર જે (મેળું) છે તે માટે, જે પક્ષેસ, મજ્દ અહુર, તેં પનાવોછે તેનો રહે (૩) તે પદલો પુરકલતામાં તું આપ કે તે મને મલે.

૨. (૪) તે (પદલો) એવો આપ જે આ દુન્યામાં તેમજ મિનાઈ જેહાંનમાં અમારે લગતો થાય. (૫) (હું દેખાડુંછું) એવો પદલો અમને મલે! (૬) હંમેશા સુધી અમે તને અને અશોઈને વલગી રહે!

૩. (૭-૮-૯) અશોઈ માટે આતુર, આલાક, ઉદ્યોગી* અશો! માણસોને અમને, ઓ અહુરમજ્દ! તું આપ, જેઓ અમારે માટે, અમારાં સુખ માટે મજબુત કૌવતનું મૂળ અને બળવંત મિત્રો થાય!†

૪. (૧૦) એક સદાર, એક નોકર, મિત્રોમાંથી‡ અમને મલે (૧૧) જેથી અમને મદદ મલે અને અમારી સેવા થાય તથા અમે, ઓ અહુરમજ્દ! આરાધણા અને ભેટો સાથના અશો અને પ્રમાણીક થઈએ,



* અથવા કદાચ ઘાસ ચારાની સંભાલ કરનાર.

† એનો મૂળ અર્થ લાંબી સુદતનાં કૌવત માટે અને બળવંત હોસ્તિ માટે.

‡ એનો મૂળ અર્થ હોસ્તિ.

હા ૪૧ માં.

ગેતિની તથા મિનોઈ દુન્યાઓની બક્ષેસો મેલવવા
માટેની બંદગી.

૧. (૧-૨) વખાણની અને કીર્તિની આ ઉપાસનાઓ અમે
અહુરમજ્દને તથા અષ-વહિશને અર્પણ કર્યે છિયે, ભેટ આપ્યે છિયે
તથા જાહેર કર્યે છિયે.

૨. (૩) અમે તારાં સુખવાસી રાજ્યમાં, ઓ અહુરમજ્દ! હંમેશા
પોહોંચ્યે* (૪) તું અમે મરદો કે ઓરતો માટે એક ઉત્તમ પાદ-
શાહ છે. (૫) બંને દુન્યાઓના સાહેબ! તે ઉત્તમ પ્રકારની ચીજો
બનાવીછે!

૩. (૬) (આ ભેટોથી) અમે તને (સઘડી ચીજોની) હકુમત
કરનાર પાદશાહ, સઘડી ભણાઈઓમાં ફલદ્રુપ, આરાધનાને લાયકનો,
(અને) અશોધનો મિત્ર કર્યે છિયે. (૭) તું, એના બદલામાં બંને
દુન્યાઓમાં અમારે માટે હંદગી અને શરિરનો ટેકો થાય (૮) તું કે
જોણે હાડમંદ જણસોને ઘણીજ ઉત્તમ પ્રકારની બનાવીછે.

૪. (૯) અમે, ઓ અહુરમજ્દ! (તારા બદલાને) લાયક થઈયે,
અમે ફત્તેહમંદ થઈયે! (૧૦) તારી ખુશીમાં અને તારાં બક્ષણો લાંબો
હંદગી (યુગ્મરવા) માટે અમે ખાહેશમંદ થઈયે! (૧૧) લાંબો વખત
સુધી અમને, ઓ અહુર! સુખી કર; ઓ તું ઉત્તમ પેદાએશના
બનાવનાર! તું અમારી મોટાઈ થા!

૫-૬. (૧૨-૧૭) જુઓ હા ૭ માં ફકરા ૨૪-૨૫ (૫૮-
૬૪). અશો (દુન્યા) ના અશો સર્દાર બળવંત અને પવિત્ર યશન
હપત્-હાઈતિને અમે વખાણ્યે છિયે.

* અથવા કદાચ: “અમે તારી સેવામાં રહ્યે, અમે તને સુખી રાજ્ય
મેલવી આપ્યે.” આ ભેટોથી એક મજ્દયસ્નાન પોતાના ખાદ્યાનાં બળ
અને કીર્તિમાં વધારો કરતો ધારવામાં આવે છે. એ વિચાર આપ્યે લોકોને
લગતો છે; વેદીકો તો એથી પણ વધુ અભીમાન બતાવતા હતા.

યજ્ઞ હૃષ્ટડ્-હાઈતિની સેવતની ખંદગી (વેસ્તર્ગાઈ

મુજખ હા ૪૨ મો.)

૧. (૧૮) યજ્ઞ હૃષ્ટડ્-હાઈતિને તમામ કરીને, ઓ અમ્સા-સ્પન્દો! અમે તમને વખાણ્યે છિયે. (૧૯) પાણીઓનાં મૂળને અમે વખાણ્યે છિયે, પાણીઓના મોજાઓને અમે વખાણ્યે છિયે. (૨૦) રસ્તાઓના ભાગોને અમે વખાણ્યે છિયે, રસ્તાઓનાં જોડાંને અમે વખાણ્યે છિયે.

૨. (૨૧) જે પાહાડોમાંથી પાણીનો ઘોષ નીકલેછે તેમને અમે વખાણ્યે છિયે. પાણીનાં સરોવરોને અમે વખાણ્યે છિયે. (૨૨) ઉગતા અનાજને* અમે વખાણ્યે છિયે, તેમની સંભાલ કરનાર તથા તેમને ઉગાડનારને અમે વખાણ્યે છિયે. (૨૩) મજદને તથા જરથુ-શ્ત્રને અમે વખાણ્યે છિયે.

૩. (૨૪) જમીનને અને આકાશને અમે વખાણ્યે છિયે. અહુ-રમજદના પેદા કરેલા શખ્ત પવનને અમે વખાણ્યે છિયે. (૨૫) હરક્રિતિ પાહાડનો ટોચ તમેરને અમે વખાણ્યે છિયે. (૨૬) જમીનને અને તમામ ન્યામતોને અમે વખાણ્યે છિયે.

૪. (૨૭) વોહુમનોને અને અશો લોકોનાં રવાંનોને અમે વખાણ્યે છિયે. (૨૮) વાસિ પન્થાસંધ્વરને અમે વખાણ્યે છિયે.

* “અસ્પિન”ને હિંદી અશ્વિન તરીકે સમજાવવું અસાધ્ય છે. અશ્વિનનો રક્ષણ કર્તા અને બનાવનાર અહીં કોણ હોય? જે જગાએ માત્ર કુદ-રતનાં બળને લગતો સવાલ હોય ત્યાં એ છેલ્લીઓની જગા કરવી ખોટી થશે. યજ્ઞ ૨ જી કુકરા ૩ જા માં તો તે વધુ ખોટું થાય કારણ કે ત્યાં તે તેને જમીનની પેદાશોમાં ગોસ્પન્દો અને ગમ્બોર્જેનનાં પોરાણ વચ્ચે, ઝાડોના ફૂરેસ્તા અમરેતાત્ની પછી જણાવી છે.—અનાજ તથા ખેતરોનો રક્ષણ કર્તા મિત્ર છે.

† વૉહરુકષ દર્યામાં રહેનાર એક રાક્ષી જળચર. તેનું કદ એટલું બહુ છે કે, એક માણસ પરીઠ્યાંથી તે સૂર્ય અસ્ત પામવા સુધી ઝડપ ચાલથી જેટલા ભાગ ઉપર ચાલી શકે એટલો ભાગ તેનેથી ઢંકાય છે અને તેનેથી દર્યામાં ગોળ ફરી રાકાનું નથી. જુઓ જુન્દેહશ પ્રકરણ ૧૮ મું કુકરા ૭ મો.

પવિત્ર ગધેડા*ને અમે વખાણ્યે છિયે કે જે વૉઉરુકષ દર્યાની વચ્ચે-
વચ રહેછે. વૉઉરુકષ દર્યાને અમે વખાણ્યે છિયે.

પ. (૩૧) યુલંદ ઉગતા પીલા રંગના હોમને અમે વખાણ્યે
છિયે. (૩૨) વિશાળ દાંખલીઓવાળા હોમને અમે વખાણ્યે છિયે જે
દુન્યાઓને આપાદ કરેછે. (૩૩) દુઃખદર્દ દૂર કરનાર હોમને અમે
વખાણ્યે છિયે.*

દ. (૩૪) પાણીનાં વેહેવાને અમે વખાણ્યે છિયે, પક્ષીઓનાં
ઉડવાને અમે વખાણ્યે છિયે. (૩૫) આશ્રવનનાં આવવાને અમે વ-
ખાણ્યે છિયે, (૩૬) જેઓ દૂર સુધી દૂરના મુલકોમાં અશોઈ (ફેલા-
વવા)ની ખાહેશથી જાયછે† (૩૭) તમામ અમ્સારપન્દોને અમે
વખાણ્યે છિયે.



* એક ખીજું કલ્પિત પ્રાણી જેને પાર્સિ દંતકથા એક સરખી રીતે
વૉઉરુકષ દર્યામાં મેલે છે અને જેને નુકશાનકારક જણાવશે મારી
નાખવાનું કામ સોંપેલું જણાવવામાં આવે છે અને તે પાણીઓને ગતી
આપે છે. તે પાહાડના જેટલું મોટું છે. તેને બે કાંન, એક શીંગડું, છ
આંખ તથા નવ મોઢોડાં છે. એના બદલામાં તેને ત્રણજ પગ છે; પણ
તે ત્રણમાંનો સર્વેથી નાહનો એટલો મોટો છે કે, હજાર ધોડસવારોને તેના
ધેરાવા ઉપર ઉભા રાખી શકાય. જુઓ યુન્દહેરા પ્રકરણ ૧૯ કુકરા ૧ ભા.
કેટલાક તર્જુમો કરનારઓ એને અને ઉપલી નોટમાં જણાવેલાં પ્રાણીને
વીજલી સાથે સખાવે છે.

† એનો મૂળ અર્થ આ પ્રમાણે: જેઓ દૂરના દેશો મોટે અશોઈના
ખાહેશમંદ છે. એનો અર્થ એવો સમજી શકાય કે જે દેશોએ મજબૂત-
સિન ધર્મ અખ્યાર કર્યો ન હોય ત્યાં આશ્રવન મિશનરિઓ તેનો ફેલાવો
કરવા તથા ધર્મ ઉપર દખરેમ રાખવાને ફરે છે.

ગાથા ઉશ્તવધતિ.*

તમે પવિત્ર અને અશો ગાથાઓને નેમાજ !

હા ૪૨ મો. (વેં મુજબ ૪૩ મો.)

દિનના પેશવા માટે સ્વર્ગ પાસે ઇચ્છવામાં આવતું સુખ, પદલા અને શિક્ષાની વૈભવશી કરનાર અહુરની મોટાઈ. અહુર-મજ્દ સાથની જરથુશ્ત્રની પેહલી વાતચીત. દિન તથા અશોઈની હકુમત ફેલાવવા માટે જરથુશ્ત્ર બેઠતી શક્તિ માગેછે; તે પોતાને માટે તેમજ પોતાના સાગેદો માટે મિનોઈ જેહાનની તથા આ દુન્યાની ભેટો મેલવવાને વિનવેછે.

૧. મુખારકબાદી તેને, મુખારકબાદી તે દરેક માણસને જેની આગલ પોતાનો મજી મુજબ હકુમત કરનાર શ્રેષ્ઠ સાહેબ, બક્ષેસ કરનાર મજ્દ આવેછે. હું ઇચ્છું કે, તું સુખ અને કૌવત સાથે આવે. અશોઈનો જલવણી કરવા માટે મને દોલત ધરાવનાર આ આર્મધતિ, આશિર્વાદ (અને) ભલાં મનની હંદગી આપ.

૨. તેને પ્રકાશીત બક્ષેસથી ‡ (અહુર) સર્વેથી ઉત્તમ ખોરેહ બક્ષે. ધણાજ પવિત્ર મિનો, ઓ મજ્દ ! તું જાહેર થા (અને) ભલાં મનના પવિત્ર ઉદ્યોગો લાંબી હંદગીની ખુશાલી સાથે, તમામ દિવસોની દરાજ મુધી આપ.

* “ઉશ્તા” એટલે “મુખારકબાદી” ઉપરથી. આ ગાથાના પેહલા શબ્દ ઉપરથી એ નામ તેને મળ્યું છે.

† અથવા મિનોઈ કાસદ સ્પંતમધ-યુશ, વોહુમનો સાથની.

‡ ખામોયાના=પ્રકાશીત અથવા સુખી બક્ષેસ.

૩. જે માણસ અમને હાડમંદ દુન્યાની તથા મિનોઈ દુન્યાની આબાદીના સાચ્યા માર્ગો શિખવેછે તેને ઉત્તમ ભલાઈ પોંહોંચે, કે જે (માર્ગો) તે સંપૂર્ણ દુન્યા જ્યાં અહુર વસેછે ત્યાં આ મજદ! તારે લાયકના, ઘણાં ડાહ્યાપનવાળા, આ ઉપોગી ભેટ આપનારને (લઈ જાયછે). *

૪. આ મજદ! હું તને અશો તથા બાહાદુર જાહેર કરુંછું; તે હાથ (થી તું બળવંત છે) જેનો માર્ફતે તું અમને ન્યામતો અપાવેછે કે જે તું પુરાને તેમજ અશોને તારા અશો અને બળવંત આતશની ગર્મિ માર્ફતે આપેછે. ભલાં મનનું કૌવત અહીં મારો કને આવે.

૫. આ મજદ અહુર! મેં તને હંદગીના મિનો દાખલ સ્વિકાર્યો છે, કારણ કે મેં તને દુન્યાનાં મૂળમાં, જનમમાં દીઠોછે. મેં દીઠુંછે કે, કામો અને સુખનોતો બદલો વાલતાં પુરાને ખરાબી અને ભલાને પવિત્ર આશિર્વાદ તારી નેકી માર્ફતે પેદાએશની સેવતે તું આપેછે;

૬. જે વખતે આ તું ઘણાજ પવિત્ર મિનો મજદ! કશ્ત્ર અને વોહુમનો સાથે તું આવેછે—જેઓનાં કામોથી દુન્યા પવિત્રાઈમાં આગળ વધેછે, તેમને આર્મંઈતિ તારી બુદ્ધિના કાયદા શિખવેછે કે જે (બુદ્ધિ)ને ઇર્ષાબો ઠગી શકતું નથી.

૭. તને, આ મજદ અહુર! હંદગીના (અને અશોઈના) મિનો તરીકે મેં સ્વિકાર્યોછે કારણ કે (તે મિનો) મારો કને આવ્યો† અને મને પૂછ્યું કે; તું કોણ છે?‡ તું કોણનો છે? તારી ગેતીની દુન્યાઓ અને

* આ ગાથા ઘણા કકડાઓના બનેલા છે જેમાંના પેહેલા કકડો અતરે સંપૂર્ણ થાય છે.

† વોહુમનોની માર્ફતે. મજદ્યસ્તિ ધર્મના કૃત્વાઓ શિખાડવા માટે અત્રે જરુરની આગળ હાજર થનાર મિનોતે છે. પેહેલિવ તર્જુમા ખુદી રીતે લખે છે કે, વોહુમનો મારી કને આવ્યો. જુઓ ૯ મા ફકરાની નોટ.

‡ કોણને માટે તું છે? બંને મિનોમાંના કોણને લગતો તું છે? અથવા તું કોણની આલાદનો છે?

તને લગતી વાતચીતનો વખત (આવી લાગ્યો છે એવું) ખતાવનાર નિશાનો ક્યાં છે ?*

૮. તેને હું જરૂરથી, એ જવાબ દીધો: હું મારી મર્જિ પ્રમાણે જાહેર રીતે પુરાને જેર કરનારો થાઉં અને પ્રમાણીક માટે પુરકલ કૌવત સાથની ખુશાલી થાઉં. જેથી જ્યાં સુધી, એ મજ્ઞ! હું તારી કીર્તિ ગાઉં તથા તને ખુલંદ દરજ્જાને આપું ત્યાં સુધી માગણી થવાથી (ઈચ્છનારને) કૌવતનો ચલકાત હું આપું.

૯. તને, એ મજ્ઞ! અહુર! હું જાહેરના મિત્રો તરીકે સ્વિકારું છું, કારણ કે તે વોહુમનો માર્ફતે મારી કને આવ્યો છે.† તેણે મને પૂછ્યું: તું શું જાણવાને ઉમેદ રાખે છે? (મેં જવાબ દીધો) કે, મારો પવિત્ર અને અશો વખાણની ભેટ મારેથી જ્યાં સુધી ખની શકે ત્યાં સુધી તારા આત્મને (અર્પણ કરવાને) હું ધારૂં રાખું છું.

૧૦. અને એ તું! મને મારે માટે હું જે પવિત્રાઈ માગું છું તે પુરકલતામાં આપ તથા ડાહ્યાપત સાથે મને જોડ. અમારે તારી કને

* વાચ્યેજ્ઞા કરવાના અને પ્રમ પુછવાના વખતની નીશાનો શું છે? અત્રે જરૂરથી મિત્રો વાતચીતનો સવાલ છે. તારી દુન્યાએ એટલે કે જ્યાં તારે રાજ્ય કરવું જોઈએ.

† અથવા વધુ સારી રીતે: બલાં મનથી તે મને વીંટાલે છે, તેને તે મારામાં દાખલ કરે છે. ખીજ પુરુષ ઉપરથી નીકળીને એકદમ ત્રીજ પુરુષ ઉપર જવામાં આવે છે તે બહુ આશ્ચર્યકારક છે, પણ એની પછી આવતો શબ્દ “પરેસત્” પુરવાર કરે છે કે એ તર્જુમા અશો છે. વલી ઉતરતા આવેલા તર્જુમામાં “પરેસત્”નો કર્તા વોહુમનોને ફરવે છે; એજ ધણી જર્થોસ્ત સાથે વાત કરે છે. ૭ મા શ્લોકની પાંચમી લાઈનમાં જે નીશાનો વિષે બોલવામાં આવ્યું છે તે આત્મમાંથી ઉત્તપન્ન કરવામાં આવે છે.—તર્જુમા કરનારાએ વોહુમનો વાંચે છે અને “મેડ્ડી”ને ખીજ પુરુષમાં લે છે, પરંતુ એ શબ્દ પેહલા પુરુષમાં સ્વિકારાયો છે. અમે એને અકર્તૃક ક્રિયાપદ લઈએ છીએ. આઠમા અને નવમા શ્લોક વચ્ચેનો કોઈ ભાગ ગુમ થયેલા લાગે છે કારણ એમાં જર્થોસ્તને પુછેલા સવાલનો જવાબ મળતો નથી.

શું માગવું જોઈએ તે તું અમને તારા પ્રશ્નોથી શિખવ, કારણ કે તારા પ્રશ્નો યજ્ઞવંત છે; જે કોઈ તારેથી હકુમત લોગવે છે તે ખાહેશો સંપૂર્ણ કરવાને કૌવત આપે છે.

૧૧. ઓ મજદ અહુર! તને હું જીંદગીના મિત્રો તરીકે સ્વિકારું છું, કારણ કે તે (મિત્રો) મારી કને ભલાં મનથી આવ્યો છે. પ્રથમમાં દિનને ફેલાવવાનું કામ જો કે મુશ્કેલ હતું તોપણ તમારા શબ્દોથી મને ઉત્તેજન થયું હતું અને જે કંઈ તમે મને સર્વથી સરસ ચીજ કહી છે તે માણસોમાં યજ્ઞવવાને તેણે મને ઉશ્કેરણી કરી હતી.

૧૨. અને તે મને કહ્યું છે : “હું તને અશોઈ વિષે પછવાને આવ્યો છું.”—પણ જે કોઈ સાંભલે નહીં તે ચીજો માટે તું મને હકુમત ન આપે, સ્વપ્નોષ મારી આગલ પુશકલ ન્યામતો સાથેના એક આશિર્વાદ લઈને આવે નહીં અને (દિનના) યોદ્ધાઓને તેમની કૃત્તહ માટે તારા આશિર્વાદો વેહુંચી આપે નહીં ત્યાં સુધી હું તે ચીજો માથે લેજી નહીં.

૧૩. ઓ મજદ અહુર! હું તને જીંદગીના મિત્રો તરીકે સ્વિકારું છું કારણ કે તે ભલાં મનથી મારો કને લાયકે ખાહેશોની ચીજો મને શિખવવા માટે આવ્યો છે. આ (ખાએશ) જે હજી કોઈનીયી તમારેથી મલી નથી તે (એટલે કે) સંપૂર્ણ દુન્યામાં લાંબી હૈયાતી તું મને આપ કે જે તારાં રાજ્યમાં હોતી યોલાય છે.

૧૪. આ ચીજ તે છે કે જે એક યજ્ઞવંત માણસ એક મિત્રને આપશે જો તે તેનો કને હોય તો. ઓ મજદ મને તું તને ખુશી કરે તે ચીજ આપ કે જેથી તારાં યજ્ઞને અશોઈ (ખીલવવા)ની મતલબથી કામમાં વાપરીને (તે મુજબ ચાલવાને) ધર્મના આગેવાનોને અને તારા માંત્ર પ્રમાણે અમલ કરનારા સઘસાઓને હું ઉશ્કેરું.

૧૫. ઓ મજદ અહુર! તને હું જીંદગીના મિત્રો તરીકે સ્વિકારું છું કારણ કે તે મારી આગલ ભલાં મનથી આવ્યો છે અને તેણે મને ય્તાવ્યું કે, સંતોશી જીવ સર્વથી સંપૂર્ણ છે. દોલતમંદ માણસ યુરાઓને સંતોશી

કરવાને કોશેશ કરે નહી, કારણ કે તેઓ સઘલા અશો માણસ ઉપર હુમલો કરવાની ખાહેશ રાખેછે.

૧૬. ઓ અહુર! હું જરથુશત્ર તારા મિત્રોને વખાણું છું કે જે સઘડી રીતે ધણોજ પવિત્ર છે ; હાડમંદ શરિર આત્માથી પવિત્ર અને બળવંત થાય; જ્યાં સૂર્ય પ્રકાશે છે તે રાજ્યમાં ડાહ્યાપત વાસો કરે; ભલાં મનથી અને ભલાં કામોથી તે અમને ફાયદો આપે.*

હા ૪૩ મો. (વેં મુજબ ૪૪ મો.)

ચીજોનાં અને મજ્જદયશિન દિનનાં મૂળ વિષે જરથુશત્રએ અહુરમજ્જદને પૂછેલા જુદા જુદા સવાલો.

૧. હું તને પૂછવા ઇચ્છું છું, તે તું મને, ઓ અહુર! સાચું કહે. ઓ મજ્જદ! તમારે લાયકની નેમાજથી તમને હું શી રીતે માન આપું? તારા જેવો એક (મિત્ર) મારા જેવા એક મિત્રને તે શિખવે! અમને ફાયદેમંદ અષની માર્ફતે તારી મદદ આપ જેથી તે અમારામાં ભલાં મન સાથે આવે.

૨. હું તને પૂછવા ઇચ્છું છું, તે તું મને, ઓ અહુર! સાચું કહે. બેહેસ્તનું મૂળ શું હતું? જેણે તે પેદા કર્યું છે તેને ઉત્તર સાથે મદદ કરવાની શું જરૂર છે? ઓ મજ્જદ! જે કોઈ (ભલાં) મનની માર્ફતે તમામોનાં સેવકનો સદ્દાર છે, દુન્યાઓનો મિત્ર છે તે પોતાની અશો-ધથી ખચચીત બુદ્ધિગ દરજ્જાનો છે.

* (અને) તે અમારો બદલો થાય, તે અમને ભલું મન આપીને અમને ફાયદો કરે.

આ ગાયણુ જોડાવાનો વખત જર્યોસ્તિ મહાજામના જન્મને લગતી મુદતથી ધણો દૂર દીમે છે. જે ખાદાએ તેને દિનની વાચ્છેજા કરવાને પસંદ કર્યો છે તેની સાથે પાધરો સંબંધ પેગમ્બર જર્યોસ્તિ રાખતો હતો એ દંતકથાની લગભગ બાંધણી થઈ ચુકેલી એમાં જણાય છે.

ગાયા ઉશ્તવધતિની કવિતા ત્રણ ચરણની છે; પહેલાં બે ચરણ ચાર ચાર પદિ અને ત્રિજ્યું ત્રણ પદિ છે.

૩. હું તને પૂછવા ઈચ્છું છું, તે તું મને, ઓ અહુર! સાચું કેહે. અશોઈના પિતા, પ્રથમ પેદા કરનાર, કોણ હતો? સૂર્યને અને તારાઓને તેમના માર્ગમાં કોણે મુકરર કર્યાં છે? તે કોણ છે કે જેનેથી ચંદ્ર વધઘટ થાય છે? તારેથી ઓ મજ્દ! આ ઓજા અને હજી બીજી હું જાણવા માગું છું.

૪. હું તને પૂછવા ઈચ્છું છું, તે તું મને, ઓ અહુર! સાચું કેહે. જમીનને તથા જીવે વાદલાંઓ*ને કોણ ટેકવે છે (અને) સઘલા ના-શમાંથી (તેમને બચાવે છે)? ઝાડપાનો અને પાણીઓ કોણે બનાવ્યાં છે? પવનને તથા વાદલાંઓને કોણે ઝડપની ગતિ આપી છે? ભલાં મનનો કર્તા, ઓ મજ્દ! કોણ છે?

૫. હું તને પૂછવા ઈચ્છું છું, તે તું મને, ઓ અહુર! સાચું કેહે. કયા સંપૂર્ણ કારીગરે રેશિણ અને અંધકાર મુકરર કર્યો છે? કયા સંપૂર્ણ કારીગરે જિંધ અને જાગૃતપણું બનાવ્યું છે? તે કોણ છે કે જેનેથી આમદાદ, આપો દિવસ અને રાત હૈયાતી ધરાવે છે? અને ઈનસાફને બરાબર અમલમાં મેલનાર હાકમી (કોણથી છે)?†

૬. હું તને પૂછવા ઈચ્છું છું, તે તું મને, ઓ અહુર! સાચું કેહે. અને એ ઓજા જે ખરી હશે તો તે હું જાહેર કરીશ. તારે લગતાઓને ભલાં મનની માર્ફતે કૌવત આપોને ભલાં કામોથી ડાહ્યપન શું અશોઈનો વધારો કરે છે? તે કોણને માટે ચરબદાર ગાય બનાવી છે જે (માણસોને) કિયાની ભેટો‡ પુરી પાડે છે?

૭. હું તને પૂછવા ઈચ્છું છું, તે તું મને, ઓ અહુર! સાચું કેહે. બુલંદ દરજ્જાના ડાહ્યાપણને કૌવત સાથે કોણે પેદા કર્યું છે? સગો છોકરો તેના બાપને વાહાલો કોણે કર્યો છે? ઓ વૃદ્ધી કરનાર મિનો મજ્દ! તું જે સઘલી ન્યામતો પેદા કરનાર છે તે તને હું આ સઘલી ચિજ વિષે પૂછવાની આહેશ રાખું છું.

* કદાચ વાતાવરન: અદે=અદા.

† (અથવા) જે વસ્તુના અમલ વિષે ડાહ્યા પુરૂષને બરાબર આપે છે.

‡ જેવી કે માંસ, દુધ, માંબન.

૮. હું તને પૂછવા ઈચ્છું છું, તે તું મને, ઓ અહુર! સાચું કેહે. જાણવા માટે (=હું જાણવા માગું છું કે) તારા હૃદયે અને જે કેળવણી મેં ભલાં મનની માર્ફતે (તારી કૃતે) વિનવી છે તે શું છે? અને કઈ અશોઈથી દુન્યાની સંપૂર્ણતા મેલવાશે? મારો જીવ કેવી રીતે તે ન્યામતો મેલવશે કે જેથી તે યુલંદ દરજ્જે પામે અને ખુશાલ થાય?

૯. હું તને પૂછવા ઈચ્છું છું, તે તું મને, ઓ અહુર! સાચું કેહે. આશિર્વાદાર્થક દિનને હું કેમ આરાધીશ કે જે ઓ મજદ! તારા જેવો ભલાઈઓવાળો (અને) ડાહ્યપન ભરેલાં કૌવતનો સાહેબ (માન) શિખવી શકે કે જે (સાહેબ) પોતાનાં પવિત્ર કૌવતથી અથ અને વોહુમનો સાથે ખેડક (તખ્ત) ઉપર રહે છે.

૧૦. તને ઓ મજદ! હું પૂછવા ઈચ્છું છું કે, જે દીન હૈયાતી ધરાવનારો સઘલી (દિનો)માં ઉત્તમ છે અને જે અશોઈ સાથે જોડાઈને દુન્યાઓને આપ્યાદી આપશે તથા જે (દિન) ડાહ્યપનની શિખામણોથી અમારાં કામોને ઈન્સાફને અનુસરતાં કરશે, તે વિષે સાચું કેહે, મારો યુદ્ધીની ખાહેશો, ઓ મજદ તારો તરફ પોહોંચે!

૧૧. હું તને પૂછવા ઈચ્છું છું, તે તું મને, ઓ અહુર! સાચું કેહે. જેઓથી તારી દિનનો ફેલાવો થાય છે તેઓમાં તમારું ડાહ્યપન શી રીતે પોહોંચશે? તેઓ (દિનને ફેલાવનારાઓ)માં હું તને પ્રથમ જણાવલો છું. ખીજાઓને* (પુરા) મિતોનાં કપટમાંથી બચાવ.

૧૨. હું તને પૂછવા ઈચ્છું છું, તે તું મને, ઓ અહુર! સાચું કેહે. જે સવાલો મેં તને પૂછ્યા છે તેની રહે પ્રમાણીક કોણ છે? જુહો કોણ છે? એ ખેમાંનો કોણ પુરા અથવા નારા કરનારને લગતો† છે?

* ખીજાઓને એટલે કે જેમનાથી દીનનો ફેલાવો થાય છે.

† અર્થાત્ અને અંગ્રો એ બંનેને એકજ અર્થના જેમ અશ્યાતિકો ગણે છે તેમ સમજવું અશક્ય છે: ઉભયાન્વયિ અવ્યય વચ્ચે આવીને તે વિચારની સામે થાય છે. ખીજા હાથ ઉપર કોઈ એમ નહીં માની શકે કે કવીએ એકજ શબ્દની બે જોડણીઓ દેખાડવાની ખાહેશ રાખી છે. અર્થ એ અશ=ફેકી દેવું, નારા કરવું ધાતુ ઉપરથી અને અંગ્ર એ અંગ્ર અથવા અંધ ઉપરથી છે.

જુઠો પોતાના બળથી જો કે મારી અને તારી વિરુદ્ધ છે તોપણ તે પુરા તરફ કાં નહીં લેખાતો ?

૧૩. હું તને પૂછવા માગું છું, તે તું મને, ઓ અહુર ! સાચું કેહે. દુજેને અમે કેમ હઠવ્યે, હું અહીંથી તેને કેમ હાંકી કાઢાઉં ? તેને (દુ-જેને) અને જેઓ પુરાકલ નાકુર્માનીથી સચ્ચાઈની પુઠે ચાલવાને રાજી* થતા નથી અને ભલાં મનની શિખામણોને આહાતા નથી (તેમને અમે કેમ હઠવ્યે અને હું કેમ હાંકી કાઢાઉં ?)

૧૪. હું તને પૂછવા માગું છું, તે તું મને, ઓ અહુર ! સાચું કેહે. પુરાઓને રાખત કૃતકો મારવા અને તેમની ઉપર સંકટ અને શિક્ષા લઈ જવા માટે દુજેને હું સચ્ચાઈના હાથમાં કેમ સોંપુ કે જેથી તે તારા માંત્રની કેળવણીથી તેનો નાશ કરે.

૧૫. હું તને પૂછવા માગું છું, તે તું મને, ઓ અહુર ! સાચું કેહે. અગરજો તું અષતી સાથે સઘજા બનાવો ઉપરનો મુખ્ત્યાર સાહેબ છે તો જે કાયદાઓ તે સથાપ્યા છે તેની રૂઠે બે લશ્કરો ક્યારે લડાઈમાં સામ સામે મલે છે ? એ બંનેમાં શી રીતે અને કોણને તું કૃત્તેહ આપશે ?

૧૬. હું તને પૂછવા માગું છું, તે તું મને, ઓ અહુર ! સાચું કેહે. તારી આરાધનાના દુરામનોને તારા કાયદાની ખુબીથી કોણ શોકસત આપશે ? દુન્યાઓને તેમનો સર્દાર† (બતાવવા માટે) તું મને ચોકસ રીતે ડાહપન શિખવ. સ્વઓષ‡ ભલાં મન સાથે તેની તરફ આવે કે જેની તરફ તે આવે એવું તું ઈચ્છે છે.

૧૭. હું તને પૂછવા માગું છું, તે તું મને, ઓ અહુર ! સાચું કેહે. જે કીર્તિ તમારી તરફથી આવે છે તેને (તથા) જે કૌવત (તમે આપો છો તે) ને ઓ મજદ ! હું શી રીતે પોહોંચીશ ? કે જેથી હૃદયતાત્ અને અમરતાત્ માર્ફતે મને એવો અવાજ મલે જેથી તે માંત્ર જે અશો-

* દિવ્=પુશી થયું: સચ્ચાઈની પુઠે ચાલતાં તેઓ પુશી થતા નથી.

† અહુર અથવા જરયુજ્ન.

‡ દિનની તાપેદારી.

ઈની બક્ષેશ છે તેની માર્ફતે હું (તમારા દિનદાર લોકોનો) વડો થાજી.*

૧૮. હું તને પૂછવા માગું છું, તે તું મને, ઓ અહુર! સાચું કેહે. પવિત્રાઈથી તે બદલાને હું કેમ લાયક થઈશ : ઓ મજદ! હૃદયતાત અને અમરૈતાતની એક ભેટ-દશ હમેલદાર ઘોડીઓ અને એક ઊંટે મને કોણ પોહોંચાડશે જેથી હું તને ભેટો આપી શકું?†

૧૯. હું તને પૂછવા ઇચ્છું છું, તે તું મને, ઓ અહુર! સાચું કેહે. જો કોઈ શખ્સ જે કોઈ લાયક હોય તેને તેનો બદલો આપતો નથી, કે જે સચ્ચાઈની વાચ્છે કરનારને‡ અપાયછે, તો તે (ગુનેહગાર) ને તે વાંક માટે તુરત શું શિક્ષા મલશે? તેને માટે છેલ્લી વખતે શું થશે§ તે તો હું જાણું છું.

૨૦. ઓ મજદ! શું દેવો કદીબી બળવંત થયલા છે?|| હું પૂછવા ઇચ્છું છું કે જેઓ (દિન સામે) લડત ચલાવેછે તેમને માટે શું (સજા છે)? જેઓનો મદદથી કરપન અને ઉંસિજશે દોરો અચ્છેમ¶ ને સોંપાંછે તથા જેની માર્ફતે કવિઓ બળવંત§ થયલા છે; ઓ અષ! તેમના ધાસચારાને આપ્યાદ કરવા માટે દવ વેહે નહીં.

* જરથુશ્ત્ર કીર્તન ગાવાનો અવાજ નહીં પણ વાચ્છે કરનાર અને પેગમ્બર દાખલનો અવાજ માગે છે. હૃદયતાત અને અમરૈતાતનો અર્થ અહીં તનદરેસ્તિ અને અમર્ગિ થાય છે.

† ક્રિયાની ભેટો માટે જે જરરનું છે તે જરથુશ્ત્ર માગે છે. ૧૯ માં શ્લોક તે માગણીની મતલબ દેખાડે છે.

‡ ધર્મ ગુરને.

§ દાજખમાં વેઠવાની છેલ્લી સજા.

|| અને નહીં કે: શું દેવો ભલા સદાંશ છે? એક જયોસ્તી એવો સવાલ કદી નહીં પૂછે. કર્ત્તા પૂછે છે કે, આગલા વખતમાં દેવોએ કુન્યા ઉપર કેમ હકુમત યોગવી હતી. જુઓ યજ્ઞનેનો હા ૯ માં ફકરો (૪૬).

¶ આ દેવનો અર્થ અહીં લુંટારાઓનો, પટોશના દુશ્મન લોકોનો શખ્ત અને ગેરવાજખી હુમલો થાય છે. આ કીર્તન નવાઈ જેવી આશ્ચર્યજનું છે. તેને કેટલાક હારબંધ સવાલોનું બનાવવામાં આવ્યું છે, જેનો એકપણ જવાબ આપવામાં આવ્યો નથી. એક સુધારકનું, દિનના એક વડાનું એ લખાણ નથી. આ કવિતા રૂપી લખાણો કદાચ જરથુશ્ત્રને અહુર સાથે વાતચીત થવાની દંતકથાને જન્મ આપ્યા હશે.

§ ઉરહૂયતા એ ઉર અને દા ઉપરથી.

હા ૪૪ મો. (વેં મળ્ય ૪૫ મો.)

નવી દિનની વાચેલ. બે મિનોના કૃત્વા. પુરાઓ સામે
ખોલાયલો શ્રાપ. અહુરમજ્દની મોઠાઈ. રવાંનોનું સેવટ.
નવી દિનના પેગમ્પરનું આવવું.

૧. હવે હું જાહેર કરવા આવ્યો છું તે તરફ તમે કાન ધરો; તમે
જેઓ નજદીકના તમે જેઓ દૂરના (આ ચીજો જાણવાને) ખાહુશ-
મંદ છો તે હવે તમે સાંભલો. હવે તમે સઘલું ખુદી રીતે શિખેલા
થાઓ.* ભૂલાવાનો સાહેબ પોતાના પુરા કૃત્વાઓથી દુન્યાનો બીજી
વાર નાશ કરે નહીં; પુરાની જીભ આડે માર્ગે ગયલી હોયછે.†

૨. હું જાહેર કરીશ કે એ બે મિનો હૈયાતીનું મૂળ છે. એ બે-
માંનો જે હંદગી આપેછે તેણે નાશ કરનાર મિનોને કહ્યું: આપણા
બંનેના વિચાર, કેળવણી, બુદ્ધી, ઈચ્છા, શબ્દો, કામો, મહજબ કે
આત્માઓ એક બીજાની પૂઠે ચાલતા નથી (યાને મલતા નથી.)

૩ સર્વ જ્ઞાની અહુરમજ્દએ આ દુન્યાની સર્વસ્વાત પાપદ મને
જે કહ્યું છે તે હું જાહેર કરીશ. (ઓ મજ્દ!) હું જેમ જાણું છું અને
પ્રસીદ્ધ કરું છું તેમ જેઓ અહીં માંત્ર (દિનના કર્મોનો) બજાવે નહીં
તેમને માટે હંદગીનું સેવટ કંગાલ થાય.

૪. આ દુન્યાનો જે કોઈ અશોઈથી ઘણાજ સંપૂર્ણ છે તેને હું
જાહેર કરીશ.‡ મજ્દ તેને જાણે છે કે જેણે તેને પવિત્ર અને ચાલક
મનનો પિતા ઠરાવ્યોછે. ઉત્તમ કામો વાલી આર્મઈતિ તેની છોકરી છે.
અહુર કે જે સર્વ ચીજોની વ્યવસ્થા કરેછે તે ઠગાતો નથી.

૫. ઘણાજ પવિત્રએ માણસોને સાંભલવા માટે જે ઉત્તમ
કલાંમ મને કહ્યોછે તે હું જાહેર કરીશ; જેઓ મને તાપેદારી અને

* દૂમ (=દુર્મ) ૨ જો પુરૂષ બહુવચન આસાર્યઃ એ અહિં ક્રિયાપદનું
રૂપ છે.

† મૂળ અર્થઃ પુરા પોતાની જીભથી આડે ગયેલા છે.

‡ એ અહુરમજ્દ પોતેજ છે જે નીચલા વાક્યથી દીસે છે.

લેટો* આપે તેમને માટે ભક્ષાં મનનાં કામો (જે તેઓ કરેછે તે)થી હૃદયવૃદ્ધિ આપે અને અમરતાત્ તેમજ મજદ્ અહુર આવે.

૬. અશોધમાં ઘણાંજ પુલંદ કીર્તનને હું જાહેર કરીશ. જે કોઈ પોતાની ઉત્તમ બક્ષેસો વૃદ્ધી કરનાર મનવાળાં માણસોને આપેછે તેમને (=તેમની મુશ્કેલી) અહુરમજદ સાંભલે. તેની† વખાણ ગાવાને ભક્ષાં મન મુજબ મને શિખવવામાં આવ્યુંછે; તે પોતાની સંપૂર્ણ પુદ્ધિથી મારો ભોમ્બો થાય.

૭. તેને ક્રિયાની લેટો અર્પણ કરનારા જેઓ જીવેછે, થઈ ગયા અને થશે તેઓ સઘડા તેનેથી ક્ષાયદો શોધેછે. પ્રમાણીક માણસનો આત્મા અમર્ગિ અને પુરા માણસોને કચડી નાખવાનું કૌવત ધરેછે છે. અહુરમજદ આ કૌવતોને ઉત્તપન કરનાર છે.‡

૮. હમણાં જે મારી ચશમોને જાહેર થયોછે તેની અમારી નેમાજનાં ગાયણોથી સેવા કરવાને હું ઈચ્છું છું. પવિત્ર વિચારો, સુખનો અને કામોની પવિત્રાઈથી તેને ઐયલે મજદ અહુરને પિછાંની શકાયછે. વખાણનાં અમારાં કીર્તનો અમે તેની કને લઈ જઈએ, ગરોન્માનમાં તે મેલ્યે.

૯. અમે તેને ભક્ષાં મનથી સંતોશ આપવા માગ્યે છિયેકે જેણે અમારું ભલું ઈચ્છીને ખુશી અને દુઃખ‡ ઉત્તપન કર્યોછે. અમારાં હોરો અને અમારા છોકરાઓ¶ની આપ્તાદી માટે મજદ અહુર અમને રહેલાંનો અને ઘાસ ચારો આપે. અશોધના તરિકા મુજબ ભલું મન તેમનાંમાં ઉત્તપન કરે.

૧૦. જે ડહો સાહેબ કેહેવાયછે તેની અચુક રીતે ડહાપન ભરી અમારી આરાધનાથી કીર્તિ ગાવા અમે ઈચ્છ્યે છિયે. પવિત્રાઈ અને

* ચયસ એ ચિ ઉપરથી.

† મજદની.

‡ અથવા: તેમને (=અમર્ગિ અને કૌવતને) બળથી ઉત્તપન કરે છે.

§ પુરા માટે દુઃખ.

¶ અમારાં માણસો.

ભલાં મન મુજબ સધલું તેને આપવામાં આવેલું છે.* તન્દરેસ્તૌ અને અમર્ગી તેનાં શબ્દને લગતી છે. તેણે આ દુન્યાને શક્તિ અને કૌવત આપ્યું છે.

૧૧. દેવાને, તેને ધિઃકારનાર પુરા માણસોને, જે સધલાઓ તેને માત્ર આપતા નથી તેમને, જે કોઈ ધીઃકારે છે તથા હાંકી કાઢા-ઉછે તેની કને તે આપ્યો છે. દિનતા પેરવા, પવિત્ર દિનની માર્ફતે હાહુપતના સદાર (અને) આશ્રવનનો આત્મા, ભાઈ અથવા પિતા આ મજદ! તું અશો દિનથી છે.

હા ૪૫ મો. (વેં મુજબ ૪૬ મો.)

પૃથ્વી ઉપરના બળવંતોથી હેરાન થતા મજદ્યસ્ત્રની દિનની વાચ્યેજ કરનારની કૃયાદ; કયાં નાસી જવું તે તે બાણતો નથી. તે અહુરજદની મદદ માગે છે. પોતાની ઉપર બુલમ કરનારને તે શ્રાપ દે છે અને જેઓ તેને મદદ કરે છે તથા તેનું સાંભલે છે તેને સ્વર્ગ મલવાની કપ્પુલાત આપે છે. જરથુસ્ત્રના પ્રથમ સાગેર્દો અને રક્ષણ કર્તાઓને કૈલી નેમાજ, -તેમને મળનારો આશિર્વાદ.

૧. કયા મુલકે ભણી હું વલાણ લઈશ? કયાં દેકાણાં ભણી મારા

* “હાઈ” સંપ્રદાન વિભક્તિમાં છે જેથી કેટલાકો એવો તર્જુમા કરે છે કે, હું તે બહાર કહું છું, હું તે પ્રસિદ્ધ કરું છું તેમની વિરુદ્ધ એ રાખ્દ બળ છે. મૂળ અર્થ: તેને માટે તે એકંદું કરેલું છે.

† એટલે જરથુસ્ત્રને.

એશીઆ અને ફર્માનખર્દારે સાથે હું જઈશ? * નહીં ભરવાદો, કે નહીં દેશના યુરા હાકેમો મને માન આપના. ઓ મજદ અહુર! તને સંતોષ આપવાં માટે હું શી રીતે પોહોંચીશ?

૨. આ ઠેકાણે હું લાઈલાજ કાં છું તે હું જાણું છું; હું જાણું છું કે નખ્સાં માણસોમાં હું એક નખસો માણસ છું. ઓ અહુર! જે તારી તરફ પોતાની ફરિયાદો ઊંચે નરબુ કરેછે તેમના ઉપર તું નજર ફેંક, (અને) એક મિત્ર પોતાના મિત્રને આપે તેવો દિલાસો તું તેને માટે લઈ જા. અશોઈની માર્ફતે વોહુમનોની પુશ્કલ ન્યામતો મને આપ.

૩. દિવસોને જાહેર કરનારાઓ! પવિત્ર દુન્યાના ટેકા માટે ક્યારે આવશે? દિનના પેશવાઓને લગતા મિતોઓ પોતાનાં કામો અને કેલવણી સાથે ક્યારે આવશે? ભલું મન, ડોણને તેમનાં સુખ માટે પોહોંચશે? મારે માટે ઓ અહુર! તને શિક્ષક દાખલ હું પસંદ કરું છું.

૪. જેઓ અશોઈની તથા ગોસ્પંદોને ખેતરો તથા દેશોમાં ફરવા દેવાની વિરૂદ્ધ હોયછે તેમને યુરાઓ મદદ કરેછે. યુરી જ્યાંનવાલો!

* એશીઆ અને ફર્માનખર્દારના મંદલ સાથે. કવિતાની રાગણીને ખાતર પઈરીદદઈતીને બદલે પછરિદાઈતી આવેવા જોઈએ છે.

આ કુકરામાં રાઝઆતથીજ જે ભાષા વપડાઈ છે તે નવા ધર્મની પ્રથમ વાંચેજના વખતની લગભગ નજદીકનું એ લખાણ જાહેર કરતું હોય છે. તેનું સેવટ ખાસ કરી સાહું છે; એક પેગમ્બર દાખલ અથવા એક અમલકાર બતાવનાર તરીકે, કે પોતાના ઉસ્તાદને માણસ જાતમાં મેજ બતાવવાની કોશિશ કરનાર સાગેઈ દાખલ પસાર થવાને ઇચ્છનાર માણસનું એ લખાણ નથી.

† આ રાબ્દો ખીજે ઠેકાણે સૂર્યને અથવા બામદાદને લાગુ પાડવામાં આવે છે; પણ અહીં તે મજદ્યસ્તિન દિનના પેશવાઓને લાગુ પડતા દીસે છે કે જેઓ દુન્યાનું નવું બંધન અને પ્રમાણીકોની સેવતની ફત્તેહ કરવા તથા તે જાહેર કરવા આવશે.

‡ કુશ આબ્બ (હવે). પેહેલિવ કુષ્સ્તામક અને નહીં કે, સ્તહમ્પક. કદાચ “યુરી આરાધનાઓવાળા, યુરી બંદગીવાળા.”

તે માણસ પોતાનાં કામોથી નાશ પામશે.* જે કોઈ ઝો મળે! તેનું બળ અથવા હૃદયી ખુલ્લવી લેછે તે ગોસ્પંદોના સંબંધમાં ડહપણને માર્ગે ચાલેછે.

૫. જે કોઈ મદદ માગે તેને જે કોઈ બળવંત શખ્સ આપે નહીં, જે કોઈ કુળવંત હુકમનામાંઓથી અથવા લખતથી બાંધી લઈને જીલમ ગુજારે તે પાપીને, જે કોઈ દીનદાર ઈનસાફી રહેતો હોય તે પારખી કાઢાડે. એ બીના સત્તાવાલાઓને તે જાહેર કરે કે જેથી અહુરમજ્દ તેને તેના અભિમાન માટે સજા કરે,†

૬. અને જે કોઈ બળવંત તેને શિક્ષા કરતો નથી તે દુજેનાં પ્રાણીઓમાં પાધરો જશે. તે પુરો છે કે જેને પુરાઓ ભલો ગણેછે. તે પ્રમાણિક છે જેને પ્રમાણિક વહાલો હોયછે. એજ પ્રમાણે, ઝો અહુર! તે (દુન્યાના) પ્રથમ કાયદા મુકરર કર્યા હતા.

૭. કયો રક્ષણ કર્તા, ઝો મળે! તું મને આપેછે? કારણ કે પુરાઓ મને રીબાવવા માટે રાખવાનો ખાસ્સો રાખેછે. આતશ અને તે મિત્રો જેઓ તારો કનેથી આવેછે અને જેમનાં કામોથી પવિત્રાઈને તે મજબુત કરીછે તે સિવાય, ઝો અહુર! બીજું કોણ છે? તારી દિનને માટે તે ડહાપણ મને આપ.‡

૮. જે કોઈ દુન્યાને લગતાઓ પાસે મને ઈજ્જત કરાવેછે તેની દુશ્મની તેના કામોથી મને પોંદોએ નહીં! તમામ સુખને હાંકી કાઢાડે એવું પણ હંમેશાની કુંગાલ્યત સાથનું કપટ તેનાં તનની સામે પોંદોએ.

૯. જે પ્રમાણે અમે અમારાં કામોથી, તું કે જે આરાધણને ઘણોજ લાયકનો અશો અને પવિત્ર સદાર છે, તેને અમારો ચાર બતાવ્યે છિયે, તે પ્રમાણે તે કોણ છે કે જેણે પહેલ વેહેલે મને ભેટોથી માન

* અહુ મુજ્=નાશ પામે છે.

† અથવા કદાચ: તેનાં ઘાટકીપણાંનાં કારણ સર તેનો નાશ કરે.

‡ અથવા: બચાવ, રક્ષણ માટેનો ઈલાજ મને દેખાડ જેથી હું તેનો ફેલાવો કરી શકું.

આચુંછે? ગોસ્પંદના બનાવનારે જે સાચી ચીજને સચચાઈથી જાણાવીછે તે એઓ (મારો સાગેર્દા) મારો કનેનાં તારાં ભલાં મન માર્ફતે જાણવાની ખાએશ રાખેછે.

૧૦. જે સધજાઓ—મરદો અને ઓરતો, ઓ મજદ અહુર હું કે જે પ્રમાણીક છું તેને આ દુન્યાની જે ન્યામતો તું ઉત્તમ જાણેછે તે યાને આપ્યાદો અને ભલાં મનને અનુસરતું કૌવન આપેછે, તેમજ જેઓની કને હું તારી આરાધના કરાવીશ તે સધજાઓનો સાથે હું ચિન્વત પુલ પસાર કરીશ (અને એ પ્રમાણે સ્વર્ગમાં પોંહાંચીશ.)

૧૧. કરપનો અને કવિઓ પોતાનાં પાપો કામોથી માણસની દુન્યાનો નાશ કરવા માટેનાં કૌવતો સાથે જોડાયલાછે. તેમનો પોતાનો આત્મા, તેમનો પોતાનો ખવાસ તેમને એવાં સખત બનાવેછે કે તેઓ ચિન્વત પુલ બ્યાં છે તે તરફ આવેલી દુજેનાં મકાંનની જગામાં રેહેવા માટે પોંહાંચેછે.

૧૨. પણ અગરજો તુરાંની ફરયાનનાં બળવંત વંશ અને છેલ્લાં કુટુંબમાં* કોઈ જન્મેલો હોય કે જે પોતાની પવિત્રાઈ અને ઉમંગથી ડાહપતની દુન્યાને આપ્યાદ કરેછે તો તેનું કારણ એ કે મજદ તેમની સાથે ભલાં મનથી જોડાયેલો હોયછે; તેમનાં સુખ માટે મજદ અહુર હકુમત કરેછે.

* આ ગાયણુ સમજવા માટે એ ધણીજ અગતનો ફકરો છે, પણ તેજ વેલા એ સ્લોકનો અર્થ ધણો અચોક્કસ છે. માઠાં ભાગ્યે અસલી તર્જુમામાં એ બાબદ ધણીજ અપૂર્ણ રીતે જાણવવામાં આવીછે. તે પણ તુરનો અર્થ તુરાંની કરે છે અને એ અર્થ ખરો છે કે નહીં તે માટે તે થોડાજ શક બતાવેછે. એનો તર્જુમો એમ પણ થઈ શકે: “જો અમારાં કુટુંબીઓમાં કોઈ હોય કે જે તુરાંનીઓની સામે થયો હોય” ઇત્યાદી. પણ અમારો પેહેલો તર્જુમો વધુ સારો ઠરે છે. એવું દીસે છે કે, એક તુરાંની કુટુંબ હતું જેણે મજદ્યસ્તિ ધર્મ અખત્યાર કર્યો હતો. જુસ્તિ અને સ્પીગલના તર્જુમા અમે બાહાલ રાખી શકતા નથી કારણ કે તેઓ પેહેલિવને આ-ધારે ચાલે છે કે જે દખ્ખનું ખોટું છે.

૧૩. માણસોમાં જે કોઈ પોતાની લેટોથી અશો જરથુશ્તને માન આપે છે તે તેના કૃત્વાઓ વિષે વાળેજી કરવાને લાયક હોય છે. મજદબે તેને દુન્યા આપી છે; તેને માટે ભડાં મનથી તેણે ગેતિની દુન્યાની ભલાઈઓ ખીલવી છે. તેને, ઓ અપ, અમે તમારો લાયક સાગેદ ગણ્યે છીએ.

૧૪. જરથુશ્ત, તારી કને તે મોઠાં કામ માટે કોણ દિનદાર અને પ્રમાણીક મિત્ર છે? તે મોટું કામ (દુન્યાને) આરાકારા કરવાને કોણ ખાહેશ રાખે છે? તે રાખ્સ પ્રખ્યાત યોદ્ધો કવ વીરતારૂપ છે. એ મજદ અહુર! જેમને તે એકજ મકાનમાં (જન્મ આપવા માટે સાથે જોડ્યાં છે)* તેમને ભલી મુરાદના રાખ્સથી આરાધવાને હું ઈચ્છું છું.

૧૫. પવિત્ર ઓલાદના હ્યેચતઅસ્પ (ના કુટુંબી)ઓ, હું જાહેર કરીશ કે તમે પ્રમાણીક અને અપ્રાણીકને ઓલખી કાઢાડવામાં જાણીતા થયલા છો; એ કામો જે તમે બનાવ્યાં છે તેને લીધે અહુરની પેહેલી લેટો સાથે તમને પવિત્રાઈ આપવામાં આવી છે.

૧૬. ઋષ્યઓસ્ત,† દિનના કાસદો સાથે તું જા; હવોગિવદે, જેમને અમે ઈચ્છ્યે છીએ તેમની સાથે તું જા, અને પેદાએશને સુખી કર! ત્યાં કે જ્યાં પવિત્ર આર્મધતિનો મેલાપ થાય છે, જ્યાં ભલાં મનના ઉત્તમ‡ કૌવતો હોય છે, જ્યાં એક જગાએ આબાદો આપવા માટે મજદ અહુર રહે છે,

૧૭. જ્યાં, ઓ જામાસ્પ§ હવોગિવદે, પવિત્ર કુર્માનને અનુસરતી સ્તુતીઓ થાય છે પણ તેઓ (સ્તુતીઓ) વિનાનું કાંઈ નથી. જે કોઈ

* જરથુશ્તનાં મા બાપ.

† આ નામ અત્રે આનંદાનની અટક દાખલ સમજવામાં આવે છે હ્યેચતઅસ્પ જરથુશ્તનો બપાવો હતો. સ્પિતમાઓંદાને પણ એવેજ અર્થે લખી શકાય.

‡ જરથુશ્તનો પેહેલો સાગેદ અને જમાઈ.

§ ઇચ્છવા જોગ.

¶ ઋષ્યઓસ્તનો ભાઈ, વીરતારૂપનો પ્રધાન અને જરથુશ્તનો રક્ષણકર્તા.

હસાવ્યા મુજબની તાપેદારીથી કરેલી બંદગીઓને, ભેટોને પીછાણે છે, ખરું શું છે અને ખોટું શું તે જે કોઈ પીછાણે છે, તે દરેકને અહુરમજ્દ પોતાની સર્વજ્ઞાનો પવિત્રાઈથી* રસ્તો બતાવે.

૧૮. જે કોઈ મારે માટે ખુશાલીનું એક (મૂળ) છે તેને ઉત્તમ બહેસો મલે! તેને ભક્તિ મનથી મારી પુરાકલ ન્યામતોમાંથી હું આપવાને શક્તિવાન થાઉં, પણ જે કોઈ અમને દુઃખ આપશે તેને દુઃખ હું આપી શકું! મજ્દ, અષ, હું તમારી ખાહેશોને તૃપ્ત કરવા ઈચ્છું છું. મારો બુદ્ધિ અને મારાં મનનો તે હસવ છે.

૧૯. જે કોઈ હું જરથુસ્ત્રને માટે પવિત્રાઈના વિચારથી, સંપૂર્ણ રીતે, હું જેનો ઘણીજ ખાહેશ રાખું છું તે બ્રહ્મ, તેને ભવિષ્યનો દુન્યાનો બદલો મને જે સઘડી ન્યામતો મલી છે (અને જે) ગાય માતામાંથી† (ઉત્તપન થાય છે) તે સાથે આપવામાં આવશે. તું એ ચીજને, ઓ મજ્દ! સંપૂર્ણતાથી જાણે છે, તું કે જેણે મને તે જાહેર કરી છે.

* અહુર કર્તા વિભક્તિમાં છે બ્યારે અષ સંબોધક કે કરણ વિભક્તિમાં છે જેથી એ બે નામોને એકજ વિભક્તિમાં જોડી શકાય નહીં.

† અથવા પુરુષલ. એ વખતના ઈરાનીઓ માટે આએ દુન્યાની સઘડી ન્યામતો ગૌસ્પન્દોમાં સમાયલી હતી. આ ગાયણ સાદાઈ ભરેલું અને કુદરતી છે અને તે અરેખર લગભગ તવારિખને એક ભાગ છે. એમાં એક નવાઈ જેવી ચીજ છે: મજ્દ્યસ્તિ ધર્મના પેગમ્બરને અત્રે એક ઘણાજ સાધારણ શખ્સના જેવો કરી નાંખવામાં આવ્યો છે. શું એ લખાણ ખુદ મજ્દ્યસ્તિ ધર્મની લગભગ સરખાતના વખતનું દીસ્તું નથી? બાકી લખાણમાં ૧૩ માં શ્લોકથી પુરતી રીતે સાબિત થાય છે કે જરથુસ્ત્ર એના કર્તા નથી.

ગાથા સ્પૅન્ત-મર્ધન્યુ.*

તમે અશો અને પવિત્ર ગાથાઓને નેમાજ!

હા ૪૬ મો. (વે ૦ મુજબ ૪૭ મો.)

તન્દરોસ્તી અને ખીજી ન્યામતોં માટે અરજ,
ભલાઈનો બદલો, પુરાઈની સજા.

૧. અશોઈથો (થતાં) કામો અને (ખોલાતા) સુખનોને માટે, પવિત્ર બુદ્ધિ અને ભલા મિનોની માર્ફતે અહુરમજ્દ તે માણસને હઉર્વતાત અને અમૅરૅતાતનો બક્ષેસો આપેછે કે જે (માણસ) કૌવત (ક્ષિત્ર) અને હાહાપણુ (આર્મઈતિ)થી ખોલેછે તથા કરેછે.

૨. ઘણાજ પવિત્ર મિનોનાં ઘણાંજ ભલાં કામ તે (માણસ) આજીવ અને આ સુખનો જે ખરેખર ભલાં મનનાં છે તેની માર્ફતે (તથા) આ હાથો અને કામો જે હાહાપણુ (આર્મઈતિ)નાં છે તેની માર્ફતે કરેછે. એ હાહાપણુથી મજ્દ અશોઈનો પિતા છે.

૩. તું તે મિનોની (ભલી) ચીજોને આપ્યાદ કરેછે કે જેણે અમારે માટે ગાય બનાવી કે જેનેથી ક્રિયાની ભેટો મેલવાયછે. ઓ મજ્દ! બ્યારે આર્મઈતિ વોહુમનોર્ની સાથે (એકમત) થઈ ત્યારે તેં ધાસ ચારાને માટે પુરકલ રામરની આ આર્મઈતિ (જમીન)ને આપીછે.

૪. અહુરના તે પ્રતાપી મિનોનો બર્કતથી તેઓ પાપીઓને સજાએ પોહોંઆડેછે, પણ અશો લોડોને નહીં. પાપી માણસ બળવંત હોયછે તોખી પ્રમાણીક માણસ તેને કશી ગણતરીમાં લે નહીં; જુદા લોકોમાં તે મોટો માણસ લેખાયછે.

* એ રાખ્દો આ ગાયણુના પ્રથમ ખોલા છે.

† ગોસ્પન્દોનો ફરેસ્તો અને પ્રમાણીકપણાનો મિનો. ગોસ્પન્દો માટે ફલદ્રૂપ અને રશાળ ધાસ ચારો મેલવવા માટે આર્મઈતિ સાથે તે ગોહવણુ કરેછે.

૫. પ્રતાપી મિતો ઝો અહુરમજ્દ! અશો માણસને તું સઘલી સંપૂર્ણ ભલાઈઓ આપ. તારી ભલી મર્જીથી પાપી માણસને તેને લાયકનો બદલો મલે (એવી મારી દુવા છે,) તે કે જે પુરા મિતો સાથે જોડાયેલો રહેછે.

૬. પ્રતાપી મિતો ઝો અહુરમજ્દ! વાંધા (લડાઈ)માં ઉતરેલી બંને બેઠુઓને આતશની માર્ફતે (અને) ડાહપણ તથા અશોઈના વધારા માર્ફતે ઇન્સાફના તરિકા મુજબ તું ભલાઈઓ અને ચુકાદો આપેછે. કારણ કે જેઓ તેમને માટે ઈચ્છા રાખેછે તેનું મજબુત રક્ષણ તેઓ કરેછે.*

હા ૪૭ મો. (વેં મુજબ ૪૮ મો.)

પ્રમાણીક લોકોની ભવિશ્યની કૃત્તેહ. અહુરની દીન ધણીજ સંપૂર્ણ છે. ભલા સદ્દારો તેમજ ગોસ્પન્દો, અને દિનની તથા તેના પેશવાઓની કૃત્તેહ મેલવવા માટેની ખંદગી.

૧. બ્યારે સચ્ચાઈથી દુજેને શીકસત મલે, જે બદલાને દેવો તથા પુરાં માણસોએ ઠગાઈ તરોકે જાહેર કર્યોછે તે બ્યારે હંમેશાની (કુન્યા)માં મલે ત્યારે તે બીના, ઝો અહુર! તારી આરાધનાનો (તેથી નીપજતા) ફાયદાઓ સાથે વધારો કરે.

* આ હામાં સમાવેલા વિચારો આ પ્રમાણે છે: મજ્દનો પવિત્ર અને ફાયદેમંદ મિતો સઘલી ભલાઈઓ, પવિત્રાઈ અને કુન્યાની ન્યામતો મેલવી આપેછે. પાપીઓને સજા કરી દીનદાર અશો લોકોને તે બદલો આપેછે. તે મિતો ભલાઓને બદલો આપી પુરાઓને સજા કરે, તથા પ્રમાણિક લોકોની પવિત્રાઈ વધારે એવી મારી દુવા છે. છેલા વાક્યમાં “વાંધા” એવો જે શબ્દ છે તે અસહ્ય અલતા આવેલા તર્જુમા મુજબ ધર્મ અથવા કાયદાને લગતો વાંધો છે.

૨. મિનોઓની લલકાર મને પોહોચે એ આગમચ, ઓ અહુર! જે કાંઈ તું જાણે છે તે મને કહે.* પ્રમાણીક માણસ પુરાને, ઓ મજદ! શી રીતે શીકસત આપશે કારણ કે તે આ દુન્યામાં તે કામ સંપૂર્ણ ગણાય છે.

૩. ફર્માનોમાંનું સંપૂર્ણ ફર્માન તેને માટે છે કે જે જાણે છે કે તે (ફર્માન) પવિત્રાઈના તરિકા મુજબ, ઉત્તમ બક્ષોસોના કર્ના તરીકે, અશો અહુરને વર્ણવે છે; અને આ છુપી કેલવાણી જે કોઈ, ઓ મજદ! તારે લગતો છે તે બલાં મનની અફલ માર્ફતે (જાણે.)

૪. જેણે બલું મન અને પવિત્રાઈના આશિર્વાદ ઉત્તપન્ન કર્યા છે, તેણે ઓ મજદ! કામો અને શબ્દોને લગતો કાયદો (પણ બનાવ્યો છે.) તેની બલી મળે અને તેની ખાહુશો સાથે ઈચ્છાને ખાઝેરી રાખવી જોઈયે. શું સેવટની સર્જત તારી પુદ્ધિના અખત્યારમાં નથી?

૫. ઓ આર્મઈતિ! બલા સદાશે અને નહોં કે પુરા સદાશે અમારી ઉપર રાખ્ય કરે (અને) નિર્મલ હાહાપણનાં કામોથી (અમારી ઉપર) હકુમત કરે. માણસને તેની હૈયાતી માટે પવિત્રાઈ ઘણીજ કીમતી ન્યામત છે. ગાયને માટે ઘાસ આશે (છે). તેણીને અમાર પોશણ માટે આપાદ કર.

૬. કારણ કે તેણી અમારે માટે એક કીમતી મતા છે; તેણી અને બલાં મનની ઈચ્છા મુજબ આપાદી તથા કૌવત આપે છે. તેણી-

* આ ફકરો મુશ્કેલ છે અને તેના ઘણા અર્થ થઈ શકે છે. પણ તે સઘલાઓની આખેર મતલબ મોહોત પછીનો વખત બતાવવાની છે. “મા”નો અર્થ અહીં કદાચ નહીંના થતો ન હશે.

† દાકતર હાઉ અશ્યસ (અથવા અબ્યસ) વાંચે છે જેને માટે થોડીજ સત્તા છે. એથી એ ફકરાને ખીજોજ અર્થ મળે છે: જેણે બલા અને પુરા મિનાને પેદા કર્યા છે. પણ જે મિનાને તે ધિઃકારે છે, જેની સાથે તે દરેક રીતથી લડે છે અને જે તેના કત્તો શત્રુ છે તેના પેદા કરનાર તરીકે અહુરને ગણી શકાય નહીં.

‡ અથવા “જન્મ પછી.” રાય દોલ ધાલે છે તેમ આવી જાતનું બખાણ કાંઈ ખેડું નથી, પણ સઘલી બાષાઓમાં એવીજ બાષા વપડાય છે.

ને માટે, અપની માર્ફતે, મજદ્દએ, સરૂઆતની કુન્યાના જનમથી આડપાંને* ઉગાડ્યાં છે.

૭. અએમ† મારેલો થાય; એ તમે જેઓ અશોઈની માર્ફતે ભલું મન જેને પવિત્ર માણસે બાઝી રેહવું જોઈએ તેના પ્યારને જાલવવાની ઈચ્છા રાખોછો તે તમે મારફાડને દૂર કરો. તને, એ અહુર, તેની સઘલી પેદાએશો.સોંપુંછું.

૮. એ મજદ્દ ! પ્રમાણીક સત્તા તથા એ અહુર, જે આશિર્વાદ તારી તરફથી મારે માટે (આવેછે તે) કેવો હોવાને તું ઈચ્છેછે? કેવો પવિત્રાઈ સાથે જાહેર ભેટો તને ભલાં મન (માંથી ઉત્તપન્ન થતાં) કામોને વધારવા માટે હું આપીશ !

૯. એ મજદ્દ, એ અપ, જો જેને માટેનો શક મારા ઉપર યોજો થાયછે તે ઉપર તમે સંપૂર્ણ પાદશાહી ભોગવતા હોવો તો તે હું કેમ જાણી શકું? ભલાં મનનું ખરૂં હાદપણ મારામાં થાય જોથી પ્રમાણીક ખવાસનો (હું થાઉં)! દિનનો પેશવા તેને કેમ પવિત્રાઈ મલે તે જાણે!

૧૦. ક્યારે, એ મજદ્દ ! માણસો મારી કને આવશે? ¶ તે વિદ્યા|| કે જેની માર્ફતે કરપનો ગુરસાથી મારફાડનાં કાંમોને સોંપાયછે અને

* ઉર્વરનો અર્થ બાગ તેમજ કોઈવાર અહીં દીસે છે તેમ આડપાંન થાય છે.

† હુંટફાટનો વગેરેનો દેવ.

‡ આમનો ધાતુ વી. અથવા રક્ષણ.

§ અથવા મિત્રાઈ આશિર્વાદ.

¶ “મામ્ નરો વીસંન્ને” વાંચો.

|| અથવા છાકટ બનાવનાર દારૂ. હાઉ અને શંથના તર્જુમા ઉપરથી એમ ધારવામાં આવે છે કે, જરૂરુશ્વએ હોમના વપરાસને નાપસંદ કરી તોડી નખાવવાને ઈચ્છ્યું હતું, પણ કમબાયગે એ ખીના તદ્દન અચોક્કસ છે. પેહોલિવ તર્જુમામાં એ વિષે કાંઈખી માલમ પડે એમ નથી; તેમાં તો “તે-એ ક્યારે પવિત્ર થશે?” એવો અર્થ વધુ દીસે છે. મધ શબ્દ ૯ મા હામાં અએમજની સાથે જોડાયેલો મલે છે.

જેનેથી દેશીના સદ્દારે જીલમી મનના થાયછે, તેની અપવિત્રાઈને તેઓ ક્યારે તણ દેશે ? *

૧૧. આર્મ્હતિ અથ સાથે (હાહાપન પવિત્રાઈ સાથે) ક્યારે આ-
વશે ? કૌવત સાથે ઘાસ ચારા સાથનું મુલેહ ભરેલું રેહેથાન ક્યારે
(તે અમને આપશે) ? પુરાઓનાં ધાનકી કામો કોણ બંધ પાડશે ? †
વોહુમનોનું હાહાપણ કોણની તરફ જશે ?

૧૨. દેશીના ધર્મના વડાઓ એવા થાય કે જેઓ વિદ્યાને ‡ ભલાં
મનથી, અશોઈથી અને કામોથી વલગેલા હોય (કે જેથી) તારાં
કર્મોનો, ઓ મજદ ! અમલમાં મેલાય છે. કારણ કે તેમને અએ-
મના હુમતખદો દરાવેલા છે.

* એને માટે પેહેલિયામાં જે શબ્દ છે તેને “યન્સૂનેન્દ” વાંચવો જોઈએ.

† ધાટકી પુરાઓને કોણ બંધ પાડશે અથવા પ્રાન ધાટક ફટકો મારશે ?
(રમને રંમો સાથે સર્ખાવા.)

‡ અથવા મજદને સંતોશ આપવાને.

૫-૭ અને ૧૦ મા શ્લોકમાં નવાઈ જેવી રીતે ઘટતર રાંધે સુધારો કરી
તે પ્રગત કર્યા છે. એ વિદ્વાન પ્રોફેસરે તેમાં ધણીજ અતુરાઈ બતાવી છે
તોપણ તેને માર્ગે ચાલવું અમને અશક્ય લાગે છે. લખાણને એવી રીતે
ફેરવવાની રીત સ્વિકારાય નહીં. તેના તત્વ, રાગણીનું માપ, ધણુંજ આછું
ખાત્રીવાલું છે, કારણ કે માત્ર ધણીજ વાંધા ભરી અટકણીથી ખુદ રાગ-
ણીનું માપ તેણે નક્કી કર્યું છે. વળી ખરી ગોઠવણની સાક્ષી વિના રાંધે
જે રીતે એ શ્લોકો ફેરવ્યા છે તેમ ફેરવવાની હીંમત કેમ કરાય ?

૫ મા શ્લોકમાં “હુક્ષત્રા ક્ષેતાંમ મા ને દુશ-ક્ષત્રા ક્ષેતા” ને ફેરવીને
“હુક્ષત્રા ને મા દુશ-ક્ષત્રા ક્ષેતા” કરવામાં આવ્યું છે. અમે “હુક્ષત્રા
મા ને દુશ-ક્ષત્રા ક્ષેતા” વાંચીશું. ૭ મા શ્લોકમાં “ની અએઓ
ની ઘાતાંમ પઠતિ રંમંમ પઠતિ સ્યોદૂમ” “નીઘાતાંમ પઠતિ રંમંમ
સ્યજદાદૂમ” થાય છે. વલી ૫ મા શ્લોકની ૩ જી લીટીને રાંધે આપેલા
અર્થ વંદિદાદની ફર્ગરદ ૫ મી ના ૬૨-૬૩ અને ૧૦મી ના ૩૫-૩૬ ફક-

હા ૪૮ મો. (વેં મુજ્ય ૪૮ મો.)

ધર્મ સુધારક ઉપરના હાડેસાની ક્રૂર્યાદ, દુન્યામાં ફેલાવો પામેલા ખુરા મહુજ્યો, તેમની પુઠે ચાલનારા નાશકારકો. અહુરની દીન સુખ આપેછે. ખેડુત તથા કૃષ્ણોશ્વર માટે અરજ. ખુરાઓ સામેના શ્રાપ. જરથુશ્વરની ખંદગી.

૧. જ્યારે આ બળવંત જીલમગાર*, હુંકે જે ખુરાઈમાં મોટા થયલાઓને સમ્બાધના તરિકા મુજ્ય શિખવવાની કોરોશ કંડુંછું, તે મારી સાથે લડત ચલાવે, ત્યારે, ઓ મજદ! તું પવિત્રાઈની બક્ષેસો સાથે આવ, તું મારે માટે દિલાસા સાથે આવ. આ (જીલમગાર)ને માટે વોહુમનો પાસેથી હું મોહોત મેલવું.

રાઓથી કાયદા પૂર્વક ખોટા પડે છે, જે સાબિત કરે છે કે, વહિશ્તા રાબ્દ “યઓજદાઓ”ને લાયુ પડે છે અને એ છેલ્લો રાબ્દ નામ છે; હા યઓજદાઓ યાદ્યેના. અમે “અઓઓ” અને “મેમ્” વાંચ્યે છીએ.

આ ગાયણુ તે વખતને લગતું છે કે જે વખતે ભર્વાદ લોકો અને રજન લતાઓ વચ્ચે મારામારી અને ધર્મ સંબંધી વાદવીવાદ ચાલતો હતો. એનું લખાણ કુદરતી અને સાદું છે. પરંતુ તે એક નવા ધર્મના પેગમ્બરનું લખાણ નથી. એજ પ્રમાણે તે જરથુશ્વરને લાયુ પાડેલું અમે માનતા નથી.

* આ રાબ્દ (બેદવો) અપ્રસિદ્ધ છે જેને સ્પીગલ ભાવવાચક રૂપે લખે ફાંતી દુન્યા એવો અર્થ કરે છે અને હાડે તેને વિષેશનામ ગણી તેને સંસકૃત પાન્દવ સાથે સર્ખાવી (પન્કુ? ધાતુ ઉપરથી) અર્થ કરે છે. આ બંને અર્થો ખીજા ફકરાથી ખોટા પડે છે; કારણ કે માનવેઈતિનો અર્થ તે અમને વિચાર કરાવે છે એવો ધર્મ શકે નહીં અને સંબંધી વિભક્તિ “તે અમને તેમાં રહેવા ફરજ પાડે છે”નો કર્મ ધર્મ શકે નહીં. વળી જીહો ફત્વો હાલની દુન્યાને શી રીતે બાંધે? મજિશ્તો વિષેશણુ અહીં ઘણાજ ખુરાને લગાડવામાં આવ્યું છે. બેદવો અને પાન્દવની સર્ખામણીનાં સંબંધમાં જે એમ ધારવામાં આવે કે, ઉચ્ચાર નરમ કરવા માટે અક્ષરની ફેર બદલી થઈ છે તો અમારે ટીકા કરવી જોઈએ કે રાબ્દના પ્રથમ અક્ષરમાં એમ ફેરફાર થાય નહીં.

૨. અશોઈ સામેની તેની ઠગાઈથી નારા પામેલા આ જીવલમગા-
રનો કૃત્વો * મને બંદીવાન કરેછે. કાશણ કે આ પુરો દુન્યાને માટે
પવિત્ર ગ્રહાપણને જલવવા ઈચ્છતો નથી; તે, ઓ મજદ! ભલાં મન-
ની સલાહ લેતો નથી.

૩. (દુન્યાને) ઉચોગી થવા માટે પવિત્રાઈ સાચાં ઈમાનને બાંહે-
લી હોય છે. જીવું (તે બોલ) કૃત્વાના નારા માટે (છે.) સઘલી ન્યામ-
તો વોહુમનોનાં બળથી મલેછે; દેવોને માનનારા સઘલાઓની વચ્ચે
હું તે જાહેર કરું છું.

૪. જેઓ પોતાની જાંધી અમ્મલથી અજોગમને અને પોતાની
જાંખાંથી મારફાડને મદદ કરે છે; જે આલમુઓ ચાલાક કામદા-
રોની વચ્ચે પુરાં કામોથી ખુશી થાયછે અને ભલાંથી નથી થતા,
તેઓ પુરા (મિનો)ના કાયદાથી દેવોને મદદ કરેછે.

૫. પણ મુખ અને પુરકલતાનું મૂળ મજદા છે, તે કે જે ભળાં
મનની મારફતે દિન ઉપર સદારી ધરાવે છે. જે દરેક જણ અશોઈની
માફતે ગ્રહાપણને પીછાણે છે તે પોતાની સઘલી ન્યામતો સાથે, ઓ
અહુર! તારાં રાજ્યમાં પોહોંચશે.

૬. હું તમને, ઓ મજદ! પુછવા માગું છું, અને હું સચ્ચા-
ઈના તરિકા પ્રમાણે બોલું છું કે, તમારી બુદ્ધિને અનુસરતા વિચારો
શું છે કે જે ખાત્રી પુર્વક અને ખરા જાણવાથી જે દિન તમારી તર-
ફથી, ઓ અહુર! આવે છે તે હું જાહેર કરી શકું?

૭. પવિત્ર આશયોથી તેં આ સાંભલે, (વિચારની) પવિત્રાઈથી
સાંભલે, ઓ અહુર! તું પોતે સાંભલ; દિનની ખુબીથી રક્ષણ કર્તા,
સદાર કોણ છે કે જે ભવાંદને લાયક વખાણ આપશે?

* અહીં એ શબ્દનો અર્થ બોલ કૃત્વાઓની ચોપડી થવી જોઈએ કે
જેમાં તેનો કર્તા ચાલુ મહાજ્ઞ ઉપર હુમલો કરે છે.

† એ કર્તા વિભક્તિમાં છે, નહીં કે સંબોધકમાં.

‡ કદાચ: વોહુમનોને એ સર્વનામ લગાડ્યું હશે.

૮. કૃષ્ણોશ્વતે તે ઉત્તમ ખુશી, પવિત્રાઈની સરસાઈ આપ. હું, ઓ મજદ અહુર! તારી કને તે માગુંછું. તે મને તારાં સંપૂર્ણ શબ્દમાં પણ આપ. હંમેશાંગી સુધી અમે ત્યાં મેલાયલા થઈએ!

૯. (કુન્યાના) ઉપયોગ માટે પેદા થયેલો કામદાર તારાં કૃર્માનો સાંભલે. સાચું જોલનાર શખ્સ જુઠાને સત્તા સોંપે નહીં. ઓ ઉદાર દેવમારપ! જે કોઈ અવિત્રાઈ સાથે જોડાયેલો છે* તેને તે કાયદાઓ ઉત્તમ બદલે મેલવી આપે.

૧૦. ઓ મજદ! તારી સંભાલમાં મેં ભલાં મનને તથા પ્રમાણીક લોકોના આત્માઓ અને જે ભક્તિભાવમાંથી ડાહપણ અને પુરકલતા, મોઝાઈ, કૌતવ અને નહીં નાશ પામે એવી સત્તા સાથે (ઉત્તપન્ન થાય છે) તેને સોંપ્યાં છે.†

૧૧. પણ ખુશી શક્તિના, ખુરાં કામોના, ખુરા સુખનોના, ખુરી વલાણોના, ખુરા વિચારોના પાપીઓનાં રવાંનો માટે ધીંકારવા જોગ ખોરાક લાવે‡ અને તેઓ દુજેનાં મકાંનમાં વાસો કરતા દીસે.

૧૨. ઓ અષ! તારી કને, જરથુશ્ત્ર કે જે તને આરાધે છે તેને (આપવા) માટે શું મદદ (શું ન્યામત) છે? ભલાં મનની માર્ફતે (મને) આપવા માટે તારી કને, ઓ મજદ અહુર! શું છે? હું કે જે તમે તમારે માટે જે ઉત્તમ ઈચ્છોછો તેનેજ માટે માત્ર માંગણી કરતો વખાણનાં કોર્તનોથી તમારો આભાર માનુંછું.

* કદાચ: “તું જે પવિત્રાઈ સાથે જોડાયેલો છે.”

† અહીં હજુ ખુરાઓ અને તેમની સજ્જને લગતો સવાલ નથી, અને તે હવે પછીના ક્રકરામાં આવતા “અત્”થી પુરવાર થાય છે. આ વાક્યનો અર્થ એ છે કે, “હું તારેથી મદદ માગું છું.” વજદડ્હ શખ્સનો અર્થ પાપ થાય નહીં. વોહુ-વજદની સાથે એને સર્ખાવો. “કદાચ ભલાઈમાંથી લવાયલું.”

‡ ઉર્વાનો (રવાંનો) અહીં કર્તા થઈ શકે નહીં, કારણ કે ખુશ ખોરાક આપનાર રવાંનો નહીં પણ દેવો છે.

હા ૪૯ મો. (વેં મુજબ ૫૦ મો.)

પ્રમાણીક માણસના માત્ર ટેકા મળદ અને અષ છે. ભર્વાદ માટેની, લડવૈયા માટેની ખંદગી. અહુર પોતાના વફાદાર નોક-રોને મદદ કરે છે, અહુરની વખાણો; કવી ઉમંગથી તેની નોકરી કરવા ઇચ્છે છે અને માગણી કરે છે કે તેના બિદાની કીર્તિ તરફ સઘલાઓ વલાણ લે.

૧. મારો આત્મા કેવી ખાશ્યતનો છે? હું શાનો ટેકો શોધીશ? અષ અને તું, ઓ મળદ અહુર! જેમને હું ઉમંગથી આરાધું છું તે તથા સંપૂર્ણ ભલાં મન સિવાય બીજો કોણ રક્ષણકર્તા મારાં ઘેર અને મારે માટે મને આપવામાં આવેલો છે ?

૨. જે આ દુન્યા (ના ઉપયોગ) માટે ધાસચારે પુરો પાડવાને ખાહેશમંદ હોય છે તેને જે ગાય ક્રિયાની ભેટો આપે છે તેની સાથે તે કેમ વર્તે? અશોઈની માર્ફતે પુરકલ પ્રકાશ* સાથે ભલો છંદગીને લગતી બિદાઓ મને પોહોંચાડ, મને તારો કાયદો આપ !

૩. એ પ્રમાણે, અશો મળદ લડવૈયાને પોહોંચે, જેથી પવિત્રાઈનું જે કૌવત તે કષ્ટ અને વોહુમનો માર્ફતે તે મેઝવે, તેની માર્ફતે તે (પોતાની) મીલકતને પુરા પડોશીને લગતો ઉપર વધારે.†

૪. ઓ મળદ અહુર! તમારાં કીર્તનો અષ અને વોહુમનો તેમજ કષ્ટનાં (કીર્તનો) સાથે આરાધીશ જેથી (મારી) ખાહેશના માર્ગમાં તે મળ્યુત ઉભો રહે‡ અને વખાણનાં જાહેર ગાયણો મિનોઈ રહેથાંમાં હું સંભલાવી શકું.§

* રેશિણુનો અથવા સૂર્યનાં કીરણોનો પ્રકાશ.

† અટલ કે પુરાને તેની મીલકત ઉપરથી કાહાડી મેલ.

‡ અટલ કે, તે મારી ખાહેશ તૃપ્ત કરે.

§ જેથી હું સ્વર્ગમાં પોહોંચું.

૫. કારણકે તમે, મજદ અહુર, અષ, તમે તમારા માંથ્રનો ખુ-
લાશો સંપૂર્ણ* કરવા માટે જાહુકના, દેખઈતા બળવંત ટેકાથી મદદ
આપોછો કે જેવા ટેકાથી (ભવિષ્યની દુન્યાની) કીર્તિમાં અમે મેલાઈએ છિયે.

૬. જરથુશત્ર જે પોતાનો અવાજ માંથ્રને અનુસરીને સંભલાવેછો†
તે જે પવિત્ર આરાધના (તમારે માટે કરેછે તે)ને લીધે (તમારો)
મિત્ર છે. મજદ જે દુન્યાને યુદ્ધિ પ્રમાણે ભાષા આપેછે તે ભલાં
મનનો માર્ફતે મને (પોતાના) લેદો શિખવે!

૭. અને તમારી કીર્તિની ખાહેશથી વોહુમનો સાથે જોડાઈને,
હું તમારો વાહલો‡ એ મજદ, એ અષ! આ ઈચ્છવા જોગ પણ
અજીત માર્ગો હું મેલવવા ઈચ્છું (જે માર્ગો તમારાં મકાન ભણી લઈ
જાયછે.) એઓ (માર્ગો)થી (મને) લઈ જાઓ, મારા મદદગાર થાઓ.

૮. આશિર્વાદાર્થક ગાયણો મોટે અવાજે ગાઈને હું તમારી તરફ,
એ મજદ! હાથ ઊંચા કરીને, (તમને વિનંતી કરવા માટે) આવીશ.
અષ, તમારી તરફ મારી ક્રિયાની લેટોની નેમાજ સાથે, ભલાં મનનાં
મદાંતગી ભરેલાં કૌવત સાથે હું આવીશ.

૯. આ યજ્ઞ(તાં ગાયનો)થી, એ મજદ! તમારી વખાણો પવિ-
ત્રાઈ અને ભલાં મનથી (ઉત્તપન્ન થતાં) કામે માર્ફિને ગાવાને હું
આવુંછું. મારી પ્રમાણીક ખાહેશો જે કૃત્તેહમંદ થાય તો તે વખતે હું
જે ડહાપણ ઈચ્છું તે મને મલે.§

* વઘોરાજ્યા એ શબ્દ પ્રજ્ઞ ઉપરથી નીકલે નહીં. તે વપ્રાન્ (વધા-
રવું) ઉપરથી નીકળેછે કે જે પ્રજ્ઞનું અતિશ્યાર્થક રૂપ છે.

† મૂળ અર્થ: જે અવાજ ઊંચો કરે છે.

‡ આ ફકરાનો અર્થ રાંધે તદનજ જુદી રીતે કર્યો છે. તે એ શબ્દ
(ઉર્વષો) એવી રીતે સુધારે છે કે જેથી તેનો અર્થ ઘોડા થાય, અને એ
રીતે તે એ ફકરાને કવિતા રૂપી વલાણ આપે છે કે જે વલાણ પુરાતમ
વેદિક છે, પણ તે અવસ્તાથી તદન વિરુદ્ધ છે.

§ મૂળ અર્થ: જે હું મારાં પ્રમાણીકપણાંની ખાહેશ મુજબ સદાર
હોજી તો ઈચ્છવા લાયક ડહાપણ હું મેલવું. ગર્જન દેખઈતા રીતે મૂઠ્ઠ
ઉપરથી નીકલે છે.

૧૦. સઘલા ભાગોનાં વાદલાં અને પાહાડો, જે સઘલું ચશમને
બલાં મનથી પોતાની તરફ ખેંચેછે, તારા, સૂર્ય અને વ્યામદાદ જે
દિવસો જાહેર કરેછે (તે સઘલાં) ઐયો અપ, ઐયો મજ્જદ અહુર! તમારી
કીર્તિ (વધારેછે.)

૧૧. અને હું મારાં મુખથી, જ્યાં સુધી કૌવત અને વળ હું
ધરાવીશ ત્યાં સુધી, ઐયો મજ્જદ, સમ્માઈથી હું તમારી કીર્તિ ગાઈશ.
જે સઘલાં (તેની) ખાહેશને અનુસરીને સંપૂર્ણ કામોને ઘણાંજ
વધારેછે તેમને બલાં મનથી જગતકર્તા મદદ કરે.*



* ૫ મા તથા છઠા શ્લોકો પુરવાર કરવાને પુરતા છે કે, એ ગાયન
જરથુશ્ત્રનું નથી; આગલાં ગાયનો કરતાં તે ઘણું વધારે ઐયું પુરાતમ
દીસેછે. અહીં તો કવી માત્ર મજ્જદ્યસ્તિ લડવૈયા માટેજ માગણી કરે છે
કે પવિત્ર દિન ફેલાવવા માટે તેની સત્તા ફેલાવો પામે.

ગાથા વોહુક્ષત્ર.

તમે પવિત્ર અને અશો ગાથાઓને નેમાજ.

હા ૫૦ મો. (વે૦ મુજબ ૫૧ મો.)

પ્રમાણીક અને ભલી સત્તાની પાશ્વત, કવિ પોતાના લોકો માટે ભલા સદ્ગુણો અને એમને માટે તેમના ભલાં કામોનો પદ્ધતિ માગેછે. તે અહુર કને જે રક્ષણ ભલાઓને અપાયછે તેની નીશાન મેળવવાને વિનવેછે.—કાફરો અને કરપનોના ગુનાહ; તેમનું ભવિષ્યનું પરિણામ, ગરોન્માનવાદ પ્રમાણીકોનું સુખ, જરથુશ્ત્રના પ્રથમ સાગેદોની લાયકાત અને પદ્ધતિ; હુએચતઅસ્પઓને, વીશ્વાસ્પ, ઇત્યાદિને નેમાજ.

૧. પસંદ કરવા જોગ અને ઘણી પુણ્ય સર્જતનો ભાગ—ભલી સત્તા, પવિત્રાઈથી અને (હુન્યાને) આપ્તાદી આપનારાં કામોથી, ઉત્તમ થાયછે.* મજદ (તું એવું કર) જેથી અમારે માટે આ સંપૂર્ણ (ભલાઈ) હું નીપજાઉં!

૨. પ્રથમમાં તમને જો મજદ અહુર! જો અષ! તમને, તેમજ, જો આર્મઈતી, તમને હું એવી માગણી કરુંછું કે, મને દોલતનો કબજો આપો; તમારી કીર્તિ અને તમારા ઉપયોગ માટે વોહુમનો માર્ફતે મને તે આપો!

૩. જેઓ તમારાં કામોને અનુસરતી થાય એવી રીતની હકુમત ભાગવેછે તેઓ (તમારી કેળવણી સાંભળવામાં) પવિત્રાઈના તરીકા મુજબ પોતાનાં સાંભળવાથી, પોતાના મુખથી,† ભલાં મનનાં શબ્દોથી તમારી સેવા બજાવેછે, જે (કેળવણી)ના તમે, મજદ, પ્રથમ જાહેર કરનાર હતા.

* પેહલિય સરહમાં એ કકરાનો એવો અર્થ સમજાવ્યો છે, અને એ અર્થ પાકીના ભાગ સાથે વધુ સારી રીતે મલતો થાયછે. જરથુશ્ત્ર એવી માગણી કરેછે કે, તેના લોકો ઉપર સારી હકુમત ભાગવાય.

† મૂળ અર્થ: તેઓ અમારી સાથે પોતાનાં કાનો અને પોતાની ભાષાથી જોડાવા આવેછે.

૪. સંપૂર્ણતા મુજબની સત્તા* ક્યાં છે, બદલો ક્યાં થશે? તે અપને ક્યાં પોહોંચશે? પવિત્ર આર્મ્હતિ ક્યાં છે? વોહુમનો ક્યાં છે? ઓ મજદ! તારાં રાજ્યો ક્યાં છે?

૫. પ્રમાણીક ભર્વાદ પોતાનાં કામોમાં, અક્રલમંદ પોતાની નેમા-જમાં, આ ઓળે માગે છે કે જેથી પવિત્રાર્મ માર્ફતે ગોસ્પન્દો† તેને મલે અને તે પ્રમાણીકપણથી હકુમત ચલાવીને પ્રાણીઓને સચ્ચા-ઈથી તેમનો સર્દાર પિછાનવા શિખવે.‡

૬. જે કોઈ તેને ભલાં કરતાં વધારે ભલું અર્પન કરે છે અને તેને (તેની) ખાહેશ મુજબ તે અર્પન કરે છે તેને અહુરમજદ રાજ્યો આપે છે. પણ જે કોઈ તેને ક્રિયાની ભેટો આપતો નથી તેને તે ખરાબ કરતાં વધુ ખરાબ, દુન્યાનાં છેવટ સુંધી આપે છે.

૭. ઓ તું! જેણે ગોસ્પન્દો, પાણીઓ, ઝાડપાનો ઉત્તપત્ત ક-યાં છે તે તું મને અમર્ગિ અને તન્દરેસ્તી આપ, ઓ પ્રતાપી મિત્રો ઓ મજદ! તારા કાયદા મુજબ ભલાં મનની માર્ફતે કૌવત અને આ-બાદી (મને આપ.)

૮. જે પ્રમાણે એક શખ્સે ડાહ્યાને કહેવું જોઈએ, તે પ્રમાણે હું તને તે કહીશ: યુરાને માટે કંગાલ્યત, જે કોઈ પવિત્રાર્મનું રક્ષણ કરે છે તેને માટે મોટાઈ. જે કોઈ (આ પ્રમાણે) ડાહ્યાને કહે છે તે માંથ્રને અમલમાં મેલે છે.

૯. લડાઈમાં રોકાયલી ખોરદુઓને જે ખાહોશી તું મજદ! તારા પ્રકાશીત આતસ માર્ફતે, ચકચકીત પોલાદ માર્ફતે તું આપે છે§

* ફર્સર્તુશ=મહી મુજબની સત્તા અથવા સર્દાર.

† લખાણમાં “ગામ્”=ગાય એટલે કે ગોસ્પન્દો શબ્દ છે, પણ એ અર્થ ને બાકીના ભાગ સાથે બંધ ખેસ્તો નથી; અમે ધાર્યે છીએ કે એ શબ્દ “ગએમ્”=જીંદગી વાંચવો જોઈએ.

‡ અથવા વધુ સારી રીતે “પ્રાણીઓને સચ્ચાઈ મુજબ એક સર્દાર આપે.”

§ જે ન્યામતો તારા દિનદારે માટે તે અનામત રાખેલી છે તે આ દુન્યામાં જાહેર કરે છે.

તે તું ખંતે દુન્યામાં પુરાના નાશ માટે અને પ્રમાણીકના ઉપયોગ માટે દેખાઈતી કર.

૧૦. જે કોઈ (ઈન્સાફના કાનુન) સિવાય ખીજી રીતે અને નાશ કરવા નુકશાન કરશે* તે દુજેની પેદાએશને મદદ કરશે;† તે પુરા-ઓની સંખ્યાનો છે. (મારે માટે) અપને હું આરાધુંછું, મારે માટે તે તારી ભલાઈથી આવે,

૧૧. ઘણાજ પવિત્ર જરથુશ્ત્રનો, ઓ મજદ! કોણ મિત્ર છે, કે જોણે (જરથુશ્ત્રએ) સમ્બાઈથી (પોતાનો કેલવણી લેવા માટે) સવાલો કર્યા હતા? પવિત્ર ડહાપણ કોણ છે? ભલાં મનને ખીલવવા માટે જે શિખવેછે તે પ્રમાણીક કોણ છે?

૧૨. તેઓ તેને એટલે પવિત્ર જરથુશ્ત્રને ખુશિ કરતા નથી, નહીં ગુલામખાગી કરનાર કે નહીં જમીનનો નાશ કરનાર કવિ-ઓને લગતાઓ; અને તેટલાજ માટે તેના (જરથુશ્ત્ર)થી હાડમંદ દુન્યા આપ્યાદ થાયછે. કારણ કે તેઓ (ગુલામખાગી કરનારાઓ અને કવિઓને લગતાઓ) તે (જમીન) ઉપર પોતાનાં સઘલાં કૃત્તેહ-મંદ કૌવતથી હુમલો કરેછે અને તેનો નાશ કરેછે.‡

૧૩. આ રીતે પુરાનો કાયદો ભલાની હૈયાતીનો‡ નાશ કરેછે, કે જેનું રવાંન ચિન્તવત પુલના પ્રકાશીત રસ્તાઓને શ્રાપ દેછે કારણ કે

* આ ફકરો મુશ્કેલ છે અને અહીં તેનો તર્જુમો ઉતરતા આવેલા તર્જુમાને અનુસરીને કર્યોછે.

† હનુશ્તા—હનુદ? હનુશ્તર

‡ આ ફકરો ઘણાજ મુશ્કેલ છે અને તદન અટકલથી તર્જુમો કર્યો છે. પેહેલિવ તર્જુમો અહીં તદન જુદાજ અર્થ કરેછે, અને તે એવો છે કે, શ્યાલામાં પેરાક અને ખોરાક આપવામાં આવતો નથી. અઓ-દરેશ અમને પૂણ ભૂતકાળ ૩ જો પુરૂષ અનેક વચનમાં અથવા તો “અવદરેશ=હીમતથી હાંકી કાઢવા” નો કોઈ ધાતુ સાધીત આકાર હોય એમ ભાષેછે. જોઈપંનુ=જિંનુ?—વાજ=કુદકો, આંચકો; કદાચ રથ સાથનું લશ્કરી બળ, અને તે ઉપરથી માત્ર “કૌવત, જોર” અર્થ નીકળ્યા છે. સંસકૃત વાજ.

§ “ભલાની અને પુરાની” એવો તર્જુમો થઈ શકે નહીં કારણ કે “ચેલા” માત્ર ખીજી શબ્દને લાય પડેછે અથવા જો “નાસ્” નો અર્થ પોહાંચવું કરે તો તે પેહેલા શબ્દને લાય પડેછે.

તેણે (પુરાના કાયદાએ) પવિત્રાઈના માર્ગોને તેનાં કામો અને તેના શાબ્દથી* નાશ કરવાને ઇચ્છ્યું છે.

૧૪. તેમની કેલવણી અને તેમના કાયદાથી,† તેમનાં કામો અને તેમના સુખનોથી કરપનો ગોરપન્દને તેની આપ્તાદી માટે ઘાસચા-રાની પુરકલ ઉત્તપત્તી આપતા નથી. તેમનો કૃત્વો તેમને ક્યાંમત (ને દીવસે) દ્રુઢેનાં મકાંતમાં મેલશે.

૧૫. અહુર ગરોન્માનમાં પ્રથમ આવે, જે (ગરોન્માન) તે બદલે છે કે જે જરથુશ્ત્રએ મિત્રો યજ્ઞદેથી‡ મેલવી અપાવ્યો છે. એ તે સુખ છે કે જે ભલાં મનથી અને જે (કામો) અશોઈને કાયદો કરે છે તે માર્કે (મેલવાય છે.)

૧૬. કેવ વીરતારપએ ભલાં મનની કેલવણીથી કૌવતના કબજ સાથે તે ડાહપણ મેલવ્યું છે કે જે અશો મજ્દ અહુર સચ્ચાઈ મુજબ શિખવે છે. તે શિખવવું અમારી મોઠાઈ (થશે.)

૧૭. ઋષએશ્ત્ર હવોગ્વિદેજેણી પોતાની ખુબસુરતીથી મને વાહાલી છે તેણી તેને આહરે.§ પવિત્ર દિનનો ભલાઈ માટે અહુર તેને, તે જણીને

* મૂળ અર્થ : જામ.

† અથવા લખાંન મુજબ તેમની મિત્રાચારી અને તેમની બક્ષેસ કર-પનો ઘાસ ચારાની સંભાલ લેતા નથી અને ગોરપન્દો માટે પુરકલ પોશણ ઉત્તપન્ન કરાવતા નથી. “આરોઈશ્ આ”=સંપૂર્ણતામાં.” વાસ્ત્રાત્ આરમ્” ઘાસચારાથી ઉત્તપન્ન થતી પુરકલતા.

‡ વેદિક મધવન્ની માર્ક? એ શબ્દ ૫ મી વિભક્તિમાં અને “પર” સાથે સંબંધ રાખતો હોવો જોઈએ.

§ અત્રે જે સવાલ છે તે પેહલિમાં કહે છે તેમ ઋષએશ્ત્રની છોકરી માટે નહીં પણ જરથુશ્ત્રની છોકરી માટે છે. જુઓ હા પર મો. પેહલિમાંનો અર્થ લખાણથી ઉલટો છે અને તેમાં “હોઈ” સર્વનામને છોડી દેવામાં આવ્યું છે. “દ્યૈદોઈશ્”નો વાળખી અર્થ “જેવા માટે ઇચ્છો” થાય છે. આ લખાણે ઋષએશ્ત્રને તથા તેના એશીઆને નવા ધર્મની વાચ્છ કરનાર સાથે જોડીને દીનનો વધારો કરવામાં મદદ આપે છે.

ઈચ્છેછે તેણીને આપે. અહુર મજ્દ સ્નેહ સાહેબ છે, પવિત્રાઈ મેલવવા માટે (તેની કીર્તિ) ગાઓ.

૧૮. જેઓ ભલાં મનનું કૌવત પીછાંણે છે તેઓ, ઓ ડાહ્યા જમારૂં હવોગિવદે ! તે વિદ્યા જે સર્વથી પ્રકાશીત ભલાઈ છે તે સચ્ચાઈના તરિકા મુજબ ઈચ્છેછે. ઓ અહુર, મને તે આપ, જે, ઓ મજ્દ, તારા સંતોશ (માટે કામ લાગી શકે.)

૧૯. ઓ મધ્યોમાઓ ડુંહ રિપતમ* મજ્દ તે તને આપેછે કે જે દિનના તરિકા મુજબનો ડાહ્યો દુન્યાનું ભલું શોધેછે. પેદા કરનાર મજ્દએ છંદગીને (મદદ કરવા) માટેનાં ઉત્તમ કામો પતાવ્યાંછે.

૨૦. તમે સઘલાઓ જેઓની સાથે એકજ જાતની ખાહેશથી અમે જોડાયા છિયે તે તમે અમે જેઓ તમને માન આપ્યે છિયે તથા જેઓ મજ્દના સંતોશની ખાહેશ રાખ્યે છિયે તે અમને આ ભલાઈ, ભલાં મન મુજબની પવિત્રાઈ અને ડાહાપણવાલાં વાક્યો આપો.†

૨૧. તે માણસ અરો છે, જે પોતાના ડાહાપણ ભરેલા વિચારો, શબ્દો અને કામોથી, દિનના કુર્માન પ્રમાણે, પવિત્રાઈ અને ભલાં મન મુજબ કૌવતને ખીલવેછે ; મજ્દ (એ ભલાઈઓ) મને આપે, હું કે જે (તેનો) પવિત્ર આશિર્વાદ માગુંછું.

૨૨. જેઓ થઈ ગયા અને જેઓ છે અને જેમની તે ઉત્તમ ન્યાંમત પવિત્રાઈને લીધે મારો યજ્ઞસ્તનોમાં છે (જે મેલવવાને હું કોશેશ કરુંછું) તેમને મજ્દ અહુર પીછાને છે. (તેમને યાદ કરતાં) તેમના નામોથી હું તેમને વખાણું છું ; પુરાકલ ભક્તિભાવ સાથે હું તેમનો તરફ આગુંછું.‡

* જરથુસ્ત્રનો કાકો અને તેનો એક પ્રથમ સાગર્દ.

† આ વાક્યમાંની અરજ યજ્ઞને કરવામાં આવીછે.

‡ જે સઘલા ફરેસ્તાઓ અને માણસો માટે યજ્ઞસ્તને કરવામાં આવી છે તેમની આ ટુંક યાદ છે.

આ ગાયન સાત અરણોનું બનેલું છે અને ચોથાં અરણમાં વિરાંમસ્થાન (Ossura)થી તે કપાયછે.

હા ૫૧ મો. (વે ૦ મુજબ ૫૨ મો.)

યજ્ઞ વોહુક્ષત્ર ભણી રેહવા પછીની નીરંગ.

૧. (૧-૨) પવિત્ર દુન્યાને લગતાં તમામ પ્રમાણીક મરદો અને બાનુઓ, જેઓ (હાલ) છે, થઈ ગયાં અને થશે તે સધલાંઓને હું વખાણું છું.

૨. (૩) અષિ (સુખ) ને હું વખાણું છું જેણી પોતાની બક્ષેસો વેહેવારે છે, અને હંમેશા રક્ષણ આપે છે, (૪) જેણી (પ્રમાણીકની) મિત્ર અને પોતાની શત્રુપુશીથી સહાય થનાર, (૫) (ભલી) કેલવણી* વેહેવારનાર મિત્ર (૬) અને પાણી, ગોસ્પન્દો અને ઝાડ પાનોને સાનું કરનાર તમામ ઈલાજો (સંભાલથી) લાવનાર (૭) તથા દેવો અને (પુરા) માણસોના જે કપટો આ ધર અને આ ધરના સર્દાર ઉપર હુમલો કરેછે તેમને દૂર કરનાર (છે).

૩. (૮) તમામ ભલી બક્ષેસો, તમામ પવિત્ર આશિર્વાદો, ઉત્તમ વડવાઓ,† (અને) (૯) બીજા સંપૂર્ણ લોકો જેઓ હંમેશા રક્ષણ આપનારા કાયદાઓ બક્ષે છે તેમને અમે વખાણ્યે છીએ.

૪. (૧૦) જેથી અમ્ભસાસ્પન્દોનાં માન, વખાણ, સંતોશ અને કીર્તિ માટે, આ ધરની અને અરોઘની તમામ દુન્યાની આબાદી માટે, પુરા મિનોની તમામ પેદાએશની સામે થવા માટે, અમને સર્વેથી મોટા, ઉત્તમ, અને સર્વેથી પ્રકાશીત આશિર્વાદો મળે.

* આફ્રિકાકહધતિ એનો ધાતુ આ, ફ્ર., સકહ.

† અરપયંતાંમ્ એનો ધાતુ અ, રૅષ્ એ દમ્ભવાંમ્ ઇત્યાદી સાથે સંબધ રાખે છે.

‡ પેહેલિવ સરેહ કરનાર એનો અર્થ “હેરબદો” એટલે મહાજ્ઞાના સર્દાર (અમ્ભપ્રધતિ) કરે છે, અને “બીજા લોકો” નો અર્થ તેમનેથી ઉતરતા તેમના સાગેદો કરે છે.

ગાથા વહિશ્તોદ્ધરિત.

તમે પવિત્ર અને અશો ગાથાઓને નેમાજ.

હા પર મો. (વે૦ મુજબ ૫૩ મો.)

જરથુશ્ત્રએ પોતાને માટે અને પોતાના પેહુલા મદદગારો માટે કરેલી ખાહુશ. પોતાની દીકરી પોઉસ્ચિસ્તને તેણીનાં કૃષ્ણઓશ્ત્ર સાથનાં લગ્ન વખતે અને સામાન્ય રીતે સઘલી પરણતી જુવાન છોકરીઓને કહુલા આશિર્વાદના સુખનો, પુરાઓ સામે ઓચરેલા શ્રાપો. લગ્ન કરવાની ભલામણ.

૧. અશો જરથુશ્ત્રની આ ઉત્તમ ખાહુશ જાહેર થયલી છે, કે પવિત્રાઈને લીધે, અહુરમજ્દ, તેને તથા જેઓ (પુરા મિનો સાથે) લહેછે અને પવિત્ર દિનનાં શબ્દો અને કામો શિખવેછે તેમને મેહુ-ર્યાંતીની નીશાનો તથા સુખ હંમેશા સુધી આપે.

૨. તેઓ તેના માનમાં અને તેની કીર્તિનો ફેલાવો કરતા પોતાનાં મન, પોતાનાં કામો અને પોતાના શબ્દોથી મજ્દના સંતોશને ખાજે; જરથુશ્ત્રનો સાગેર્દ ક્વ વીશ્તારૂપ* અને ઘણોજ પવિત્ર કૃષ્ણઓશ્ત્ર† તે દાન માટેના પ્રમાણીક રસ્તા તૈયાર કરે કે જે દિન અહુરએ દિનના પેશવાઓને આપેલી છે.

૩. હવેવ્યત્તઅરૂપ સ્પિતમિદેનાં વંશાનિ તું પોઉસ્ચિસ્ત‡ જરથુ-શ્ત્રની દીકરીઓમાંની તું કે જેણીને તેણે (જરથુશ્ત્રએ) જન્મ આપ્યો છે તે તને સદાર તરીકે, બલાં મનના અને અશોઈનાટેકા માટે, તેને મજ્દ આપે.§ પણ તું ઘણોજ પવિત્ર આર્મઈતિના મનથી પરપુછ કરજે કે જે હાહાપણ ઉત્તપન્ન કરેછે.¶

* એકઅન પાદશાહ જેણે જરથુશ્ત્રનો સુધારો સ્વિકાર્યો હતો.

† જરથુશ્ત્રનો પેહુલો સાગેર્દ અને તેનો જમાઈ.

‡ જરથુશ્ત્રની દીકરી અને કૃષ્ણઓશ્ત્રની પાનુ.

§ મજ્દ તને બર્ધાર તરિકે કૃષ્ણઓશ્ત્રને આપે.

¶ જેથી તું બલી અને અશો પાનુ થાય.

૪. તે શખ્સ (જે) તારે માટે (છે તેને) અને જે ભેટો (તારા) પિતાને ભરવાદોનાં રક્ષણ માટે, અશો ને અશો લોકો સાથે* સગપણમાં (સ્થાપવા) માટે તેણે કરી છે તેને હું આહુધું. ભલાં મનની દુન્યાની† પ્રકાશીત યુદ્ધિ મને (અપાયલી) થાય! પવિત્ર દિનનાં (ભલાં) માટે અહુર મજદ તે હંમેશા આપે.

૫. (તમે) જીવાં પરણનારી કન્યાઓમિ હું આ શખ્દો કહું છું. હું તે આ પ્રમાણે કેહેવા ઇચ્છું છું: તેમને તમારાં મનમાં ગોખી રાખો. આ કાયદાઓથી ભલાં મનની દુન્યાને તમે જાણવા શિખો. એ પ્રમાણે તમારાંમાં એક જણ બાળને પવિત્ર કુર્માન મુજબ મેલવે,‡ કારણ કે તે તેને સંપૂર્ણ પુશાલી (નું મૂળ) થશે.

૬. આ ચીજો ચોક્કસ છે, એ મરદો અને ઓરતો, તમે કે જેઓ દુજેની બક્ષેસ દાખલ આપ્યાદી માટે વધી રાખો છો. (જે એ પ્રમાણે કરે છે) તેને માટે હું એવું માગું છું કે તેનાં બદનનો નાશ તે દુજે તરફથી (તેના ઉપર આવે.) જે કોઈ મિનોઈ દુન્યાનો નાશ કરવા માટે ખરાબીનાં મૂળ, પુરો રીતોથી કુત્તેહ મેલવે તેને માત્ર નાશકારક ચલકાત મેલે!

૭. શરીરના અંદરના ભાગો જ્યાં મન પ્રથમ પુરાઈઓને પોહોં-ચેછે§ તેના આગલા તથા પાછલા ભાગોમાં જ્યાં સુધી આનુશ જે દિલમાં રહે છે તે કામ કરે ત્યાં સુધી એ મોઠાં કામનો"બદલો

* આવી રીતનાં લગ્નથી કે જેથી સુધારક જરથુશ્ત્ર અને ઋષ્યઓશ્ત્ર વચે સુખી જોડાંન થાય છે અને એ પ્રમાણે તેના ભાઈઓ મજદ્યસ્ત્રી ધર્મના ઈમાનનો ફેલાવો કરવામાં મદદ કરે એમ નકી થાય છે.

† “અફેઉશ” વાંચવો.

‡ હજી અહીં ઘણું કરીને લગનનો સવાલ છે.

§ આ શ્લોક મુશ્કેલ છે. “મગ” નો અર્થ લગ્ન થવો જોઈએ એમ અમને લાગે છે. આ લખાણનો કર્તા મજદ્યસ્ત્રીઓને પરણવાની ભલામણ કરે છે અને બ્યાં સુધી નીતી સંબંધિ અને શરીરનું કૌવત ટકે ત્યાં સુધી હકદાર લગ્નોનાં ફળ આપવાને તે કહ્યું છે. અમે જેમ ૨૭ અને ૩૭

તમને (અપાયસો) થાય! તે કામથી* તમે તમને દુર રાખજો નહીં તો કે તમારો છેલ્લો સુખન દુઃખનો એક પોકાર થશે.

૮. એ પ્રમાણે જે માણસોનાં કામો પુરાં છે તેઓ દુટેલા થાય અને તે સઘસાઓ જે ફૂટકાઓ તેમના ઉપર ભારી બોજ સરખા થાય છે તે વધી મોટો વિલાપ કરે. ભણાઓના કૌવતથી તેમની પુરાઈઓ અને જખમોને તે તોડે, તે તેમને રહેવાનના મોહોદલાઓમાંથી નાબુદ કરે કે જેઓ પોતાના કબજામાં મુજ્તયારીથી મોહોત રાખે છે; તે તેમને કચડતો આવે અને એ કામ વેહેલું થાય!

૯. પોતાના પુરા ફૂટાઓથી (પુરો) કપત અને જીવમાતનાં કામો તારા કાસદો સામે ઉભાં કરે છે, તે તેમનો સંપર્ક નાશ કરવાની ડોરોશ કરે છે, (એવા લોકો) પેષાંતનુ છે. દિનદાર સર્દાર ક્યાં છે જે તેમની હંદગી અને છુટાપાણું ખુંચવી લેશે? એ મજદ! કૌવત તારે માંટ છે; તેનેથી તે નબલાને ઉત્તમપણું બખરા કે જેની હંદગા પવિત્ર છે.†

—લાઘનિ સમન્વયે છિયે તેમ સમન્વયી શક્તા નથી. પણ પાંચતાર એકલાઈથી તે કલ્પી શકશે. આ શ્લોકની ચોથી લાઘનિ મોટે અમે પેલેલિ મુજબ ચાલ્યા છિયે. એ લાઘનિનો અર્થ એવા છે કે જુદું મન વિપરીત બાબતોથી પેલેલિયે.

* ત્રિપથી આદેશ.

† આ ગાયનની રાગણી હજી માલમ પડી નથી. પેલેલા પાંચ શ્લોકોને પાંચ પાંચ લાઘનોની અને દરેક લાઘન છ છ ચરણની ધિ-પારતની પાછી ગોઠવવી એ ધ્યાનુંજ મેહેલું થશે. પેલેલા શ્લોક મોટે બિજી લાઘનમાં “દદાત્” અને ત્રિજી લાઘનમાં “યવોઽધ્યાવિસ્વા” પાંચલું પુરતું થશે. બિજી શ્લોકમાં “અત્યા” ને બદલે “અત્” વાંચ્યા અને “જરથુઞિતરા” ને ત્રણ પદનો માપો. ત્રિજી શ્લોકમાંથી “અપ દ્યા” શબ્દ કાઢાડી નાખી “અગ્વા” ની પછી “ગ્વા” શબ્દ ગોઠવો. ચોથી શ્લોકમાં “અહુરો” શબ્દને “મજદાઝા” ની પછી મેલો. પાંચમે શ્લોક બરાબર છે. સાતમો શ્લોક પણ એવાજ થાય જો કેઈ “દ્રૃશ્વતો” શબ્દ કાપી નાખે તો, કે જે શબ્દ આડેકાણે અર્થ કરવામાં મેહેનત આપે છે. દદાત્ તે સરેહને લગતો શબ્દ હશે. નવમો શ્લોક ઘણીક રિતનો દેખાય છે જે—

યજ્ઞસ્તોત્ર.

હા ૫૩ મો. (વેં મુજબ ૫૪ મો.)

અર્ધ્યમ-ધૃષ્ટની ખંદગી.

૧. જ્ઞથુશ્તના સાગેદો-મરદો અને ઓરતો-ની ખુશાલી માટે અર્ધ્યમ-ધૃષ્ટ આવે.

૨. ઈન્સાફી અને પવિત્ર મનની ખુશાલી માટે તે આવે! દિનની ખુબીથી અશોધનો સંપૂર્ણ બદલો તે આપે! પુરકલ આશિર્વાદ સાથની પવિત્રાઈ હું ઈચ્છું છું, અહુરમજ્દ તેને બુલંદ દરજ્જાની કરે!

૩. તમામ દુઃખ, તમામ મોહોત, તમામ યાતુઓ અને પદરિ-કાઓ અને તમામ દુષ્ટ જનિઓને અર્ધ્યમ મારે.

હા ૫૪ મો. (વેં મુજબ ૫૫ મો.)

ગાથાઓને નેમાજ.

૧. (૧) ગેતીની દુન્યાની તમામ ન્યામતો, શરિરો,* હાડકાંઓ† જંદગીના કૌવતો, કાલબુદના આકારો અને જોર, બુધ્ધિઓ, રવાનો અને દ્રવણિઓ‡ અમે અર્પણ કર્યે છીએ, અમે લેટ આપ્યે છીએ.

-દરેક રિત ધણીજ સારી છે. આઠમા અને છઠ્ઠા શ્લોકમાં ધણીજ મુશ્કે-લીઓ નડે છે. જો કોઈ “જૂનેરામ્યા”ને દાખી દેઈ “જેત્રામ્” વાંચે અથવા “જેનરામ્ . . . ચા” કાહાડી નાખે અને પછી “ધરતૂ” ની માત્રા ગણે અથવા “મોખુની પછીના “ચા” દાખી દે તો આઠમો શ્લોક તે ખરાખર ગોઠવી શકે. છઠ્ઠા શ્લોકની પેઠેલી ચાર લાઇનો ધણીજ કાયદાસર છે, પણ પાંચમી લાઇનમાં છ કે સાત પદો વધુ છે. કદાચ એવું વિચારવાની અગત્ય છે કે, “દ્રૌગ્ધો દૃષ્યો” એ “વયોર્ધૈર દુષ્યો” ની સરેહ છે અને “મનહીમ્” એ મારજનલ તોષ છે જે બંનેને લખાણમાં ધુસાડી દીધા છે.

* એ શબ્દનો લાયક અર્થ શરિરનું અસ્તર યાને ચામડી. જુઓ સંસકૃત તત્ત્વ.

† હાડકાંનું ખાખું કે જે શરિરને ટેકવે છે.

‡ લખાણમાં એક વચનમાં છે.

૨. (૨) અમે એ ચીજો પવિત્ર અને અશો ગાથાઓને અર્પણ કર્યે છિયે, જેઓ વખત ઉપર સર્દારિ લોગવેછે, (૩) જેઓ અમારે માટે ટેકા, રક્ષણકર્તા* મિનોઈ ખોરાક આપનારા છે, (૪) જેઓ પ્રમાણીક-પણાથી અમારાં રવાનો માટે પોશાણ અને પોશાક છે તથા અમને મદદ કરેછે. (૫) તેઓ અમારે માટે ટેકા, રક્ષણ, મિનોઈ ખોરાકવાળા છે; (૬) તેઓ પ્રમાણીકપણે અમારાં રવાન માટે પોશાણ અને ખોરાક છે. (૮) ભવિષ્યની દુન્યા માટે કાલપ્યુદ અને રવાન છુટાં થવા પછી (૭) તેઓ અમારે માટે ભલા બદલા, પુરાકલ બદલા, પવિત્ર બદલાનું (મૂળ) થાય.

૩. (૯) તેઓ અમારું કૌવત અને અમારી કૃત્તેહ થાય. (૧૦-૧૨) તેઓ અમારે માટે ભલાઈ અને તન્દરોસ્તી, વધારા અને ઉગાંન, મદદ અને રક્ષણનું મૂળ થાય. (૧૩) તેઓ ડાહ્યા છે, તેઓ અશો છે, (૧૪) તેઓ બક્ષેસો વેહવારે છે, તેઓ તેમને વેહ્યે છે.†

૪. (૧૫) તેઓ યજ્ઞનાં આ કીર્તનો તરફ આવે કારણ કે અહુરમઝદએ તેમને રચ્યાંછે, (૧૭) દુન્યાઓની પવિત્રાઈ જલ-વવા માટે, જે (દુન્યા) ઓ આબાદ થાયછે તથા વધેછે અને જેઓ હજી ખીલશે તેમની અને તમામ અશો પેદાએશની અશોઈના રક્ષણ માટે (૧૬) પ્રતાપી, કૃત્તેહમંદ, દુન્યાને આબાદી આપનાર અહુરમઝદએ (તેમને બનાવ્યાં છે.)

૫. (૧૮) જે દરેક પ્રમાણીક શાખસ પોતાને માટે (અરજ કરતો) ભલા વિચારો, નેક સુખનો અને ભલાં કામોથી વખાણના આ યજ્ઞમાં આવેછે તેને તું પ્રખ્યાત કર. (૧૯) અશોઈ અને ભલાં મનને અમે વખાણ્યે છિયે. ગાથાઓની પવિત્ર ખાશ્યતને અમે વખાણ્યે છિયે. વખત ઉપર સર્દારિ લોગવનાર અશો અને પવિત્ર ગાથાઓ (કીર્તનો)ને અમે વખાણ્યે છિયે.

* અથવા વધુ સારો અર્થ : પોશન આપનાર અને તૃણા મટાડનાર.

† વીક્રુષિ (?) મૂળ અર્થ : તેઓ બક્ષેસો ઇત્યાદીની વેહ્યેછી છે.

૬. (૨૦) અમે યજ્ઞનાં કીર્તનોને આરાધ્યે છિયે જે સરૂઆતની દુન્યા માટે પેદા કરેલાં, (૨૧) ગણાયલાં, અમલમાં મેલાયલાં, શિખવાયલાં, શિખવેલાં, માન પામેલાં, વખણાયલાં,* અંતઃકરણથી પાછાં બોલાયલાં, (૨૨) ભણાયલાં, આરાધાયલાં, મહી મુજબ દુન્યાને પાછો તાજગી આપનાર (છે).†

૭. (૨૩) યજ્ઞનાં કીર્તનોના વિભાગોને અમે વખાણ્યે છિયે. (૨૪) તેમનાં ભણતરને, ગણતરીને, ગાયતરને, ક્રિયાઓને અમે વખાણ્યે છિયે.

હા ૫૫ મો. (વેં મુજબ ૫૬ મો.)

૧. (૧) પ્રતાપી અને અશો અહુરમજ્દ જે અમને વાહાણો છે તેની આરાધણા માટે ખરી ક્રિયા અહીં થાય. જેવી તે (ક્રિયા) સરૂઆતમાં હતી તેવીજ તે હમણાંની માફક સેવેલી થાય.

૨. (૨) પ્રતાપો, અશો અહુરમજ્દ જે અમારેથી ઈચ્છાયણો છે તેની આરાધના માટે ખરી ક્રિયા થાય. (૩) તે (ખરી ક્રિયા) પવિત્ર પાણીઓ માટે, પ્રમાણીક લોકોની દ્રવિષ્યો જે અમને વાહાણી છે તેમને માટે, રવાંતોને માટે થાય. સરૂઆતમાં તે જેમ હતી તેમ તે હાલની માફક સેવેલી થાય. (૪) પવિત્ર પાણીઓ માટે, પ્રમાણીક લોકોની દ્રવિષ્યો માટે, રવાંતો જેઓ અમને વાહાણાં છે તેમને માટે તે થાય, જેમ તે સરૂઆતમાં હતી તેમ તે હાલનો માફક સેવેલી થાય.

૩. (૫) ભલાં પવિત્ર પાણીઓની, આ જે ભલું છે તેની, ભલા, હાહા, અશો, સદાર અમ્સારપન્દોની આરાધણા માટે, તમામ ભલાંઓની અને (અધિવર્ણુઈ) પવિત્ર અશોઈ જે અમારા વધારા માટે,

* ખુશી થયલાં.

† આ દુન્યાના સેવક અને પ્રમાણીકોની સેવકની ક્તેહ પછી. છેલ્લો શબ્દ બતાવે છે કે સઘલાં ક્રિયાપદો કર્મણિ પ્રયોગમાં છે અને તે “સ્તઓતા”ને લાગુ પડે છે. ધ્યાન કર્તરી પ્રયોગ છે.

અમારા કાચદા માટે, અમને પવિત્રાઈ સાથે જોડેછે, તેની આરાધણા માટે ખરી ક્રિયા થાય.

૪. (૬) પવિત્ર પ્રાણીઓનો આરાધણા માટે ક્રિયા થાય, પવિત્ર દિનની ખરી અને અંતઃકરણની ક્રિયા અહીં સરૂઆતની માફક સેવટે-બી થાય. (૭) યથા અહીં વધર્યોની ખરી ક્રિયા.—અષ્ટમ્વોહુ. (૮) અશેા, દબ્ધપાવાળા, કૃત્તેહમંદ, દુન્યાની વૃદ્ધિને મદદ આપનાર અશેા દુન્યાના અશેા સદાર સ્વઓષને* અમે વખાણ્યે છિયે.

હા ૫૬ મો. (વે ૦ મુજબ ૫૭ મો.)

સ્વઓષ યજ્ઞ.

૧. (૧) પાહાદુર, દિનના અવતાર, નિકાણ ધસારાવાળા, અહુર તરફ ભક્તિભાવ ધરાવનાર અશેા સ્વઓષનાં માન, વખાણ, ખુશી અને કીર્તિ માટેની સંતોશ આપનારી ક્રિયા.

૧.

૨. (૨) દબ્ધપાવાળા, કૃત્તેહમંદ, ગેતિની દુન્યાને આપ્યાદ કરનાર, અશેા દુન્યાના અશેા સદાર અશેા સ્વઓષને આ ક્રિયાથી અમે વખાણ્યે છિયે; (૪) અહુરને માન આપવા માટે, અમ્સાસ્પન્દને માન આપવા માટે, (૫), તે સાહેબ અને તે કીર્તાર જેણે સઘલાં પ્રાણીઓને આકાર આપ્યોછે તેને માન આપવા માટે (૩) જેણે (સ્વઓષએ) અહુરનાં પ્રાણીઓમાં† પ્રથમ બન્દલમાં પાંધેલી બર્સમથી ક્રિયા કરી હતી.‡

૩. (૬) તેની દોલત અને તેના ચલકાતને લીધે, (૭) તેના કૌવત અને તેનાં કૃત્તેહમંદ જોરને લીધે, (૮) આ આરાધના જે યજ્ઞ-

* આ આપ્યા હામાં આ કૃત્તેસ્તાનું નામ “ક્રિયા, તાબેદારી, કર્માબ-દારી”ને અર્થે વપરાયલું છે.

† અમે એને હામાં વાંચ્યે છિયે.

‡ મૂળ અર્થ: બર્સમથી અહુરમજ્દને, અમ્સાસ્પન્દને તેણે વખા-ણ્યા હતા.

દોની* છે, તે માર્ફતે જાયા સરોદથી કરેલી નેમાજ વધી હું તેને વખાણવા ઈચ્છું છું; અશો સ્વઓષ, યુજ્ઞેર્ગ અપિ-વડુહુઈ, અને દ્ય-દ્યાવાળા નર્ધર્યો-સર્ગને આ જ્ઞઓષ્રઓથી (હું વખાણવા ઈચ્છું છું). (૮) (હંમેશનો) કૃતેહમંદ અશો સ્વઓષ અમારો મદદે આવે.

૪. (૧૦) અમે અશો સ્વઓષને વખાણ્યે છિયે; શ્રેષ્ઠ સાહેબ અહુરમજ્દને અમે વખાણ્યે છિયે; (૧૧)*જે અશોઈમાં ઘણાજ યુજ્ઞદ છે, જે અશોઈની ઘણીજ નજદીક પોહોંચે છે. (૧૨) જરથુ-શ્તના તમામ વાક્યોને અને તમામ ભલાં કામો જે થયાં છે અને થશે તેમને અમે વખાણ્યે છિયે. “યેહુહે હાતાંમ,” ઇત્યાદી.

૨.

પે. (૧) દ્યદ્યાવાળા, કૃતેહમંદ, ગેતીની દુન્યાને આપ્યાદ કરનાર, અશો દુન્યાના અશો સર્દાર અશો સ્વઓષને અમે વખાણ્યે છિયે.

૬. (૨-૪) જેણે પ્રથમ ત્રણ દાંખલીઓ, પાંચ દાંખલીઓ, નવ દાંખલીઓની, પગના વચલા ભાગ ઘુંટણ સુધીનો† ઍર્સમ અમ્સાસ્પન્દોના માન, વખાણ, સંતોશ અને કીર્તિ માટે બતાવી હતી. (૫) તેની દોલત અને તેના ચલકાતને લીધે, ઇત્યાદી.

૩.

૭. (૧) દ્યદ્યાવાળા.....અશો સ્વઓષને અમે વખાણ્યે છિયે.

* આ શબ્દથી અમને લાગે છે કે ઉપર કહેલા અમ્સાસ્પન્દોથી તેમને જુદા ગણ્યા છે.

આ ૫૪ પ્રથમ ગાયનમાં હતી એમ સંભવે છે, અને એમાંથી ઘણાક દોહોરા મલી શકે છે. પણ તેને ગદ્ય લખાણ સાથે એવી રીતે ભેલી નાખેલું છે કે તેની અસલ હૃદયોધો કાહાડવા વિના તેને સુધારવાનું દોલ ધાલી શકાય નહીં. પેહેલા કર્દામાં ૧, ૯, ૧૦, ૧૧, ૧૨, કવિતાની રાગણીમાં નથી; વચલા ભાગો માત્ર ઘણી અપૂર્ણ હાલતમાં છે.

† એની મતલબ ઍર્સમની જગ્યાઈ બતાવવાની છે.

૮. (૨-૪) જેણે પ્રથમ અશેા અને પવિત્ર જરથુસ્ત્રના પાંચ-ગાથાઓ રાગણી અને સરોદની રીતી મુજબ અને સરેહ તથા ક્રિયાઓ સાથે અમ્સાસ્પન્દોનાં માન, વખાણ, સંતોશ અને કીર્તિ માટે ગાયા હતા. (૫) તેની દોલત અને તેના ચલકાતને લીધે, ઇત્યાદી.

૪.

૯. (૧) દબ્દબાવાળા.....અશેા સ્વઓષને અમે વખાણ્યે છિયે.

૧૦. જેણે ગરીબ મરદ અને ઝોરત માટે એક સંગીત મકાન બનાવ્યું છે, જે સૂર્ય ઉગવા પછી પોતાનું હથયાર તિક્ષણ કરીને અએ-બને મારે છે અને તેને શખ્ત જખમ કરે છે, (૩) અને જે પ્રમાણે ઘણોજ બાહાદુર* એક કંગાલને (મારે છે) તે પ્રમાણે તે માથાં ઉપર મારતો તેને ફટકાઓથી કચડી નાખે છે. (૪) તેની દોલત અને તેના ચલકાતને લીધે, ઇત્યાદી.

૫.

૧૧. (૧) દબ્દબાવાળા.....અશેા સ્વઓષને અમે વખાણ્યે છિયે, (૨) જે ચાલાક, તેજ કૌવતમંદ, મજબુત, પેહેલવાંન, પુરકલ મોટાઈવાળો (છે).

૧૨. જે (૩-૪) અમ્સાસ્પન્દોની સલાહ માર્ફતે પોતાનાં તમામ શાહાસોઈમાંથી પોતાના તમામ શાહાશોને ફત્તેહ કરનાર દાખલ પાછો કરે છે. (૪) તેની દોલત અને તેના ચલકાતને લીધે, ઇત્યાદી.

* અઓભ્યાઓ; નાઈધ્યડ્ડ અને નદન્તો કાંઈ એકજ મૂળના નથી. ૩૪ મા હાના ૮ માં ફકરામાં નાઈધ્યડ્ડનો અર્થ ખરાબ અર્થે લઈ શકાય નહીં, કારણકે ત્યાં તો તે દિનદરેને માટે છે. નાઈ એ વેદિક નાઈ અથવા નાઈ સાથે મલે જે ઉપરથી “નાધિત=અરજ કરનાર હાજ-તમંદ, કંગાલ” નીકળે છે.

† “અર્જ” સાથે સર્ખાવો. “વ્યાખ”ના અર્થ સભા થતો નથી; તેનો અસલ અર્થ વિચાર કરવો, મનસુખો કરવો થાય છે. વ્યાખ્યનો અર્થ સભા લઈએ તો તે ધાતુ સાથે મલતો નથી અને કેટલેક ડોકાણે તે હસવા જોગ થાય છે જેમકે, એક ડોકાણે “એક ફજંદ જે બેગું મલે?” એવી કવા માગવામાં આવે છે.

૬.

૧૩. (૧) દ્યૈદ્યાવાળા..... અશે સ્વઓષને અમે વખાણ્યે છિયે, (૨) જે જીવાન્યાઓમાં ધણોજ ખાણાદુર, જીવાન્યાઓમાં ધણોજ ચાલાક, જે જીવાનોમાં ધણોજ તેજ, ધણોજ શાહાસીક (છે). (૩) ઓ મજદ્યસ્તાનો! અશે સ્વઓષનાં માન મોટે યજ્ઞ તૈયાર કરો.

૧૪. દુશ્મની ભરેલા, ખુરા અને નાશકારક સઘલા તત્વો આ ધરથી છેટે, આ મોહોદ્વાથી છેટે, આ કરુણાથી છેટે, આ દેશથી છેટે ગયલા થાય. (૫) જે ધરમાં કૃત્તેહમંદ, અશે સ્વઓષ યજ્ઞઓથી તૃપ્ત થયેલો અને આભારી હોયછે, ત્યાં અશે મરદ પુરુષ નેક વિચારો, પુરુષ નેક સુખનો અને પુરુષ નેક કામોવાળો થાયછે. (૬) તેની દોલત અને તેના ચલકાતને લોધે, ઈત્યાદી.

૭.

૧૫. (૧) દ્યૈદ્યાવાળા અશે સ્વઓષને અમે વખાણ્યે છિયે. (૨) જે વિષયિ મરદને સજ્જ કરેછે, જે વિષયિ ઓરતને મારેછે, જે દુન્યાનો નાશ કરનાર બળવંત દેવી દુજેને મારેછે, (૩) જે પેદા-એશના તમામ વધારાને અમલમાં મેલનાર અને તેનો ટેકો (છે).

૧૬. (૪) જે કદીબી ઊધને સોંપાતો નથી (પણ) પોતાની ખબરદારીથી મજદનાં તમામ પ્રાણીઓને સંભાલે છે, જે કદીબી ઊધને સોંપાતો નથી (પણ) પોતાની ચાલાકીથી મજદનાં તમામ પ્રાણીઓને જેમનાં તેમ જાલવેછે; (૫) જે સર્યના ઉગવા પછી હથયાર ઉઠાવીને તમામ હાડમંદ દુન્યાનું રક્ષણ કરેછે.

૧૭. (૬-૭) જ્યારથી તે બંને મિત્રો-વૃદ્ધિ કરનાર મિત્રો અને નાશ કરનાર મિત્રોએ પોતાનાં કામો ઉત્તપન્ન કર્યાંછે ત્યારથી પવિત્ર પેદાએશના સદાર સ્વઓષને શાંત ઊધ નથી. (૮) જે દર દિવસે તથા દર રાતે માજુન્યન દેવો સાથે લડે છે.

૧૮. (૯) તે કદીબી બીહોને કદીબી દેવોની આગળ વાંકો વલતો નથી; (૧૦) તેની આગળ દેવો ધુજતા પોતાની મર્જ વિરૂદ્ધ વાંકો

વલેછે અને અંધકારમાં તેઓ ધુજતા નાહાસી જાયછે. (૧૧) તેની દોલત અને તેના પ્રકાશને લીધે, ઇત્યાદી.

૮.

૧૯. (૧) દબ્બદબાવાળા.....અશો સ્વઓષને અમે વખાણ્યે છિયે. (૨) જેણે વૃદ્ધિ કરનાર અને તન્દરોસ્તી આપનાર હુઓમને, પ્રકાશીત, પાદશાહી દરજ્જાના, સોનેરી આંખોવાળા* હુઓમને વખાણ્યો (૩) જેણે હુઓમને ઘણાજ બુલંદ હર-ખેરેજઈતિની ટોચ ઉપર હંમેશના લાયક,† રક્ષણ કર્તા, ભગ્ના સુખનોથી વખાણ્યો.

૨૦. (૪) હોમ કે જે તે ડાહપણને પોહોંચેલોછે જે (ડાહપણ) દરેક ઘટમનું (વિસ્તારાયછે), (૫) જે (હોમ) વિદ્યાની પુરકલતા અને દિનનાં (જ્ઞાનની) સરસાઈમાં (સમાયલો હોય)છે. (૬) તેની દોલત અને તેના પ્રકાશને લીધે, ઇત્યાદી.

૯.

૨૧. (૧) દબ્બદબાવાળા.....અશો સ્વઓષને અમે વખાણ્યેછિયે, (૨-૩) જેનું હંમેશનું કૃત્તેહમંદ મકાન હર-ખેરેજઈતિની સર્વથી બુલંદ ટોચ ઉપર હજાર થાંભલાઓ ઉપર સ્થાપેલુંછે, (૪) જે મકાન અંદરખાંનેથી પોતાના ચલકાતથી પ્રકાશીત છે, પાહારથી તે તારાઓનું બનેલું છે.

૨૨. (૫-૬) જેનાં કૃત્તેહમંદ હથાર તરીકે અહુનવર્ધ્ય, યજ્ઞ હપ્તડહાઈતિ‡ તથા કૃત્તેહમંદ કશુષ-માંઘ્રં અને યજ્ઞના તમામ વિભાગો સેવા બજાવેછે. (૭) તેની દોલત તથા તેના ચલકાતને લીધે, ઇત્યાદી.

* ધાણું કરીને તેની પીળા રંગની ધાંખલીઓ ઉપરથી એ વિશેષણ ભગાડયું છે.

† વખતને બંધ બેસતા.

‡ યજ્ઞસ્તોત્ર ૩૫—૪૧ હા.

§ યજ્ઞસ્તોત્ર હા ૫૭-૫૮.

૧૦.

૨૩. (૧) દ્યૌદ્યાવાળા.... અશો સ્ત્ર્યોષને અમે વખાણ્યે છિયે.

૨૪. (૨) જેનું બળ, કૃત્તહમંદ કૌવત, ડાહ્યાપણ તથા વિદ્યા પૃથિવના સાત કર્ષવર ઉપર અમ્ભાસ્પન્દોને મદદ કરેછે, (૩) જે દિન શિખાડતો તમામ હાડમંદ દુન્યા ઉપર પોતાની મઠ્ઠ મુજબ મુસાફરી કરેછે, (૪) એ દિનથી અહુરમજ્દ, વૉહુમનો અને અપવહિરત તથા ક્ષત્ર વધર્ય અને સ્પેન્ત આર્મર્ધતિ તથા હઉર્વતાત્ અને અર્મૈરેતાત્ તેમજ અહુરના ખુલાસા અને અહુરના કાયદા પીછાણ્યે છે.

૨૫. (૫) અર્હાથી બંને દુન્યાઓમાં સઘલે ઠેકાણે તેનો ફેલાવો થાય. (૬-૭) એ અશો અને દ્યૌદ્યાવાળા સ્ત્ર્યોષ! બંને દુન્યાઓમાં એટલે આ હાડમંદ અને તે મિત્રો દુન્યામાં અમારી ઉપર ધસારો કરતાં મોહોતની સામે, ધસારો કરતા અએબમનો સામે, અમારો ઉપર હુમલો કરતાં અને પોતાના ખુનખાર વાવટા જોયે પકડનાર લશ્કર સામે અને અએબમના દેવોના પ્રાણી વીધોતુ સાથના હુમલાઓ સામે અમને મદદ કર.

૨૬. (૮) એટલા માટે, એ તું અશો અને દ્યૌદ્યાવાળા સ્ત્ર્યોષ! અમારા ઘોડાઓને કૌવત, અમારાં તનને તન્દરોસ્તી આપ. (૯-૧૦) જેઓ અમને દુઃખ દેવાની કોશિશ કરેછે તેમને ઝટ એલખી કાહાડવાનું, જેઓ અમને ધી:કારેછે તેમને મારવું, જે બળવંત દુશ્મનો અમને ઈજા પોહોચાડવાની કોશિશ કરેછે તેમને હાંકી કાહાડવું અમને આપ. (૧૧) તેની દોલત અને ચલકાતને લીધે, ઈત્યાદી.

૧૧.

૨૭. (૧) દ્યૌદ્યાવાળા.....અશો સ્ત્ર્યોષને અમે વખાણ્યે છિયે. (૨) જે રતાસ્યા રંગના, પ્રકાશીત, ખુબસુરત દેખાવના, ભલા અને શ્યાના, કદી નહીં આશાએસ લેનારા* આર ઘોડા જોડેછે જેઓ

* સ્પીગલ એનો અર્થ “ઝડપવાળા,” અસ્પન્દયારજી “જેનો છાંયો ન પડે એવા,” કરેછે. કદાચ એને લગતા પેહલિય શબ્દને સુધારી “નસાઈડ” કરવા જોઈએ.

ગાડી સાથે જોડાઈને મિનોઈ હુકમો મુજબ (તેને લઈ જાયછે.) (૩) તેમની સિસાંની ખરીઓને સોનાનો દોલ ચઢાવેલો હોયછે.

૨૮. (૪) તેઓ (ખીજા) ઘોડાઓ કરતાં વધુ ઝડપવાળા, પવન કરતાં વધુ ઝડપવાળા, વર્સાદ કરતાં વધુ ઝડપવાળા, વાદલાં તથા તેજ પાંખોવાળાં પક્ષિઓ કરતાં વધુ ઝડપવાળા, સારા નાજુક તિર કરતાં વધુ ઝડપવાળા (હોવાથી) સઘલાઓને પકડી પાડેછે.

૨૯. (૫) જેઓ તેમની પુંડે ધસેછે તેઓ કદીખી એ (ઘોડાઓ) ને પોહોંચી શકતા નથી કે જેઓ ભલા અને અશો સ્વઓષને લાઈને ખેવડી છલંગોથી આગલ વધેછે. (૬) ઇન્દ્રસ (સિંધુ)ની પૂર્વે જે (જગાઓ આવેલી) છે ત્યાં તથા પશ્ચિમ દિશાએ જે (જગાઓ આવેલી)છે* ત્યાં તે (સ્વઓષ) પોહોંચેછે. (૭) તેની દોલત તથા ચલકાતને લીધે, ઈત્યાદી.

૧૨.

૩૦. (૧) દબ્દબાવાળા.....અશો સ્વઓષને અમે વખાણ્યે છીયે. (૨) (જે) બુલંદ કદનો, બુલંદ કમરબંધવાળો (છે અને) જે અહુરનાં પ્રાણીઓ આગળ પાણુ નમનતાઈ ખતાવેછે.†

૩૧. (૩-૪) જે દર દિવસે અને દર રાતે ત્રણવાર હાથમાં પોતાનું તિક્ષણ ભોકાઈ જાય એવું હથયાર લઈને ખનિરથપામિ કર્ષવરમાં મુસાફરી કરેછે, જે (હથયાર) પોતેજ‡ દેવોનાં માથાં ઉપર પડે છે.

* નિન્ને ઓમિ વિભક્તિમાં “મારતો,” “મારવામાં” અર્થે હોયો જોઈએ; અથવા વધુ સારી રીતે બોલ્યે તો એનો અર્થ સૂર્યની મિસાલે “કરવાની નિમ્નઠવાનું કામ” થયો જોઈએ. આ શબ્દને “ની નીવ” શહેર સાથે ગુંચવી નાખવાને કશી પરવાંનગી નથી. પેહેલિવ તર્જુમામાંથી તેને કાઢાડી નાખવાની જરૂર છે, જેમ અહીંખી કરવું પડ્યું છે.

† નિ-આ-શદામિ.

‡ વએધ નહીં પણ વધ, બધ જોઈએ.

૩૨. (૫) યુગ અદ્વૈતમર્ત્યુશને મારવા માટે, ઝનુની કુદકા મારનાર અઘ્વેષમને મારવા માટે, માજન્યન દેવોને અને સઘલા દેવોને મારવાને માટે (તે હથયાર સાથે મુસાફરી કરેછે.)

૧૩.

૩૩. (૧) દબ્ધબાવાળા.....અશો સ્વઝોષને અમે વખાણ્યે છિયે. (૨) અહીં તેમજ બીજે ઠેકાણે, અહીં અને પૃથિવ ઉપર સઘલે ઠેકાણે દિનના અવતાર, અશો અને પવિત્ર સ્વઝોષનાં સઘલાં (કામો અને ગુણો)ને (અમે વખાણ્યે છિયે),

૩૪. (૩) જેના હાથમાં એવું કૌવત હોયછે કે જે (તમામ દુ-શ્મનોને) હાંકી કાઢાડેછે, જે યોદ્ધા દેવોને માથાં ઉપર મારેછે, (૪) જે હંમેશનો જીતનાર, અશો અને પવિત્ર, કૃત્તેહમંદ કૃટકા મારેછે; (૫) અશો સ્વઝોષનાં અને નેમાજને લાયકની અશિત*નાં કૃત્તેહમંદ, હંમેશનાં ઉત્તમ બળને અમે વખાણ્યે છિયે.

૩૫. (૬) સ્વઝોષથી રક્ષણ થયલાં તમામ ઘરોને અમે વખાણ્યે છિયે. (૭) કે જ્યાં અશો સ્વઝોષ મિત્ર છે (જ્યાં) તેને આભારથી આહવામાં અને બર્દાસ્ત કરવામાં આવેછે, જ્યાં વળી અશો મરદ પુરુષ ભલા વિચારો, ભલા મુખનો અને નેક કામોવાળો હોયછે. (૮) તેની દોષત તથા તેના અજકાતને લીધે, ઇત્યાદી.

હા ૫૭ મો. (૧૦ મુજબ પદ મો.)

કૃશુષો માંત્ર.

૧. (૧) અમે તે (આરાધના) અર્પણ કર્યે છિયે જે રક્ષણ કરેછે† અને મદદ કરેછે, તે બંદગી જે મુખી કૃણવાલી, (૨) પવિત્રાઈની

* ઇન્સાફનો કરેસ્તો. “નેમાજને લાયકની”ને બદલે “યજ્ઞ” અર્થ આવી શકે.

† “શાશ્વિર.” ધાતુ “શિધ્.” “શિધામિ”

સાથે જનાર, ડાહપણની સાથે જનાર છે. (૩) તે બંદગીનું ફૂલ ભલું — નેક વિચાર, નેક સુખન, નેક કામવાળું છે. (૪) તે બંદગી દે-વોની સામે, દુશ્મન માણસની સામે અમને મદદ કરે.

૨. (૫) આરાધનાનાં તે કામને શરિરનાં તથા મિલકતનાં રક્ષણ, ટેકા, જાલવણી અને વહિવત માટે અમે વખાણ્યે છિયે.

૩. (૮) મિલકતો તથા શરિરોના બચાવ, ટેકા, જાલવણી અને વહી-વટ માટે (૯) નેમાજનાં તે કામમાં, ઓ અહુરમજ્દ ! અમે ખુશી થઈએ છિયે, તેમાં અમે રાજ થઈએ છિયે; (૭) તે બંદગીમાં અમે કામે લાગ્યે છિયે, તેને માન આપ્યે છિયે, જેથી તમને પસંદ પડે એવી નેમાજથી હું તમને માન આપું.

૪. (૯) અમારી આપ્તાદી માટે (આરાધનાનું તે કામ) અમે સંપૂર્ણ કર્યે છીયે, કારણ કે તે બંદગી આપ્તાદ કરેછે, તે પવિત્ર, કૃત્તેમંદ અને ઉત્તમ છે. (૧૦) ઓ તું, ગોસ્વન્દો અને પ્રમાણીક માણસોનો (તેઓ) ધનસાકુને વલગવાથી અને ભલી પેદાએશનો અશોઈથી, તું પિતા છે; (૧૧) તું કે જે દેખઈતી રીતે (માત્ર) ભલાઈએ આપેછે, તેની મોટાઈ, સુખ અને ખુબસુરતી વધારવા માટે અમે ઈચ્છ્યે છિયે! * (૧૨) તમામ આપ્તાદીનો તે કર્ત્તા અમારું રક્ષણ કરે, પવિત્રાઈ, આતુર જતન, ઉદારતા, બક્ષેસ અને મેહુરબાનીથી તથા અહુરમજ્દના આતશ માર્ફતે તે અમને રક્તો પતાવે.

૫. (૧૩) ઓ અમ્સાર્પન્દો ! જેમ તમે અમને પુરકલ બક્ષેસો આપોછે તેમ તમે અમને સહાય થાઓ. (૧૪) અમે અશો મરદોને મદદ કરો, અમે અશો બાનુઓને મદદ કરો, ઓ ભલા અને શ્યાના સર્દાર અમ્સાર્પન્દો ! અમને મદદ કરો.

૬. (૧૫) ઓ અશો ! તમારા સિવાય બીજા કોઈને હું ઓલખતો નથી, માટે તમે અમને સહાય થાઓ. (૧૬) અમે સ્પૃંતમઈ-

* મજ્દયસ્નાનો એવું માને છે કે તેઓ પોતાની બંદગીથી મિત્રો યજ્ઞદો માટે વધુ ન્યામતો ઉત્તપન કરી રાકે છે.

ન્યુશને વિચારો, શપ્તો, કામો, ગોસ્પન્દો અને માણસો અપર્ણ કર્યે
છિયે. (૧૭-૧૮) પેદા કરનારની પેદા કરેલી રોશિલુઓ જે અહુર-
મજ્દની છે તેની માર્ફતે પેદા કરનારને લગતાં તમામ પ્રમાણીકાને
તન્દરોસ્ત અને સ્વચ્છ હાલતમાં જલવાયલાં, જોરાવર મરદો, મજ-
બુત મીલકતો, સઘણાં તન્દરોસ્ત ગોસ્પન્દો અને જોઈએ.

૭. (૧૯). અહુરમજ્દના ઓ આતશ! તને નેમાજ : તે મોટું
કામ (દુન્યાની સેવતની વ્યવસ્થા) નીપજવવા માટે તું અમારી કને
આવ. (૨૦) અમને હઉર્વતાત અને અમર્રેતાતની ભેટો આપ;
(તેઓ યાને તે ભેટો) મોટી મદદ, મોટી ખુશાલીનું (મૂળ થાય).

૮. (૨૧) યશન-સ્તુત (સ્તુત યજ્ઞ)ના તમામ ભાગોને અમે વ.
ખાણ્યે છિયે. (૨૨) ઘણાં બુલંદ કીર્તનથી અમે તને પિછાણ્યે, તારે
લગતો તે પાંધો જે સર્વે પાંધાઓમાં ઘણોજ ખુબસુરત છે તેને અમે
વખાણ્યે, (૨૩) તથા ઘણીજ ચત્રકાતમંદ રોશિલુઓમાંની તે ઉત્તમ
રોશિલુ જે સૂર્ય કેહેવાયછે તેને (અમે વખાણ્યે.) (૨૪) સ્તુત યશનઓને
અમે વખાણ્યે છિયે જે સર્ગઆતની દુન્યા માટે (દુન્યાની સર્ગઆતમાં)
પેદા કરેલી છે.

હા ૫૮ મો. (વેં મુજબ ૫૯ મો.)

ક્રશુપ માંત્ર.

૧-૧૬ (૧) જુઓ હા ૬૬ ક્રકરા ૧-૧૬ (૧-૫૦). (૨)

૧૭-૨૭ (૨) જુઓ હા ૨૬ મો ક્રકરા ૧-૧૧ (૧-૩૪).

૨૮. (૩) મજ્દની ઉત્તપન્ન કરેલી ક્રત્તેહને અમે વખાણ્યે છિયે.
ક્રત્તેહમંદ સઓબ્યન્તને અમે વખાણ્યે છિયે. (૪) પવિત્ર પાણીઓ અને
ક્રિયાઓથી બનાવેલી પવિત્ર અએવ્યહન સાથે જોડાયેલી અરો દુ-
ન્યાના અરો સદાર આ બર્સમને અમે વખાણ્યે છિયે.

૨૯. (૫) અમારા પોતાના આત્માને, અમારી પોતાની ક્રવણને
અમે વખાણ્યે છિયે. (૬-૭) હાવનિ ગેહ, સાવહિ અને વીસ્ય ગેહમાં

તમામ અશો અને પવિત્ર યજ્ઞદેને અને અશો દુન્યાના સઘલા સદારિને અમે વખાણ્યે છિયે, તથા તમામ મુખ્ય રતુઓને તેમની ગેહોમાં (અમે વખાણ્યે છિયે.)

૩૦. (૮) રાદિવ ખોલેછે : તું ભલો છે, જે કાંઈ ભલું છે તે કરતાં વધુ ભલું તને થાય, (૯) ઓ તું ! કે જેણે જન્મોતનાં આ કામોમાં તારીમેલે લાયકાતો મેલવીછે. (૧૦) જે મદલા માટે જન્મોત લાયકાત ધરાવેછે તેને તું લાયક થયેલોછે, (૧૧) જે (જન્મોત)નાં વિચારો, મુખનો અને કામો સઘલાં પવિત્ર હોયછે.

૩૧. (૧૨) જન્મોત ખોલેછે : જે કાંઈ ભલાં કરતાં વધુ ભલું છે તે તને પોહોંચે, જે કાંઈ પુરાં કરતાં વધુ પુરું છે તે તને નહીં પોહોંચે, જે કાંઈ પુરાં કરતાં વધુ પુરું છે તે મને નહીં પોહોંચે.

૩૨. (૧૩) તથા અહૂ વધર્યો. અહુતવધર્યને અમે વખાણ્યે છિયે. અમ્સારપન્દોમાંના ધણાજ ખુબસુરત અષવહિશતને અમે વખાણ્યે છિયે; કૃશુષ માંથ્રને અમે વખાણ્યે છિયે, સ્તુત યજ્ઞઓના તમામ ભાગોને અમે વખાણ્યે છિયે. સ્તુત યજ્ઞઓને અમે વખાણ્યે છિયે, જે સરૂઆતની દુન્યા માટે (દુન્યાની સરૂઆતમાં) પેદા કરેલીછે.

હા ૫૬ મો. (૧૦ મુખ્ય ૬૦ મો.)

આક્રિગાંને દક્ષાન.

૧. (૧) જે રાખસ આ હાડમંદ દુન્યાની તથા મિનોઈ જેહાંતની આબાદીના પ્રમાણીક માર્ગો અમને શિખાડેછે, (જે માર્ગો) જે સંપૂર્ણ દુન્યાઓમાં, ઓ મજદ ! તું વસેછે ત્યાં (લઈ જાયછે), તે તારા લાયક પુરકલ ડાહ્યાપણવાળા, ઉપયોગી કાસદને, ઓ મજદ ! સંપૂર્ણ ભલાઈ પોહોંચે.

૨. (૨) આ ઘરમાં પ્રમાણીક માણસની આ (ન્યામતો એટલે કે) ખુશાલીઓ, લાયકાત, ભુલાવા સામેનું રક્ષણ, ડાહ્યાપણ આવે ; આ મોહોક્ષાને પવિત્રાઈ, સત્તા, આબાદી, દબ્બવો અને ચલકાત (અપાયલો) થાય.

૩. (૩) અહુરની, જરથુસ્ત્રની દીનની લાંબા વખતની આપ્યાદી અને વધારે (થાય.) (૪) આ કુટુંબમાં વગર અટકવે ગોરપન્દોની ઉત્તપત્તો થાય (૫) તેમજ વગર અટકવે અશેા મરદની પવિત્રાઈ, સત્તા (થાય); (૬) (ત્યાં) વળી વગર અટકવે અહુરનો મહજબ (ચાલે).

૪ (૭) ભલાઓને મદદ કરવા અને પુરાઓની સામે થવા માટે, દોલત અને ચઢકાન વધારવા માટે, પ્રમાણીક લોકોની ભલી, ખળવંત અને અશેા દ્રવષિઓ પોતાની સાથે જમીનનાં જેટલાં પ્રમાણના, એક નદિના જેટલી લંબાઈના, સૂર્ય સુધીની ઊંચાઈના પવિત્રાઈના ઈલાજે અહીં લેતાં આવે.

૫. (૮) આ ઘરમાં તાબેદારી હઠીલાઈ ઉપર, સુલેહ તોફાન ઉપર ઉદારતા કંજુસાઈ ઉપર, ડાહપણ અભિમાન ઉપર, સાચું ખોલવું જુઠું ખોલવા ઉપર, સચ્ચાઈ જુઠાઈ ઉપર ક્રૂતેહ મેલવે,

૬. (૯-૧૨) જેથી અમ્સારપન્દો અશેા સ્વઓવની માર્કતે લાંબો વખત સુધી ક્રિયાઓ, સંપૂર્ણ આરાધનાઓ, ક્રિયા, સંપૂર્ણ આશધના, સુખી લેટો, મોઢાઈની લેટો, મેહુરખાંનીની લેટો ત્યાં મોકલે.

૭. (૧૩) દબ્બાવાળો ચલકાત એ ધરને કદી તજે નહીં, (૧૪) નહીં ભપકાદાર લેટો કે નહીં પ્રકાશીત અને સગાં ક્રૂજંદ (આ ધરને તજે) (૧૫) અને અધિ-વડ્ડુઈ લાંબો વખત સુધી તે દબ્બાવાથી પ્રખ્યાત થયલાની સાથે ચાલે.

૮-૧૦. (૧૬) જુઓ હા ૮ મો ફકરા ૫-૭ (૧૦-૧૬.)

૧૧. (૧૭) જેથી અમે પવિત્ર આત્માના, સુખી મનના થઈએ. (૧૮) અમારાં શરિર ઉત્તમ દુન્યાના ચલકાતવાળા પુર દબ્બા સાથનાં થાય.

૧૨. (૧૯) તેઓ ત્યાં (ઉત્તમ દુન્યામાં-એહેસ્તમાં), ઓ અહુર-મજદ! પ્રકાશીત, સંપૂર્ણ પવિત્રાઈ સાથે, ઘણીજ ખુબસુરત અશેાઈ સાથે પોહોચે. (૨૦) અમે તને જોઈએ, અમે તારી નજદીક પોહોચ્યે, અમે હંમેશા સુધી તને ખાઝયે.

હા ૬૦ મો. (વે ૦ મુજબ ૬૧ મો.)

અહુનવર્ધ્ય, અષમ્વોહુ અને ચેહુ હાતાંમની
બંદગીઓના કાયદા.

૧. (૧) પૃથિવ ઉપર અને આકાશમાં અમે અહુનવર્ધ્યને પઢ્યે. (૨) પૃથ્વી ઉપર અને આકાશમાં અમે અષમ્વોહુને પઢ્યે. (૩) પૃથિવ ઉપર અને આકાશમાં તમામ વખાણને ત્રાયકની ચેહુ હાતાંમ અમે પઢ્યે (૪) પૃથ્વી ઉપર અને આકાશમાં પ્રમાણીક માણસની પવિત્ર અને બળવંત આશિર્વાદાર્થક બંદગી અમે પઢ્યે;

૨. (૫) ખુની, ખુરા પેદાએશાના અહુરો-મઘન્યુશને તેની પેદાએશાની સાથે અટકાવવા માટે તથા મારવા માટે, (૬) નિંદા કરનાર અને નિંદા કરનારીઓને અટકાવવા માટે તથા મારવા માટે, (૭) નિંદા કરનાર અને નિંદા કરનારીને અટકાવવા માટે તથા મારવા માટે,

૩. (૮) નાપાક મરદો અને નાપાક ઓરતોને અટકાવવા તથા મારવા માટે, (૯) નાપાક મરદ અને નાપાક ઓરતને અટકાવવા તથા મારવા માટે, (૧૦) ઓરો અને જાસતી ગુજરનારાઓને અટકાવવા તથા મારવા માટે, (૧૧) જન્દ લોકો અને યાતુઓને અટકાવવા તથા મારવા માટે, (૧૨) મિથ્રના દુરમનોને અને તેને ડગનારાઓને અટકાવવા તથા મારવા માટે, (૧૩) પ્રમાણીક લોકોના ખુનીઓને અને પ્રમાણીક લોકોના દુરમનોને અટકાવવા તથા મારવા માટે,

૪. (૧૪) નાપાક મહજબનાને તથા ખુની હાકમને અટકાવવા તથા મારવા માટે, (૧૫) ખુરાઓમાંના જે કોઈના વિચારો, સુખનો અને કામો ગુનાહ ભરેલાં હોય તેમને અટકાવવા તથા મારવા માટે, ઓ અરે જરથુસ્ત્ર! (અમે ઉપલી બંદગીઓ પઢ્યે.)

૫. (૧૬) અહોંથી દુજેને અમે શી રીતે હાંકી કાઢાયે? અમે દિનના પેશાઓ શી રીતે દુજેને હાંકી મેલ્યે? અમે

બળવંત થઈને તેને નખલાઈથી તોડી પાડી મારી નાખવાને અને પૃથિવના સાતે કર્ણવર ઉપરથી તેને નાબુદ કરવાને અમે કેમ પોહોંચ્યે? (૧૭) જેથી યુરાની તમામ પેદાએશને અટકાવવા તથા મારવાને (અમે ત્યારે શક્તિવાંન થઈએ,) જે કોઈ ભલો પેદા થયલો છે અને (જે સધલાએ એવા છે પછી) તેઓ કોઈ પણ હોય તેમનો અશોઈથી વખાણ થાએ !

હા ૬૧ મો. (વેં મુજબ ૬૨ મો.)

આતશની ન્યાશ અને તેને ઘટતી આરાધના.

૧. (૧) અહુરમજ્દના છોકરા એ તું આતશ ! તને ક્રિયા, વખાણો, ભેટ, નેમાજનો (બંદગીની) ભેટ, ભક્તિભાવ ખતાવનારા શખ્દોની ભેટ હું અર્પણ કરુંછું. (૨) તું નેમાજ અને વખાણને લાયકનો છે. મૃત્યુલોકોનાં ઘરોમાં તું માન પામેલો થા, તું વખણાતો થા. (૩-૪) જે શખ્સ ખંટી થઈને તને બાલવાની કાઠી, બર્સમ, તરતો અને હાવનિમ (ખાંડણી) પકડીને ક્રિયાએ અર્પણ કરેછે તેને સુખ થાય.

૨. (૫) ફર્માનો મુજબનો કાઠીએ, સુગંધો, ઉદકતર્પણો (Libations), ફર્માનો મુજબનાં ધાતુનાં કરાં પુરાં પડાયલો તું હંમેશ થા. (૬) અહુરમજ્દના છોકરા એ તું આતશ ! તું હંમેશ સંપૂર્ણ પોશાણનો, ક્રિયા મુજબનાં પોશાણનો થાય.

૩. (૮) વખતની લાંબી મુદત સુધી, તમામ ચિજોની પ્રકાશીત પાછી સ્થાપના સુધી, દુન્યાની બળવંત પાછી વ્યવસ્થા સુધી, (૭) આ મકાનમાં તું જઠુકનો સલગેલો થાય, આ મકાનમાં તું જઠુકનો પ્રકાશીત થાય ; એ મકાનમાં (તારી રોશિણ) બુલંદ કર.

૪. (૯-૧૦) અહુરમજ્દના છોકરા, એ આતશ ! મને ઉતાવલથી સુર, ઉતાવલથી પોશાણ, હંદગીનાં સાંધનો આપ. (૧૧) પુરકલ ચલકાત, પુરકલ પોશાણ, હંદગીનાં સાંધનો, ડાહ્યાપણ તથા આબાદી

વાકચાતુર્યની સેહેલાઈ, આત્માને માટે ખુલ્લી નજર શક્તી અને બુદ્ધિ, હંમેશા વધતો જતો દબ્બડો, દૃઢપણું અને મર્દાનગીની હીમત આપ.

૫. (૧૨) પગો હંમેશાં (કુંચમાં) સોધી વલાણુ લેનારા, રાતનો એક તૃત્યાંસ ભાગ જગૃતી,* ઝડપની કુચ, ચાલાકી; (૧૩) વૃદ્ધિ કરનાર, નજદીક (રેહેનૌર), અને ખેતીની સંભાલ કરનાર, ડાહ્યપણુ-વાણું, (સોહામનાં કંદનું), કાયદેમંદ, પવિત્ર કામો કરનાર (૧૪) (પોતાનાં માખ્યાપને) (ખીજી હંદગીમાંની) સજ્જમાંથી મુક્ત કરનાર અને પુશકલ માણસો વાળું ફૂજૈદ (આપ) (૧૫) જે માર્ગ ધર, મારો મોહોલ્લો, મારો કર્યો, મારો પ્રાંત, મારા દેશો આપાદ કરે.

૬. (૧૬) અહુરમજ્દના છોકરા, ઓ તું આતશ! પ્રમાણીકોની ઉત્તમ દુન્યા, તમામ સીંગારોની પ્રકાશીત દુન્યા હાલ તથા હંમેશા-જે કાંઈ મને ખતાવે તે મને આપ. (૧૭) ઉત્તમ બદલાને, ભલી વીખ્યાતોને અને મારાં સ્વાંતને માટે સંપૂર્ણ સુખનો ટકાઉ હાલતને હું પોહોંચું.

૭. (૧૮-૧૯) અહુરમજ્દનો છોકરો આતશ જે સઘલાઓ માટે તે રાતે તેમજ (દિવસની) રોશણીમાં બળેછે તેમની કને આ માગણી કરેછે : (૨૦) તે સઘલાઓ કનેથી આતશ એક પવિત્ર લેટ, એક આશિર્વાદાર્થક લેટ, એક ભક્તિભાવ સાથની લેટ ઈચ્છે છે.

૮. (૨૧) જે સઘલાઓ તેની નજદીકથી પસાર થાયછે તેમના હાથ ભણી અહુરમજ્દનો છોકરો આતશ નજર કરેછે. (૨૨) (તે કહેછે કે ઓ) મિત્ર પોતાના મિત્ર માટે, (તું) ચાલતો (હું) સ્થિર (અને એકાંત) ખેઠેલા માટે શું લાવ્યો છે? (૨૩) (પવિત્ર, તેજ, લડવૈયા આતશને અમે વખાણ્યે છિયે).

૯. (૨૪) અને જો કોઈ આતશને માટે ક્રિયા મુજબ પકડીને કાઢી, ક્રિયા મુજબ તૈયાર કરેલી ધર્મ અથવા હુદ્યાનએપતનું લાકડું

* જેથી ખંદગી કરવાનાં, આતશની આરાધના કરવાનાં, વગેરે દિનનાં ફર્માનો અમલમાં મેલી શકાય. (જુઓ ફર્ગરેદ ૧૮ મી.)

લાવેછે, (૨૫) તો અહુરનો આતશ (૨૬) સંતોશ પામેછે, કોઈબધી રીતે ગુસ્સે થતો નથી, અને પુરાકલ આશિર્વાદ દેછે એવું બોલીને કે:

૧૦. (૨૭) તને હિસ્સા દાખલ ગોધાઓનું ટોળું અને પુરાકલ માણસો મહે! (૨૮) તને (ભલાં કામો કરનારું) મન અને આત્મા અપાયલો થાય! (૨૯) તમામ દિવસો* સુધી તું જીવે તે અરસામાં સુખી આત્મા સાથે તું જીવજે! (૩૦) જે કોઈ શખ્સ પવિત્રાઈની ખાહેશથી બાળવા યોગ્ય, પવિત્ર કરેલી સુક્રી કાઠી તેને માટે લાવેછે તેને આતશ આવા આશિર્વાદાર્થક શખ્દો (કહે) છે.

હા ૬૨ મો. (વેં મુજબ ૬૩ મો.)

૧. (૧) જુઓ હા ૧૫ મો ક્રકરો ૨ (૪-૭).

૨. (૨) જુઓ હા ૫૫ મો ક્રકરો ૨ (૩-૪).

૩. (૩) અરો દુન્યાના સર્દાર અરો અહુરમજ્દને; હાહા, ભલા સર્દાર અમ્સાસ્પન્દને અમે વખાણ્યે છિયે. (૪) અમે પવિત્ર ખાણીઓને વખાણ્યે છિયે. (જુઓ હા ૩૮ મો ક્રકરો ૩ (૭) મો.) પ્રમાણીકોના આત્માઓ અને ક્રવણિને અમે વખાણ્યે છિયે.

હા ૬૩ મો. (વેં મુજબ ૬૪ મો.)

૧. (૧) જુઓ હા ૪૫ મો ક્રકરો ૩-૬.

૨. (૭) જુઓ હા ૪૬ મો ક્રકરો ૬-૧૧.

* મૂળ અર્થ: રાતો.

હા ૬૪ મો. (વેં મુજબ ૬૫ મો.)

અર્ધિવસૂર ન્યાએશ—હાતાંમચના હા સાથની,
પાણીઓના ફરેસ્તાની બંદગી. આપો. પાણીઓની
આરાધણા.*

૧. (૧) આ બંદગીથી અર્ધિવસૂર અનાહિત નદિને હું વખાણવા ઈચ્છું છું (૨) જે મોટા ધોધવાલી છે, જે ધોધ (પુરાઓ સાથે) લડે છે અને દેવોનો શિકાર કરે છે, જે અહુરની દિનને તાબેદાર (૩) હાડમંદ દુન્યા માટે યજ્ઞસ્તને લાયકની, હાડમંદ દુન્યા માટે વખાણને લાયકની છે, (૪) જે નિર્મળ (પાણી) ચાલાકી વધારે છે, જે નિર્મળ (પાણી) દોરોને આપ્યાદ કરે છે, (૫) જે નિર્મળ (પાણી) ગેતિનો દુન્યાને લગતી જણસો આપ્યાદ કરે છે, જે નિર્મળ (પાણી) ગેતિની દુન્યાને લગતી મીલકતોને આપ્યાદ કરે છે, (૬) જે નિર્મળ (પાણી) દેશોને આપ્યાદ કરે છે,

૨. (૭) જે તમામ મરદોનાં તોખમને સ્વચ્છ કરે છે, (૮) જે બાનુઓનાં ગર્ભસ્થાનને હંમેશ માટે સ્વચ્છ કરે છે, (૯) જે તમામ બાનુઓને સુખી હંમેશની હાલતમાં મેલે છે,

૩ (૧૦) જે તમામ બાનુઓને લાયક અને વખતસરનું કુધ મેલવી આપે છે. (૧૧) જે વિસ્તિર્ન નદિ દૂર સુધી ફેલાય છે. (૧૨) જે તમામ નદિઓ પૃથ્વી ઉપર વેહે છે, તે સધલીનાં જટલાં મોટાં કદની તે છે, (૧૩-૧૪) જે નદિ હુકમર્ય ટોચમાંથી નીકળીને વોઉરુકષ સમુદ્ર તરફ જોશથી વેહે છે.

* આ પ્રકરણ ઉપરથી ખાસ કરી કુદરતની આરાધના જે ઇરાનીઓના પ્રથમ મહજબ હતો તે માલમ પડે છે. અહુરમજ્દનું નામ તેમાં અઝ્સ-માતથી માત્ર બોલાઈ ગયું છે અને તે જાણી ધુસી ગયલું દીસે છે. જન્મ આપવાની ખુબી અર્ધિવસૂરને લાયક કરવામાં આવી છે. એ ઉપરથી પુરતી રીતે દીસે છે કે, આર્ય લોકોની નજરમાં આતશ હંદગી અને ઉત્તપતીનું મૂળ હતો એવું જે ઈ. ખર્નુક જણાવે છે તેમાં જલ છે. (જુઓ Science of religions).

૪. (૧૫) (આ નદિઓનાં) તમામ મુખો વોઉરુકષ સમુદ્ર સાથે જોડાય છે, (૧૬) તેમનામાંની દરેક (તે સમુદ્રના) વચલા ભાગ સાથે જોડાય છે, કારણકે અધિવસૂર અનાહિત તેમના ઉપર ધસે છે, કારણ કે તે તેમની ઉપર વેહે છે (અને તેમને ખેંચી જાય છે) (૧૭) જે (અધિવસૂર અનાહિત)ના વાવો અને ઝરાઓ હજારની (સંખ્યાના) છે. (૧૮) એ વાવોમાંના દરેક, એ નહેરોમાંની દરેક, એક માણસ પોતાના તેજ ઘોડા ઉપર સ્વાર થઈને ૪૦ દીવસ સુધી જેટલા વિસ્તાર ઉપર કુંચ કરે એટલા વિસ્તારની લંબાઈનાં છે.

૫. (૧૯) તે એકલી નદિનાં ઝરાઓ સઘલા સાતે કર્ણવરો ઉપર વેહે છે તથા વેહ્યાયલાં છે. (૨૦) શચાલામાં તેમજ ઉનાલામાં જાહુક સુધી તે એકલી નદિનું પાણી પુરું પડે છે. (૨૧) તે મારું પાણી મરદોનાં તોખ્મને અને પાનુઓના હંમેલને પવિત્ર કરે છે. પાનુઓનાં દુધને પણ તે પવિત્ર કરે છે.

૬. (૨૨) થઈ ગયલા, થનારા, જન્મેલા, નહીં જન્મેલા પ્રમાણીક લોકોની ક્ષવષિઓ (૨૩) અહીં આવે, તેઓ કે જેઓ (આ તોખમે) ધણાજ નજદીકના ઝરાનાં પાણી તરફ લાખ્યાં છે. (૨૪) અમારાં પાણીઓ પુરા મનના શખ્સને કામ લાગે નહીં, અમારાં પાણીઓ પુરા સુખનોના શખ્સને કામ લાગે નહીં, અમારાં પાણીઓ પુરાં કામોના શખ્સને તેમજ જેનો મહજબ્બ પુરો છે તેને કામ લાગે નહીં; (૨૫) નહીં તેને કે જે પોતાના મિત્રને દુઃખ દે છે, નહીં તેને કે જે પોતાના ધર્મગુરૂને દુઃખ દે છે, નહીં તેને કે જે પોતાના ઘરનાં માણસોને દુઃખ દે છે, નહીં તેને કે જે પોતાના ખેશોઓને દુઃખ દે છે તેને (તે પાણીઓ કામ લાગે.)

૭. (૨૭) જે કોઈ અમારી બલી ચીજે જે તેને દુઃખ આપતી નથી તેને દુઃખ દે છે તેને (૨૮) અમારાં પવિત્ર પાણીઓ, મજદનાં પેશ કરેલાં (અમારાં) ઉત્તમ નિર્મળ (પાણીઓ) કોઈ આપે નહીં.

૮. (૨૯) જે કોઈ અમારાં કાંઈપી દુઃખ નહીં આપનારાં શરિરોને ઈજા કરે છે તેને, ચારને, જુલમગાર શખ્સને, લુલ્લસને, દીન-

દાર મરદને મારી નાખનારને, (૩૦) જાદુગરને, લાસને દાતનારને, પોતાના જુસ્સાઓને શરત થનારને, ક્રિયાની લેટો નહીં બનાવનારને નાપાક મહજબવાળાને (૨૮) મજદનાં પેદા કરેલાં અમારાં પવિત્ર, ઉત્તમ અને નિર્મળ પાણીઓ કોઈ આપે નહીં. (૩૧) અગર જો કોઈ શખ્સ ખુશો, જુલમગાર હોય તો તેની ઉપર ખરાબીઓના પાયો નખાય, (૩૨) ફંગાલ ખાહેશો તેના ઉપર પડે, ખરાબીઓ તેને પોહોચે.

૯. (૩૩) પાણીઓ, તમે જેઓ (અમારી ભણી) આવોછો, તે જાઓત ક્રિયાની લેટ આપે તેટલો વખત તમે ખુશાલ થાઓ. (૩૪) ફર્માવેલા શબ્દોથી જાઓતએ પવિત્ર પાણીઓની શી રીતે ક્રિયા કરવી જોઈએ? (૩૫) જો તે દિનથી ઉલટી રીતે ક્રિયા કરે તો તેની જખાંત શી રીતે બંધાઈ જાય? (૩૬) જે શબ્દો તેને અચ્છે-શ્રવણીએ શિખાડ્યાછે તે તેઓ શી રીતે અમલમાં મેલશે? આ સુગરાના તેઓ કેમ કરશે? (૩૭) આ અરજો તેઓ કેમ કરશે? આ ક્રિયાની લેટો તેઓ કેમ અર્પણ કરશે, (૩૮) કે જે અહુરમજ્દએ જરથુશ્તરને બતાવી છે અને જે જરથુશ્તરએ દેખાઈતો દુન્યાને શિખવીછે?

૧૦. (૩૯) ઓ જરથુશ્તર! પ્રથમ તું પવિત્ર પાણીઓની બંદગી કર, પછી અશોધથી પવિત્ર કરેલી તથા ઈન્જિલી “જાઓત્ર”ઓ તેમને અર્પણ કર. (૪૦) (પછી) આ શબ્દો બોલ: (૪૧) પાણીઓ, હું તમારી કને મોટી કીંમતની એક બક્ષેસ માગુંછું: આ બક્ષેસ મને આપ કે જે લેટ બ્યારે તે ઠગાઈ વિના મેલવેલી હોયછે ત્યારે ન્યામતવાળી (થઈ પડેછે.)

૧૧. (૪૨) ઓ પાણી, હું તમારી કને બળવંત પરિણામવાલી પુશ્કલ ખાહેશ જાહેર કરુંછું. (૪૩) ઘણુંજ પસંદ કરવા બેગ ઉદાર ફજ્દ (હું તમારી કને માગુંછું.) (૪૪) કોઈબો શખ્સ તેને નુકશાંત કરવાની માગણી કરે નહીં; (૪૫) નહીં કૂટકો મારવા, નહીં મોહોત આપવા, નહીં દુઃખ આપવા, નહીં તેની (ચિરાગ) ખુજવી નાખવા માટે (માગણી કરે.)

૧૨. (૪૬) આ યજ્ઞેસ, (પવિત્ર) પાણીઓ! હું તમારી કને માગું છું. ઓ જમીન, ઓ ઝાડપાનો! હું તે તમારી કને માગું છું. (૪૭) ભલા સર્દાર અને રયાના, પવિત્ર નર અને પવિત્ર નારિ, સંપૂર્ણ યજ્ઞેસ આપનારા અમ્ભારપન્દો! હું તે તમારી કને માગું છું. (૪૮) પ્રમાણીકાની પવિત્ર, યજ્ઞવંત, પ્રતાપી, કશાથી નહીં બોહીનારો, બાહાદુર દ્રવણીઓ! હું તે તમારી કને માગું છું. (૪૯) (તેમજ) વિસ્તિર્ન એતરો વાળા મિત્ર! તમારી કને (૫૦) અરો અને દ્ય-દ્યાવાલા સ્તઓષ! (૫૧) સંપૂર્ણ પ્રમાણીક રબ્ધુ! (૫૨) અહુર-મજ્દના છોકરા ઓ આતશ! (૫૩) સેતાય આલના ઘોડાઓ વાળા, પાણીઓના છોકરા ઓ યુજ્જેર્ગ અને બાદશાહી દરજ્જાના સર્દાર! તે (હું તમારી કને માગું છું.)

૧૩. (૫૪) ન્યામતોની વેદ્યણી કરનારા પવિત્ર અને અરો યજ્ઞો! હું તે તમારી કને માગું છું. (૫૫) પવિત્ર પાણીઓ, જમીન, ઝાડપાનો, (વગેરેઓ) તમે તે મને આપો.*

૧૪. (૫૬) એ કરતાં વધુ મોટી ભેટ, ઉત્તમ યજ્ઞેસ મને આપો કે જે આ કરતાં વધુ ખુબમુરત અને વધુ કીમતી છે. (૫૭) ઓ તમે પવિત્ર યજ્ઞો! તમે મને તે આપો જે તમે આપી શકો છો તથા ઇચ્છો છો. (૫૮) પવિત્ર કીર્તનોની બંદગી મેહુરબાંનીથી સાંભલીને (૫૯) તે પુરકલતામાં અને ઉતાવળથી (અમને આપો.) (૬૦) સઘલાં જાહેર કામોમાં આ તે છે કે જે ઘણાજ ઉમંગથી સંપૂર્ણ કરવું જોઈએ છે.

૧૫. (૬૧) મને તે આપ ઓ તું, જેણે ગાય, પાણીઓ અને ઝાડપાનો ઉત્તપન્ન કર્યાં છે; મને, ઓ પ્રતાપો મિનો યજ્ઞ! તન્દ-રોસ્તી અને અમર્ગિ, શક્તિ અને આબાહી તારી દિન મુજબ, ભલાં મનથી આપ.

* (૪૬-૫૫) સુધીના સઘલા ફકરા અતરે ધુસાડલા છે.

હા ૬૫ મો. (વેં મુજબ ૬૬ મો.)

અહુરાનિ ઇત્યાદીની પંદગી.

૧. (૨) અહુરની અહુરાનિ* તને, (૩-૪) અહુરમજ્દને, અ-
મ્સાસ્પન્દોને, અશો સ્ત્રવ્યોષને, અશો દુન્યાના સર્દાર અહુર-
મજ્દના આતશને સંતોશ આપવા માટે (૧) હોમ, માંસ, ક્રિયાઓ
મુજબ બુલંદ કરેલી હુદાતએપતની સાથે આ “જ઼વ્યોશ્ર” ક્રિયા-
ઓને અનુસરીને હું અર્પણ કરુંછું.

૨. (૫) હંમેશ માટે અપાયકો દિન જે દેવોને હાંકી કાઢાડે છે તેને,
જે અશો દિન અશો દુન્યાના સર્દાર જરથુશ્ત્રની છે તેને, ક્રિયાઓને
અનુસરીને હું તે અર્પણ કરુંછું. (૬) અશો દુન્યાના સર્દારો દિવસોની
ગેહોને, અશો દુન્યાના અશો સર્દારો હાવનિને તથા માવગ્નિ અને
વોસ્પને હું તે ક્રિયાઓ મુજબ અર્પણ કરુંછું. વિસ્તિર્ન ખેતરોવાળા,
હજાર કાનવાળા, દશ હજાર આંખવાળા, પોતાનાં નામથી આરાધાના,
વખાણને લાયકતા મિશ્રને અને રામ ખાસ્તને હું તે ક્રિયાઓને
અનુસરીને અર્પણ કરુંછું. (૭) જુઓ હા ૭ મો ફકરા (૧૬-૫૧).

૩. (૮) જુઓ ફકરા ૧ લો. (૯) જુઓ હા ૨૨ મો ફકરા
(૨૪-૩૩).

* આ ફકરાને ૬૭ મા હા સાથે સર્જાવતાં તેનું પરીણામ એ નીકળે છે
કે, એ શબ્દનો અર્થ અર્ધિર્વસૂર પાણી અથવા અર્ધિર્વસૂર અનાહિત
ફરેસ્તો માલમ પડે છે. કદાચ તે અહુરનાં પેદાં ફરેલાં પાણીનું મૂળ માત્ર
બતાવે છે અને તેમનો અર્થ “અહુરથી આવતો (અહુરાનિ) અહુરની
ઊંકરી” થયો જોઈએ. પરંતુ ૫૭ મા હામાં જોતાં એવા વિચાર ઉપર આવી
રાકાય છે કે, અહુરાનિનો અર્થ માણસના તોપ્પમનું મૂળ તત્ત્વ અને
અહુરશ્ચાનો અર્થ ઈજેલું પાણી થાય છે. આ રીતે એ બંનેના મુખી તરીકે
અર્ધિર્વસૂર ઈરે છે. કદાચ અહુરાનિનો અર્થ બાદરાહી (પાણી) થાય છે.

હા ૬૬ મો. (વેં મુજ્ય ૬૭ મો.)

૧. જુઓ હા ૨૩ મો કૃકરા (૧-૯) તથા હા ૭ મો કૃકરો (૫૮.)
૨. જુઓ હા ૩૮ મો કૃકરા ૩-૫ (૭-૧૫).

હા ૬૭ મો. (વેં મુજ્ય ૬૮ મો.)

અહુરાનિ પાસે માફી મેલવવાની ખંદગી, નેમાબે અને
માગાણીઓ. પાણીઓને નેમાજ. દેવોની વિરૂદ્ધ
ખંદગી. જુદા જુદા કૃત્તેસ્તાઓને ભેટો.

૧. (૧) અહુરની દિકરી, યો અહુરાનિ, તને અમે આ પ્રસ-
ન્નતા મેલવનારી ભેટ આપ્યે છિયે. (૨) જો અમે તને ગુસ્સે કરી
હોય તો આ “જ઼ઓથ્ર” (તને પ્રસન્ન કરવા માટે) આસપાસ પોં-
હોંચે. (૩) દુધ અને ઉદકતર્પણ (તને પુરૂં પાડવા માટે) હોમ, દુધ,
દાડમડીનાં ઝાડનાં લાકડાં સાથે તે આવે.

૨. (૪-૫) યેજ પ્રમાણે, યો જ઼ઓથ્ર! ન્યામતો વેહુંચી આ-
પવા અને દુઃખ દૂર કરવા માટે, દુન્યાની આપ્યાદી અને વૃદ્ધિ માટે,
સુખ અને અશોઈ માટે, પ્રખ્યાતી અને આત્માની શાંતી માટે,
કૃત્તેહ અને આપ્યાદી માટે મને પોંહોંચ.

૩. (૬) અહુરની યો અહુરાની, અમે તને ભલા વિચારોની
“જ઼ઓથ્ર”ઓથી વખાણ્યે છિયે. (૭) અહુરની યો અહુરાની,
અમે તને ભલા સુખનોની “જ઼ઓથ્ર”ઓથી વખાણ્યે છિયે, (૮)
અહુરની યો અહુરાની, અમે તને ભલાં કામોની “જ઼ઓથ્ર”થી
વખાણ્યે છિયે.

૪. (૯-૧૦) અહુરનાં યો પાદશાહી પાણી, નિર્મલ વિચારો,
નિર્મલ સુખનો અને નિર્મલ કામો, આત્માના સુખ, દુન્યાઓની
આપ્યાદો, ઘણીજ પવિત્ર ન્યામતો (મેલવવા) માટે અમે તને
વખાણ્યે છિયે.

૫. (૧૧) અહુરની ઝો અહુરાનિ, મને પ્રમાણીક લોકોની ઉત્તમ પ્રકાશીત, તમામ દબ્બવ્યાવાળી દુન્યા આપ. (૧૨) અહુરનાં ઝો વ્યાદશાહી પાણી, મને (મારું પોતાનું) સગું, મદાનગીવાળું એક ફજદ આપ (૧૩) જે મારાં ઘરને, મારાં મોહોદલાને, મારાં ગામને, મારા મુલકને, મારા દેશોને આપાદ કરે.

૬. (૧૪) ઝો અહુરાનો, અમે તને વખાણ્યે છીયે. વોઉરુકષ સમુદ્રને અમે વખાણ્યે છીયે.

૭. (૧૫) સઘલાં પાણીઝો જેઝો જમીન ઉપર સ્થિર કે વે-હુતાં છે, જેઝો ઝરણોમાંથી નીકલેછે અથવા નદિઝોમાં વેહુછે જેઝો દવનાં અથવા વર્સાદનાં હોયછે તેમને અમે વખાણ્યે છીયે. (૧૬) આ યજ્ઞથી, વખાણુની આ બંદગીથી, (૧૭) સંપૂર્ણ પવિત્રાર્ધ ને લીધે સ્થાપન થયલી દિનને ઘણીજ અનુસરતી ઝે બંદગી અને યજ્ઞથી, (૧૮) પવિત્ર, ઉત્તમ, મજદનાં પેદા કરેલાં નિર્મલ પાણીઝોને અમે વખાણ્યે છીયે, (૧૯) પવિત્ર પાણીઝોને અમે એક યજ્ઞ અર્પણુ કર્યે છીયે.

૮ (૨૫) પુરાકલ મર્કિવાળા નાપાક મહજબવાળાના અને જુલમ-ઝાર રાખસના (૨૪) કપટની સામે થવા માટે; તેનો નાશ કરવા માટે, તેને નહસાડવા માટે, તેને તોડવા માટે, (૨૬) દેવનાં તથા માણસનાં ફીતુરની સામે થવા માટે, (૨૨-૨૩) દેવોના પ્રાણી અઝિના, મૂખના, પરિના દુશમનો (૨૧) વેહુતાં પાણીઝો અને ઉગતાં ઝાડો, (૨૦) દુધ અને (ઝાડપાંતના) રસને અમે વખાણ્યે છીયે.

૯. (૨૭) અહુરની ઝો અહુરાનિ! અમારા યજ્ઞ (નાં ગાયતો) ને સાંભલ. (૨૮) તેમને, અહુરની ઝો અહુરાનિ! તું કપ્પુલ રાખ (અથવા તેમનેથી ખુશી થા), મદદ કરવા માટે તું અહીં પોંહોચ. (૨૯) અમારી મદદે તું આવજેથી એક યજ્ઞ, એક પવિત્ર યજ્ઞ, ઈજેલાં પાણી-ઝોનો એક લાયક ભેટ (તને આપવાને અમે શક્તિવાંત થઈએ.)

૧૦. (૩૦-૩૧) પવિત્ર પાણીઝો, અહુરની ઝો અહુરાનિ! જે ઠાઈ તમને ઉત્તમ “જઝોથ્ર”ઝોનો, પ્રકાશીત “જઝોથ્ર”ઝોની, ઈજે-લી “જઝોથ્ર”ઝોનો યજ્ઞઝો, ક્રિયા સાથની બંદગીઝોથી અર્પણુ કરે,

૧૧. (૩૨) તેને દોલત અને દબ્બલો થાય, (૩૩) તેને શરિરનું કૌવત અને તનદરોસ્તી થાય, (૩૪) તેને ચાલાકી, તનનું કૃતેહમદ જોર થાય. (૩૫) તેને પુશકલ ન્યામતો, પુશકલ નુર, સગું કૃજંદ, લાંબી જીંદગી તું આપ. (૩૬) પ્રમાણીક લોકોની ઉત્તમ દુન્યા, તમામ ભપકાઓ સાથની પ્રકાશીત દુન્યા તેને આપો.

૧૨. (૩૭) ઓ પવિત્ર પાણીઓ, હું જંગ્મોત, જે તમને આ યજ્ઞ અર્પણ કરેછે તેને (એ) આપો, (૩૮) (તેમજ) અમે ક્રિયા કરનાર મજદબસ્તાનો, દોસ્તો અને સાગેદોને, (૩૯) અગ્નેષ્વરપદ્ધતિઓ અને દિનના કાસદોને, મરદો અને ઝોરતોને જીવાંનો અને છોકરીઓને, ખેદુતોને (એ આપો.)

૧૩. (૪૦) જેમના વિચારો પાપ અને કપટ વિના, દોલીની દુશમનીનાં, અને દુઃખ આપવામાં ખુશી થનાર દુરમનોની દુશમનીનાં કામોનો બાહુર ભલાઈ(ની હદ)માં રહેછે. (૪૧) પ્રમાણીકોની સંપૂર્ણ દુન્યામાં, તમામ ભપકાઓવાળી પ્રકાશીત દુન્યામાં (પોંહોંચવા માટે) પવિત્રાઈથી ઘણાજ પ્રમાણીક અને અશો, સાચ્યા માર્ગોની ખાહેશ અને જ્ઞાત (અમને આપો.)

૧૪. (૪૨) આ આરાધનાઓથી સગવડ ભરી હૈયાતી, મુખી હૈયાતો, લાંબી હૈયાતી, આ કરુણા માટે હું વિનવુંછું કે જ્યાંથી આ પવિત્ર પાણીઓ આવેછે. (૪૩) આ આરાધનાઓથી સગવડ ભરી હૈયાતી, મુખી હૈયાતી, લાંબી હૈયાતી તમામ મજદબસ્તી કરુણા માટે હું વિનવુંછું. (૪૪) આતશને માટે લાયક ભેટ, કીર્તિવાન અને ભક્તિભાવવાળી ભેટ હું વિનવુંછું. (૪૫) અહુરની ઓ અહુરાનિ! જે ભલ્લી ક્રિયાઓ તને અર્પણ કરવામાં આવેછે તેમને હું વખાણુંછું.

૧૫. (૪૬) આ દેશ ઉપર (સદારો ભોગવનાર) રામ ખાસ્તને હું વિનવુંછું. (૪૭) ન્યામતોની અને દુઃખને આરામ કરનાર ભેટો હું વિનવુંછું. (૪૮-૫૦) તમે પ્રમાણીક અને દિનદાર મરદોમાંના દરેકને માટે એક ભેટ, એક સંપૂર્ણ અને પવિત્ર ઈલાજ, પૃથિવપર અને આકાસમાં જે કાંઈ ભલું છે તે, એક હજાર ઈલાજો, દશ હજાર ઈલાજો હું વિનવુંછું.

૧૬. (૫૧) ઓ મજદ! તારી મર્હ મુજબ પેદાએશ ઉપર તું સુખથી હકુમત કર; ઈત્યાદી. જુઓ હા ૮ મો ફકરા (૧૦-૧૮).

૧૭. (૫૨) હું તમારી કને મારી બંદગીએથી માણું છું તે મુજબ તે થાય. (૫૩) આ ઠેકાણે અથવા બીજે ઠેકાણે કરવામાં આવેલા અને કરવામાં આવતારા ભણા વિચારો, ભણા સુખનો, ભણા કામોના અમે વખાણુ ગાણારા છિયે. જુઓ હા ૩૫ મો ફકરા (૪-૬).

૧૮. (૫૪) તમે પવીત્ર દહાપણુ, પવીત્ર અરોઘને અમે આરાધ્યે છિયે. અમે યાદ કર્યે છિયે. (૫૫) અમે પાણીના કિયોગને તથા ન્યામતોને વખાણ્યે છિયે. (૫૬) પવીત્ર પાણીઓ, એ પ્રમાણે તમારી ન્યામતોને, તમારા સંપૂર્ણ કાયદાઓને અને તમને પોતાને (અમે વખાણ્યે છિયે.) (અમારી) વિનંતીથી તમે શક્તિવાંત અમને દોહત તથા ચલકાત આપો; (૫૭): ઓ પાણીઓ, આ બદેસ જે આગળ તમારાથી અત્યાર મુઘીમાં અપાઈ શકેલી છે તે તમે અમને આપો.

૧૯. (૫૮) આહુરમજદને નેમાજ! (૫૯) અમ્માસ્પન્દોને નેમાજ! (૬૦) ખેતરો ઉપર દૂર મુઘી ફેલાનાર મિથ્રને નેમાજ! (૬૧) સેતાબ ચાલતા ઘેડાઓવાળા સૂર્યને નેમાજ! (૬૨) આહુરમજદની આ બંને આંખોને નેમાજ! (૬૩) ગોધાની, ગયોમર્દ અને અશો જગ-થુશતની કૃપિઓને નેમાજ! (૬૪) જે તમામ પવિત્ર પેદાએશ છે, થઈ ગઈ અને થશે તેને નેમાજ!

૨૦. (૬૫-૬૭) બુલંદ શરિરોમાંનું ઘાણુંજ બુલંદ શરિર જે આ તારાઓ છે, કે જ્યાં આખરને વખતે સ્પંતમઘન્યુરા આવે છે તે જગા. મુઘી તારાં શરિરને સુખ મલે એવી રીતે ભણાં મત, પવિત્ર સત્તા અને અરોઘીયો તું તને બુલંદ કર.

હા ૬૮ મો. (વિં મુજબ ૬૯ મો.)

૧. જુઓ હા ૧૬ મો ફકરા (૪-૭).

૨. જુઓ હા ૫૦ મો ફકરો ૧.

હા ૬૯ મો. (વેં મુજ્ય ૭૦ મો.)

અમ્સાસ્પન્દો અને જુદા જુદા કુરેસ્તાઓને નેમાજ.

૧. (૧) હું તેમને વખાણવા ઇચ્છું; તેઓને એટલે કે ભક્ષા અને ડાહ્યા સદાર અમ્સાસ્પન્દોને હું ભક્તિભાવથી અરજ કરું, (૨) જેઓ (અત્રે હાજર છે તેઓ) આ ઇશ્વરની કીર્તિ ગાય છે. (૩) જે સદાર અહુરમજ્દદ છેલ્લાય છે તેને હું વખાણું, જે પેદા કરે છે, ખુશી આપે છે, તમામ ન્યામતાં બનાવે છે. (૪) ડાહ્યા સદાર જરથુસ્તને અમે વખાણ્યે છીએ.

૨. (૫) તું જાહેર કર, અમને કરેલી ભેટો મેં જાહેર કરી છે. (૬) તે ખરી ભેટો (૭) તે બક્ષેસો અહુરમજ્દની, વોહુમનોની, અપ-વહિશતની, (૮) કશ્વવર્ધની, સ્પેન્ત આર્મઈતિની, હઉર્વતાત અને અમૈરેતાતની, (૯) ગોસ્પન્દનાં તન અને ગોસ્પન્દનાં આત્મા માટે, અહુરમજ્દના આતશ માટે (છે);

૩. (૧૦) અશો સ્તઓપની, રશનુ રાસ્તની, ખેતરો ઉપર પંથરાનાર મિથ્રની, (૧૧) પવિત્ર પવનની, પવિત્ર મજ્દયસિન દિનની, (૧૨) બળવંત અને સ્વચ્છ આશિર્વાદની, પવિત્ર અને બળવંત “અનાદ્રુજિત” અને પવિત્ર તથા બળવંત “અનવહિરુજિત”* બંદગીની (એ બક્ષેસો છે જે હું જાહેર કરું),

૪. (૧૩) જ્યો અમે તે કલાંઓ મેઝવ્યે કે જે પુરકલના અનિ-પે છે, અથવા આબાદી આપનાર શબ્દો લાવતા દેશોના કાયદેમંદો અમે થઈએ. (૧૪) અમે કાયદેમંદ, કુતોદમંદ, અહુરમજ્દના મિત્રો, ચાલાક લંદગાથી જીવનારા થઈએ (૧૫) (હુંમેશ) ભલા વિચારો વિચારનારા, નેક સુખનો બોલનારા, ભલાં કામો કરનારા એવા પ્રમાણીક માણસો (અમે થઈએ).

* વિસ્પરદના ૧૦ મા કદાના ૧૦ મા કુરામાં “અના દ્રુજિત” અને “અનવહિરુજિત”નો અર્થ ઇનસાફ અને નિર્દોષપણું કયો છે અને નહીં કે દુઃખ આપનાર. અત્રે એઓ ખાસ બંદગીઓના નામો છે.

(૧૬) જેથી ભલાં મનથી અમને (આ સુખ) પોહોંચે, (૧૭) અને આ ન્યામતો જે અમને સુખી કરેછે તે અમને પોહોંચે.

૬. (૧૮) પવિત્ર પાણીઓનાં વેહેવાને, આવવાને, દાખલ થવાને અમે વખાણ્યે છિયે. (૧૯) બાદશાહી દરબજાના, પાણીના પ્રકાશીત છોકરા, સેતાબ ઘોડાવાળા બુલંદ સદારને અમે વખાણ્યે છિયે. (૨૦) તમામ પવિત્ર પેદાએશની આરાધના, વખાણ, તૃપ્તી, કીર્તિ અમલમાં આવે.

૭. (૨૧) અશો સ્વઓષને અમે વખાણ્યે છિયે. (૨૨) અશો-ઈમાં ઘણાજ બુલંદ, શ્રેષ્ઠ સાહેબ અહુરમજ્દને અમે વખાણ્યે છિયે કે જે બોન્ન સમ્રાટો કરતાં વધુ પવિત્રાઈ આપેછે. (૨૩) અશો જરથુશ્તની તમામ કેલવાણીને અને અત્યારમાં થઈ ચુકેલાં અને થવાનાં પવિત્ર કામોને અમે વખાણ્યે છિયે.

હા ૭૦ મો. (વે ૦ મુજબ ૭૧ મો.)

યજ્ઞની સેવતની બંદગી શું તે વિષે કૃષ્ણઓશ્ત્ર પૂછે. દિનના મુખ્ય ફરેસ્તાઓની, બહી પેદાએશોની, આકાશ અને જમીનના ભાગોની, મુખ્ય બંદગીઓની આરાધના.

૧. (૧) પ્રમાણીક કૃષ્ણઓશ્ત્રએ રાસ્ત જરથુશ્તને પુછ્યું, મને જવાબ આપ, (મને કહે) ઓ સદાર! ઓ જરથુશ્ત! (૨) રતુઓનો યાદને લગતી બંદગી કેમ થાયછે, ગાથાઓનું સેવટ કેમ બનેછે?

૨. (૩) ત્યારે જરથુશ્તએ જવાબ દીધો : અશો દુન્યાના અશો સદાર અહુરમજ્દને અમે વખાણ્યે છિયે. (૪) અશો દુન્યાના અશો સદાર જરથુશ્તને અમે વખાણ્યે છિયે. (૫) અશો જરથુશ્તની કૃત્રિણે અમે વખાણ્યે છિયે. (૬) અમ્સાસ્પન્દોને, અશો મરદોને અમે વખાણ્યે છિયે.

૩. (૭) અશો મરદોની પવિત્ર, બાહાદુર અને પ્રતાપી ક્ષત્રિયોને
અમે વખાણ્યે છિયે (૮) હાડમંદ દુન્યાના તથા મિનોઈ જેહાંતના
ઘણાજ પુલંદ સદાશેને અમે વખાણ્યે છિયે,

૪. (૯) યજ્ઞદોમાંના ઘણાજ બળવંતોને, અશોઈની દુન્યાના
ઘણાજ લાયક સદાશેને, જેમની કને ઘણીજ સેહેલાઈથી મદદ મેલવી
શકાય એવાઓને, ઘણાજ સણાય થનારાઓને, અશો દુન્યાના અશો
સદાશેને તૃપ્ત કરવા માટે કરાતી બંદગીને અમે વખાણ્યે છિયે. (૧૦)
અશો દુન્યાના અશો સદાશે અહુરમજ્દને અમે વખાણ્યે છિયે.
(૧૧) અહુરમજ્દના તમામ બાંધાને અમે વખાણ્યે છિયે. (૧૨)
તમામ અમ્સાસ્પન્દોને અમે વખાણ્યે છિયે. (૧૩) અશોઈની દુ-
ન્યાના તમામ સદાશેને અમે વખાણ્યે છિયે. (૧૪) તમામ મજ્દ-
યસ્તિ દિનને અમે વખાણ્યે છિયે. (૧૫) તમામ કીર્તનો અમે
વખાણ્યે છિયે.

૫. (૧૬) પવિત્ર કલામોની તમામ ઈબારતોને, (૧૭) અને
દેવોનો નાશ કરનાર તમામ કાયદાને, (૧૮) અને તમામ પાકી કેલ-
વણીને (અમે વખાણ્યે છિયે) (૧૯) મિનોઈ જેહાંતના તથા ફાંતી
દુન્યાના તમામ પવિત્ર યજ્ઞોને અમે વખાણ્યે છિયે. (૨૦) પ્રમા-
ણીક લોકોની તમામ અશો, પ્રમાણીક અને પવિત્ર ક્ષત્રિયોને અમે
વખાણ્યે છિયે.

૬. (૨૨) પવિત્ર પેદા કરેલી, પવિત્ર બનાવેલી (૨૧) અહુર-
મજ્દની તમામ નિર્મલ પેદાઓને અમે વખાણ્યે છિયે, (૨૩) જેનું
ઈમાન સવચ્છ છે, જેની આરાધના નિર્મલ છે; (૨૪) જે પવિત્ર
માણસોની નજરમાં નિર્મલ છે, જે અશો મરદોની આરાધણાને યોગ્ય
છે. (૨૫-૨૬) તમામ પાંચે પવિત્ર અને અશો ગાથાઓને, આ-
રાધનાને, ક્રિયાને, (ક્રિયાની) સંપૂર્ણતાને અને બંદગીને અમે
વખાણ્યે છિયે.

૭. (૨૭) તમામ સ્તુત યજ્ઞને અને અહુરમજ્દએ કહેલા ત-
મામ શબ્દોને અમે વખાણ્યે છિયે, (૨૮) જે કલાંમો પુરા વિચા-

શેને ઘણાજ મારનારા, (૨૯) પુરા શુષ્કનોનો નાશ કરનારા, (૩૦) પુરાં કામોનો નાશ કરનારા (છે),

૮. (૩૧) જે કલામો તમામ પુરા વિચારની સામે થનારા, (૩૨) તમામ પુરા શુષ્કનોની સામે થનારા, (૩૩) તમામ પુરાં કામોનાં સામે થનારા (છે) (૩૪) જે તમામ પુરા શુષ્ક (નાં મળ)ને કાપી નાખેછે, (૩૫) તમામ પુરા વિચારનાં મૂળને કાપી નાખેછે, (૩૬) તમામ પુરાં કામનાં મૂળને કાપી નાખેછે (૩૭) કે જે પ્રભાણે આ-તરા સગલીમાં મેલેલી સુક્રી, પવિત્ર, સંભાલથી પસંદ કરેલી, રસવિ-નાની, બાળવાન્નેગ કાઢીને વીખેરી નાખેછે. (૩૮-૩૯) એ સધલા કલામોનાં કૌવતને, કુત્તેહમંદ બળને, ચલકાતને તથા આલાકીને અમે વખાણ્યે છિયે.

૯. (૪૦) ઝરાનાં, વેહેતાં તમામ પાણીઓને તથા સ્થિર પાણી-ઓને અમે વખાણ્યે છિયે. (૪૧) તમામ આડપાનોને, બુલંદ ઉગતાં ઝડોને તથા (જમીન) ઉપર પંથરાતા વેલાઓને અમે વખાણ્યે છિયે. (૪૨) જમીનને અમે વખાણ્યે છિયે, (૪૩) આકાશને અમે વખાણ્યે છિયે. (૪૪) તમામ તારાઓને, સૂર્યને અને ચંદ્રને અમે વખાણ્યે છિયે. (૪૫) તમામ જાદુકની રેશિણુઓને અમે વખાણ્યે છિયે. (૪૬) તમામ ગોરૂપન્દોને, જલચરોને તથા આકાશવાસીઓને, ઉડ-નારાઓને, જંગલી તથા ખરીવાળાં જનાવરોને અમે વખાણ્યે છિયે.

૧૦. (૪૭) અમતકારી કારિગર ઓ અહુરમજ્દ! તારી તમામ પવિત્ર અને અશો પેદાઅશોને અમે વખાણ્યે છિયે, (૪૮) જેમની માર્ફતે તે પુશ્કલ અને સંપૂર્ણ (ચીજો) ગોઠવાંછે, (૪૯) તે તારા પ્રા-ણીઓ (પોતાની કુદરતી) સંપૂર્ણ પવિત્રાઈને લીધે નેમાજ અને વખા-ણને યોગ્ય છે. (૫૦) પવિત્ર ચલકાતના તમામ પ્રકાશીત પાણીઓને અમે વખાણ્યે છિયે. (૫૧) મજ્દએ પેદા કરેલા (જમીનના) માહેલા ભાગોમાંના સમુદ્રને અમે વખાણ્યે છિયે. (૫૨) તમામ આતરોને અમે વખાણ્યે છિયે. (૫૩) તમામ સાચા કહેલા શુષ્કનોને અમે વખાણ્યે છિયે.

૧૨. (૫૪) જે સધલાઓનો પુઠે પવિત્રાર્ધ, ડહાપણ આવેછે, તેઓ મને મારાં રક્ષણ અને બચાવ માટે, મારાં પોશણ માટે અને મારો સંભાલ માટે કામ લાગે. (૫૫) વખતો ઉપરના સર્દારો અશો અને પવિત્ર ગાથાઓને રક્ષણ, બચાવ, પોશણ અને સંભાલ મેલવવા માટે હું યાદ કરુંછું, તથા હું વખાણુંછું. તેઓ અમારે માટે ભલાઈ થાય. (૫૬) હું તેમને મારે માટે, મારા આત્મ (નાં ભલાં) માટે યાદ કરુંછું; રક્ષણ અને બચાવ, ટેકો અને સંભાલ (મેલવવા) માટે હું તેમને વખાણુંછું. એટલા માટે દિવસના વખતો ઉપર સર્દારો ધરાવનાર અશો અને પવિત્ર ગાથાઓને હું વખાણુંછું.

૧૨. (૫૭) અશો દુન્યાના અશો સર્દાર હર્વિતાતને અમે વખાણ્યે છીયે. અશો દુન્યાના અશો સર્દાર અર્મરેતાતને અમે વખાણ્યે છીયે. (૫૮) અશો દુન્યાના અશો સર્દાર અહુર્યન કેળવણીને અમે વખાણ્યે છીયે. (૫૯) અશો દુન્યાના અશો સર્દાર અહુર્યન મહજબને અમે વખાણ્યે છીયે. (૬૦) અશો દુન્યાના અશો સર્દાર બાહાદુર અને અશો યશન હુત્તહાઈતિને અમે વખાણ્યે છીયે.

૧૩. (૬૧) અશો જરથુશત્ર એક મિત્ર, એક રક્ષણ કર્ત્તા માટે માગણી કરે. (૬૨) તું કે જે અશો કરતાં વધુ અશો છે, મિત્ર કરતાં વધુ સાચો મિત્ર છે તેને ખુશી કરવાનો ખાહેશ માટે હું તને કહુંછું, કારણ કે એ ચોજ ઉત્તમ છે. (૬૩) બુરો તે છે કે જે બુરાને ઉત્તમ દિસેછે. (૬૪) તે પ્રમાણીક છે કે જેને પ્રમાણીક વાણસો છે.

૧૪. (૬૫) અહુરમજ્દએ જરથુશત્રને જે ઉત્તમ શબ્દો કહ્યા છે તે એવી પ્રકારના છે. (૬૬) ઓ જરથુશત્ર, એ (શબ્દો) તું જીવગીની છેલી ધડીએ બોલજે.

૧૫. (૬૭) ઓ જરથુશત્ર, જીવગીની આખરે જો તું તે બોલશે તો (૬૮-૬૯) હું જે અહુરમજ્દ છું તે તારાં રવાંનને આ પૃથ્વીના જીવગીની લંબાઈની ઊંચાઈ જીવગીની બુલંદીએ દોજખમાંથી દુર લઈ જઈશ. (૭૦) આ પૃથ્વી જીવગીની લાંબી છે એટલી પોહોલી છે.

૧૬. (૭૧) જેમ, ઓ અશો ! તું ઇચ્છેછે તેમ તું થશે. તું અશો હોવાથી, તારાં રવાંતને તું એ વખતે ચીન્વત પુલ પસાર કરાવશે. તું અશો ઉત્તમ દુન્યામાં પોંહોંચશે. (૭૨) મુખારકબાદીની ખાહેશો ખોલવામાં ગાથા ઉશનવધતિ તું ભણ. (૭૩) મુખારકબાદી તેને, મુખારકબાદી તે દરેકને કે જેને મરજી પ્રમાણે હકુમત કરનાર સદાર અહુરમજ્દ તે આપેછે.

૧૭. (૭૪-૭૫) અંધારાંની સામે થવા મોટે, નાશ તથા મનની ચીંતાની સામે થવા મોટે (પવિત્ર) કામને અને ભલા વિચારને અમે વખાણ્યે છિયે. (૭૬) અંધારાંની સામે થવા મોટે, નાશ તથા મનની ચીંતાની સામે થવા મોટે (પવિત્ર) કામ અને ભલા વિચારને અમે વખાણ્યે છિયે. (૭૮) દુઃખો અને મર્કિની સામે થવા મોટે (૭૭) ન્યામતોની વૈજ્યણીને, પુરાઈના અટકાવને, વૃદ્ધિને અને આબાદીને અમે વખાણ્યે છિયે.

૧૮. (૭૯) સેવટના શબ્દોને અમે વખાણ્યે છિયે. (૮૦) ગાથાઓની સંપૂર્ણતાને અમે વખાણ્યે છિયે. (૮૧) વખત ઉપર સદારો ભોગવનાર પવિત્ર અને અશો ગાથાઓને અમે વખાણ્યે છિયે. (૮૨) સર્ગઆતની દુન્યાને અપાયલી સ્તુત યજ્ઞને અમે વખાણ્યે છિયે. (૮૩) સ્તુત યજ્ઞના તમામ ભાગોને અમે વખાણ્યે છિયે. (૮૪) અમારાં પોતાનાં રવાંતને અમે વખાણ્યે છિયે. (૮૫) અમારી પોતાની ક્રવણિને અમે વખાણ્યે છિયે. (૮૬) પવિત્ર અને ભલા આશિર્વાદને અમે વખાણ્યે છિયે.

૧૯-૨૨. (૮૭) જુઓ હા ૬ ઠો ફકરા (૪૮-૫૧) (૮૮) જુઓ હા (૨૬) મો ફકરો (૧-૨).

૨૩. (૮૯) અશો દુન્યાના અશો સદાર અહુરમજ્દના છોકરા આતશને અમે વખાણ્યે છિયે. (૯૦) અશો દુન્યાના અશો સદાર “જાઓશ્ર”ઓ અને પવિત્રાઈથી તૈયાર કરેલી અર્ધવ્યક્ટન સાથ જોડાયલી બર્સમને અમે વખાણ્યે છિયે. (૯૧) પાણીના છોકરાને અમે વખાણ્યે છિયે. (૯૨) નઈર્યોસક્ટને અમે વખાણ્યે છિયે. (૯૩) મનમાં

વાસો કરનાર (શ્રાપના) યજ્ઞવંત યજ્ઞને અમે વખાણ્યે છિયે. (૯૪) ગુજરેલાંઓના રવાંનોને અમે વખાણ્યે છિયે જેઓ પ્રમાણીકોની ક્ષવષિઓ છે.

૨૪. (૯૬) અશોઘમાં ઘણાજ પુલંદ, અશોઘને વધુ સારી મદદ કરનાર (૯૫) સ્વેષ્ટ સાહેબ જે અહુરમજ્દ તેને અમે વખાણ્યે છિયે. (૯૭) જરથુશત્રની તમામ કેળવણીને અમે તમામ ભલાં કામોને અમે વખાણ્યે છિયે.

હા ૭૧ મો.

૨૫. જુઓ હા ૩૫ મો ફકરો ૪ થો અને હા ૪૭ મો ફકરો ૬ ઠો.

૨૬-૨૮. જુઓ હા ૮ મો ફકરા ૫-૭.

૨૯-૩૧. જુઓ ૫૯ મો ફકરા ૧૧-૧૩.

હા ૭૨ મો.

જુઓ હા ૬૦ મો આખો.

વધારો.

જન્દ અવસ્તા વિષેના પ્રોફેસર હાર્લેના વિચારો.

અવસ્તા, એ જે ભાષામાં એ પવિત્ર કેતાબ લખાઈ છે તેનો એ-કલોજ સ્થંભ રહ્યો છે. તે આપણી કને તદ્દન સંપૂર્ણ આવ્યા નથી, કારણ કે ફાર્સિ ચોપડીઓમાં એવા સંખ્યાબંધ ફકરાઓ, વાક્યો અથવા શબ્દો છુટા મલે છે કે, જે આપણાં લખાણમાં મલત નથી.

દંતકથા મુજબ, અસલ અવસ્તામાં એકવિસ ચોપડીઓ યાને અહુનવર્ધ્ય બંદગીમાં જેટલા શબ્દો છે એટલી ગણનામાં આવતી હતી. આવું મલતાપાણુંજ એ બોનાને ઝોછી સંભવીત કરે છે. જે એટલી સંખ્યાની ચોપડીઓ કદો પણ હસ્તી ભોગવતી હોય તો એમ માનવું જોઈએ કે તેમાં સઘળું પેહોલિવ શાહીત્ય પણ સમાવેલું હતું; પાર્સિઓ પેહોલિવ ભાષાંતરને પણ અસલ લખાણનો માફક જરૂરોસ્તનું ગણે છે. મજદયસ્તિન ધર્મના પેશવાઓ આ ચોપડીઓ (જે નોસ્કને નામે ઝોલખાય છે તેમ)નો જે ટીપ તૈયાર કરે છે તેમાં માત્ર એક (વંદિદાદ)ને ચાર ચોપડીઓના ગણે છે કે જેથી આપણા અવસ્તા બનેલા છે.

અવસ્તા ભાષા ઈન્દો-સેલતીક ભાષાઓનાં કુટુંબનો ભાગ છે, એશ્યાતિક ઈન્દો-ઈરેન્યન શાખામાંથી અને સિર્યા, ઈરાંની અખાત, હિંદુકુષ, એરલ સમુદ્ર અને પામિરનો વચ્ચે આવેલા લગભગ સઘલા મુલકોના બનેલા ઈરાંની સમુદાયમાંથી તે નીકળી છે. પણ તેની અસલ ભૂમિના સવાલ બાબદમાં કોઈ મલતું થઈ શકતું નથી.

અવસ્તાની શોધ થઈ તે વેલા તેને ઈસ્તલાહી ફાર્સિ ભાષા ગણવામાં આવી હતી અને પ્રથમ તેને “જન્દ” એવું નામ આપવામાં આવ્યું હતું, કારણ કે, “જન્દ-અવસ્તા” શબ્દો જે વારે ધડીએ પાર્સિઓની પવિત્ર કેતાબોનાં નામ તરીકે વપરાય છે તેમનો પ્રથમ શબ્દ એ કેતાબોની ભાષા બતાવે છે એમ માનવામાં આવતું હતું. પછી વળી જરથુશ્તના મુધારાએ બેકગ્રામાં જન્મ લીધો હતો એવા અભીપ-રામને આધારે કોઈ તેને જુની બેકગ્રાન ભાષા કહે છે.

અમે માન્યે છિયે કે, અવસ્તા મિદાના મુલકને લગતા ઠરાવવા નેઈએ, અને તેની ભાષા મેજઈઓની હતી એવું અમે સાબેત કરી આપ્યું છે.* પરંતુ, એ વિચાર હજી એકમતથી સ્વિકારાયેલો ન હોવાથી, પાર્સિઓનો દાખલો પકડી, અમે એને “અવસ્તા” એવુંજ નામ આપવું પસંદ કર્યે છિયે કે જે ખરચીત કશીખી ભુલ વિનાનું છે. “જુની બેકચન”ને બદલે “જન્દ” શબ્દ વધુ પસંદ કરવા જોગ છે કારણ કે તે સગવડવાલો છે અને તે આગલથી કાંઈખી અભીપરાય આપતો નથી.

અવસ્તાનાં બંધનની તારીખ પણ એજ રિતે અચોક્કસ છે. પરંતુ તેમાં જે ચોક્કસ ખીનાઓ વર્ણવીછે, દાખલા તરીકે જે ચોક્કસ ઇસા-રાઓ બુધિસ્ત ધર્મના રેવાજો વિષે તેમાં કરેલાછે તે અને બીજા સંજોગો ઉપરથી ખુલ્લું માલમ પડે છે કે, એ કેતાબનો ઘણો મોટો ભાગ અસલી સંવત (ઈ. સ. પૂ.) ના ૫ મા અને છેલા સૈકા વચ્ચે અને ત્યાર પછી બન્યો હતો. એ કેતાબની જે જાતની બાંધણી હાલ આપણે ધરાવ્યે છિયે તે ઘણું કરોને ઈ. સ. પૂ. ૪ થી કે ૩ હ સદીના વખતની છે. “વન્દિદદ સાદે” અથવા મોટા અવસ્તાને આરાધનાની ક્રિયાઓના પ્રસંગ મુજબ ગોઠવ્યા છે, જે ગોઠવણ ૬ ઠી સદ્દિની આગમચની ન હોય કારણ કે તેમાં પેહેલો સરેહોમાંથી ઉછીણા લીધેલા ફકરાઓ સમાવ્યાછે.

અવસ્તા તેની પોતાની ખરી હાલતમાં બે મુખ્ય ભાગોમાં વહેંચાયેલાછે : મોટા અને નાહાના અવસ્તા. પેહેલા ભાગમાં જાહેર ક્રિયાઓ અથવા આરાધનાઓનું ભણતર છે બ્યારે બીજામાં ખાનગી વપરાસનાં કીર્તનો અને બંદગી છે. મોટા અવસ્તા ત્રણ ચોપડીઓના બનેલા છે. ૧ લી : વંદોદદ (વીદએવોદાત્તમ) જેમાં ૨૨ પ્રકરણો અથવા ફર્ગરદો છે જેમાં અપવિત્રાઈ અને પવિત્રાઈઓ, મંત્રનો બંદગીઓ, ગુનાહો અને તેમની શિક્ષાઓનું વર્ણન છે ; ૨ જી : યરન

* જુઓ અમારે Introduction à l'étude de l' Avesta et de la religion Mazdèene, Paris, Maisonneuve et C^{ie}, 1881, P. XLV

જેમાં ક્રિયાઓની બંદગી અને કીર્તન છે; અને ૩ ૭ : વિસ્પરદ (વોસ્પેરનવો) જેમાં યશન (યજ્જશને)ને લગતી વધારાની બંદગીઓ છે; તેને (વિસ્પરદે) છુટ્ટી ગણવાનું કારણ એજ કે વારંધડયે યશન છુટ્ટી ભણવામાં આવેછે.

.

અવસ્તાનો પેહેલિવમાં અમારા (ઈ. સ. ના) સંવતની ૪ થી કે ૩ ૭ સદિમાં તર્જુમો થયો હતો, અને ત્યાર પછી એજ ભાષામાં તે ઉપર તરેણવાર સરેહો થઈછે. પાદશાહ ખોસ્તુ પરવીઝ (જે ઈ. સ. ૫૯૦ થી ૬૨૮ સુધીમાં થઈ ગયોછે તેણે) મજદયસ્તિ ધર્મ-ગુરુઓનાં લખાણોમાંથી એક ભેગી સરેહ ખેંચી કહણવી તર્જુમા સાથે જોડી હતી. એ ભાષાંતર અને સરેહને જન્દ કહેછે કે જે શબ્દ “જન્દ અવસ્તા”ના પેહેલો ભાગ છે. પાર્સિઓ સાધારણ રીતે અવસ્તા અને જન્દ એમ લખેછે.

પંદરમી સદીમાં ગુજરાતના એક ઈરાંની નેર્યોસહુ પેહેલિવ યશનનો સંસ્કૃતમાં તર્જુમો કર્યો હતો જે હિયાત છે પણ તેમાં કેટલોક ભાગ અવારનવાર જતો રહેલો છે.

“અવસ્તા” શબ્દ અવસ્તા ભાષાથી બેગોનો છે. એ શબ્દ પે-હેલીવાર પેહેલિવ શબ્દકોષમાં મળે છે. એ શબ્દનો અર્થ અને મૂળ અચોક્કસ છે; તેનો જે ખુલાસો સ્વિકારવા યોગ્ય છે તે મોન્શ્યુર જે, ઓપર્તનો છે જે અમલ ક્રાસિ શબ્દ “અવ્યસ્તા” એટલે કાયદા, ઈન્સાફ ઉપરથી તેનો ધાતુ કાઢાડેછે.

અવસ્તા એકજ સરખી ભાષામાં લખાયલા નથી. યશનના હા ૨૮ થી ૫૨ (સિવાય ૪૧ માં હાનો બીજો ભાગ અને ૫૧ માં હા) યથા અહ વઘર્યો, અર્ધમ વોહુ, અર્ધ્યમા ઈબ્યો તથા યેડાહે હાતાંમની બંદગીઓ અને તે ઉપરાંત બીજા કેટલાક ફકરાઓ બાકીના અવસ્તાથી લગાર જુદી ભાષામાં લખાયલાછે. એ ભાષાને ગાથાઓની ભાષા કહેછે કારણ કે ગાથાઓનાં પવિત્ર ગાયનો તેમાં લખાયલાં છે. એ ભાષા ઈરાંનની ઉત્તરના ભાગોને લગતી છે. એ ભાષાની મૂળ જગ્યા

દાખલ મોકલે અથવા મર્વ નામનાં એક પ્રતાપી અને પવિત્ર શહેરને ગણવાની લાલચ થાયછે.

.

અવસ્થાના વિચારો અથવા કુર્માનો જે જર્થોસ્તનાં પનાવેલાં તરીકે ગણવામાં આવેછે તે ઘણા દેવતાઓને માનનાર કુદરતી ધર્મનાં, આર્ય ધર્મની મહજ્જપના અને એક ઈશ્વરી મહજ્જપ તરફ મજબૂત લાગણીથી ફેરવાયલાં એ ઈશ્વરો મહજ્જપનાં મિશ્રિથી બનેલાંછે.

જે મિનોઈ દુન્યા મજદયસ્તાનો માને છે, વખાણેછે તથા માન આપેછે અથવા જેને રદ કરેછે અને જેની સામે થાયછે તે કુદરતના અસલી દેવતાઓની અને જર્થોસ્તિ મુધારાથી ઉત્તપન્ન થયલા ભાવવાચક ગુણોના અલંકારી રૂપની બનેલીછે. તેમને માથે એ હંમેશાગીના અસલ મિનો છે, એક ભલાઈ અને હંદગીનો અને બીજો પુરાઈ અને મોહોતનો પ્રતીનીધી છે. પેહેલાને “સ્પેન્તો મહન્યુશ” ક્ષાયદે-મંદ મિનો, બીજાને “અહરો મહન્યુશ” નાશ કરનાર મિનો કહેછે.

પેહેલાએ ભલા ફરેસ્તાઓ, મિનોઈ અને હાડમંદ દુન્યા પેદા કરીછે; બીજાએ, પુરા ફરેસ્તા, પુરાઈઓ અને બદિઓ ઉત્તપન્ન કરીછે. ભલા મિનો અને તેના પ્રાણીઓ સામે વગર અટકવે લડાઈ ચાલુ રાખી દિનદારોને ખરાબ કરવા, તેમનો નાશ કરવા અને તેમને બગાડવા તે કોશિશ કરેછે. એક ઈશ્વરી મહજ્જપના લાગણીઓને અનુસરીને પેહેલાને શ્રેષ્ઠ ઈશ્વરની પદ્ધતિએ ચઢાવ્યામાં આવ્યોછે જ્યારે તેના હરીફને છેક ઉતારી પાડી ખાર્યત અને બળમાં ઘણોજ હલકો ગણવામાં આવ્યોછે. અહરો મહન્યુશો સઘલા પુરા દેવતાઓને પેદા કર્યાછે કે નહીં તે તદ્દન ચોક્કસ નથી. હાલની દુન્યાની હયાતી મુધી ખરાબી અને મોહોત ઉત્તપન્ન કરવા, ભલા મિનોના પ્રાણીઓને ખરાબ કરવા અને તેમને પુરાઈમાં દાખલ કરી તેમનો નાશ કરવા અથવા પોતાની તરફ ખેંચવા જેટલીજ સત્તા તે ધરાવેછે. સેવટને વખતે તેનો તેમજ સઘલા દેવો અને તેમને માનનારાઓનો પરાજય થશે. તેમનો સદનતર નાશ થશે અથવા હંમેશા મુધી તેમને દોષખના ઊંડા ગારમાં બંધ કરવામાં આવશે.

અહુરમજ્દએ અથવા સ્પૅન્ત મર્ધન્યુશે પેદા કરેલા ભલા કૂરેસ્તાઓ તેનાં કામમાં મદદ કરેછે અને દુન્યાની આપ્પાદી અને ભલી નિતિની કૃત્તેહ માટે કામ કરેછે. નીચે તેમનાં નામો અને તેમના ગુણો વર્ણવ્યાછે; અમે તેમને તેમનાં મૂળ મુજબના વર્ગોમાં વહેંચ્યે છીએ.

૧. જર્થોસ્તિ અથવા અવસ્તા વર્ગમાં દાખલ થયેલા કુદરતના કૂરેસ્તા. સામાન્ય રીતે તેઓ પોતે મૂળતત્વો છે, જેમને ભલા તત્વનાં કામો અને મદદગારો ગણવામાં આવેછે; માત્ર એ અથવા ત્રણનેજ ખાસ નામો છે. જેઓ નીચે મુજબ છે:—

હુઓમ, એક પવિત્ર છોડતો રસ જે યજ્ઞમાં અને ઈશ્વરો અમૃતના કૂરેસ્તાને અર્પણ કરવામાં આવેછે; મિથ્રા, શેશિણ, મિત્રાચારી અને સોગંદ લીધેલાં ઇમાનનો કૂરેસ્તા; આતશ (આતર) નર્ધર્યો-સડ'હુની સાથે, ક્રિયાને લગતી શેશિણનું અલંકારિ રૂપ, અહુરમજ્દનો કાસદ; અને અર્ધર્યમન, અસલ ક્ષાયદેમંદ ચલકાત અને પાછલથી તન્દરોસ્તીનો કૂરેસ્તા.

એમની પછી સૂર્ય, ચંદ્ર, ત્રિશત્ર્ય સેતારો (Sirius) અને ખીજ તારાઓ; વયુ (હવા), વાત (પવન) અને રાંમ ખાસ્ત્ર (Ether) અર્ધિસૂર (મિતોઈ પાણીઓનું મૂળ), અપાંમ નપાત (પાણીમાં ઉત્પન્ન કરવાની શક્તિનો તત્વ અથવા ચલકાત?), સ્પૅન્ત આર્મ-ઈતિ (જમીન) અને અસ્મન (આકાશ).

૨. જર્થોસ્તિ મૂળના કૂરેસ્તાઓ :

પ્રથમમાં છ અમ્સારપન્દો છે જેઓ સઘણા મિતોઈ કૂરેસ્તાઓ કરતાં ચઢતી પંક્તિના છે. એમની પછી નીચે મુજબના કૂરેસ્તા આવેછે:—

સઓષ (તાપેદારી, ઇમાન), રબુ (સચ્ચાઈ), અશતાર્ત (ઈન્સાફ), અષિવડ'હુઈ (પવિત્રાઈ, આશિર્વાદ), દએન, દિન (મહજબ), ચિસ્તિ (ઝાહપન), સઓક (ઉપોગ), દુઆરપ (ગો-સ્પન્દેનો કૂરેસ્તા); એમની પછી જુદી જુદી બંદગીઓ વગેરે આવેછે.

દોજખી દુન્યા દેવો અને હલકા દેવતાઓનું રેહેથાંત છે. મુખ્ય દેવો અકોમન પાપ, અએખ્મ લુંટકાટ અને ગુરસો, અસ્તો વીધોતુરૂ મર્કિ આપનાર, અપઓષ સધલું સુકવી નાખનાર, છે અને એ ઉપરાંત બીજી ઘણીક બદિઓ અલંકાર રૂપે છે. તેમની પછી દુન્નઓ, દેવોઓ, ઠગાઈઓ અને નાશ છે, જેમનામાં મુખ્ય નસુરૂ મુદાંઓ ઉપર હુમલો કરી તેમને ખરાબ કરનાર, જાહિ (હવસ), બુ-પ્યાંસ્ત (સુસ્તી) ઇત્યાદી છે.

મુખ્ય હલકા દેવતાઓ યાતુ જાદુગરોનો મદદગાર અને પઈ-રિકા કપટી અથવા નુકશાંત કરનાર પરિ છે.

સ્વર્ગ અને દોજખને લગતી બે દુન્યાઓ, જે દરેક તેના પેદા કરનાર અને સર્દારની હકુમત હેઠલ મેલાયલી છે તેમને પુરાઈ સામેની, હંદગીના નાશ અને મોહોત સામેની ભલાઈની લડાઈ માટે બનાવવામાં આવી છે. માણસજાતની સરૂઆત પછીથી તે લડાઈ હૈયાતીમાં આવી હતી. જર્થોસ્તનાં આવવાની થોડું આગમય સુધી દેવો પૃથિવ ઉપર સર્દારો ભોગવતા હતા પણ અહુરમજ્દએ અહુનવર્ધની બંદગીથી હથયારબંધ થયેલો પોતાનો પેગમ્બર પસંદ કર્યો કે જે (હથયાર)ની માર્ફતે તેણે દેવોને જમીનની નીચે હાંકી મેલ્યા. જર્થોસ્તે એ પછી ઇશ્વરો ધર્મની વાએજ કરી કે જે અહુરમજ્દએ તેને જાહેર કર્યો હતો અને પાદશાહ વીરતાસ્પની મદદથી તેને કુત્તેબંદ કરવાને કુત્તેહ મેલવી શક્યો. એ લડાઈ તથા દુન્યા ત્રણ હજાર વરસની હૈયાતી ધરાવશે જે બાદ જર્થોસ્તનાં તોખમમાંથી ઉત્તપન્ન થયેલો એક પેગમ્બર, સઓબ્યન્ત, એક મોટી લડાઈ ઊઘાડશે. મિનોઈ ફરેસ્તાઓની મદદથી તે તમામ દેવોને શીકશત આપશે, તેમને હાંકી કાઢાડશે અને પુરાઓની સામે તેમને દોજખમાં બંધ કરશે. ગુજરેલાંઓને સજીવન કરશે અને દુન્યાને પાછી તેની પ્રથમ હાલતમાં મેલશે. હાલ તો ગુજરેલાંઓનાં રવાનો પોતાની લાયકાત મુજબ સ્વર્ગમાં અથવા દોજખમાં જાય છે.

અવસ્તાને લગતો એક ખાસ કુત્વો એ છે કે, નાશ એ અડશે-મઈન્યુશનું કામ છે એમ તેમાં માનવામાં આવે છે અને તે માણસોની

લાસ ઉપર બુરા મિનોની શક્તિથી પડેછે. એ ઉપરથી એ લાસો અપવિત્ર થાયછે અને જે કાંઈ તેમને અડકેછે તેનેથી તેઓ અપવિત્ર કરેછે. એજ કારણથી તેમને આતશ કે પાણીની અંદર મેલી શકાતી નથી અથવા તેમની સાથે તેમને અડકાવી શકાતી નથી, કારણ કે તેઓ એ તત્વો, જે તે સાહેબનાં મુખ્ય કામો છે, તેમને ખગાડેછે. એજ વિચારથી પાંચમી કુર્ગરદનો રચના થઈછે.

એજ વિચારમાંથી માણસના શરીરમાંથી જે કાંઈ છુટું કરવામાં આવે તે, બાલ, નખ, રસવિકાર વગેરેને એક સરખી રીતે અપવિત્ર ગણવાનું ૧૭ મી કુર્ગરદનું કુર્માન ઉત્તપન્ન થયુંછે.

જ્યોત્સ્ની ધર્મની નિતિ ઘણીજ જાણી છે. મુખ્ય નેકીઓ અમલમાં મેલવાને તે કુર્માવેછે : અરોઈ, સમ્યાઈ, પરોપકાર, ઈત્યાદી. એ ઉપરાંત તે ઘણીક બંદગીઓ ખાંનગી તથા જાહેરની, દરરોજ તથા કોઈપણ અકસ્માત વખતે કરવાને, યજ્ઞઓ, ક્રિયાની ભેટો અને ઉદકતર્પનો આપવાને, પવિત્રાઈ રાખવાને અને તોજેશો કરવાને, વગેરે શિખવેછે.

સર્વેથી અગત્યની આરાધના તે જાહેર મુખ્ય યજ્ઞ છે જે અયોરનાનો કરેછે અને જેમાં અવસ્તા સાદે આખા ભણાયછે. એ યજ્ઞ ક્રિયાની ભેટોને લગતી, હજ્યોમનો રસ ગાલવાની તથા પિવાને લગતી બંદગીઓ કે જે હજ્યોમ કુર્સ્તાનાં કીર્તન ગાવા આગમચ થાયછે, તેના તેમજ તે પછી ઈટલીક બંદગીઓ અને કીર્તનો તથા ધર્મને લગતા બીજા કુર્કરાઓનો ખનેસોછે, કે જેઓમાં ગાથા જાણવાજોગ છે.



ગાથાઓ વિષે પ્રોફેસર હોર્લેના વિચારો.

ગાથાઓ તેમની પોતાનો ભાષામાં અને, કેટલાક ગ્રંથ કર્તાઓ ધારે છે કે, જ્યોસ્તિ મહજ્જ સર થવાના વખતે લખાયલાં, મજ્જયસ્તિ ધર્મનાં કીર્તનો છે. તેમને ૧૭ કીર્તનોમાં વહેંચ્યા છે અને તેના પાંચ સમુદાય કરેલા છે તથા તેઓ યજ્ઞશનેના ૨૮ થી ૩૪ તથા ૪૨ થી ૫૨ સુધીના હા રોકે છે. દરેક સમુદાય (પેહેલા સિવાય) તે સમુદાયના પ્રથમ કીર્તનના પ્રથમ શબ્દ ઉપરથી પોતાનું નામ ખેંચી લાવે છે. એ સમુદાયો ગાથાઓ અહુનવર્ધતિ, ઉશતવર્ધતિ, સ્પેન્તમઘન્યુશ, વોહુક્ષશ્ર અને વહિશ્તોઈશિત છે. પેહેલામાં સાત કીર્તનો છે; બીજા અને ત્રિજામાં ચાર અને છેલા બેમાં માત્ર એકેક છે. પણ એ બંને છેલ્લાઓની વચ્ચે એક બંદગી ધુસી છે જે ગાથા વોહુક્ષશ્ર સાથે સંબંધ ધરાવે છે. જે ખાસ ગુણોની તેઓ ખાશયત ધરાવે છે તેને લીધે ગાથાઓ અવસ્તાની એક તદ્દન જુદીજ ચોપડી બને છે, પણ તેઓ જોડાયલા કે એક બીજા સાથે સંબંધ રાખનારા નથી.

એ ખાસ કીર્તનોમાં કોઈબી મૂળ તત્વને જુદા જુદા આકારોમાં ખિલવાયલો શોધવાની કોશિશ નિશ્કલ થશે, ચોક્કસ કીર્તનોને બીજાઓ કરતાં ફલાણા ફલાણા સમુદાયોમાં વધુ આગલ કાં જોડવામાં આવ્યાં છે તે કેહેવું મુશ્કેલ થશે. કેટલાંક ગાયનો ભેલભેલ તત્વોનાં બનેલાં માલમ પડે છે. દાખલા તરીકે, પેહેલા સમુદાયમાં ખરાબી સામેની બંદગી (પેહેલું ગાયન) પછી ગોસ્પન્દોના ફરેસ્તાનું વિલાપનું ગાયન આવે છે જે તેમાં ગોસ્પન્દો તરફ હંમેશા જે ખરાબ વર્તણુક ચલાવવામાં આવે છે તે બાબદ ફર્યાદ કરે છે; એ પછી દિનનો કલ્મો, દિનના કર્મોનો સાર આવે છે. એવી મેઝવણીનું કારણ કદાચ માત્ર રાગણીનાં નિયમ-માં શોધવાની જરૂર છે.

એટલા માટે ગાથાઓમાં તરેહવાર બાબતે વર્ણવી છે અને તેમની ભાષા પણ તેજ પ્રમાણે ઘણી જુદી જુદી છે; પરંતુ તેમાં સામાન્ય

રીતે માત્ર ધર્મ કુર્માન અથવા બંદગીઓનો સારાંશ છે. ૨ જાં અને ૧૧ માં કીર્તન (હા ૨૯ અને ૪૫)માં વિલાપનાં ગાયનની મતલબ છે અને છેલાં (હા ૫૨) કીર્તનમાં લગનનું ગાયન દીસે છે. તેઓને ભાગ કરી શ્લોકમાં લખ્યા છે. છંદશાસ્ત્રના જે નિયમો મુજબ તેમાં લખાણ કરવામાં આવ્યું છે તે દેખાડવાને અમે અત્રે ઠોભતા નથી; આગલ તેઓ વિષે જણાવવામાં આવ્યું છે.

આ અસલી ગાયનોની બાબદમાં હજી કેટલાક વધુ સવાલો ઉભા કરવામાં આવે છે કે જેના તદ્દન સંતોશકારક જવાબ અત્રે આપી શકાતા નથી. ગાથાઓનો કર્તા કોણ છે? તે એક છે કે વધુ છે? એ કીર્તનોનું મૂળ અવસ્થાના બાકીના સઘણા ભાગ કરતાં વધુ આગલનું છે કે? ગાથાઓની ભાષા કયા મુલકોને લગતી છે? જે કુર્માન ત્યાં વર્ણવવામાં અને ખીલવવામાં આવ્યું છે તેનો પાયો શું છે? કેટલાક સવાલોનો જવાબ હજી ચોકસ થયો નથી. એ વિષે અમે જે ધાર્યે છિયે તે અમે અત્રે ટૂંકમાં કહ્યે છિયે.

ગાથાઓ, અમને લાગે છે કે, ઘણાક કર્તાઓના બનેલા છે. લખાણની ભાષા અને ઢબમાં ઘણેજ તફાવત છે, અમે દોરણુનો તફાવત પણ ખતાવી શકીશું (દાખલા તરીકે ૩૦ માં હાના ૪ થા ફકરાને ૪૪ માં હાના ૨ જા ફકરા સાથે સર્ખાવો.) કોઈ વાર જરૂરોસ્ત ત્યાં ભેદી દેખાવમાં એક કલ્પિત શબ્દસ તરીકે દેખાય છે; તેજ વખતે કોઈવાર તે ઘણીજ સાદી હોવાતીમાં દીસે છે. આ છેલ્લી બીના ઉપરથી લખાણના વખતમાં તફાવત દીસે છે. પણ એ તફાવત ઘણી સદીઓનો ધારવાની જરૂર નથી; મહામદને લગતી બીના ઉપરથી દીસે છે કે, દંતકથાના સઘણા ભાગો ખતાવવા માટે ઘણો વખત જોઈતો નથી. એટલા માટે ચોકસ કીર્તનો પ્રથમ જરૂરોસ્તિઓને અને બાકીના વધુ પછવાડેના જમાનાને લાગુ કરવાને અમને મુશ્કેલી લાગતી નથી.

ગાથાઓને અવસ્થાના બાકી સઘણા ભાગની આગમચના ગણવાની ફરજ પાડે એવું કોઈ કારણ, અમે ધાર્યે છિયે કે છે નહીં. ખાસીત તેમની છેલ્લી બાંધણી અને તેનાં પ્રકરણોનો મોટો ભાગ તેવો છે,

પણ ધરત અને વન્દિદાદના કુકરાઓમાંથીબી ચોકસ વાક્યો વગર શકે
અસહી ઇરાંની ઇમાંનને લગતા મલેછે. કૃત્વાઓના તફાવત ઉપરથી
કાંઈબી સાર ખેંચી શકાતો નથી. મજદયસ્તિ ધર્મ, ધર્મોથી હંમેશા
ખાતલ ન હતો; સરખાતના સ્વચ્છ મજદયસ્તિ ધર્મને ગાથાઓ
વધુ સારી રીતે ખતાવેછે; અવસ્તાના બીજા ભાગો કુદરતી ધર્મ અને
મજદયસ્તિ ધર્મના ફેરફાર ખતાવેછે.

ગાથાની ભાષા ઇરાંનને લગતી કે સિધુ નદિની સરહદે લાગેલા
મુલકોની નથી; ખીલારોકી અને ઇન્દો-સિથિક લેખો તે બીના ખતાવેછે.
એજ પ્રમાણે ઉત્તરના પાહાડી મુલકોને પણ તે બેગાનો હતો, કારણ કે
તેનો એક ખાસ ગુણ સ્વરનો અવાજ લાંબો કરવાની અને વ્યંજનનો
અવાજ કોમલ રાખવાની વલાણનો છે (સ્પેન્ટમઈન્યૂ, દ્વબીષ અઓ-
ગેદા, ઇત્યાદો.) જે જંદ મિદાના આર્ય લોકોની ચાલુ જુખાન ન હોય
તોપણ ગાથાઓની ભાષા કરતાં તે તેમને વધુ લગતી છે અને એ ગાથા-
નાં કોર્તનો જરૂરોસ્તિ મહજબના સરખાતના વખતને લગતાં દીસેછે
તેથી તેને (ગાથાને) તેની સરખાતનો જગા દાખલ મોકરુ (મર્વ)નું
પવિત્ર ગાંમ અને તેની આસપાસની જગા આપી શકારો અને જંદને
પશ્ચિમ તરફ રધનો પડોશના મુલકોને લગતી જણાવી શકારો.

ગાથાઓના કૃત્વાઓએ પણ મોટી તકરારોનેજગા આપીછે. જ્યારે
કેટલાકો તેને તદન એક ઇશ્વરી મહજબનો ગણેછે ત્યારે બીજાઓ
વન્દિદાદના કુર્માનોથી કરો તફાવત તેમાં જોતા નથી. આ બંને
એકેકથી ઉત્પત્તે નાકે ગયલાઓની વચ્ચે સચ્ચાઈ સમાયલી અમને દા-
સેછે; પ્રથમ તો વન્દિદાદ પોતેજ હંમેશા એક સરખો હતો નથી.

અમે ધાર્યે છીયે કે, ગાથાઓનાં કેટલાંક લખાણ સાચા કૃત્વો
પીછાણી શકાય એવી પુરતી રીતે સાથે મલેલાં અને ગોઠવાયલાં છે.
ખરા એક ઇશ્વરી મહજબથી તે દૂર માલમ પડશે અને તેનો ભાવાર્થ
જેમ વારંવારે ખતાવવામાં આવેછે તેવો નથી.

પ્રથમમાં બે જોડયા મિનો એકેકથી ખાસ ઉલટા ખવાસના હતા:
એક ભલા (વહો)નો મુખી, બીજો પુરાઈ (અકો)નો. પેહલો જંદમી

અને આપાદીનું મૂળ સ્પેન્ટમઈન્યુશ; ખીજે તમામ નાશનું કારણ, અડરોમઈન્યુશ. (જુઓ હા ૩૦ મો ફકરો ૩ જો અને હા ૪૪ મો ફકરો ૨ જો.)

આ બંને મિનોએ પોતાના ખવાસને અનુસરતી રીતે પેદાએશનું કામ ચલાવ્યું છે. (જુઓ હા ૩૦ મો ફકરા ૪, ૧૦.)

ભલા મિનોને, ફાયદેમંદ મિનોને અહુરમજ્દ પહું કેહેવામાં આવે છે;* સ્પેન્ટમઈન્યુશ કદાચ અહુરના પોતાના ખવાસને, અભાવને વર્ણવે છે (જુઓ હા ૪૬ મો ફકરા ૪, ૫, ૬) અથવા કદાચ અહુર એક જાતના એક ઈશ્વરો મહજબમાંથી નીકલેલો ઈશની-ઓનો પુરાતમ ખોદા છે અને તેને બે ઈશ્વરો મહજબના ભલા મિનો સાથે ગુંચવી નાખવામાં આવ્યો છે.

માણસોને વેહુંચીને ભલા મિનોના સાગેદો અને યુરા 'મિનોને માતનારાઓ એવા ભાગ કરવામાં આવ્યા છે.

અહુરમજ્દ દુન્યાનો સંદાર અને ઠર્તા છે, જુઓ હા ૩૧ મો ફકરો ૮, ઈત્યાદી. ગાથાઓનો કર્તા તેને રોશણિ, સૂર્ય, ઈત્યાદીનો પણ કર્તા ગણે છે કે નહીં તે ચોક્કસ નથી. પરંતુ ૪૩ માં હાના ૨ જ શ્લોક ઉપરથી દીસે છે કે, રોશણિ પોતે તેનુંજ કામ છે. આ સવાલનો કુદચો "દાત્" શબ્દના અર્થ ઉપર આધાર રાખે છે. દિલના છુપા ભેદે અહુર જોય છે (હા ૩૧ મો ફકરો ૧૩ મો). આર્મઈતિ પણ તેમને એજ પ્રમાણે બારીકીથી તપાસે છે. (એજ હા ફકરો ૧૨ મો.) પરંતુ એ અલંકાર ભાષા હોઈ શકે.

* પણ હજી એમાં એક ખીના ગુંચવણભરી છે. સ્પેન્ટમઈન્યુશના અહુર સાથના સંબંધને ખુદી રીતે નક્કી કરવામાં આવ્યો નથી. ૪૪ માં હાના ૭ માં ફકરામાં અહુરમજ્દને સ્પેન્ટમઈન્યુશ કેહેવામાં આવે છે. પણ બ્યાં બે મિનોનો સવાલ હોય છે ત્યાં અહુરમજ્દ જણાવેલો હોતો નથી. અમે ઉપર કહ્યું છે તેમ એ ખીનાને બંને ઢારણા સાથે ભેલાઈ ગયલાંમાં શોધવાની ઉસકેરણી થાય છે. ૩૧ માં હાના ૬ માં ફકરામાં સ્પેન્ટમઈન્યુશ દખઈતી રીતે અહુરમજ્દનો મિનો છે. સરખાવો ૩૮ માં હાના ૧ લા ફકરાને.

આપણે વલી ગાથાઓમાં છ ફરેસ્તાઓનાં નામો જોઈએ છિયે જોઓ ધણા પાછલથી અર્ધપાર્શ્વત્વને નામે ઓલખાયલા છે. એ ફરેસ્તાઓનાં એ નામો : અષ, વોહુમનો, ઈત્યાદી સાધારણ રીતે ભાવવાચક અર્થે સમજવામાં આવેછે. પણ કેટલાક ફકરા એવા છે કે જ્યાં સાદા અલંકાર તરીકેજ તેમને લેખી શકાય નહીં અને જ્યાં ખરી હૈયાતી ધરાવનાર અને કામ કરનારા પ્રાણીઓ દાખલ તેમને પીછાનવાજ જોઈએ. એવો મામલો સઘલાઓમાં અષ અને આર્મઈતિ માટે વધુ દીસેછે. (જુઓ હા ૨૯ મો આખો; હા ૩૦ ફકરો ૭ મો; હા ૩૧ ફકરો ૧૨ મો; હા ૩૨ ફકરો ૨ જો; હા ૩૩ ફકરા ૧૦, ૧૩, હા ૪૯ ફકરો ૭ મો) અહુર ત્યારે દરાયસનો “બધબધતાંમ” થાયછે. કોઈકોઈ વાર ફરેસ્તાઓની ખરી ખાશ્યત, એ મિનોઓ પ્રથમ જે સ્વભાવ ધરાવતા હતા તે, શોધી કાઢાડી શકાયછે. (જુઓ હા ૩૧ ફકરો ૯ મો; હા ૩૯ ફકરા ૨, ૧૬, ઈત્યાદી; હા ૪૬ ફકરો ૩ જો.)

મજદ અને તેના ફરેસ્તાઓ, પુરા મિનો, “અકો,” “દ્રેગ્વાઓ” અને તેમના હજુર્યાઓ, દેવોની વિરુદ્ધ છે. (જુઓ હા ૩૦ ફકરો ૧૦ અને હા ૩૨ ફકરા ૩, ૪). એમનામાં જુઠાઈનો મિનો દોજખ (દુજે)નો સદાર દુક્ષ પ્રખ્યાત છે. છેલ્લો ખરેખરી હૈયાતી ધરાવનારો છે, કારણ કે દોજખ તેનું મકાન છે અને ત્યાં તે પુરાઓ માટે ધીઃકારવાજોગ પોશણ તૈયાર કરેછે કે જેઓ બીજી જીવંતીમાં સજ્જ મેલવવાને નિર્માન થયલા હોયછે. (જુઓ હા ૩૦ ફકરા ૯, ૧૦; હા ૩૧ ફકરા ૧, ૪; હા ૪૯ ફકરો ૧૧, ઈત્યાદી.)

બિજો દેવ જે વધુ જાહેર છે તે “અર્ષમ” યાને મારફાડ, લુંટફાટ અને ખુનનો દેવ છે.

સરૂઆતની દુન્યા ભલી હતી (?) (જુઓ હા ૨૯ ફકરો ૧૨ મો) પણ માણસોની એક મોટી સંખ્યા પુરા મિનોને બાઝેલીછે. (હા ૩૦ મો ફકરા ૫, ૬.) દેવોએ દુન્યા ઉપર ઉકુમત ભોગવીછે (હા ૪૩ મો ફકરો ૨૦ મો). પુરાઓ ઘણીવાર કુત્તેણ મેલવેછે પણ જે પ્રમાણે પ્રમાણીકોને બદલો મેલેછે તેમ તેઓનેબી સેવટે તેમનાં ક-

તુકનો બદલો મલેછે; પુરાઓ માટે બચંકર દુઃખો અને પ્રમાણીકો માટે બેહુદ સુખ તૈયાર કરવામાં આવેછે. (જુઓ હા ૩૦ કુકરા ૮-૧૧; હા ૫૦ કુકરો ૪ થો; હા ૫૨ કુકરા ૬, ૮, ૯, ઇત્યાદી, ઇત્યાદી).

અહુરમજ્દએ માણસોને એક દિન આપીછે; જેઓ તે મુજબ ચાલેછે તેઓ પ્રમાણીક છે. તે દિન અહુરમજ્દ માટે, તેના કુરે-સ્તાઓ માટે અને સામાન્ય રીતે અશોધની દુન્યાને લગતાં તમામ લોકો માટે ૧૪ અને માન ઉત્તપન્ન કરેછે. તે પવિત્રાઈ રાખવાને — પણ તે પવિત્રાઈ તે શું તે સમજતી નથી — દિનની વૃદ્ધિને મદદ કરવાને, ખેતરોનો ખેતી કરવા તથા ગોરુપન્દોની સંભાલ લેવામાં મસગુલ થવાને, આરાધણાની ક્રીયાઓ કરવાને કુર્માવેછે. (હા ૪૭ મો કુકરા ૫-૭, ૮; હા ૪૪ મો કુકરો ૧૮ મો.) તે લગ્ન કરવાની ભલામણ કરેછે. (હા ૫૨ મો કુકરો ૭ મો.)

નિતિના પાયા માટે પવિત્ર વિચારો, સુખનો અને કામોનો ત્રેવડો ત-કાવત રાખેલોછે. (જુઓ હા ૫૦ કુકરો ૨૧ મો; હા ૫૨ કુકરો ૨ જો). પરંતુ ઘણી વખતે માત્ર સુખનો અને કામો વિષેજ જણાવેલું હોયછે. પુરાઓને દુઃખ દેવું એ એક નેહીનું કામ છે અને તેને માટે ઘણોજ ભલામણ કરેલીછે. (હા ૩૨ મો કુકરો ૨ જો; હા ૪૬ મો કુકરો ૪ થો; હા ૩૧ મો કુકરો ૧૮ મો.)

સખત નાપસંદ કરેલા ગુનાહો આ છે: ખીજ મહજબને વલ-ગવું અને સુધરેલા મજ્દયસ્તિ ધર્મની વિરુદ્ધ જવું; મજ્દયસ્તિ દુ-ન્યાને લગતી કોઈ પણ ચીજને, ખેતરોને કે ગોરુપન્દોને ઇજા કરવી; મજ્દયસ્તિ નહીં એવા સદારોને આપેલી મદદ; જુહું ખોલવું અને ગુલામપ્યારગી કરવી.

અહીં નિતિ ઘણીજ મોટી પણ ઘણી અનિશ્ચિત વર્ણવીછે, એમ કોઈને પણ દીસશે.

ગુજરેલાં પાછાં સજીવન થવા વિષે શું ગાથા શિખાડેછે? એ વિચારને કેટલાકો ટેકો આપેછે, પણ અમારો ખાત્રી થઈછે કે, એ વિચારમાં

લુલ છે. ખરૂં છે કે ત્યાં આપણને બે વાર (હા ૩૦ મો ફકરો ૯ મો અને હા ૩૪ મો ફકરો છેલ્લો) એકે શબ્દ વાપરેલો મલે છે જેને ઘણા પછવાડેથી સજીવન થવાને અર્થે વપરાયલા શબ્દ સાથે સંબંધ છે (ફોર્કર્સનઓમિ અને ફોર્કર્સતિશ). પણ એજ ખચ્ચીત લુલનું મળ છે. ફોર્કર્સતિસનો અર્થ આડકતરી રીતે અને ભાષાનો ખોટો ઉપયોગ થવાથીજ માત્ર સજીવન થવાનો થાય છે. ખુદ તે પોતે પોતાનો અર્થ તો માત્ર “લાંચું થવું,” “આપ્પાદી” બતાવે છે, કારણ કે એજ ફ્રષ, ફ્રષોનો ખરો અર્થ છે (ફ્રષ-ઓશન, ફ્રષો-કર, ઈત્યાદી સર્ખાવો.) એટલા માટે અત્રે તેની મતલબ દુન્યાને સુખી અને પ્રમાણીક હાલતે પાછી સ્થાપવાની અથવા કદાચ ગાથા મુજબ પ્રમાણીકોની સેવટની કૃત્તેહ, પેદાએશની છેલ્લી હાલત થવી જોઈએ. ટુંકમાં ૪૭ મા હાનું કોર્તન જે ભવિષ્યની જીંદગી અને અમર્ગિની ખપ્પર આપે છે તેમાં જોઈ શકારો કે, અમર્ગિની દુન્યાનો માત્ર ખાસ ગુણ પુરાઓ ઉપર ભલાઓને કૃત્તેહ આપવાને લગતો છે. એટલા માટે ફોર્કર્સતિશનો અર્થ ઘણાજ પાછલા વખતના વિચારો મુજબ સજીવન થવાની સાથે આવનારો અને થનારી હાલત થાય છે; તેના એજ ગુણને લીધે એ શબ્દ આખરે એવો એક વિચાર બાંધનારો થયો કે જે ગુજરેલાંઓને સજીવન થવાનો ઇસારો બતાવતો દીસે છે. અવસ્તાના ઓછા પુરાતમ ભાગોમાં સજીવન થવાના વિચારને ડિસેહિશ્ત શબ્દથી વધુ મજબુતીથી જણાવવામાં આવ્યો છે, વળી આ કાંઈ એકલોજ શબ્દ નથી કે જેનો અર્થ ગાથાઓની ભાષા, જંદ લખાણો કરતાં બીજેજ કરે છે. દાખલા તરીકે મોટું કામ જે એ લખાણોમાં સજીવન થવાનો ગુણ બતાવે છે, તેનો અર્થ ગાથાઓમાં દિનની વાએજ થાય છે. (જુઓ હા ૪૫ મો ફકરો ૧૪ મો.)

ગાથાના મુલકોનું રાજદવારી બંધન તો આપણે અત્યારમાં જે જાણ્યે છીએ તેજ છે : આપણને ત્યાં “ન્માન,” “વિસ” “જંતું” અને “દખ્યુ” મલે છે. પણ ધર્મગુરૂ અને પેહેલવાંનને લગતા સાધારણ શબ્દો તેમાં જણાવ્યા નથી. માત્ર “નર” એ સાધારણ નામથી પેહેલવાંન શબ્દ જણાવવામાં આવે છે; દિનના પેશવાઓને “માંથ્રાનો

દન," "સંખ્યાબ્યન્ત" કહેવામાં આવેછે. છેલ્લો શબ્દ, જે સઘલા-ઓએ ફરેસ્તાઓની આરાધનામાં ઉમંગ બતાવ્યોછે, જેઓએ મજ-દયસ્તિ ધર્મના ફેલાવામાં મદદ આપીછે, તેમને લગાડવામાં આવેછે.

કેટલાક ફકરાઓ નવા વર્ગો વિષે જણાવેછે કે જેમને ધણીજ જુદા જુદા રીતે સમજાવવામાં આવેછે અને તેને માટે એક પણ આપણે ખોટી થવું નહીંએ. એ શબ્દો "ખુએતુશ", "અર્ધ્યમન" અને "વેરેન્નન" છે. કોઈ તેમને ભાવનાત્મક રૂપે લઈ તાબેદારો, ભક્તિભાવ, ઈત્યાદી અર્થ કરેછે; બ્યારે બીજાઓ તેમને જમીનના કબજા અથવા માલિકી સાથે સંબંધ ધરાવનારા જુદા જુદા વર્ગો બતાવનારાં નામ ગણેછે. "ખુએતુશ" એ સદાર, "અર્ધ્યમન" એ ભાદ્રત, "વેરેન્નન" એ નોકર છે, અને એ વિચાર ઉપર મંડલીના દરજ્જાઓના વિભાગ કોઈ પાડેછે, જે ધણીજ ખુબસુરત દોરણ બનેછે પણ તેમાં કાંઈખી પાયો નથી અને તે દેખઈતા ભુલોવાલું છે. જે કેટલેક ઠેકાણે એ શબ્દો વપરાયછે ત્યાં જમીનની માલિકી અથવા તેને લગતા કોઈ સંબંધનો સવાલ નથી. એથી ઉત્પન્ન ત્યાં તે સઘલાઓનો અર્થ ધર્મના સદાર સાથે સંબંધ ધરાવતો જાહેર થયલો છે, જે માટે અમે અસલ લખાણ ઉપરજ ધ્યાન ખેંચ્યે છીયે. (જુઓ હા ૩૨ ફકરો ૧ લો; હા ૪૫ ફકરો ૧ લો). એ શબ્દોનો ધાતુ પણ એક સરખી રીતે તે અર્થનો સામે છે. "ખુએતુશ" કોઈનું પોતાને લગતું, સગાઈનું નજદીકપણું જણાવેછે; એનીજ ઉપરથી "ખુએશવમ્" એટલે ધણીજ નજદીકનું સગું શબ્દ નીકલેછે. "અર્ધ્યમન" શબ્દ વાહાલ બતાવનાર, ભક્તિભાવ ધરાવનાર, તાબેદાર શખ્સને, એક પંથ મુજબ અમલ કરનારાઓને માત્ર લાગુ પાડી શકાયછે. "વેરેન્નન" એ કામ કરનાર, બીજાઓને પોતાની નોકરી આપનાર છે. પેટેલિવ તર્જુમા મુજબ એનો અર્થ પડોશી, અથવા સઘલા પડોશીઓ, પડોશ થાયછે. એટલા માટે એ ત્રણ શબ્દો અનલગના ભક્તિભાવના સંબંધ જેવો અર્થ બતાવેછે, અને નહી કે માલિકો. ભાદુતો અને નોકરોના સંબંધનો. ૪૦ માં હાનો ફકરો ૧૦ માં અને ૧૦ માં યશનો ૧૧૬ માં ફકરો એ માટે કશો શક ઉત્તપન્ન કરતા નથી. રૉથ "વેરેન્નન" શબ્દને સંસકૃત વર્જાન્ સાથે

લાગુ કરી ગોસ્પન્દોની અને ખેતરોની સંભાલ લેનાર કામદાર એવો અર્થ તેના કરેછે. કેટલીક જગ્યાએ આ અર્થ ઘણોજ પસંદ પડતો થઈ પડશે, જે વૈરજનને ન્માનપદ્ધતિનાં દોરોની સંભાલ કરનાર તરીકે કોઈ લેવાને ઈચ્છે તો.

એટલા માટે માલેકો અને ભાડુતોનો વિભાગ કોઈથી કપ્પડી શકાય નહીં. અવસ્તાના કોઈપણ ભાગમાં ઈબ્નેરદાર, પટેદાર કે ભાડુત વિષે જણાવ્યું નથી. ૧૫ મો ફર્ગરદ તેમની સંપૂર્ણ ગેરહાજરી પુરતી રીતે પુરવાર કરેછે. કોઈપણ રીતે તેમની હુયાતીની સાબિતી અવસ્તામાંથી કોઈ સાબિત કરી શકશે નહીં.

વળી આ પીના જણાવવી જોઈએ છે કે, ગાથાઓમાં જમીનના માલેકો વિષે કદો જણાવવામાં આવ્યું નથી; તેમાં ધાસચારા અને ગોસ્પન્દો સિવાય બીજા કોઈ સવાલ નથી, અને તેમાં જે લડાઈઓ વિષે જાણવામાં આવેછે તે માત્ર ગોસ્પન્દોને ઉછેરનાર ભર્વાદો અને ભટકતાઓ, હુંટારાઓ અને મારફાડ કરનારાઓ વચ્ચેની છે. દુધાલી ગાય અને ગોસ્પન્દોનાં પોષણ માટે જમીનનું કામ કરવાનો તેમાં સવાલ છે. (જુઓ હા ૩૪ મો ફકરો ૧૪ મો; હા ૪૭ મો ફકરો ૫ મો; હા ૩૨ મો ફકરો ૧ લો; હા ૩૩ મો ફકરો ૬ હો; હા ૪૫ મો ફકરો ૪ થો; હા ૫૦ મો ફકરો ૧૪ મો).

ગાથાઓમાં એક જાણવાજોગ ચીજ, જે ૪૨ મા હાને બાદ કર્યો તો તેના કીર્તનોની તવારિખરૂપી ખાશયત છે. તેમાં જર્થોસ્તને લગતો દંતકથા શોધવો મિથ્યા છે; તેમાં હજી જરથુશત્ર એવો પેગમ્બર નથી કે જેને કુદરત તાપે થાયછે અને જે પેદા કરનાર ઈશ્વર સાથે વાતચીતનો હક ભોગવેછે. એથી ઉત્પદું તેમાં તે માત્ર એક સાધારણ મૃત્યુ માણસ દીસેછે જે મોટી મુશકેલીથી પોતાનો મહજબ ફેલાવેછે અને તેનો આસપાસ માત્ર કેટલાક સાગેદો હોયછે; તે એક પાદશાહની કને રક્ષણ માગેછે કે જે પોતે તેને જીલમગારોના ફટકાઓ સામે બચાવ આપી શકતો નથી કે જેમની આગલથી તેને તાહાસી જવું પડેછે. ૪૩ મા હામાં તે આપણને કેટલાક સવાલો હારખંધ અહુરમજ્દને પુછતો

જણાયછે, પણ ત્યાં તેનો જખાખ આપવા સામે સારી સંભાલ રાખીછે; એટલા માટે ત્યાં જે પ્રશ્નાર્થક રૂપ છે તે માત્ર કવિતાની એક વજ્રાણ છે. ૪૨ મો હાજ એક અપવાદ છે; તેના ૭ મા શ્લોકમાં મિનોઈ અને અમત્કારો વાતચીતની દંતકથાનો સરખાત દેખાવ આપેછે; કદાચ તેમાં પણ લખાણની એક જાતની વધુ અલંકારો રૂઢી હોય અને ૪૩ મા હાની રૂઢીને આગલ વધારી પ્રીતવવામાં આવી હોય. ૨૯ મો હા જે પાછલા વખતનો છે તેમાં પણ જર્થોસ્તને રોમાંપાયલાં કામ વિષે જોલવામાં આવ્યું છે પણ તેનાં અમત્કારો કામો વિષે જણાવ્યું નથી. મજદયસ્તિ ધર્મનો વાએજી કરનારને દરેક ઠેકાણે આપણે જીલમગારોથી હાડમાર થતો નોંધ્યો છીએ. (હા ૩૨ ક્રકરો ૧૩, હા ૩૪ ક્રકરો ૮. હા ૪૮. હા ૪૯ ક્રકરો ૧, ૨). વળી કોઈ વાર જરથુશ્ત્ર દિનનું સંપૂર્ણ જ્ઞાન નહીં ધરાવતો દીસેછે. (જીઓ હા ૪૩ મો ક્રકરો ૧૨, હા ૪૯ ક્રકરો ૨).

અવસ્તાને લગતાં ગાયનોમાં તવારોખરૂપી થઈ શકે એવા ઘણા ખતાવો મલેછે; લોકોને એક ઠેકાણે ઠરીઠમ અને ખેદુત કરવાને માટે થયેલી કોરોશ, ઈરાની કે તુરાની ભટકતાઓ સામે ધર્મને લગતી અને રાજ પ્રકરણને લગતી ઉઠાવેલી લગાઈઓ અને એ ઉપરાંત બીજી બાબદો મલેછે જે માટે અમે અંત્ર જોલતા નથી કારણ કે તે અમારી હાલની બાબદથી વેગલી છે.

આ ટુંક ઇન્તેખાખ ઉપરથી એવું મુકરર થતું દીસેછે કે ગાથાનાં કુર્માનો મુખ્ય કરીને જંદ લખાણોનાં જેવાંજ છે. પરંતુ તેઓ વચ્ચે જાણવાજોગ તફાવતો છે. ગાથાઓમાં કુદરતી ધર્મ લગભગ તદ્દન નાબુદ થયોછે. ત્યાં જમીન, પાણી, પાહાડો, તારાઓ, ઇત્યાદીને કોઈ વખાણી શકતું નથી; પુરા મિનોનાં કામો ત્યાં ઘણી ઓછી અગત્યનાં અને ઓછાં ચાલાક છે; તે માત્ર બેજ પ્રકરણોમાં દીસે છે અને કોઈબી ઠેકાણે તેને પદ્ધતિયાર્મ, શ્રેષ્ઠ ઈશ્વરના દુશમનની પદ્ધિએ ચઢાવવામાં આવ્યો નથી. દંતકથાઓની અને ઈરાંનો ફરેસ્તાઓની દુન્યામાંથી ત્યાં માત્ર ગોસ્પન્દોનો ફરેસ્તો અને સ્તઓષ પોતાના હમનખર્દ અઓખ દેવ સાથે મલેછે; પણ એઓ વિષે જે કહેલું

છે તે પણ કદાચ અલંકાર ભાષામાં હશે. અસલી રેવાન્નેની જે એકલી નિશાની ગાથાઓમાં રહેલી છે તે આતશની આરાધના વિષેની છે જે વિષે બે વાર એટલે ૩૪ મા હતા ૪ થા અને ૪૨ મા હતા ૯ મા ફકરામાં જણાવ્યું છે. (સર્ખાવો હા ૪૨ નો ૪ થો, હા ૪૫ નો ૭ મો ઇત્યાદી ફકરા). એ કીર્તનોની મતલબ એક ઇશ્વરી મહાજય પાલનાર શખ્સની બંદગીના જેવી લાગે છે.

પરશનુમની કે બીજી ક્રીયાઓ વિષે તેમાં જણાવ્યું નથી; પણ એ ચુપકોદી ઉપરથી એવું અનુમાન થઈ શકે નહીં કે ગાથાઓના કર્તાઓએ તેમને રદ કરી છે. હાઉ એવું માને છે કે, ૪૭ મા હતા ગાથાના ૧૦ મા ફકરામાં હોમની આરાધના સામે નાપસંદગી બતાવવામાં આવે છે. પણ તેની તકરાર એક ખામીવાલાં લખાણને આધારે છે, જેનો આકાર જંદ નથી અને તેને માટે એવી ધારણા કરવી પડે છે કે સંસ્કૃત શબ્દ શાઓમ્યને જંદ મુળાક્ષરે લખ્યા છે.

પરંતુ આ બીના ઘણીજ જાણવાન્નેગ છે કે, ગાથાઓ આતશની આરાધનાની ભેટો અને યજ્ઞો વિષે બોલે છે અને હોમ શબ્દ વિષે બોલતા નથી, જે કદાચ એતેફાકથીજ બન્યું નહીં હોય.

આ બીના કોઈથી ભુલી શકાશે નહીં કે, ગાથાનાં ગાયનોમાંનાં ચાર તદન નવાઈ જેવી ખાશયતો ધરાવે છે કે જેમને લીધે તેઓ બીજાં-ઓથી તદન છુટાં માલમ પડી આવે છે. પ્રથમમાં તેમનામાંનાં માત્ર બેજ બે અસલ મિનોનો હોવાતી જાહેર કરે છે અને તે બંનેની સર્જનાત બીજાં ગાયણોથી તદન જુદીજ રીતે થાય છે; એટલે કે, તેમનો કર્તા જાહેર કરે છે કે તે સચ્ચાઈ જાહેર કરવા આવે છે અને માગણી કરે છે કે તે કહો તે સાંભલવું. (જુઓ હા ૩૦ મો અને ૪૪ મો). એ બંને ગાયનો, એટલા માટે એકજ કવિનાં પણ બીજાં ગાયનોના કર્તાઓથી જુદા ઘણીનાં દીસે છે.

યજ્ઞસ્તેનો ૨૯ મો હા જે ગોધાનાં રવાંતને નાટકતખતા ઉપર રજુ કરે છે તે વળી પોતાના વર્ગમાં વિચીત છે. એજ હા એકલો છે કે જેમાં જર્યોસ્તાનાં ઇશ્વરી કામ વિષે જણાવેલું છે. સેવટે હા ૪૨

એ એકલોજ છે કે જે જરથુશ્ટ્રની અહુર સાથની વાતચીતનો ઇસારો કરેછે. બીજે ઠેકાણે તો પેગમ્પરને એક તદન સાધારણ માણસના જેવો લેખ્યોછે. આ બીનાઓ ખચ્ચીત ઘણીજ અર્થસૂચક છે અને તેઓ આ ગાયનોને બીજાંઓ સાથે ગુંચવી નાખવાની રજા આપતાં નથી. તેઓ ઓછાં પુરાતમ હોવાં જોઈએ. ૪૩, ૪૨ અને ૨૯ માં હાને સાથે સરખાવતાં તેમાં જરથુશ્ટ્રને લગતી દંતકથાના જન્મ અને વધારાની બીના મલમ પડેછે. કવિતાનો અલંકાર ૪૨ માં હામાં વાતચીતનું રૂપ લે છે અને ૨૯ માં હામાં પેગમ્પરનાં કામને વિત્તપન્ન કરેછે.

પેહેલા બે ગાથાઓની વચ્ચે સાત પ્રકરણો અથવા હાઓનો એક વિભાગ દાખલ થાયછે કે જે અવસ્તાની એક જુદી ચોપડીના જેવો ભાગ બનેછે. તેઓ ગાથાની ભાષામાં અને ગદ્ય લખાણમાં લખાયલાં છે. તેમને યરન હપ્તડ્-હાઈતિ અથવા સાત હાનું સામાન્ય નામ આપવામાં આવેછે.

કોઈ પૂછશે કે અવસ્તાના આ બંને ભાગોને શું સંબંધ છે ? ગાથાઓ સામાન્ય રીતે અવસ્તાના ઘણાજ પુરાતમ ભાગો ગણાયછે. અવસ્તાના પાકીના સઘલા ભાગોને એકઠા વિચારવામાં આવે તો એમ બની શકે, તો જો કે બીજા ભાગોમાં વર્ણવેલી બીનાઓ પુરાતમ ઇરાની અથવા ઘણીજ આર્ય દંતકથાઓને લગતી છે, જ્યારે ગાથાઓ તદન જુદાંજ મૂળના મલમ પડેછે, અને અમે કહી ચુકા છીએ તેમ, તેઓ ખચ્ચીત પાછલા વખતના છે. પણ કોઈ એથીબી વધુ દૂર જાયછે, અને યરન હપ્તડ્-હાઈતિ (યજ્ઞશ્ત્રેના હા ૩૫ થી ૪૧)ને ગાથાઓ સાથે સર્ખાવેછે અને તેની તકરાર દાખલ આવી પ્રકારનો એક ફકરો વાંચવો અસાધારણ નથી: “એવો વિચાર અવસ્તા ગાયનોના કર્તાએ સ્વિકાર્યો હતો એમ યરન હપ્તડ્-હાઈતિમાં જે જણાવેલુંછે તેથી સાબિત થાયછે.” પરંતુ એ કેહેલું ઘણુંજ જોખમ ભરેલું છે. જે માત્ર કારણ કોમતી ગણી શકાય તે એ બંનેની ભાષાઓ એક હોવાનું છે. તેઓ વચ્ચે એજ માત્ર મલતાપણું મલી શકેછે, પાકી સઘલું તદન જુદું છે. ગાથાઓ કવિઓનું લખાણ છે જે વેદમાં મલતી રાગિણીઓ મુજબનું બનાવવામાં આવ્યું

છે ; હપ્તહાઈતિ ગદ્ય લખાણમાં છે અને તેનો પાંધો ઘણોજ સાદો છે. પેઢીકાંમાં ધર્મના કુર્માનના ખુલાસા અથવા મુખ્ય કરી મજદ્યસ્તિ દિનને જાહેર કરવા અને તે દેસાવવામાં રોકાયલા શ્લોકો છે ; ખીજામાં ક્રિયા કરતી વખતે ભણવાની બંદગી માત્ર ભેગી મલેલીછે. ગાથાઓ દરેક પગલે ધર્મ અને મુધારાને લગતી લડાઈ બતાવેછે, હપ્તહાઈતિ આપણને, પોતાના રક્ષણ કર્તા કુરેસ્તાઓને શાંતીથી ક્રિયાની ભેટો અર્પણ કરતા આશ્રવનને, બતાવેછે.

પણ એ કાંઈ પોતાને માટે ઝાઝું બતાવતું નથી. એ સવાલનો ચુકાદો કરનારી ખીના એ છે કે, એ બંને વિભાગોમાં દર્શાવેલાં કુર્માનો સઘલાં, ઉલટાં છે. ગાથાઓ કોઈવાર લગભગ સ્વચ્છ, એક ઈશ્વરી મહજબના વિચારવાળા અને કોઈવાર ખુલી રીતે બે ઈશ્વરી શક્તિ વિષે શિખવતા દિસેછે.

સાત હામાં, એથી ઉલટું, અસલ કુદરતી ધર્મને અવસ્તાના બાકી ભાગ કરતાં વધુ મજબુતીથી દર્શાવ્યોછે. ૩૬ મા હામાં સીધી રીતે આતશની આરાધના કરવામાં આવીછે ; તેની કને માગણી કરવામાં આવેછે કે, ભડી મર્હના વિચારોથી દીનદરો તરફ મદદ આપવા, તે મોટું કામ (યજ્ઞ અથવા તો સેવટની વ્યવસ્થા) તૈયારી કરવાને તે-આવે. મજદ્યસ્તાન ત્યાં કબુલાત આપેછે કે તે તેને પવિત્ર મનથી, સંપૂર્ણ અશોઈથી તેને વખાણવા ઇચ્છેછે. (હા ૩૬ મો ફકરા ૪, ૬, ૧૧). અહુરમજ્દનો પાંધો ત્યાં સર્વેથી ખુબસુરત જાહેર કરવામાં આવ્યોછે, (એજ હા ફકરા ૧૪, ૧૫). ૩૮ મા હામાં જમીન તથા પાણી એવીજ પ્રકારની નેમાજને લાયકની ચીજો છે ; પાણીઓની સીધી રીતે આરાધના કરવામાં આવોછે કે જેથી તેઓ માણસોને મલે. (હા ૩૮ મો ફકરા ૧, ૭, ૧૪, ૧૫)

૩૯ મા હાના ૨ જ ફકરામાં તો મુંગાં ગોસ્પન્દોનાં રવાંનોને પણ ધરમની વખાણને લાયકનાં ગણ્યાંછે. “વખાણનાં આ ગાયનાથી ગોધાનાં રવાંનને અને તેનાં કાલબુદ્ધીને અને અમારાં રવાંનોને તથા જે જતાવરો અમારી બંદગીને રક્ષણકારક થાયછે તેમનાં રવાંનોને અમે વખાણે છીએ.” (હા ૩૯ મો ફકરા ૧-૩).

વળી આ બીના જાણવીબી એાછી અગત્ય નથી કે હપ્તહાઈતિ. જ્ને કે ગાથાઓની પોતાની ભાષાને લગતા એકસ વ્યાકરણનાં રૂપો દેખા-
હેછે તોપણ એ ગાથાઓમાં વારંધણીએ જે અન્વયબ્ધ બાંધાના આ
શબ્દો મલેછે તે એમાં હોતા નથી. “સ્પયશ્ચ, અમોયસ્ત, સજ્જદો-
હ્હવત, દર્ધબિષ, દર્ધબિતના, મરેતો, હાદ્રોયા, ખાશ્રોના,” વગેરે એ-
વાજ શબ્દો. એ કેદબ્ધ એતેક્રાકનું પરિણામ હોમ, પણ એમબી
હોઈ શકે કે આ સાત હાની બાંધણીના વખતથી એ શબ્દો વપરાતા
બંધ થયા હોય. વળી તેમનો દેખાવ ઘણા પાછલા વખતનો, ખુદ
અવસ્તાના જેવો છે. એટલા માટે ગાથાઓ કરતાં તે વધુ પછવાડેના
અને તેટલા માટે તેમનેથી જુદા ઠરેછે.



યજ્ઞસ્તોત્રમાં આવેલાં કેટલાંક વિશેષ નામોનો ખુલાસો.

યિમ. પાર્સિઓ અને અવસ્તા તેને તરેહવાર દંતકંઠઓનો
નાયક બતાવેછે. અવસ્તામાં તેને પ્રથમ માણસ તરીકે અને
૧૦૦૦ વરસ સુધી સુખી રાજ્ય ભોગવનાર ગણ્યો છે. (જુઓ યશત
૯ મી ક્રકરો ૧૦ મો).

બીજી દંતકંઠઓમાં તેને તખ્મઉરૂપ (તહમુરસ)નો એક ભાઈ
અને તેની પછી ગાદીએ આવનાર ગણેછે. અવસ્તામાં તેને એક
સુખી પાદશાહના નમુના તરીકે લેખ્યોછે; તેની હકુમત હેઠલ દુન્યા
એક સ્વર્ગ જેવો હતી. (જુઓ વંદિદાદ કુર્ગરદ ૨ જી ઈત્યાદી.) તેની
આગલથી દેવો નાબુદ થઈ જાયછે. તે તેમને દોજખમાં બંધ કરેછે.
યિમએ માણસોને માંસ ખાવાને શિખવ્યું હતું અને ગહંબારો, નઉ-
રોઝ વગેરે તેહવારોની તેણે સ્થાપના કરી હતી. વંદીદાદની ૨ જી
કુર્ગરદમાં જે કહ્યુંછે તે અમે અત્રે પાછું જણાવતા નથી. ૧૯ મી
યશતમાં જણાવેછે કે, તેણે ત્રણ વાર પાદશાહી દબાવ્યો એાહો હતો ;
તેનો અંત શું આવ્યો હતો તે ત્યાં માલમ પડેછે, (જુઓ યશત ૧૯
મી ક્રકરો ૪૬ મો, કુર્ગરદ ૨ જી, હા ૯ મો ક્રકરો ૧૩ મો, યશત ૫

મી ફકરો ૨૫ મો, ૯ મી ફકરો ૭ મો, ૧૫ મી ફકરો ૧૫ મો, ૧૭ મી ફકરો ૨૮ મો, ૧૯ મી ફકરા ૩૫ અને બીજા).

દહાક અથવા અગ્નિ દહાક. એ તોફાનનો સાંપ છે જેને ઈરાંની મુલકોના એક પાદશાહનું રૂપ આપ્યું છે. દંતકઠા મુજબ તેણે તેના ભાગ યિમની માફક ૧૦૦૦ વરસ રાજ્ય કર્યું હતું. સેવટે શ્રેષ્ઠતમોનએ તેને હરાવી મારી નાખ્યો હતો.

શ્રેષ્ઠતમોન અથવા શ્રેષ્ઠતાન. શાહનામાં અને ફાર્સિ તવા-રિષોમાં તેના જન્મ, તેની જીવવાની અને તેના પરાક્રમોની હજાર નવાઈઓ વર્ણવી છે. અવસ્તા તેને દહાક સાંપને મારી નાખનાર તરીકે આપણને ખતાવે છે. ત્યાં તેને આશ્વ્યના છોકરા તરીકે જણાવ્યો છે, જેને વેદના આપ્ત સાથે સેહેલાઈથી સર્ખાવી તેને આપ્ત, પાણીના છોકરા મિસાલે, વાદલાંમાંથી નીકળતા ચલકાતનો પ્રતીનીધી ઠરાવવામાં આવે છે. અવસ્તામાં આ પેહેલવાંનના ત્રણ છોકરા જણાવ્યા છે: સધરિમ, તૂર અને અર્ધુ અથવા ઈરિજ. ૧૩ મી યશતના ૧૩૧ મા ફકરા મુજબ શ્રેષ્ઠતમોનની પછી તેની ગાદી નીચે જણાવેલા વારસાએ ભાગવતી હતી: અર્ધુ, અઓખર, ઉઝવ, અગ્રએરથ, મનુશિયથ. શ્રેષ્ઠતમોનની ક્રવણિ સાંપો સામે અને યિમની ક્રવણિને દુકાલ સામે આરાધવામાં આવે છે. (જુઓ યશત ૧૩ મી ફકરા ૧૩૦-૧૩૧.)

ક્રુડરાસ્ય અથવા તુરાંની અક્રસ્યાય કે જેણે મનુશિયથનાં રાજ્યમાં ઈરાંન ઉપર હુમલો કરી ક્રેતેહ મેલતી હતી, પણ પાછલથી તેને મનુશિયથએ હાર ખવાડી પોતાનું તાજ પાછું મેલવ્યું હતું. લડાઈ કવહુસ્તવ (કૈખોસ્તુ)ના વખત સુધી ચાલુ રહી, હતી જેણે સેવટે તેને સખત હાર આપી તેને મારી નાખ્યો હતો, તથા ઈરાંનના જે કેટલાક ભાગ થયા હતા તે તેણે એક કરી નાખ્યા હતા.

વીરતારૂપ અવસ્તા મુજબ એ પાદશાહે જર્ચોસ્તનો સુધારો કબ્જ રાખી બેકત્ર્યામાં તેની સ્થાપના કરી હતી. તેનાં રાજ્યમાં તુરાંન સાથની લડાઈ પાછી જાગી હતી; ઈરાંની રાજાને પોતાના બ-

પાવા નચ્ચોતરનાં ખુનનું વેર લેવાનું હતું. પોતાના ભાઈ અસ્પાય-
ઓધનો મદદથી (જુઓ યશ્ત ૫ મી કુકરો ૧૧૭ મો) તેણે તુરાંની-
ઓને અને તેમના બળવંત સદાર અરજતઅસ્પને શીકસ્ત આપી
હતી. (જુઓ યશ્ત ૫ મી કુકરા ૧૦૮ થી ૧૧૮, યશ્ત ૯ મી
કુકરો ૨૯ મો.) વીશ્તારૂપની ખાનુ હુતઓસ હતી જેણીએ પણ પે-
ગઅ્યરને પોતાના ભયર્ષિના જેવીજ મદદ આપી હતી. વીશ્તારૂપના
પ્રધાન જામારૂપે પણ તેને મદદ કરી હતી.

શ્રિત અને કૃંસારૂપ. એઓ પરધાત (પેશદાદત) વંશની એક
શાખાના, અવસ્તા મુજબ સામ (ન્યામત મેલવી આપનાર) ખાન-
દાનના છે. દંતકથામાં તેમને સજેસ્તાનના રાજાઓનું રૂપ આપ્યું છે.
શ્રિત એ કૃંસારૂપનો પિતા છે; ૨૦ મી કુર્ગરદ મુજબ તે પેહેલો
તખીબ હતો. તેને ઓછી પ્રજાતોનો એક બીજો છોકરો ઉર્વાક્ષ્ય
નામનો હતો. એને માટે આપણે એટલુંજ જાણ્યે છીએ કે તે એક
ઈન્સાફી રાજા હતો અને તેને હિતારૂપએ મારી નાખ્યો હતો. કૃં-
સારૂપનાં પરાક્રમો હા ૯ મો કુકરો ૩૫ મો, યશ્ત ૧૯ મી કુકરા
૪૦-૪૪, યશ્ત ૫ મી કુકરો ૩૭ મો અને યશ્ત ૧૫ મી કુકરો
૨૮ મો વર્ણવે છે. પણ એ પેહેલવાને પોતાનો આખર સલામત
જાલવી નથી, કારણ કે ૧ લી કુર્ગરદના ૩૬ મા કુકરામાં તે એક
“પધરિકા” સાથે સંબંધ રાખતો માલમ પડે છે અને દંતકથામાં જણા-
વે છે કે મજદયસ્તિ દિન તરફ તે તિરસ્કાર બતાવતો હતો. એક
દિવસે તેણે આતશને માર્યો હતો અને તેને લીધે તેને દોજખમાં
નાખ્યો હતો. એક બીજી દંતકથામાં તેને એક હિંદુ રાજાની છોકરી
વેરે પરણતો જણાવ્યો છે અને કદાચ તેનેજ લીધે તેને “પધરિકા ખના-
થઈતિ” સાથે સંબંધ રાખતો વંદિદાદમાં વર્ણવ્યો છે. શાહાનામામાં
જણાવેલા સજેસ્તાનના પેહેલવાનોને અને મુખ્ય કરી રસ્તમને મૂર્તિ-
પૂજને વલગી રહેનાર જણાવ્યો છે.

